

ni sadilo ni, ampak večinoma le plitvo grubalo. Globokejši vsajene trte pa v težkem, mokrem, ilovnatem svetu kaj rade v globočini odgnijejo in zato kaže, jih globokejši okopavati, da se zemlja lahko globokejši osuši. Ta še najbolj kaže pri takih okolnostih, pri prvem okopavanju mladih cepljenih trt okolo istih kar 30—40 centimetrov široke, ter 20—30 centimetrov globoke jamice odprte pustiti. Tako so Vipavci že od nekdanj postopali, že tedaj, ko na trtno uš nihče niti mislil ni. Postopali so pa zategadelj tako, ker se oni od nekdanj jako dolge trte jako globoko zasajali. To so pa storili v prvi vrsti z namenom, obvarovati trte pred poškodovanjem po suši, katera je ravno na Vipavskem prav pogostokrat in prav huda.

Take trte v težkem ilovnatem svetu odkopavati ter če tudi do zime odkopane pustiti, kaže dve do tri leta po zasajenju in ako se jih še dlje tako odkopuje, utegne to le koristiti, nikakor pa škodovati. Da ni treba tako odkopanim ter odkopano puščenim trtam še le rosne korenine odjemati, razume se samo po sebi, saj se jim same posuše. Ako se pa trte tako ne odkopavajo, potem pa je pač neobhodno potrebno, da se jim pri prvem okopavanju vse rosne korenine popolnoma odrežejo. Neobhodno potrebno je to že celo pri vseh tistih cepljenih trtah, katere so bile prvotno tako globoko sajene ali pa grubane, da seže njih evropski les že kolikor toliko notri v zemljo. Pri tacih trtah se evropski les kaj rad in kaj močno ukorenichi, če pa takih korenin ne porežemo, kaj se zgodi? One oslabe ameriški les pod sabo tako, da se nič več ne debeli in da se v nekaterih letih še celo posuši in — ob cepljeno ameriško trto je!

Kdor torej ne smatra za potrebno, svoje ameriške trte odkopati ter odkopane pustiti, in sicer zaradi tega ne, ker svet ni težak, vlažen, ilovnat, naj jih vsaj gotovo prav globoko okoplje, in pri tej priliki vseh rosni korenin popolnoma oprosti. Torej kar v enomer naprej kopati ter se za rosne korenine nič zmeniti, kakor je bilo doslej na Dolenjskem skoro povsod navada, to pač nikakor ne sme več biti. Vsak delavec in vsaka delavka naj marveč po vipavskem vzgledu pri okopavanju cepljenih vinogradov vedno reznik ali pa vsaj pipec za oboto čevlja in z njim naj trtam vse rosne korenine prav skrbno poreže.

Pa še na nekaj naj naše vinogradnike glede okopavanja vinogradov opozorimo, namreč na to-le:

Pri prvem okopavanju in ako trte še nimajo vaporencev (šparonov) kakor tudi pri vsakem poznejšem, okoplje naj se trta kar le mogoče po čez tako da se ne bode zemlje v dolino tiralo, ne pa kar naravnost od spodaj gor. Ako se vinograde vedno le od spodaj gor okopava, zleze zemlja dosti prehitro iz višine v nižino in na vrhu pridejo trte s koreninami na dan, v nižavi pa se jih preveč zasuje, tako da pride evropski les pod zemljo. Nekoliko čudno se res vidi v pričetku po čez kopati, pa temu se človek kmalu privadi in potem gre

delo lahko od rok. Saj so se dolenjski vinogradniki že celo rigolanju privadili in to gre pač veliko težavnejše od rok, kakor pa počezno kopanje.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

I.

Bilo je koncem poletja 1772 leta.

Sredi samotne in tihe morske gladine gugala se je jedna trgovska ladja z belimi jadrji, slabo napetimi od lahnega vetra. Okrog se je razprostiralo, dotikajoč se neba, širno, modro morje. Le na severu, na samem nebosklonu se je komaj videla roznata plast — to je zemlja, mesto in pristanišče, iz katerega je bila tisto jutro odjadrala ladja. Plula je iz Mesine na Siciliji proti Egiptu. Na tej ladiji bilo je jako mnogo blaga in zelo malo ljudij. Razun gospodarja, kapitana, bilo je celih osem mornarjev, ki so bili po navadi namešani: iz Lahov, Grkov, Albancev, Alžircev in celo jeden zamorc bil je med njimi. Nekaj nenavadna prikazen pa je bila to — da sta se na krovu nahajali dve osebi, ki niste spadali med mornarje. Bila sta potnika, kojih trgovske ladje navadno ne vsprejmejo na krov.

Lastnik ladje še ni bil star, a zagorel in tak človek, da se ni vedelo ali je bil muslem ali kristjan, ali Grk ali Turk, ali sam se je imenoval pristnim Italijancem. Izneveril se je bil temu običaju ter vzel na ladjo dva potnika do Kaire, ker mu je jeden njiju ponudil dovolj ogromno vsoto za vožnjo.

Ta dva potnika zdela sta se kapitanu sumljiva; no v primorskih mestih, na velikih in malih otokih sredozemskega morja, celo po obrežju Francoske in Laške, potikalo se je na stotine jako čudnih oseb. A posebno mnogo pa jih je bilo med potniki. Zato ni kazalo tako strogo izbirati. Ako bi se bilo hotelo deset enakih oseb peljati z ladjo, bi jih bil gotovo ladjin lastnik za nobeno ceno ne vsprejel na krov.

Ta deseterica ljudij bi se na širnem morju lahko polastila ladje, umorila moštvo in njega samega. Jednaki slučajji so se vedno dogajali in vsak lastnik ladje se je varoval vzeti seboj premnogo potnikov, kateri bi se mogli vgnezditi na krov kot roparji pod raznimi imeni in obleko ter oropati ladjo. Lastniki ladij se jih niso nič manj bali nego morskih roparjev, kojih je bilo polno Sredozemsko morje.

Ko je zmračilo in postalo hladneje, ko se je daljno italijansko obrežje potopilo v valovih, a na morju pa postalo sosebnost mirno, podala sta se oba potnika iz notranje kajute na krov ter se usela na zadnji konec ladje. Kapitan, sedeč vstrani od njiju, vlekel je na uho njuno govorico; ali govor zdel se mu je toli brezmiselen, da

je nalabko mignil z ramama ter, nasmehnivši se, odšel v svojo kajutu večerjat in spat.

Jasna, sveža noč in svetlo ozračje obetala sta naslednje jutro ugoden veter in dasi počasno pa vendar mirno jadranje. In kapitanu pa je trebalo nabrati počitka in sil za druge nemirne dni ali noči, za slučaj borbe z valovi.

Mornarji, hodeči po krovu okrog vrvij, so tudi polagoma izginili ter šli počivat, in kmalu so na krovu ostale samo tri osebe: krmar pri kolesu in ona dva potnika.

Ta dva človeka, ki sta se videla kapitanu nevarna in sumljiva, nista se bila po zunanosti čisto nič podobna. Jeden njiju odlikoval se je z moškim obnošajem, celo z nekako važnostjo v glasu in gibanju ter štel kakih 60 let, dasi je bil videti mnogo mlajši. To je bil rezek, južni tip. Zagorel, oranžasto žolti obraz, nagrban nos, črne oči pod košatimi gostimi obrvmi, visoko čelo s črnimi kakor smola, uže tu pa tam osivelimi lasmi, z gostimi brkami in veliko, dolgo, na prsi padajočo brado. Na glavi mu je čepela okrogla baršunasta kapa, gladka in črna, podobna nizkemu klobuku. In vsa obleka bila je na pol turška na pol meniška. Črnih šolnov in črnih nogavic so se dotikale šaljvare, a z vrha dolga razpeta meniška kuta, ali plašč, izpod katerega je gledala turška kurtka, obrobljena s svilo. Za širokim okrog tela namotanim lilovim pasom tičalo je krivo bodalo a tik njega je visel velik, biserni rožni venec.

Obleka in pa to kar je kapitan v kratkem posnel iz govorice tega neznanca — uprav to ga je napotilo, prišteti potnika k sumljivim osebam, katerih je mrgolelo obrežje Sredizemskega morja.

In sploh vsakdo, videč tega človeka še v pristanišču, celo mornarji, vsi so ga začujeno gledali.

On je sedel sedaj važno in mirno na klopi, s skrivljenima nogama in na kolenu položenima rokama. Njegov dvajsetleten sopotnik v gizdavi aristokratski opravi, neimajoč prostora sedeti, izleknil se je pred njim poluleže in se podprl z laktom ob ladjin rob. Oblečen je bil v modro, z zlatom obrobljeno in zlatimi gumbi obšito kamižolo in suknjo, a čez ramo pa je imel obešen portope, na kojem je visela sablja. Njegovi svetlokastanjevi lasje, vijoči se v kratke kodre, padali mu so na visoko in široko čelo, velike svetlomodne oči gledale so dobrodušno na zvito v svet, a silno zakrivljen nos pridaval je baš še več zvižaje celemu obrazu. Ta izraz zmenšali sta nekoliko tolsti, rdeči, nalabko in često nasmihajoči se ustnici, ki ste odkrivali vrsto svitlobelih zob. Zagorelobel, nežen obraz in močna rdečica po celem licu delala je ves obraz nekako otročji. Sicer pa je bilo v tem licu toli življenja, dviganja in igre, da se je vedno izpreminjalo. Sedaj se je kazalo otročjenajivno skoraj neumno, ali dobrodušno do skrajnosti in zopet zvito, malone lopovsko. Sedaj gleda ta mladenič s sinjimi očmi ali se smeji, kakor kak paglavec, naenkrat pa mu se zmračí obraz in v očeh mu se zablisne nekaj čudnega, skoraj zlobnega.

Čim bolj miren bil je prvi, tem bolj žilavega vedenja in bistre govorice in mahanja kakor pristen Lah — bil je drugi. Iz njune govorice in vzajemnih odnošajev se je lahko posnelo, da je bil starši — učitelj, mlajši pa — učenec.

II.

Takoj po kapitanovem odhodu ozrl se je starši pritaljno okoli sebe. Videč, da je na krovu ostal samo še krmilec, uglobljen v svoje delo, izpregovoril je s tihim in mirnim glasom:

„No, mladi moj prijatelj, začel je, sedaj lahko ustrezem vaši želji. Vi menite, da ste mi storili Bog ve kako dobroto in ob enem mislite, da dobote zato posojilo stotero nagrado“.

Mladenič se je rezko vzdignil ter hotel goreče ugovarjati; no starši je položil nanj roko ter ga obdržal z važnim pretenjem.

„Dajte mi govoriti. Jaz ne potrebam vaših zagotovil, priseg in temu podobnega. Privadite se me kmalu, prijatelj moj, in tega, da poznam natanko ljudske misli. Jaz čitam v duši vsakaterrega, kaj on misli in celo vem kaj je mislil včeraj, ali kaj bode jutri mislil ali delal. Navadite se tega in ne vedite se proti meni tako, kakor z navadnim človekom. Vedite, mladi moj prijatelj, da v tem zmislu jaz nisem človek. Znabiti mi ne verujete, kadar vam pravim, ako sem se kedaj rodil, — da je tega tri tisoč let, ali jaz nikdar ne umrjem. Razumite vi to?“

„Da, da“, dejal je živahno in naglo mladenič, skočivši kvišku. „Da zares; no jaz sem uprav hotel pojasnenja uganke, katera . . .“

„Pojasnil sem vam jo uže in drugega storiti ne morem. Povedal sem vam jo uže in drugega storiti ne morem. Povedal sem vam uže, da sem se rodil tisoč let preje, preden so ljudje začeli po sedanjem načinu leta šteti. Potemtakem moram šteti svoja leta po stoletjih. Torej živim sedaj uže 28 stoletje in bodem živel tako dolgo, dokler ne bode konec tega sveta: Neumni ljudje me imajo za coprnika, čarovnika, ki je v zvezi s hudičem; no govoril sem vam uže, da sam ne verujem v to hudičevo moč in imam le znanost in iznajdbo one celilne vode zahvaliti, s pomočjo katere sem živel toliko nekd — iu še bodem živel. Toda je še nekaj, o čemur vam še nisem pravil in vam hočem sedaj povedati. Plačali ste nekaj rumenjakov za mojo vožnjo do Aleksandrije, in ker ste bogati, ne bode čutili te potrate. Ali hvaležen sem vam za vaše zaupanje, hvaležen za vašo družbo in dobra čutila, koje gojite meni nasproti. Kaj pa porečete, ako izveste, kaj je ta znanost, ki mi je pripomogla iznajti blagonotno vodo ali vodo „večnega življenja“ kakor jo imenujem jaz; da mi je uprav ta voda pripomogla do sredstva, s kojim lahko naredim kadar in koliko hočem tega, kar ljudje najbolj cenijo — dijamantov in zlata? Jaz morem s pomočjo kemije napraviti v jedni uri toliko zlata, da se lahko kupi za njo celo mesto. Potemtakem lahko izvršim v par dneh nekoliko milijonov rumenjakov.“

Najbrž se je moral obraz mladeničev vsled živahne naravi, proti njegovi volji čudno zategniti, kajti govornik se je nasmehnil in rekel:

„Mili moj Josip, kakor vidim, boriti mi se bode še dolgo z vašimi sumnjami in nezaupnostjo nasproti meni; no, kadar dospeva na mesto, kadar mi bode vse potrebno pri rokah — potem ne bodem z besedami, marveč vam dejanski dokazal, da vas ne sleparim“.

„Če mi sedaj zastavite bedasto vprašanje, ako znam delati zlato, čemu nimam potem palač, dragocene obleke in neštete spremstva, a hodim peš, sam, in skromno oblečen okoli ter izkoriščam usluge bogatih oseb, to pojasniti je čisto prosto. Jaz ne potrebujem denarja, kajti denar ima le potem svojo vrednost kadar služi kot utešilo raznim sebičnostim in strastem. Ker jim pa jaz nisem podvržen — zato baš ničesar ne potrebujem. Meni je treba samo živeti, da bi bil priča človeške usode. Samo to me miče. Jaz živim iz veka v vek ter sem navzoč pri življenju vsega človeštva. In čim dalje ko živim, tem bolj je preziram, preziram ta svet in nestrpnost čakam njegovega konca, da bi videl kaj bode potem. Nadejam se, da bode kaj drugega meni dostojnejš ga. Toda sedaj . . .“

Umolknil je malce, ozrl se okoli po širnem tihem morju, v čisto zvezdnato nebo in izgovoril še tiše:

„Ni med svetovi Stvarnikovimi — hujše solzne doline od te zemlje . . . No dovolj za danes. Jutri se bodeva zopet menila. Upam, da me bode jeli ljubiti še, preden se izkrcava . . .“

„Jaz vas uže sedaj ljubim, kot modrega najboljšega učitelja!“ vskliknil je mladenič. (Dalje sledi).

Novice.

— Osebne vesti. Sodni avskultant gosp. dr. Viktor Murnik je imenovan koncipistom trgovske in obrtne zbornice kranjske. — Sekcijski svetnik v finančnem ministrstvu gosp. dr. Vladimir Globočnik je imenovan dvornim in ministerjalnim svetnikom — Provizorični inženier pri deželni vladi v Ljubljani gosp. Jaromir Hanuš je imenovan definitivnim inženierjem. — Pravni praktikant pri deželni sodnji v Ljubljani gospod Ivan Vrančič je imenovan avskultantom. — Gospod Rafael Krušič v Planini pri Celju je imenovan reškim nadzornikom na Štajarskem.

— Premembe v učiteljstvu. Učitelj na dvorazrednici v Banjaloki gosp. Anton Bezeg je imenovan nadučiteljem.

— Stalna sta postala na svojih mestih gosp. Ivan Baželj na Jesenicah in gđ. Helena Junowicz v Dolu.

— Podpore. Cesar je daroval gasilnemu društvu na Krki 120 K, onemu v Razdrtem 180 K.

— Mesarski most v Ljubljani se zgradi še tekóm letošnjega leta in sicer po sistemu Monier tako, da ga ne bo treba prezidati, tudi če se osuši barje.

— Električna železnica v Ljubljani se začne še v prvi polovici tekočega meseca graditi. Ovire pod Trančo se primernim potom odstranijo.

— Prešernov spomenik. Odbor za Prešernov spomenik je sklenil, naj se izvede Zajčev, nekoliko premenjeni in popravljeni načrt Prešernovega spomenika in naj se ta spomenik postavi v ljubijanski „Zvezdi“ nasproti uršulinski hiši.

— Prešernova literarna zapuščina. V zadnji seji „Slovenske Matice“ je predsednik profesor Levec neki naznanil, da se je njemu in dr. Mencingerju posrečilo dobiti dokaze, da kranjski dekan Dagarin ni sežgal Prešernove literarne zapuščine. Prešeren najbrž ničesar zapustil ni.

— Podpora za napravo strelnih postaj. Z ozirom na to, da je deželni zbor v svoji zadnji seji dovolil 2000 K podpore za napravo strelnih postaj in je pričakovati, da dovoli tudi vlada jednak znesek v ta namen, se pozivljajo županstva iz vinorodnih krajev, ki letos še niso vložila prošnje za napravo ali popolno uredbo strelnih postaj, naj to store najkasneje do 20. t. m. V prošnji naj županstva navedejo svoto, katero ima občina v ta namen že sedaj na razpolago. Vse prošnje, ki so kolkov proste, je poslati naravnost ali potom okrajnih glavarstev deželnemu odboru. Ob enem naj občine tudi naroče potrebno množino smodnika, kajti to se bode razposlalo v teku tega meseca za dva meseca skupaj. V drugič se bo smodnik razpošiljal v prvi polovici julija. Na poznejše naročitve se letos ne bo možno ozirati.

— V Ločah pri Vipavi je bil izvoljen županom grajščak gosp. Karol Majer.

— Družba sv. Cirila in Metoda zopet trka, Slovenci, na Vaša vrata. Zmiraj nove šole; zmiraj več učnih močij — to stane! V Tržiči smo odprli ravnokar velevažni vrtec — in kako že lepo prospeva! Na Štajarskem, ob najnevarnejši postojanki za naš narod — na Muti — pa o bližajoči se Velikinoči kanimo otvoriti družbino šolo. — Brezdvombeno prihodnji mesec pridete v posest novih srebrnih peterokron. Prva vsacega premožnejega Slovenca bodi naše družbe posest. Pričnite, Slovenci — prosimo Vas — agitacijo za nas s parolo: „Prvo peterokrono družbi sv. Cirila in Metoda!“

Klub poslancev katoliško-narodne stranke v deželnem zboru kranjskem je na mesto g. dr. Papeža izvolil svojim načelnikom g. vodjo Povšeta.

— Zboljšanje položaja poštnih in brzojavnih manipulantinj. Glasom naredbe trgovskega ministristva se ima zboljšati položaj manipulantinj na pošti in brzojavu, kolikor se tiče njihovih plač. Povišanje mesečne plače za 10 K se bo namreč odslej vršilo vsaka 4 leta, ne pa vsakih 5 let, kakor doslej. Najvišja plača je določena s 150 K na mesec, dosedaj je znašala le 100 K. Najvažnejše pa je to, da bo veljala ta naredba, ki stopi v veljavo s 1. julijem t. l., tudi za nazaj, t. j. da glede zvišanja plače zaračunijo gospicam dosedanja službena leta po štiriletnih dobah Malo je sicer, a nekaj vender!

— Oklic slovenskih deželnih poslancev štajerskih. Slovenski deželni poslanci štajerski so izstopili iz dež. zbora in se njegovih sej ne bodo več udeleževali. Tem povodom so izdali na svoje volilce oklic, iz katerega posnemamo to-le: Dne 15. maja l. l. so vložili v dež. zboru odločen protest proti postopanju nemške večine, katero je vseskoz naperjeno proti Slovincem. Nemško-nacionalna večina postaja čedalje predrznejša in brezobzirnejša. Dež. odbor se ne meni za potrebe slovenskega ljudstva. Za Sp. Štajersko se nastavljajo uradniki, nezmožni slovenščine, na deželno vinarsko in sadjarsko šolo so poklicali učitelje iz Pruske, domače prosilce so pa prezrli. Pri dež. službah je Slovenec izključen, slovenski dijaki ne dobe dež. ustanov, vsi višji izobraževalni zavodi so nemški, celo ljudske šole hočejo ponemčiti, dočim v gospodarskem oziru zanemarjajo Sp. Štajer. V deželi je 19 nemških meščanskanskih šol, slovenske nobene. Dež. šolski svet je sestavljen tako, da odločujejo v njem zagrizeni Nemci. Deželni red in deželnozborski volilni red sta pristrojena Nemcem v prilog in tako pride, da Slovenci na Štajarskem, katerih je 400480 imajo le 8 poslancev, Nemci, katerih je 847900 pa jih imajo 52. Slovenski poslanci so že na vse načine poskusili, da bi se odpravile te krivice, a vse je bilo zaman in zato so se odločili za abstinenco. Oklic se končuje

dobro vedoč, da bi v slučaju, da pade poslednja, ne imeli več tekmeča, in da bi morala potem cena pri svoji visokosti ostati, kar bi naposled i našim proizvajalcem prav prišlo. Sicer je pa stranka, ki deluje za znižanje cen, vedno na ugodnejšem in ona je največ kriva propadanju naših kmetovalcev.

Vsled tega tekmovanja žitnih baronov s slabimi domačimi proizvajalci, trpi tudi naša obrt, ki ne najde na domačih tleh zadostnih odjemalcev; in od tod izvira malo ne vse nasprotstvo med mestom in deželo, med obrtništvom in kmetom. Država kot taka se za obrtnike ravno tako malo briga, kakor za poljedelce. K večjemu pospešuje izvoz njih izdelkov. Toda to je samo navidezno, ker od teh dobrot ima dobiček samo peščica milijonarjev, dočim na majhnega obrtnika ne odpade nič. Sicer pa imajo obrtniki jedno prednost pred kmetovalci. Če postane proizvodnja dražje, nastavijo obrtniki jednostavno svojim proizvodom višje cene. Kmet ne more tega storiti. Naj ga delavci in obdelovanje zemlje še toliko stanejo, cena žita ostane ista.

Posledice temu nenaravnemu stanju pa se tudi od leta do leta hujše kažejo. Na jedni strani kapital, na drugi uboštvo; srednjega stanu, na katerem sloni vsaka modrovrejena država, dandanes skoro ni več. To, kar bi se dalo imenovati srednji stan, je samo nekaka pokveka, ki se drži od danes do jutri, ker jej manjka prave podlage.

In ko se porušijo stebri srednjega stanu, pade vsa država. To nas uči zgodovina vseh časov. Grki, Rimljani in drugi narodi propadli so vsi samo zaradi tega in v istem trenutku, ko je izginil srednji stan.

Sredstva, katera je uporabljala do tedaj država, da prepreči to nesrečo, so bila prav neznatna in brezpomembna. Skušalo se je napotiti ljudstvo, da se poprime proizvodnje drugih pridelkov, na pr. sladkorja, vina, lanu itd. in se z njim opomore. Vse zastonj. Tisti trenutek, ko je začel novi vir nekoliko dobička donašati, požurila se je naša država in sklenila z drugim državami trgovinske pogodbe, vsled katerih je tem državam omogočen z rečenimi domačimi proizvodi za nas ravno tako pogubno tekmovati, kakor z žitom.

Omenimo samo pogodbo, vsled katere uvaža Italija svoje vino k nam in je malone že vgonobila vinogradništvo Dalmacije in južne Tirolske.

Našo volno, naš lan, je izpodrinila avstralska volna; pridelovanje sladkorja nazaduje, odkar se je iznašel potvor saharin; naša živinoreja se ne more povspeti na isto višino, kakor bi se sicer, da je ne izpodjeda ogrska, rumunska in deloma tudi avstralska.

Te okolnosti kažejo dovolj jasno, kaka bo bodočnost naših kmetov, ako ne pride kmalu pomoč. Pomagano pa jim ne bo samo s tem, da se prepove in zatre trženje z žitom po kapitalistih. Država mora marveč odpraviti nizke mitnine in olajšave za inozemsko žito in druge proizvode. Še le na to, in v prvi vrsti na ta način mogel bo naš poljedelec tekmovati s tujim, le s tem zadobi

naše žito, naša živina in pridelki sploh višjo, stroškom proizvodnje primerno ceno.

Naše zadruga, in naj si se vse v Avstriji pridelano žito itd. razpečava le po njih, ne morejo tekmovati z mednarodnim kapitalizmom, dokler se uvoz iz inozemstva kratko malo ne prepove, dokler služijo prometne mreže le peščici bogatinov, ne pa tistim, katerim so v prvi vrsti namenjeni, to so poljedelci in obrtniki.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Hvala vam . . . Nadejam se, da boste potem, ko dospeva do Egipetskih bregov, sodili o meni mače, kakor sedaj, ter se prepričali, da nimate opraviti s človekom. Imenujte me kakor hočete. Imenujte me za nenavadno, više bitje, nikar pa ne za hudobno, človeštvu sovražno, a sposobno za družbo in hvaležnost. Danes samo še nekaj omenim . . . Vi ste me vže v teh štirinajstih dneh, kar se spoznava večkrat vprašali, kako mi je ime? Vselej sem vam odgovoril, da ime pri človeku nima pomena in nič ne pove. Mojega imena, odkritosrčno rečeno, ni; kako naj bi se človek ali bitje, ki živi ob jednem s človeštvom nekoliko vekov, imenovalo? Jaz ne spadam k nobenemu narodu ni k nikakemu veroizpovedanju, nimam niti domovine niti ne sorodnikov ali obitelji. Mogoče, da so mi pred blizo dvajsetimi stoletji dali kako ime, ali priznavam odkritosrčno, pozabil sem je bil. Zatorej če mi želite nekako imenovati nazivajte me — Aljtotas. Ta beseda ima poseben smisel — kabalističen, katerega vam pa še vže kedaj pojasnim; no le tedaj kadar se bodem smel na vas zanesti. In to je neobhodno potrebno, kajti kdor bode znal in vedel raztolmačiti si pomen te besede, ta bode imel silo mi škodovati. In tako me nazivljete odslej Aljtotasom brez vsakega pojasnenja, kar pa se tiče vas, mladi moj prijatelj; ne srdite se, in z nova povdarjam, navadite se moje odkritosrčne govorice in še bolj odkritosrčnega mojega obnašanja. Povedali, ste mi, da ste mi grof Josip Kaliostro. Ker pa jaz čitam človeške misli tako lahko, kakor knjigo v raznih jezikih, starih in novih, torej čitam tudi v vaši duši in vam povem, da je to izmišljotina in laž.

„Kaj“?! zavpil je skoraj mladenič.

„Vi niste grof Kaliostro! dejal je smerno, tiho in mirno stavec. Vi ste se nadi človeške navade tako imenovali ker ste se hoteli ponašati in bahati. Vi niste grof, niti ne plemenič, tudi ne Kaliostro. Sicer meni to nič mari, kajti vsled tega se najini odnošaji ne bodo izpremenili in tudi ne zmanjšalo mojo naklonjenost k vam. Prosim vas le, da ste z menoj toli iskreni kakor sem jaz iskren do vas“.

Mladeniča je to strašno zmedlo in pobesivši oči, rekel je s tihim šepetom:

„Oprostite mi. Dokazali ste mi, da resnično vidite, v človeška srca. Razum mene nikdo ne ve, da je ta naslov, to ime izmišljeno. Potemtakem ste vi zares pozorljivec ali čarovnik. Moje pravo ime je — Josip Balzamo. Moja roditelja nista aristokrata, a prosta . . .“

„Molčite! Meni treba priznanja“, omenil je smejoč Aljtotas jaz to i brez vas vem, in vam morem razložiti vaše življenje isto tako podrobno, kakor vi sami. Več iskrenosti, mladi moj prijatelj! Več zaupanja vame in v vse to, kar vam pripovedujem, potem še le si bova iskrena prijatelja, in še le potem izveste od mene vse one dragocene znanosti, ki so mi znane. Nu, a sedaj pokorjajoč se človeški slabosti, pojdiva spat“.

Aljtotas je počasi vstal s svoje klopi. Mladenič je posnemal njegov primer in oba sta zapustila krov ter se podala po ozkih, strmih stopnicah v notranjost ladje. Skrivnostni Aljtotas je kmalu krepko zaspal na svojem ležišču, a mladenič pa, priznavajoč da ni grof Kaliostro, a priprost Josip Balzamo dolgo ni mogel zaspati ter se vrtel v svojem kotu sem in tje ter globoko vzdihoval. Njegova goreča, mlada in živahna misel blodila je menda po celem božjem svetu. Tisoč vsemožnih mislij sanj in vznemirjalo ga je vprav do zore.

III.

Mlad potnik bil je vso noč nemiren v svoji kajuti, najbolj zato da je skrivnosten njegov „učitelj“ uganil njegovo prošlost mu imenoval njegovo pravo ime, a on pa je to in drugo skrbno skrival. Njega ni mučila bojazen pred izdajo marveč začudenje. Ta prošlost, ko jo je on tako skrival bila je polna vsakoršnih obiteljskih bur.

Pred dvajsetimi leti rodil se je v stolici Sicilije dvema revnima in skromnima trgovcema za nekoliko hčerkami — sin.

Vže kot malo dete obračal je ta deček na sé pozornost s svojim bistrim umom z živo domišljijo in redko nadarjenostjo.

Štiri leta je bilo dete staro, ko sta jela roditelja in vsa družina: tete in strici, sanjariti o krasni bodočnosti svojega ljubimca.

Kdor je hotel za tiste čase v Italiji pospeti se kvišku in med ljudmi kaj veljati moral se je — poduhovniki. Umevno je potem zakaj je v onem kraju, kjer se je toli spoštoval ta imenitni stan, in kjer je stoloval najvišji cerkveni dostojanstvenik, imel duhovski stan med vsemi drugimi slojevi največ vgloda; vsak roditelj je nadarjenega svojega sina oddal v zgojo v semenišče ali samostan, ter sanjaril o tem, da bode še njegov sin kedaj sedel na prestolu sv. Petru.

Vse, kar je bilo umnega, imenitnega in nadarjenega sredi Italijanske mladeži — vse se je poduhovnilo in pomenišilo ter sanjarilo s prvega o škofovski palici, potem o kardinalskem klobuku in naposled o papeževi tiari.

Vprav takih mislij je bil i trgovec suknjenega blaga Peter Balzamo.

Kaj bi bilo postalo iz umnega nadarjenega dečka, ako bi bil oče brzdal ognjevito nprav — je težko reči. Ali na nesrečo je Peter Balzamo umrl, ko je bilo dete komaj sedem let staro. Mati, slabotna in nerazsodna ženska ni mogla krotiti razposajenega Josipa. Čim večji ko je prihajal, tem večje skrbi je napravljaj. Vdova je iskala pomoči pri svojih bratih. Štiri strici so se lotili dečkove vzgoje, in vsaki ga je skušal učiti po svoje, no deček je jel kmalu rogati nad temi strici ter jih smešiti ob vsaki ugodni priliki.

Ko je dopolnil Josip deseto leto, poslali so ga v seminarij; no ni še minulo poldrugo leto, ko so gospoda mojega duhovnega učilišča izključili. Balzama izmed vrste učencev.

Vrnavši se domov bojeval se je mladi Balzamo nekaj čez leto z materjo, strici in sestrami. Posvetovali so se med seboj, in ker je ravno takrat prelival v Pallermi samostanki predstojnik Ben-Tratelli, poznat radi strogega svojega reda, sklenili so strici poslati paglavca v ta samostan, da bi se otresel svojih neumnostij.

Prednik, mož jeklenega značaja, celo strašen radi strogega svojega lica in pogleda, prevzel je kaj rad Josipa od rediteljev v svojo skrb. Mesec dnij potem bila sta vže, večno molčeči čmerikavi menih in svojeglavi paglavca na potu v samostan, ki se je nahajal v gorah, sredi povsem samotnega kraja.

S prvega bili so menihi zadovoljni z novim novincem. Kratkočasil jih je s svojo ostroumnostjo, z živo domišljijo in umno zgovornostjo. Ko je nekoliko spoznal sposobnosti novega svojega gojenca, oddal ga je predstojnik v pouk k samostanskemu lekarnarju.

Josip se je s strastjo poprijel novega učenja. No ni še minulo nekaj mesecev, pa je vedel vse, kar je znal lekarničar. Njegova ljubav k lekarstvom, k manipulaciji s travami in rudninami bila je izvanredna. Ali to učenje in primerno vedenje bilo je kmalu končano, kajti mladi Josip znal je vže več nego njegov učitelj lekarnar. Mladenič je stavil učitelju taka vprašanja, na katera lekarnar ni vedel odgovora. Ukaželjen deček je tako hrepanel po znanosti, da je speč in bdeč sanjaril o kemiji in medicini, a lekarničar pa je znal sestaviti samo nekaj lekarstev. In mladič ni več maral kuhati zelišča, jel se dolgočasiti ter ob jednom postal neubogljiv in drzen z vsemi. Naposled je začel prositi predstojnika, naj bi ga pustil iz samostana, da bi se mogel svobodno posvetiti znanostim.

Seveda mu predstojnik tega ni dovolil.

„Če je pa tako“, odgovoril je trinajstleten otrok, „spodili bode te sami“.

„Zakaj?“ vprašal je prednik.

„Obnašal se bom tako, da me ne boste morali v samostanu“.

„Storiš kar koli hočeš“, rekel je menih, „jaz te bodem kaznoval, a iz samostana ne pojdeš“.

„Bodemo videli!“ nasmehnil se je drzno mladi gojenec, ter obrnivši se po vojaški na peti, zapustil opatovo celico.

Mnogo drzkib včasih celo drzovitih neumnostij doprinašal je on celi mesec. Pogostoma je sedel v samostanskem karceru; pogostoma ga so kaznovali s postom; kaznovali ga na vse mogoče načine, no o poboljšanju ni bilo ni sluha ni duha.

Slednjič se je zgodilo nekaj kar je celi samostan razburilo. Samostan Ben-Tratelli je pohodil gost: v tistem času v Rimu jako glasovit in čislán kardinal. Obiskat je je bil prišel opata, daljnega svojega sorodnika.

V samostanu je bila navada, da je po obedu, ko so bili vsi menihi zbrani jeden iz njih na glas čital življenje svetnikov. Parkrat moral je čitati tudi trmoglaví novinec, kajti čital je jako gladko, razločno, glasno in bolje od mnogih starih menihov. Predstojnik se je spomnil tega, in želeč ugoditi kardinalu-sorodniku, ukazal je Josipu, prišedšemu ravnokar iz zapora, kjer je sedel ob kruhu in vodi, da se mora pripraviti, ker bode po kosilu čital življenje sv. Adrijana in sv. Natalije. Balzamo je bil tega zelo vesel.

„Tri ure pozneje bili so v veliki dvorani, razsvetljeni z nekoliko svečami, zbrani vsi menihi samostana Ben Tratelli, a spredaj pred vsemi, v visokih hrastovih naslanjačih, pa sta sedela predstojnik in kardinal. Mladi gojenec, prejevši blagoslov od opata, se je kaj veselo in zvito muzaje, podal na malo prižnico, postavil na mizo dve sveči, odprl ogromno, debelo, v usnje vezano knjigo, ter se z nedobrim pogledom ozrl po vsej svoji avditoriji.

Čitanje se je bilo pričelo. Čitanje dečkovo je kmalu vgajalo kardinalu. Vsi so ga pazljivo poslušali . . . Naenkrat pa so se zganili vsi poslušalci, kakor zadeti od magične police. Vsekakor pa je z nova vse vtihnilo, a predstojnik, ki se je tudi na lažno vzravnal v svojem naslonjaču, si je mislil:

„Najbrž, da nisem dobro razumel.“

Čez par trenutkov zmezdili so se zopet vsi menihi kakor, da jih je vdarila nevidna roka; nekdo je celo ahnil.

„Kaj si sedaj bral?“ vprašal je strogo opat mladega čitatelja. Josip obrnil je laskavi in začujeni pogled od knjige na opata ter molčal.

„Kako besedo si ravnokar izgovoril, sin moj?“

Josip je krctko, deloma bojazljivo in tresoče ponovil zadnje besede; no v njih ni bilo nič posebnega.

„Bržkone sem se zmotil“, rekel je glasno predstojnik.

Čitanje se je zopet nadaljevalo ter trajalo nekaj minut. Vsi poslušalci so se bili vže znova zamislili v prijetno in zvočno branje mladega bralca. Naenkrat pa so se zavzeli vsi menihi, a nekateri vstali so s svojih sedežev. Predstojnik je vstrepetal iztegnil roki in položivši ji ob strani svojega naslonjača, postal nem. Jedna beseda je odmevala glasno po vsi dvorani.

„Kaj?! Kaj?!“

Zdajci je tudi njegova svetlost, kardinal sam izgovoril isto besedo.

„Kaj je to?“

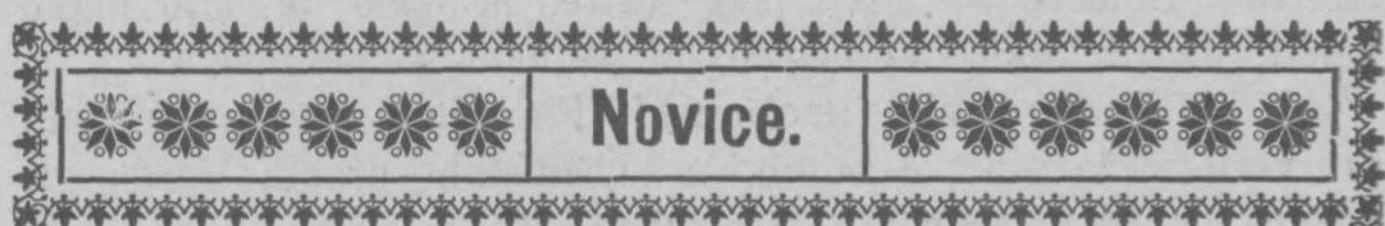
Znova se je mladi čitatelj ozrl kratko in začujeno po svojih poslušalcih, toda zaman, zastoj . . .

„Kaj si izgovoril? Kaj si ravnokar čital? Vprašal ga je grozno opat.

„Tako je pisano v knjigi.“

„Ti lažeš! To ne more biti pisano.“

Mladi bralec je čital, da je sveti Adrian, ne vedoč si pomagati v nekem slučaju, šel sveta iskati k neki svoji prijateljici in pri tej priliki je Balzamo imenoval ime neke ženske, ki je bila v Palermi za tiste čase na jako slabem in grdem glasu.

— Osebné vesti. Magistratni tajnik, gosp. dr. Ivan Jan, v Ljubljani stopil je zaradi bolezni v stalni pokoj — Profesor na mariborski gimnaziji, gosp. Ivan Majciger, je šel v pokoj in je tem povodom dobil naslov šolskega svetnika.

— Častno občanstvo je v seji dne 8. t. m. soglasno podelil občinski odbor na Colu pri Vipavi dež. poslancu Ivanu Božiču, drž. poslancu dr. Andreju Ferjančiču, dež. odborniku dr. Ivanu Tavčarju.

— Državna podpora. Naučno ministrstvo je „Muzejskemu društvu“ dovolilo podpore 400 K.

— Volilo za mestne uboge. Dediči lani v Ljubljani umrle posestnice Marije Pajsar izročili so mestnemu magistratu ljubljanskemu v korist mestnim ubogam znaten znesek 1000 kron.

— Promet na dolenskih železnicah je bil pretekli mesec slabjši in sicer tovarni promet nego lani ob istem času. Največ se je zvozilo lesa in premoga.

— Pogozdovalna dela na Krasu. Lansko leto izvršili so se na Krasu in sicer v davčnih občinah Britot, Dolenje Vreme, Selce in Bač novi nasadi, ki merijo 73 57 ha ali 127 84 oralov. Za te nasade se je porabilo 735.000 sadik črnega borovca, katere je kraška pogozdovalna komisija iz c. kr. gozdnega vrta v Ljubljani brezplačno prejela. Razven teh novih nasadov popravilo se je pri nekaterih nasadih iz prejšnjih let 380 88 ha = 661 86 oralov, in se je za ta popravila porabilo 1,771.300 sadik črnega borovca, 48.000 jelovih in 16 000 hrastovih sadik; poleg tega pa se je posejalo 16 ha pogozdnega sveta, za kar se je potrebovalo 200 kg jelovega semena. Ves svet, kar se ga je na Krajskem Krasu od leta 1876. ob državnih in deželnih troških pogozdilo, meri 1563 38 ha = 2717 32 oralov ter se je za to porabilo 24.424.280 sadik. Vse pogozditve nahajajo se v dobrem stanju. Za tekoče leto izkazuje proračun za pogozdovanje Krasa 42.000 kron.

— Kranjska hranilnica je v svojem zadnjem rednem občnem zboru dovolila za razne, večinoma dobrodelne namene 148.574 kron 57 v.

— Ljubljanskim nemškim petelinom kaj bohotno raste greben nemške oholosti. Zadnje dni je nekaj nemških vojakov in nemških civilistov vrglo iz neke gostilne slovenske dijake, ker so slovenski peli. Nemčurski pobi pa po Ljubljani zbadajo slovensko govoreče ljudi s pristno nemško maniro: „Das ist ein rechter Lausub“. Človek bi skoro ne mogel verjeti, da je celo v slovenski stolici mogoča tolika nemška napihnenost. Čudili se ne bomo, če Ljubljančani prav intenzivno pretipljejo Nemcem zobe ter jih pouče, da se včasih celo norcem zamerja prevelika nesramnost.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Kako si smel imenovati to ime v stenah našega samostana? hudobnež! zarohnel je predstojnik.

„Odpustite! Ime se mi je zareklo, odgovoril je s prižnice tiho in skromno Josip. Vender pa ste morali častitljivi stari očetje slišati o njej, ker je vam po imenu znana! zgodrnjal je sebi pod nos Balzamo.

„Kaj blebečeš, neumnež?“ vprašal je opat.

„Odpustite. Jaz sem v Palermi jako pogostoma slišal to ime . . . Odpustite . . .“

Glas Josipov bil je tak, da sta opat in kardinal jela dvomiti:

„Je pa le mogoče, da se mu je zareklo“.

Po kratkem premolku velel je opat surovo Josipu naj nadaljuje čitanje.

Zopet so kakih deset minut čestitljivi menihi poslušali mirno vrlega čitatelja, no potem pa so mahoma, kakor burn potok, zahrumeli vsi poslušalci, a kardinal in opat pa skočila iz sedežev ter se v javnem skoku nahajala zraven bralčeve mize; Balzamo je bistro izgovoril nekaj takih besed, vsled katerih so se nekaterim sivim starčkom kar lasje ježili. Nekateri vže štirideset let v tem samostanu niso slišali podobnih rečij.

„Primate ga in ga zaprite v klet!“ rekel je iz sebe opat.

Obča razburjenost se ni takoj podela. Menihi so se razšli po svojih celicah, ali po ušesih so jim še vedno donele strašne besede in domišljija jim je slikala one hudobne slike, koje jim je narisal mladi gojenec. Nekaj starčkov naložilo si je prostovoljno pokoro, da bi izmilo raz sebe nevoljen greh. Jeden menihov si je celo z vato, namočeno v blagoslovljeno olje, zataknil ušesi, da bi tako med pokoritvijo ne čul nobene posvetne besede v teku celega meseca.

Menihi so bili še vedno razburjeni. Kardinal in opat sta se pomenjkovala med seboj v dvorani o tem, kakšni hudobneži, da se porajajo na svet, katerih ni možno poboljšati, ker jih ima v oblasti sam hudič. A trinajstleten, drzen paglavec pa je sedel v kleti na prsti ter premišljeval: „Nu, kaj pa sedaj?“

Le tega se ni bal, da bi ga sveti možje pustili gladu poginiti, kajti to je greh, kateri bi nikakor ne hoteli vzeti na svojo vest.

Celi teden je sedel Josip tu ob kruhu in vodi; ali ni obupal in ni držal rok križem.

Vže drugi dan našel je v temi ogromen kos železa. V jednom dnevu ga je poostril, a potem pa je začel kopati jamo zraven kamenitne stene. Menih ki mu je prišal enkrat na dan brano, ni mogel videti njegovega

delu sredi teme. Potemtakem ni mogel zapaziti v kleti ogromnega kupa prsti.

Čez teden dnij potem prikazala se je nekega jutra zunaj kleti, v zlatih žarkih vzhajajočega solnca, plavolasa otroška glava, z veselimi živimi, modrimi očmi in z drzno smejočimi ustnicami. A za tem pa je drknilo naglo iz jame celo telo na svet božji. Josip je bil svoboden, a v nekaj dneh se je sprehajal znova vesel in zadovoljen po Palermskih ulicah, ter sanjaril in premišljeval o svoji bodočnosti.

IV.

Mladi Balzamo jel je takoj vrlo izkoriščati privojevano svobodo. Poznalo se je, da hoče nadomestiti ves v samostanu izgubljen čas. Na uk, delo, kemijo in medicino slednjič niti misliti ni vtegnil.

Družina ga je radostno vsprejela, celo strici, ki so ga poslali preje v samostan, bili so ga sedaj veseli. No njihov ljubljenec Džuzeppe pričel je kmalu tako življenje, koje jim je provzročalo ne malo skrbi in preglavic.

Zašel je med najhudobnejšo mladež; če tudi so novi njegovi tovariši bili mnogo starši od njega, ali glavno vlogo igral je konečno vender le on v novi zadrugi. Navzlic svojej mladosti prišel je radi kvartanja, pijančevanja in drugih hudobnih in nenravstvenih postopkov v dotiko z mestnim redarstvom in sodnijo. Po preminu nekaj časa prišla je stvar še dalje. Josip prišel je v zapor zavoljo ponarejanja in prodavanja gledališčnih listov. No to bil je še le začetek novemu delovanju. Čez nekaj časa pripetil se je celo v Balzamovi obitelji nek nesramen dogodek.

Nek gospod iz premožne hiše zaljubil se je v Balzamovo sestro. Josip je iztaknil tu dober vir dohodkov ter se pomnil za posredovalca med gospodom in sestro.

Čez mesec dnij je v svojih nadejah vkanjeni gospod izvedel, da je vse, kar je prejel od njega posredovalec, vporabil le za razuzdano svojo življenje.

Mati tega ni mogla preboleti, in izgubivši potrpljenje, spodila je pogubljenega sina, kakor je menila sama, od hiše. Jeden stricev se je usmilil otožnega in skesanega netjaka, ter ga vzel pod streho. Čez nekaj dnij ukradel je hvaležen Josip temu stricu precejšnjo svoto denarja in mnogo zlatnine.

Nista minuli še dve leti, ko je po vsem mestu dobro znani paglavec in pretepač poldrugostokrat bil pri redarstvu in dvakrat bi bil skoraj prišel v ječo.

Pomembna je vsekakor ta okolnost, da so ga vkljub vsem njegovim dejanjem i sorodniki, i ljudje, med katere je zahajal Balzamo, ne le ljubili marveč tudi obožavali. Vsakega drugega bi bili na njegovem mestu izgnali iz hiš in potikati bi se moral osamel po ulicah. No, kakor se je videlo, Josipa je rešil vselej njegov nenavadno mehek in laskavi nprav, bister razum, in skrajna nadarjenost. Vselej, kadar se je priključila kakoršna koli nesreča Josipu, branili so ga vsi, celo oni, ki so radi njega trpeli, ter mu pomagali v nesreči.

Pa tudi boginja sreče ni zaostala za ljudmi. Pri vsakem podjetju imel je mladi drzovitnež poseben uspeh. Tako se je večkrat dvobojeval zase, včasih tudi za prijatelje, pa le samo enkrat je dobil lahko prasko. Da je iztaknil med tem globoko rano in nevarno zbolel, pa bi mogoče se bil streznil. Ali ta uspeh je šele bolj osrčil.

Neki bogat njegov prijatelj, markiz, ki je živel istotako razuzdano kakor Balzamo, hotel je izposlovati neko zapuščino, katero je umrli sorodnik vsled nenravnstvenega njegovega življenja, izročil samostanu.

Ta Josipov prijatelj dasi vže star trideset let in je mislil, da ne more najti sposobnejšega pomočnika, kakor je Balzamo. In ni so motil. Sklenila sta bila med seboj tajen dogovor . . .

In ljudje so se jeli čuditi, da je Balzamo naenkrat opustil divje svoje življenje se poboljšal in streznil ter postal resen, zamišljen, celo molčeč. Ob enem je postal celo pisar pri nekem odvetniku, češ, da želi konečno postati človek, ter se posvetiti pravniškim vedam.

Nadalje nego mesec dnij ukvarjal se je nadarjeni mladenič pri odvetniku in učil se marljivo. Dan in noč videli so ga tičati med zaprašenimi folianti zakonov in raznimi papirji in listinami. Kakor je bilo videti, preril in preskrbel je mladi uradnik ves notarjev arhiv. Plodi te marnosti in ljubavi k pravništvu bili so kmalu očiti.

Markiz-naslednik predložil je sodnji testament ranjkega svojega sorodnika, ki je bil napisan pozneje nego oni, v katerem je bilo premoženje izročeno samostanu. Povsem zakonita, do pičice natančno in v vsakem oziru pravilno spisana oporoka imela je svoje posledice. Samostan moral je nehote vso premoženje in nepremično premoženje vrniti ranjkimu sorodniku. A ta hip pa je tudi Balzamo zapustil odvetnika in njegovo pisarno ter jel zopet razuzdano in pohotno živeti ne brigaje se o jutrašnjem dne.

Tako je minulo nekaj let. Jediná Balzamova skrb je bila, pridobivati si novcev in jih upravljati.

Ker pa pravi pregovor, da „lovca išče zverina“, tako je tudi usoda neprenehoma pošiljala Josipu lahkoverne ljudi. Tako se je nekoč ta Balzamo seznanil z nekim bogatim mestjanom-trgovcem, ki se je štel v tistem predmestju med najbogatejše bogatine, kateri pa je bil deloma poluneumen. Ta mestjan veroval je v vsakoršne vraže in čarovnije, posebno pa mu se je vtepla v glavo misel, da mora še bolj obogateti — vsled najdenja kakkega zaklada.

Ta manija, iskati zaklade, širila se je za tiste v vseh krajih, kakor nalezljiva bolezen, je trajala nekaj mesecev, let in znova poglela za nekaj let.

Ne dolgo pred tem je ta manija ali bolezen — iskati s pomočjo čarovne zaklade — zopet obiskala Sicilijo.

Najbolj vnet iskatelj bil je uprav ta mestjan, Marano z imenom. Takoj po prvem sestanku seznanil se je Balzamo z Maranom. Ko mu je mestjan razložil, kaj je smoter njegovega življenja, začudil se je vže priletel neumnež zelo Balzamu, ker mu je le-ta priznal, da tudi

on išče zaklade, ter jih lahko najde in vsa sredstva — a novcev imel je vedno dovolj — proishajajo iz najdenih zakladov. Teden pozneje predložil je vže Balzamo novemu prijatelju, naj gre ž njim blizu mestnega pokopališča kopat zaklade. Marano bil je tega zelo vesel, samo to mu ni vgajalo; da je moral preje kupiti one hudiče, ki so jima imeli odpreti zaklad. Moral je namreč posredovalcu med hudiči in njim, t. j. Josipu, odšteti jako ogromno svoto — šestdeset uncij zlata.

Mestjan dolgo ni hotel plačati svote, ali ko je izjavil Balzamo, da pojde po zaklad sam, v katerem znabiti najde tisoč uncij, se sebični Marano ni mogel dalje premagovati: ter naštel zahtevane novce.

V določeni čas podala sta se v temni polunoci mladi čarovnik in novi mestjan na lice mesta. Po raznih zagovarjanjih razdal se je podzemeljski šum ter se izpremenil v lajanje in cviljenje v divje tulenje, ki ni bilo podobno ne zverini ne svetu. Potem so okrog njiju zamigljale bele rdeče in žolte lučice; zatem so se jela napol razsvetljena od teh lučic, sredi teme prikazovati nekake prikazni, koje pa ni bilo težko spoznati in imenovati, dasi jih Marano še doslej nikdar ni videl. Imela so rogove in repe.

Mestjan se je tako prestrašil, da je pal z obrazom na zemljo. Vpil je glasno, da ne mora zaklada ter le prosil, naj mu puste njegovo grešno dušo.

To bilo bi vže moralo zadostovati dvajsetletnemu čarovniku; ali naklonjenost k burkam in drznostim ga je premagala. Hudobe se niso skrile zastonj, a s seboj prinesenimi palicami močne naklestile Marana. Vže ne več hudičeve a človeško smejanje, šale in burke spametovale so Marana, da se je z nova zavedel neumnega svojega položaja.

Ko so obrenkali zakladoiskatelja, pobegnili so i hudiči i čarovnik. Najbolj vesel bil je čarovnik: kajti bil je vže zelo tega navajen, da mu je šlo vse izpod rok. No, po tem dogodku pa ni še nimalo štiriindvajset ur ko so ga prijeli in zaprli v ječo. Očitali mu so tolovajstvo. Vže se je govorilo, da bode strogo kaznovan; no tu pa se oglasi rešenik, v osebi hvaležnega mu markiza. Na njegovo prošnjo sta dva kardinala, — a to ni bila šala — zagovarjala obtoženca, dolžeč Marana v tem, da je on, kot pristen razkolnik, zapeljal mladega Balzama, da je šel iskati zaklade. Če je pa Balzamo izkoristil mestjanovo neumnost in prestopok potem je odgovoren Marano sam.

Glavni argument v prid zatožencu, na kar so bili vsi pozabili, bil je ta, da Balzamo ni še bil polnoleten. In ta nepolnoleten pretepač, igralec, pijanec, dvobojevnik, ponarejevalec nezakonitih testamentov in zagovornik nečistih duhov, bil je radi svoje mladosti izpuščen na svobodo.

No, zdajci pa je tudi boginja sreče začela zapuščati Balzame.

Vkanjeni Marano se je zaklel, ako ga noče braniti sodnija, potem se bode pa sam lastnoročno osvetil za izgubljene novce in sam za-se. (Dalje sledi).

(šipon), v mariborskem okraju (Kamnica, Karčevina, Tresternice in dr.) muškatelec, na Bizeljskem svoj plavec in kavščino, ter da bi sadili sorte, katere po drugod sicer prav dobro uspevajo, ali tamkaj niso dovolj prekušene ali sploh ne ugajajo.

Vender pa naj to ne izključi saditve novejših vrst, o katerih se iz dosedanjih izkušenj ve, da pa naših vinskih goricah uspevajo, da dajo redne, povoljne in tudi bogate obrodke; marveč deluje naj se na to, da se sadijo po takih krajih, kjer domače sorte ne rodijo povoljno, pa tudi poleg njih v čistih, obsežnih nasadib. V tem smislu omenimo zlasti že precej razmnoženi laški rizlec, drobni rizlec (graševina), zelenčec in beli burgundec.

Za črna vina, kolikor pridejo v naših krajih, kjer se prideluje večinoma le belo vino, v poštev, je vredno omeniti; črni burgundec, portugalko, modro frankinjo, modro lovrenčevko.

Imenovane sorte odlikujejo se v primerjavi med sabo s svojstvi, vsled katerih so pripravne v potrebnem slučaju za krščenje (pomešanje). Ako ostaneta laški in drobni rizlec kislja, smeta se, ne da bi veliko izgubila na svojem znaku, pomešati z zelenčecem (silvancem), kakor se to sploh dela ob Renu s kisljim vinom od drobnega rizleca z najboljšim uspehom. Portugalka ima navadno premalo kisline in se lahko s primešatvijo modre frankinje na okusu izboljša. Sorte se v tem oziru po svojih lastnostih popolnujejo, in je tudi v slabših letih mogoče pridelati lahko prodajna vina.

Belega burgundca ni treba mešati; on je samostalna in ena najboljših naših sort za žlahtno vino. Tisto velja o črnem burgundcu za žlahtno rudeče vino in o modri lovrenčevki za rudeče srednje vino.

Od zgoraj omenjenih starih in teh sort naj bi se po trtnicah vzgajale velike množine, da bo vinogradnikom mogoče, si jih ložje priskrbiti kakor dosle, ako jih potrebujejo za nove nasade. Trtnice morejo na ta način, kakor tudi s tem, da vinogradnikom priporočajo malo sort pa dobre sorte, pospeševati prenovitev trsnih nasadov, škodljiv pa more njih vpliv biti, ako jim nedostaje dobrega materijala, potem pa priporočajo sorte ali mešanico taistih, katere dotičnemu kraju niso prikladne.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Prijatelji so opozorili kmalu Josipa, da ga bogati mestjan noče prištevati otrokom ter namerava podkupiti morilca Spadassina, ki bode zavratno umoril svojega sovražnika. Toda mladi hudobnež ni verjel tej grožnji.

Niso še minuli štiri dnevi, Balzamo vže ni utegnil več misliti na zaklade, čarovnije in hudiče, katere je on

zagovarjal, ko ga v nekem malem Palermem predmestju v somraku napade nek močan človek z bodalom v roki. Ko zavihti bodalo prvič nad vratom mladeničevim, Josip odskoči in se umakne; morilec zamahne v drugič . . . no slučaj je hotel tako: morilec se je spodrknil omahnil ter vdaril po kameniti steni s tako močjo, da so se vsipale iskre.

Balzamo se je podal v beg ter tekel tako kakor še menda nikoli preje. Takrat je bil rešen, no sorodniki mu so svetovali, naj vsaj za nekoliko časa zapusti Palermo.

Kaj je hotel. Ni mu kazalo drugega, kakor zapustiti stolico uspešnega svojega delovanja ter poiskati si drugje mesta za nadaljno delo. No, Balzamo ni veliko togoval po stolnem mestu, kajti vže mu je zopet nov, krasen načrt rojil po glavi. Vže pred tremi leti nameraval se je podati v Mesinu in sedaj pa je kaj lepa prilika, da odpotuje.

Balzamo ni nameraval ničesar zvitega. Znano bilo mu je vže preje, da živi v Mesini neka daljna sorodnica ranjkega njegovega očeta, bogata starka, Vincencija Kaliostro z imenom.

Malo preje ko sta iskala z Maranom, izvedel je Josip, da so starki pomrli vsi bližnji sorodniki ter da je ostala čisto osamljena. A premoženje pa je imela velikansko . . .

Odpotovati, predstaviti se teti, pridobiti si njeno naklonjenost in ljubezen, ter postati njen edini dedič — vse to bilo je za Balzama toli pusto delo, da si je bil vže znanprej gotov uspeha.

Včasih je v mlado glavo šnila celo misel, če starka ne bode pri volji oddati kmalu premoženje iz rok, moralala bode potemtakem preje na oni svet. Ali v to, bodi na njegovo čast povedano, še njegova vest ni privolila. On si je odgovarjal: „tam bode nekaj“.

In Balzamo si je kupil sedež v odhajajočem poštnem vozu ter čez dva dni bil na potu v Mesino.

Po njegovi glavi so se med potoma porajale razne misli. Podrobno je premišljeval načrt kako bode dobil doto in se potem vrnil nazaj v Palermo. Sklenil je celo radi svoje varnosti vrniti Maranu njegovih šestdeset uncij ter se z njim z bogati. Mladi popotnik ni nikakor slutil, da bode to potovanjn v Mesinu imelo v njegovem življenju velikanski pomen.

Ta vožnja bode prvi korak po onem tiru, po katerem se bode ravnalo vso njegovo življenje, vse njegovo nadaljne životarenje, ves njegov sijaj, ves šum po celi Evropi in po celem svetu. To potovanje v Mesinu bil je začetek potovanja, katero je trajalo vso njegovo življenje.

V.

Po prihodu v Mesino jel je Balzamo marno iskati bogato staro sorodnico.

Mesina, ki je strašno trpela in bila pozneje povsem zasuta zbok strašanskega potresa, bila je v tistem času cvetoče, bogato trgovsko mesto.

Umevno je torej, da Balzamo ni mogel takoj najti starko z imenom Vincencija Kaliostro.

Po celomesečnem iskanju mu se je slednjič udalo, priti na sled ženske, od katere je pričakoval prejeti doto. No vesti, katere je izvedel o starki, so ga le raztogotile: kajti niso mu pokazali njeno stanovanje ampak njeno ležišče, namreč svežo njeno gomilo na glavnem Mesinskem pokopališču.

Vincencija Kaliostro je, kakor na zlo mlademu Balzamo, štirinajst dnij pred njegovim prihodom umrla. Svoje premoženje izročila je nekemu dobrodelnemu društvu nekaj pa ga je velela razdeliti med uboge. Duše prikaščiki niso še do cela utegnili izpolniti ranjkine volje, ko je Balzamova noga stopila na Mesinska tla.

Ta menda prvi neuspeh v življenju presenetil je mladeniča. On si sprvega nikakor ni mogel predstaviti in razjasniti kako mu je vse tako spodletelo. Da je odpotoval mesec dnij ali dva meseca preje, umrla bi bila starka na njegovih rokah in vse njeno, vsaj glavno premoženje, podedoval bi sedaj on. Zastonj je začel lokavi prevejanec delati na to, da bi uničil testament, ter si prilastil svoj dom in zemljišče, ki sta bila sedaj last društva; ali oporoka bila je zakonita — in stvar izgubljena.

Balzamo ni vedel kako in kaj; ni mu kazalo ostati v Mesini a podati se v Palermo bilo je nemogoče; zavoljo prokletega zakladciskatelja ni vedel kam bi šel. In prvokrat se je mladeniču njegovo lastno življenje pokazalo v žalostnem svitu. Razvidel je, da tako življenje nima nikakega smisla niti cilja, celo ne dela, s katerim bi si mogel skrajšati dan od zore do mraka.

Balzamo se je zaprl v svoje stanovanje, najeto v pristanišču, z okna zroč na morje, in začel resno premišljevat svoj položaj. Glavno vprašanje, ki si je postavil — bila je težko rešena zadača: kaj delati, kako uporabiti svoj razum, svojo nadarjenost, slednjič svojo drzovitost in odvažnost, da doseže svoj cilj.

Prvi plod teh premišljevanj bil je — sklep, izposlovati si v Mesini spričevalo, da bi podedoval po ranjki sorodnici, če vže ne drugega, vsaj njeno ime, ki je dokaj lepše od njegovega.

Po neumornem prizadevanju in s pomočjo novcev, posrečilo se je Balzamu pridobiti si zakonito spričevalo, po kojem se je imel pravo imenovati Aleksander Kaliostro. Potem si je postavil drugo nalogo, nad katero se je sam trudil celi mesec. In tudi to ne brez uspeha. V rokah mladeničevih se je nahajal natančno ponarejen dokument, v katerem je on bil imenovan grofom. In od tega dne bil je Josip Balzamo kakor mrtev in pokopan skupno s starko, a na svetu pa ostal grof Aleksander Kaliostro.

Ko je bila ta pametna naloga rešena, bil je mladenič z nova brez dela, čutil se je zopet osamljenega in zopet mu je postalo strašno dolg čas.

In zopet je „udačniku“ na pomoč prišel slučaj.

Sedeč pri oknu svojega stanovanja po cele ure, videl je vsaki dan pred solnčnim zahodom sprehajati se po obrežju neko csebo. To je bil prileten človek vstočnega tipa: Turek, Armenec ali Grk v fantastični obleki.

On se je vedno sprehajal sam, korakal zmerno, gledaje si pod nogi ali pri miru stoječ, dolgo zrl s povzdignjeno glavo v jasno nebo. Premišljeval je očevidno nekaj ne- navadnega ali pa so ga nadlegovale neprenehoma sitne misli. V roki je nosil vedno solnčnik, da ga je varoval žarkov pekočega jutranjega solnca; v drugi roki pa je vodil na motvozu velikega, lepega psa, hrtove pasme. Ta rejen rujav pes, z ostro tankim smrčkom, z graci- jozno stopajočimi, tankimi nogami pridaval je poseben odpečatek i brez tega čudno oblečeni osebi.

Samo to je mogel za gotovo vedeti novi grof — da neznanec ne more biti Mesinski rojak, ter ga ne gre prištevati trgovskim večno poslujočim ljudem bogatega mesta. To je očevidno bil svoboden, od nikogar odvisen človek.

Nekoč, ne znajoč kaj začeti in zanimajoč se vže davno za to čudno bitje, zapustil je mladenič stanovanje, ter jo krenil na obrežje s trdo namero, seznaniti se s tem zvedavim možem neznane narodnosti.

„Sedaj se želi z menoj seznaniti, mislil si je mladi korenjak. Sedaj bogme nisem več gospod ali sinjor Balzamo, a ‚ekscelenca‘ grof Kaliostro“.

Ko sta se srečala s tujcem prvič, ogledal si ga je Kaliostro natančno, ter ga pustil mimo sebe. Blizo bil je ta človek vsled originalnih, velikih črnih očij in jako dolge črne brade, ki mu je segala skoraj do pasa, še bolj čuden videti. Strogost in važnost cele tujčeve postave, globoko miselnost in nekaka neznana senca na obrazu je takoj povsem vnela zvedavost novega grofa. Kaliostro je sklenil seznaniti se s to osebo naslednji dan . . . no naenkrat pa — kakor, da ga je gnala k temu nevidna moč, — se je obrnil ter dognal tu,ca. Došedši do njega sposobno in uljudno, skušal je kolikor mogoče mu se dvorljivo pokloniti.

„Dovolite mi se vam predstaviti. Jaz sem grof Kaliostro“.

Tujec se je ustavil, premenil tega grofa od glave do nog, potem se prosto in dobrodušno, dasi visokomerno nasmehnil in rekel:

„Nu, pa dobro . . . Vi ste mi všeč . . . Vi se hočete z menoj seznaniti? . . . Seznanite se, grof . . .“

Mladenič, sramujoč se menda prvič v svojem življenju, blebetal je nekaj o svoji osamelosti v Mesini, o dolgem času, da ne ve, kako bi pobijal čas, ter se želi seznaniti s človekom, ki se mu zdi kot tujec vreden uvaževanja.

Posnetek se je takoj zasukal na lepo vreme, na prekrasen zaliv, morje in okolico.

Da, tukaj je tihota, mir, blagoslov, krasna okolica, modro morje in nebo, zlato bliščeče solnce, pokazal je z roko. A tukaj le vstric, zadi, pa je zlobno, strašno čudo, ognjena votlina, hudobna Etna. Tu je veselje in sreča doma, vse hlepi samo za veseljem, a tam za hrbtom pa je — sovražnik vsega tega, sličnost nekake peklenke zalege, z neznanimi ljudem peklenškimi silami. Ako hoče ta sovražnik kar v jedni krasni, mirni minuti pretrga

ljudsko sneto, pretrga nit brezskrbnega življenja in uuiči naenkrat vse. Tako se je zgodilo, če vam je znano, mladi moj prijatelj, z dvema cvetčima mestoma — s Pompejo in Herkulanom. Za mene je „to“, pokazal je na morje in okolico in „to“, pokazal je z roko na Etno otelesen je ali voploščeni je človeškega vašega življenja: mir, tiščna, navidezna sreča, a za hrptom pa — sovražnik vsemogočen in neusmiljen“.

„Sovražnik človeški — je hudič“, omenil je Balzamo.

„Da; ali ne v tem smislu, kakor razumejo to ljudje“.

„Kaj želite s tem povedati?“ vprašal je mladenič.

Tujec ga je dolgo gledal in odgovoril z vprašanjem:

„Ali vi verujete v Lucifera in v njegovo oblast nad ljudmi?“ Balzamo je bil v zadregi, ne vedoč kaj odgovoriti.

„Da . . . to je, ne . . . Na to je težko odgovoriti . . . Jaz, z jedno besedo . . . res ne vem . . .“

Tujec, odgovoril je z dolgim govorom, potem katerega je bil ta, da hudič životari, no, da je ta hudič — skrita prirodina sila, katero premaguje iz veka v vek z borbo človeški razum. Te moči, katere bode sčasoma premagal človek, prihajajo iz skrite teme na svet božji s pomočjo upornega resnega truda.

„In ko je premagal in si podjarmil znanosti, premagal je človek hudiča“, končal je tujec. K temu dodam še nekaj, čemu se bodele gotovo čudili. Jaz živim v laskavem upanju, da sem osebno skoraj premagal hudiča — on je moj sluga če ravno ne toliko, kakor bi si želel sam, pa vendar bolj pokoren sluga, kakor malo komu iz ljudij. Na vsak način bolj pokorni sluga mojemu vse znanju, nego molitvi svetih menihov.

„Kaj?!“ vskliknil je nehote mladenič, čudeč se.

„Jaz sem povedal . . . Vi ste slišali in umeli. Jaz več ne ponavljam“. Govoreč z zmernim, ravnim in tihim glasom, krenil je tujec istotako z zmernimi, ravnimi koraki iz obrežja, spremljan od tovariša. Prekoračila sta vže bila del mesta, ter se podala v predmestje, ležeče proti morju, ko njima pride nepričakovano z velikega trga nasproti sijajen pogreb. Pokopavali so očitvidno zelo bogatega človeka. Sobesednika sta pustila mimo sebe dolg spreved menihov, duhovnov, kopico ranjkovih sorodnikov in tolpo znancev, spremljajočih ranjika na pokopališče.

(Dalje sledi).

Novice.

— Osebne vesti. Asistentoma mestne hranilnice ljubljanske sta bila imenovana gg. Franc Abulnar in Anton Šušteršič. — Odvetniški koncipijent g. dr. Alojzij Kokalj v Ljubljani je te dni napravil odvetniški izpit Okrajni glavav v Novem mestu gosp. dr. Fränzl vit. Vestenek in okr. komisar istotam gosp. Ludovik Schiwitz pl. Schiwitz-hoten sta bila radi nekih nerednosti trajno umirovljena. Vladna koncipista gg. dr. A. pl. Pilshofer v Novem mestu in dr. F. pl. Stadler v Ljubljani sta imenovana okr. komisarjema in sicer prvi za Črnomelj, drugi pa za Novo mesto.

Konceptni praktikant gosp. Sigmund baron Gussich je imerovan vladnim koncipistom v Ljubljani — Premešeni so notarji gosp. dr. Albert Rumer iz Bovca v Sežano, gosp. dr. Anton Balabam iz Gorice v Boveb in gosp. dr. Viktor Rumer iz Trsta v Gorico.

— Cerkevne vesti. Župnikom v Jesenicah je imerovan ondotni župni upravitelj čast. gosp. Avg. Šinkovec. — Kaplan v Selcih čast. gosp. J. Čemazar je premeščen v Radovljico.

— Častno občanstvo je občina Horjul podelila ondotnemu župniku gosp. Petru Bohinjcu.

— Častno tržanstvo podelil je občinski odbor v Št. Vidu pri Vipavi drž. poslancu dr. Andreju Ferjančiču.

— Knjige »Slovenske Matice« za l. 1899 „Slovenska Matica razpošilja za l. 1899. sledeče knjige in sicer: 1.) Zbornik, 1. zvezek (16 pol) Uredil L. Pintar. 2.) Dr. K. Glaser: Zgodovina slovenskega slovstva. IV. del, 2. zvezek. (10 pol). 3. S. Rutar: Beneška Slovenija (12 pol). 4.) Mat. Kračmanov-Valjavec: Poezije. Uredil Fr. Levec (22½ pol). 5.) Letopis. Uredil E. Lah. (5 pol) 6.) Ant. Knezova kužnjica VI. zvezek. Uredil Fr. Levec. (19½ pol), vsega skupaj 85 pol. — Ker so vse knjige mikavne in tehtne vsebine, jih bodo Matični društveniki veselo sprejeli. — Ker je „Slovenska Matica“, naš prvi literarni zavod, smemo ponosni biti, da daje svojim društvenikom tako bogato zbirko knjig razne vsebine. Mi le želimo, da bi vsak omikani Slovenec bil ud te prekoristne družbe

— Občinske volitve ljubljanske, ki bi se bile morale vršiti ta teden, so se prel žile in se bodo vršile iz III. razreda dne 14. maja, iz II. razreda dne 16. maja in iz I. razreda dne 18. maja. To se je odredilo, ker se je bila nemška stranka pritožila, da se volilem niso dostavili imeniki volilcev, kakor ta zakon predpisuje.

— III. mestna deška ljudska šola v Ljubljani se vsled sklepa deželnega šolskega sveta ustanovi v Ljubljani že prihodnje leto. Nastanjena bo v tistem poslopju, kjer je zdaj dekliška šola.

— Birmovanje v ljubljanski škofiji. V mesecu maju se vrši birmovanje v kamniškem okraju in siser v Dobu 10., na Goričici in v Mengšu 11., v Kamniku 13., v Tunjicah 14., v Stranah 15., na Gojzdu 16. v Mekinjah 17., na Selih 18., v Nevljah 19., v Komendi 20., v Šmartnem 25., v Zgornjem Tuhinju 26., v Špitaliču 27., v Motniku 28., na Vranji peči 29., na Rovih in v Radomljah 30., na Homcu 31. maja. V Vodicih bo 11. julija obisk raznih podružnic, 12. pa birma.

— Dramatično društvo v Ljubljani je imelo dne 19. aprila svoj občni zbor. V lansko-letošnji sezoni je imelo 42.093 K 78 vin dohodkov in 41.308 K 18 vin. stroškov, Mej stroški se nahaja tudi odplačilo na račun starega dolga v znesku 2653 gld. 52 kr. Volitev v odbor se je odložila v namen, da se potom dogovorov z „Glasbeno Matico“ omogoči zopetna izvolitev prof. M. Hubada intendantom.

— Vseslovenska županska zveza bo imela svoj občni o binkoštih

— Obrtno šolstvo. Za vladne zastopnike v obrtnošolskih odborih so imenovani v Kranju okr. šolski nadzornik gosp. Andrej Žumer, v Tržiču nadučitelj g. Jos Kragelj, v Novem mestu okrajni komisar gosp. Ivan Kresse.

— Romanje v Rim Dne 23. aprila odpeljalo se je več sto romarjev s posebnim vlakom iz Ljubljane v Rim.

— Mestna klavnica ljubljanska V minolem letu se je v mestni klavnici zaklalo 4413 goved, 8148 prašičev, 8878 telet, 3114 kozlov in ovac, 3021 kozličev in 74 konj, skupaj 27.648 glav. Svežega mesa je bilo upeljanega 12.098 kg.

— Preselitev vojaške bolnice v Ljubljani Koncem tega meseca se vojaška bolnica ljubljanska preseli iz starega razpokanega poslopja na Dunajski cesti v novozgrajene pro-

Tako je gospod poslanec Božič nasvetoval, da se naj ustanovijo posebni živinorejski odbori, in sicer za vsak okraj, in ti bi imeli skrbeti za dobavo bikov, nadzirati vso živinorejo in tem odborom naj bi se tudi izročila eksekutiva v vseh živinorejskih zadevah.

Poslanec baron Liechtenberg izraža mnenje, da zakon sam po sebi ni tako pomanjkljiv, temveč, da se je le slabo izvrševal. Zlasti naj bi se strožje postopalo proti skritemu spuščanju nelicenciranih bikov.

Adjunkt Rohrman priporoča, da se pri licencovanju gleda tudi na pasmo, in da naj se licencirajo le taki biki, ki so v dotičnem okraju prikladni plemenitvenemu namenu. Konstatovano je pomanjkanje sposobnih bikov, to pa se toliko časa ne bo zboljšalo, dokler se ne bo začelo nakupovati jih doma v deželi.

Tudi poslanec grof Barbo je omenjal, da se bo govedoreja le tedaj povzdignila, če bo živinorejcem zagotovljena odprodaja, ter priporoča, da se deželna subvencija v prvi vrsti porabi v to, da se doma kupuje dober, čistokrven material in šele, kar se ne najde v deželi, naj se od drugod importira.

Gospod Arko priporoča ustanovitev posebnih živinorejskih zadrug, ker se nadeja od teh, da odpomorejo pomanjkanju dobrih bikov, za kojih dobavo doslej občine tako malo skrbé.

Na to je poročevalec naglašal, da bi pač ne narastlo občinam prehudo breme z nabavo dobrih bikov, vsaj izdatek za nakup bika ni zavržen, ker po preteku njegove porabe za pleme se dobi zanj lepo izkupilo, katero je morda istotako visoko, kakor nakupna cena.

K drugemu vprašanju se je sedajni način zglaševanja števila bikov pri občinskem županstvu odobril.

Pred razpravo v tretjem vprašanju vršilo se je glasovanje o konkretnem predlogu radi vpeljave okrajnih živinorejskih odborov. Večina enquete se je z ozirom na obširen ter težaven delokrog takih odborov, ki bi nove stroške provzročili, proti temu predlogu izrazila.

(Dalje sledi).

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Ko so nesli mimo njiju rakev, nasmijal se je skrivnostni tujec, in dejal:

„Slab človek, nerazumen človek! Jaz sem mu nudil življenje dolgo in srečno — on je odbil mojo ponudbo in glej, nista še minula dva tedna, pa ga neso zakopat v zemljo“.

„Torej ste vi ranjika poznali?“ vprašal je Balzamo.

„Da. Seznanil sem se z njim po prihodu v Mesinu. To je jeden mestnih bogatinov. Da je verjel meni — pa bi bil živ“.

„Potemtakem ste vi zdravnik! vskliknil je Balzamo. Takoj je vsa tajnost, v katero se je radi njega oblekla postava tega človeka, nekako razpršila in izginila.

Zdelo se mu je, da pred njim stoji najnavadnejši človek, prosti lekar, mazač, morilec naroda, ki se je oblekel nalašč tako smešno, da bi obračal nase ljudsko pozornost. Balzamo, kakor vsi njegovi sovremeniki, ne ljubivši nikakih lekarjev, mislil si je vže malomarno pokloniti in posloviti. Ali piker tujčev nasmeh ga je zadržal.

Zdravnik, lekar . . . to je razžaljivo ime. Vsi ti so sleparji, goljufi in bedaki. Ne, ljubeznjivi grof, jaz nisem lekar. Jaz preziram zdravnike in zdravniško vedo v tem pogledu, kakor se sedaj to in drugo razvija v Italiji, in tudi v ostali Evropi. Zdravniki žive zato, da bi zdrave ljudi polagali v gomilo, a jaz, kadar hočem, pa celo umirajočega v jedni minuti ozdravim . . . Toda vidim, da mi ne verjamete, vi govorite sam pri sebi: nu, da! ti se, kakor vsi mazači, nad druge povišuješ. Ni li tako, moj prijatelj?“

„Res je molostljivi!“ rekel je sramežljivo Balzamo. „Vsaki iz njih tako govori“.

„Ponavljam vam, moj prijatelj, da jaz nisem noben zdravnik nisem nikogar zdravil in ne zdravim, ali da bi vas popolnoma prepričal, vas prosim obiščite me . . . Evo moje stanovanje“.

Tujec je pokazal z roko na neveliko poslopje, kraj trga, katero je, ne dotikajoč se drugih domov, stalo osamljeno sredi velikega vrta. Zunanost te hiše bila je tudi nekako mračna in skrivnostna. Dome bil je jednak njegovemu lastniku ali prebivalcu.

„Jaz se skoraj z nikomur ne poznam, nikogar ne vsprejemam, dasi je mnogo prijateljev, ki bi se radi z menoj seznanili“, omenil je tujec. „Toda vas pa, kot predstavitelja imenitnega plemstva italijanskega in kot radoznalega mladeniča, povrh osamljenega v Mesinu, vsprejemem z veseljem“.

Balzamo se je poklonil, ali presunila ga je okolnost, da se je tujec pri besedah: „predstavitelja imenitnega plemstva“, tajnostno nasmehnil in mu čudno pogledal naravnost v oči. On ni mogel vedeti resnice . . . kaj mora on biti? . . . Nemara coprnik!

„Zjutraj, novi moj prijatelj, vas bodem pričakoval v svojem stanovanju, no, ne drugače, kakor zvečer. Jaz sem celi dan za opravi; pred solničnim zahodom imam navado hoditi se sprehajati, a zvečer sem prost. Potrkajte na vrata petkrat zaporedoma s prstanom, in odprli vam bodo. Ako pa se zmotite in potrkajte enkrat manj, potem znate trkati celi večer — in nikdo vam ne odpre. Petkrat bode med nama dogovorjeno znamenje . . . Ne pozabite!“

„Vže dobro! rekel je Balzamo z vže novim spoštovanjem temu skrivnostnemu človeku.

„Nu sedaj pa, moj prijatelj, tecite kar le morete v svoje stanovanje — uprav tecite“. Tecite v pravem pomenu te besede. Letite kar vas morejo nesti noge. Med tem, ko se midva tu pomenjkujeva, odprl je vaš sosed vse sobe, tujec prišedši iz Piemonta, z najdenim ključem, vrata vaše sobe, ter skuša vlomiti v ono skrinjo, kjer imate shranjenih vaših trideset uncij zlata. Ako se zapoznate bodete okradeni in ostanete brez groša. Le kar urno! Ne izgublajte časa! . . .“

Balzamo se niti ganil ni ter stal kakor pribit in gledal v obraz smejočega neznanca. Na kakoršen način je mogel ta človek vse to izvedeti.

„Čuditi se še utegnete“, omenil je na pol šaljivo neznanec, „ali sedaj ne tratite časa“.

Balzamo, takoj verujoč besedam tega nenavadnega človeka, tekel je domov in še bolj presenečen ko je, vletvši v sobo našel pred skrinjo neznanega človeka, ki je z nekakim železom lomil pokrov skrinje, kjer je bilo shranjeno njegovo premoženje. Balzamo je takoj poklical hišnega gospodarja družino in za tem pa so pozvali re-darje. Zasačeni tat bil je takoj izročen sodnji. Reči in novci Balzamovi ostali so celi in mladenič je sedel popolnoma zmočen v naslanjaču pri oknu, iz katerega je videl prvokrat sprehajajočo postavo skrivnostnega človeka.

„Kdo mora to biti, ali čarovnik, ali hudič sam, ki se je preobrazil v nekakega Turka?“ prevdarjal je Balzamo z nekakim čudnim duševnim trepetom.

Zviti in lokavi korenjak, ki je vedno varal druge ter spretno igral vsako šalo z ljudmi — bil je zdajci sam presenečen in zmočen. Tu ni bilo sleparenje, tu je bila pristna čarovnija.

Do poznega večera rojilo je po Balzamovi glavi novo snitje in novi neznanec.

VI.

Zvečer drugoga dne bil je Balzamo vže pri tujčevem domu, ter nestrpno in plaho trkal po vratih. Po petem udarcu so se vrata same odprla; Balzamo je stopil v temen mostovž, ozrl se okrog sebe in nikogar ne videč, zagledal je na vratih napis „zaprite“. Zapirajoč vrata, zazrl je tik zapaha motvoz, ki je bil potegnjen skozi razpočeno steno. Vrata so se odpirala iz notranje izbe, po Italijanskem običaju. Kraj mostovža prihajala je skozi poluodprta vrata svetloba. Balzamo se je podal tjakoj, in za temi durmi stala je pred njiju ozka dolga sobana na stebrih, z dovolj nizkim obokom. No, tu je mladenič nehote obstal in se nalahno prestrašil. Ta soba, razsvetljena medlo od ne ve se od kod prihajajoče brleče svetlobe, ni bila očividno last navadnega človeka, a brez dvojbe — coprnika.

Balzamo je bil toliko olikan prečital toliko knjig in dišal govore pametnih ljudij, da je takoj vedel, kje da se nahaja. To je bila laboratorija, kakor je bilo soditi — alhimika ali zvezdoslovca preroka človeške usode „borilca s skrivnostno vedo“ — ponavljal je nehote besede slišane včeraj od tujca.

Sobana bila je napolnjena in natlačena gosto z vsemogočimi najnenavadnejši stvarni. Po mizah in omarah ležali so veliki kupi knjig. Vse kar se je tu nahajalo — ležalo je vse navskriž. Steklenice vsakoršnih velikostij, od najmanjših do aršin visokih vrčev, z raznobojnimi tekočinami, od črne do svetlorudeče in žolte; celi kupi trav, celi svežni suhih listov po stenah in po mizah; steklene cevi raznih velikostij videle so se povsod, spajaje med seboj vrče. Sredi vsega pa je stalo obširno ognjišče z razno posodo za kuhanje. Na stropu so visele kože raznovrstnih zverin; v kotu se je črnil celi zvežen čudnih na motvoz nanizanih listov. Ogledavši si pazljujeve šinil je po Balzamovem hrbtu neprijeten mraz. Na motvozu bili so nanizani netopirji. Ako bi se bila sredi te coprske kladovnice s hudičevu šaro prikazala naenkrat strašna, razcapana in siva čarovnica — Balzamo bi se vže ne čudil.

Vkljub neprijetnemu presenečenju, navdajala je mladeniča vendar tudi zadovoljnost. Ta novi znanec bil je v resnici to, kar je mislil o njem Balzamo. On ni sleparski zdravnik, morilec naroda — on je resnično nekak čarovnik. Za mladeniča, nevedočega kam se deti, česa se lotiti in poprijeti bila je torej ta snitje s podobno osebo zopet uspeh, nagrada boginje sreče.

„Tudi vi ste se ustrašili . . . Sramotno!“ vzdramil ga je iz otrpnenja znani glas hišnega gospodarja.

On je prijel gosta za roko ter ga peljal v drugo manjšo, no tem čistejšo in svetlejšo izbo, kjer je stala samo jedna hrastova miza in dva visoka dobova naslonjača. Na mizi je gorel svečnik s tremi svečami in bronova podoba tega svečnika ni ugajala mladeniču; podoba je predstavljala nekakega začaranega gmona, zgrbančene in krivonogega, z brado do kolen — ter držala svečnik.

Gospodar je posadil gosta in pričel se je razgovor, trajajoč skoraj do polnoči. Balzamo skoraj nič ni govoril, a samo poslušal in poslušal s trepetom, z zatajeno pozornostjo vsako besedo.

„Veste-li vi iz česa se prideluje kruh?“ vprašal ga je naposled gospodar.

„Da . . . Iz moke“.

„A, moka?“

„Iz zrn, rastočih iz zemlje“.

„Od kod se jemlje te zrna?“

„One rastejo“.

„Na kakoršen način daje zemlja, prejevša zrno, rast in sadež?“

„Ne vem . . . No, to nikdo ne ve: to je skrivnost narave“.

„Toda vsekakor pa ljudje izkoriščajo to tajnost: sejejo, žanjejo, prigratovljajo moko, a iz nje kruh, od katerega vsi žive?“

„Da“.

„In pridelovanje kruha spada k najnavadnejšim prikaznim?“

„Da, konečno . . .“

„Na kakoršen način se prideluje vino in iz česa?“

„Iz grozdja“.

„Na kakoršen način rodi vinska trta sadež, iz katerega se prideluje pijača, imajoča svojstvo razveseliti ljudi, a pri nezmernem vživanju jih storiti nesrečne? Od kod se jemlje to opojno svojstvo te pijače?“

„Ne vem“.

„Povejte mi, iz česa sestaja človeško bogastvo, in pri tem, z večinoma — podzemeljska sreča?“

Balzamo ni razumel tega vprašanja.

„Kaj je kumir ljudij, čemu se oni uklanjajo, česar želi vsakdo tim več ko mogoče imeti v svojih omarah in skrinjah?“

„Denarja . . .“ rekel je nasmihljajoč se Balzamo.

„Iz česa se delajo rumenjaki?“

„Iz zlata“.

„Iz zlata. A iz česa se dela zlato?“

„Ono se koplje. Zlato proizvaja zemlja; človek se samo poslužuje tega plena“.

(Dalje sledi).

Novice.

— **Osebne vesti.** Domobranski podpolkovnik v Gradcu gosp. Ivan Lavrič je imenovan zapovednikom ljubljanskega bataljona na mesto podpolkovnika Jos. T a s c h á, ki je imenovan polkovnikom v Mladi Boleslavi. Pri okrajnem gozdarskem nadzorstvu v Celju je imenovan gosp. Edvard Ser nec iz Maribora gozdnim pristavom, gosp. Oskar M a j c e n o v i ć iz Logatca pa gozdnim pomočnikom.

— **Cerkvene vesti.** Umeščen je bil 27. aprila na župnijo Št. Jurij pod Kumom čast. gospod Franc Avsec, doslej župnik v Brusnicah, in 28. aprila čast. gosp. Martin N e m a n i č, kaplan v Čatežu ob Savi, na župnijo Brusnice.

— **Šolske vesti.** V izpraševalno komisijo za ljudske in meščanske šole v Ljubljani je naučno ministrstvo na mesto v Celovec premeščenega učitelja Ivana B e n d e imenovalo učitelja na ljubljanskem učiteljišču gosp. Vaclava S r p a. — Začasnim okr. šolskim ravnateljem v tržaški okolici je imenovan gosp. Ivan N e c k e r m a n, učitelj na Proseku. — Nadučitelja gg. Valentin P i n v Knežaku in Karol Č e s n i k v Predovljah sta menjala svoji službi.

— **Podpore gasilnim društvom.** Meseca aprila je deželni odbor kranjski razdelil podpore iz stražno gasilnega zaklada. Podpore so dobila vsa društva, ki so zanja prosila. Razdelilo se je vsega skupaj 20.420 K.

— **Slovensko umetniško društvo v Ljubljani** priredi še letos na jesen prvo slovensko umetniško razstavo. Že doslej se je oglasilo nad 20 umetnikov.

— **„Narodni dom“ v Ljubljani.** Koncem junija prirede vsa v „Narodnem domu“ nastanjena društva v korist „Narodnega doma“ veliko veselico.

— **Janeschevo tovarno za usnje v Ljubljani** je kupil tovarnar in trgovec gosp. Karol P o l l a k.

— **Za streljanje proti toči** je poljedelsko ministrstvo nakazalo deželnemu odboru kranjskemu podpore 2000 K.

— **Shod o streljanju proti toči**, ki se je vršil v nedeljo v Krškem, se je prav dobro obnesel. Udeležencev je bilo nad 1500. Predsedoval je krški župan dr. Romih.

— **Novi moravški župan.** Po dolgih bojih je bil končno nadučitelj gosp. T o m a n potrjen kot župan v Moravčah in je storil dotično obljubo.

— **Zaveza avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev** bo imela letos svojo glavno skupščino dne 8. in 9. velikega srpana v Mariboru. Predavanja in predlogi za glavno skupščino se morajo prijaviti do 15. rožnika t. l. glavnemu vodstvu v Ljubljani.

— **Pogozdovanje Krasa v vojvodini Kranjski.** O pogozditvi Kranjskega Krasa prejeli smo sledeče poročilo: Dne 21. sušca t. l. pričela je pogozdovalna komisija na 9. kraji svoje delovanje. Ti kraji leže v političnem okraju Postojnskem in sicer v davčnih občinah Senožeče, Gabrče, Britof, Famlje, Trnje, Palčje, Parje, Rodohova vas, Nerin, Postojna, Kal, Sevece, Slavina, Stara sušica, Trnovo, Vrhpolje in Vipava in obsegajo 183 *ha* popolnoma opustošenega kraškega sveta ter 138 *ha* že obstoječih nasadb iz prejšnjih let, katere so vsled poškodb provzročenih po mrčesih in suše popravila potrebne. Skupno se bode za to delo potrebovalo 2¹/₂ milijonov raznovrstnih gozdnih sadik. Pogozdovalna dela izvršujejo se pod nadzorstvom gospoda c. kr. gozdnega nadsvetnika in deželno-gozdnega nadzornika W. Goll-a, Nadzorstvo posameznih delavnih krajev izročeno je c. kr. gozdarjem in čuvajem kraških nasadov. Število delavcev obstoji iz povprečno 1800 oseb iz sosednih vasi, ter je na vsakem delavnem kraju 150 do 250 moških, ženskih, mladenčev in deklet pri delu. Dnina delavcev znaša od 60 h do 2 K. — Vsled neugodnih vremenskih razmer so se v letošnji spomladi pogozdovalna dela zelo zavlekla. Navzlic teh zaprek se je nadejati, da bodo nameravana dela do 15. maja t. l. končana. Po dovršenem letošnjem pogozdovanju bode na Kranjskem Krasu vsega skup 1590 *ha* opustošenega sveta pogozdenega in umnemu gozdnemu gospodarstvu izročena. Korist in gospodarski napredek, ki se kaže v 15 do 25 let starih nasadah priznavajo že sedaj kraški prebivalci, ker pri čiščenju istih dobivajo mnogo lesa. V nekaterih krajih, posebno pa ob južni železnici so nasadbe že tako odrastle, da so vsled tistih zametje zdatno oslabei. Vsakoletni napredek in ugodni nasledki pogozdovanja Krasa na Kranjskem jamčijo temu težkemu narodno-gospodarskemu delu najboljše uspehe tudi za bodoča leta.

— **Izseljevanje v Ameriko.** Meseca aprila je samo z ljubljanskih kolodvorov odpotovalo 153 oseb v Ameriko. Zaradi nameravanega izseljenja pred izpolnitvijo vojaške dolžnosti je bilo aretovanih 13 fantov.

— **Značilna izjava.** Zastopniki občin Cvetkovec in Oslušovci so obelodanili izjavo, da so šli z znano deputacijo le radi uravnave Pesnice v Gradec, in da bi se deputaciji gotovo ne bili pridružili, ako bi vedeli, da se bo njihova navzočnost v Gradcu izkoriščala proti slovenskim poslancem.

— **Uradovanje v slovenskih občinah na Spodnjem Štajerskem** je še večinoma nemško. Vsled tega pozivljejo štajerski slovenski listi vse občine, naj uradujejo izključno slovenski in tako pospešijo izvršitev načela: Proč od Gradeca.

— **Revizija trace za zgradbo normalnotirne lokalne železnice od Št. Jurja (Grobello) čez Slatino-Rogatec do štajersko-hrvatske meje** odredila se je v smislu odloka c. kr. namestništva tako, da se je pričela v sredo, dne 25. m. m. dopoludne na južnoželezniški postaji na Grobelnem in nadaljuje omenjenega dne do deželne meje. Protokolarno postopanje se je tega dne na Slatini pričelo, dne 26. aprila pa v Rogatecu končalo. Izpeljava rečene tracne revizije izročila se je c. kr. namestniškemu svetovalcu Henriku pl. Hammer-Purgstallu s pripomočjo c. kr. stavbenega svetovalca Fridrika Pernischa.

— **Konsumno društvo v Šoštanju** je prostovoljno likvidiralo.

— **Nemški Schulverein** je lani bogato sival Judežve groše na Koroškem. Razdelil je in to največ v slovenskem delu dežele 14.879 K.

— **Istrski deželni zbor.** Laški poslanci so izdali protest, ker istrski deželni zbor letos ni bil sklican. Pravijo,

zahteval ogled, ki se ni mogel vršiti ob drugem uradnem opravilu živinozdravnika v dotičnem kraju

Z ozirom na to, da bo v večini slučajev mogoče živinozdravniku ogledati za začasno licencovanje oglašene bika povodom njegovih drugih opravil in potov v dotičnem kraju, sme se računati, da bodo dosedanji nedostatki naknadnega licencovanja odstranjeni in zato se enketa soglasno izreče za navedeni od c. kr. vlade navetovani način naknadnega licencovanja.

Daljša razprava vršila se je pri šestem vprašanju.

Po sedajnem § 3. določeno je, da ima za potrebno število bikov plemenjakov skrbeti županstvo, stroški za nabavo bikov pa se porazdele na posamezne živinorejce.

Vlada priporoča, da se napravi poseben zaklad, v katerega bi se stekale vse kazni zaradi prestopkov zakona, potem takse za skoke, primanjkljaj pa se pokrije iz občinske blagajne, torej kakor sleher na druga občinska potrebščina.

Po daljši razpravi, v kateri so se izražali pomisleki, ali je opravičeno, da se ta potrebščina pokrije iz občinskih dohodkov, katere skladajo vsi občinarji tudi taki, ki niso živinorejci, prav tako, ali bi ne kazalo, da se ti stroški porazdele na posamezne davčne občine izrekla se je enketa skoro soglasno, vpoštevaje veliko važnost govedoreje v naši deželi ter da tudi za druge potrebščine donašajo davkoplačevalci, ki nimajo naravnost koristi od dotične zadeve, in oziraje se na to, kako težavno je županstvu pobirati ta le na živinorejce porazdeljeni naklad, za nasvet c. kr. vlade. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Ali je možno delati na pr. . . . nu recimo iz pepela ali iz kakega družega zelišča, vlitega na oglje?“

„Zlatarji pravijo, da je mogoče . . . ali jaz ne vem.“

„Ali verjamete vi, da je to mogoče?“

„Ne. Jaz mislim . . . Ne vem.“

„Vi ne verjamete. Hočete neumno odgovoriti.“

Balzamo bil je v zadregi in ni vedel kaj odgovoriti.

„Vi tega ne razumete, to vam verjamem. Po vašem je to mogoče? Zakaj torej, kadar vidite kmeta, metajočega tako v en dan s pestjo seme v zemljo — ga nimate za prismojenega! Vi veste, da nekaj izvanrednega velikega, tajnega stvori svoje, stori svoje delo. Mesto tega razmetanega semena postane polje, pokrito z žitom, katero mu povrne njegovo seme desetkrat. To vi verujete zato, ker so naravne tajne, katerih si ne morete razjasniti, no katere se pa vsekakor nahajajo. Čemu torej nočete verjeti, da se uprav s temi tajnimi silami prirodimi, kadar si jih prilastiš, more navaden smrtni

iz treh zlatov razplavljenih v ognju, naredite na stotine in tisočine enakih zlatov?“

„Kaj takega še jaz nikoli nisem videl, samo slišal sem o tem, oh, ko bi mogel vsaj enkrat to videti! Vskliknil je vneto mladenič, potem posvetil bi vse svoje življenje temu, da bi osrečil tisoče revnih ljudi!“

„Prvem verujem, drugemu ne verujem“, omenil je hladno neznanec. No, sicer pa ne gre za to! Če hočete postati moj učenec in naučim vas, da boste znali pridelovati zlato tako, kakor kmet na polju žito? . . .

Balzamo je bil seve te ponudbe neizmerno vesel ter zagotavljal na vse pretege večno svojo hvaležnost, in da nikomur ne bode izdal skrivnosti.

„Vaših zagotovil ne potrebujem, meni je treba samo jednega: da se slepo pokorite mojim ukazom. Ali čutite v sebi toliko odločnosti, da izpolnite vse, kar vam zapovem?“

„Se ve da, stokrat.“

„Dobro. Izpolnite torej kar te dni prvo moje povelje. Idite torej v pristanišče in plačajte na ladji, ki čez teden dni odjadra v Aleksandrijo, voznino za dve osebi: zase in za me. Odpeljava se v Egipet.“

Mladenič se je vzravnaval v svojem naslanjaču in malo zmeden molčal.

„Lejte vže prvi moj ukaz se bojite izvršiti.“

„V Egipet? . . . Bogme, to je strašna daljava! . . . Ne zamerite mi, ali jaz sem nehote zmočen . . . V Egipet . . . Ako bi dajali k bregonom Francije ali Španije. Toda v Egipet to je za božjo voljo čudno . . .“

„Potemtakem nimamo nič več drug z drugim govoriti. Pozno je uže in vi morate domov.“

„Ne, potrpite . . . Dajte mi prevdariti . . . hitel je mladenič.“

„Tu ni nič za prevdarjati. Ali verjamete v to, kar govorim? Ali verujete vame in v mojo mogočnost — ali ne verujete? Če ne verjamete — nič ne škodi. Midva se razvideva, kakor sva se bila sešla. Ako pa verujete — kaj je vam potem v Egipet! Celi svet, ves ta mali planet, zemlja imenovan, sliši onemu, ki uporabi sebi v prid v njem skrite tajne in moči katerih ljudje ne poznajo . . . In tako pričakujem vašega odgovora — pojedete li z menoj v Egipet?“

„Pojdem“, odgovoril je Balzamo, no tiho, plaho, z jedva slišnim šepetom. In ko je izgovoril to besedo, si je mislil:

„Zakaj ne bi šel! Saj ni kraj sveta ta Egipet? Kakih štirinajst dni pota . . . Saj se zopet lahko vrnem. Kaj si hočem: med tem, ko bodem živel v Egiptu in to mogoče, da dalje nego leto dnij, poleže se tam v Palermi zloba zakladoiskatelje. Potem se bodem vrnil naravnost domov.“

V petih dneh po onem pogovoru sta Aljtotas in mladi njegov prijatelj stopila na odrinjajočo ladjo.

In šele med potoma, k bregovom najstaršega cesarstva, kjer je tekla, po besedah čarovnikovih in alhimikovih, zibelj vede, zvedel je mladenič ime novega svo-

jega prijatelja in učitelja, zvedel, da ta Aljtotas nima domovine, niti se ni nikdar rodil in nikdar ne umrje.

Ne samo jedno, a mnogo let trajalo je potovanje dveh prijateljev ali bolje rečeno, učitelja z učencem in naslednikom.

Nadarjeni Sicilijanec je bil iznajdba za Aljtotasa, kakor je bil istotako Aljtotas zaklad za umnega, zvedavega pa tudi zvitega Balzama.

Ves dostojni in nevarni Egipt, potem del Arabijske puščave, za tem Sirijo in vso Sveto deželo — vse sta bila potnika prepotovala.

Sredstva k življenju in potovanju dobival je Aljtotas ne z čarovnijami, ampak z delom. V Aleksandriji, a potem v Siriji prodal je skrivnost sestavljenja nove svetlo purpurove divne barve bogatim trgovcem. Včasih pa je kot zdravnik na čudežen način ozdravljaval bolnike ter se ni branil mu zato ponujene plače.

No pri vsem tem pa sta oba neprenehoma marno delala in Aljtotas je podkril mlademu svojemu pomočniku v vso globočino svojega zares obširnega znanja v rudinstvu, zvezdoslovju, zdravilstvu, botaniki in posvetil ga celo v tako imenovano „naravno“ čarovnijo.

VII.

Minulo je deset let. Neki večer meseca listopada priropotala je skozi Trojanova vrata po cesti iz Tivoli v večno mesto elegantna kočija očividno imenitnega popotnika.

Večer je bil navzlic poznej jeseni jasen, topel in tih, kakoršni bivajo v drugih delih sveta, od Boga manj blagoslovljelih, samo meseca velikega srpana. Večno mesto — Rim — hranitelj slavnih zgodovinskih dogodkov in poročil, polno velikovitih njihovih očividcev — divnih spomenikov ogrnilo se je v večerno meglo. Bližajoča se noč plazila se je kakor senca ter polagala tu pa tam črne svoje proge na velikovite cerkve — palače in vodomete, na tisoč letne triumfalne arke in kolonade. Bajno stari in slavni starec bogatinec Kolisej se je tudi bil ogrnil na pol v temo in le vrhne njegove arkade štrle mogočno po vrsti proti migljajočemu večernemu nebu, kjer je uže na desetine zvezd iskri na mesto skozi okna tega velikanskega granitnega obroča, kakor visečega iz neba na zemljo. In mogel bi starec Kolizej ponosno gledati na večno mesto z visočine ponosnega svojega veličanstva in bojeslovne starodavnosti, ali tam na nebu, dasi daleč, no kakor vstric njega vzrasla je druga granitna zgradba in dvigajoč v nebo veličastni kupol, vidna je za sto vrst daleč na okrog. Pravijo, da je ta zgradba cerkev sv. Petra, in da je to delo rok človeških in jednega človeškega genija. Toda težko je verjeti očem! Šele ko ga gledaš od blizu, — začutiš naenkrat s svetim strahom duha, položenega v to gro-mado in veruješ, da je uprav genij človeški, a ne slepa, brezzavestna elementna sila, ustvaril tega velikana v ime Božje.

In sedaj, ko se je večerni mrak uže zgostil v ozkih in krivih mestnih ulicah, potopilo se je tudi neobjetno

vznožje tega hrama v nočni megli. No kupola in križ njegov se še kopljeta v nebeških modrinah sredi somračne tajnostne mizgotajoče svetlobe.

Tu na zemlji je noč, a tam pri njima, v višavah končuje še le dan.

Sedež svetega očeta, močnega poglavarja vsega katoliškega sveta in vladarja celega kraljestva, prebivališče na stotine duhovnih kongregacij, meniških bratovščin, mesto polno kardinalov, duhovnikov, menihov in romarjev iz vsega katoliškega sveta, mesto molitve in posta — spravljalo se je uže k počitku . . .

Kočija popotnikova se je premikala po pustih ulicah, le tu pa tam se je prikazal kak pozni potnik, ali so važno korakale nočne straže papeževe garde, v šlemih, z dolgimi sulicami, vnušiteljno bliščečimi na ramah . . . In povsod, kjer so šli mimo in jednoglasno kriknili dve tri besede, ugašale so luči na ulicah, v štacunah, v vratih, oknah, domov in hišic . . . Mestni prebivalci in zemljani meniškega mesta šli so radi — ne radi rano spat.

Kočija se je ustavila blizu trga Barberini pred dovolj velikim domom z ogromnimi železnimi vrati, nad katerimi je visela železna plošča s pozlačenim konjem . . . Ta krčma bila je po zunanosti videti skromna, a sicer pa je bila najboljša v mestu.

V gostilni pri „Zlatem konju“ prenočevali so samo bogati popotniki. Vkljub obhodu straže, videle so se še tu iz oken luči. Krčmar bil je bržkone gostoljuben do papeževih vojakov. Iz kočije je stopil človek male rasti uže precej prileten, ter jel trkati z visečim na vratih železnim obročem.

Močen glas zagrnal je po celi ulici ter odmeval na trgu. Vrata so se takoj odprla in na pragu se je prikazal, zdehaje, hišni gospodar, držeč v roki bakreno svetilko s tremi jarko gorečimi in kadečimi plameni.

„Ali imate prazne sobe in hleve“? vprašal je starec, dasi star, no bodo na pogled.

„Imam. Imam . . . Ali za koga pa? Kdo ste? Odkod“?

„Za grofa Kaliostro, stotnika kraljevo španjske armade . . .“

Krčmar se je kmalu vzdramil in podvizal.

V petih minutah bil je ves dom, krčmarjeva družina in prisluga — vse je bilo na nogah.

Iz kočije stopil je polagoma zastaven in krasen mož srednje rasti, v lahkem črno svilenem plašču, z velikim, črnim, na stran pomaknjenim klobukom, za katerim je tičalo sivo, skoraj do ram segajoče pero. Izpod razpahnenega plašča se je videla vijolčasto svilena kamižola in temno lilovi kaftan z zlatim ovratnikom.

(Dalje sledi).

Razglas

o prihodnjem tečaju podkovske šole v Ljubljani.

Novi šolski tečaj na podkovski šoli c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani se prične dne 1. julija 1900.

Kmetijstvo.

Govedoreja.

(Dalje.)

S tem so bila vprašanja stavljena od deželnega odbora rešena in v popoldanski seji razpravljalo se je nadalje tudi o vprašanjih nasvetovanih od deželne vlade.

„Ali kaže razdeliti deželo v pasmine okraje z določeno pasmo, ki se ima v dotični pokrajini izključno rabiti za plemo“ — to vprašanje dalo je povod sledečim izjavam:

Poslanec Lenarčič je izjavil:

Ker je dežela Kranjska premajhna, da bi se ločila v pokrajine z različno govejo pasmo, misliti je na zjednačenje vse govedoreje in protežiranje le ene pasme in sicer cikaste-rudeče, belanske pingavske pasme.

Temu ugovarja adjunkt Rohrman in priporoča za Dolenjsko sivo govedo — Muridolsko pasmo, ter priporoča sploh delitev Kranjske v pasmine pokrajine ter zahteva, da se za Dolenjsko smejo le biki plemenjaki sive pasme licencirati.

Deželnoodborski poročevalec izraža željo, da naj se za sedaj enketa izreče le o tem, ali je upravičeno in izvršljivo, zakonitim potom prisiliti živinorejce, da mora vsaka pokrajina ji le zakonito predpisano pasmo rediti.

Kakor je strokovno gotovo to načelo največje vrednosti, vsaj zasluje kaka pokrajina po svoji živini le, ko je ista enakolična, vendar je treba povsod poizvedeti med živinorejci, kako sadijo oni v koliko bi se spoprijaznili s tako zakonito uredbo pasminih pokrajin, ter da se pozna želja ogromne večine o tem, katera pasma naj se zakonito določi za vsako pokrajino.

Gospod Arko izraža željo, da naj se spredaj glede Notranjske nič ne določi, ker se tam vrši nekak prevrat v pasmi.

Poslanec Zelen ima glede Notranjske pomisleke proti cikasti živini.

Deželni odbornik Murnik predlaga sledeči nasvet:

Enketa priznava, da bi se povzdignila živinoreja v deželi, ako bi se rabila v celi deželi le cikasta belanska pasma za plemo, ali ker se deloma na Notranjskem, deloma na Dolenjskem vrši neki prebrat v pasmah, zato sedaj ni pravi čas, izreči se za jedno pasmo za celo deželo.

Temu predlogu je večina enquete pritrdila, in s tem je bilo to vprašanje rešeno.

Na vprašanje, ali je želeli, da se v svrhu vzgojevanja zadostnega števila lepih bikov uvede tudi na Kranjskem premiranje mladih bikov, so člani enquete razne nasvete stavili; sprejet pa je bil končno predlog deželnoodborskega poročevalca, po katerem se enketa izreče za premiranje bikov, vendar pa naj se od deželnih sredstev le primeren del porabi za premije, ostali del pa za nakup lepih bikov, ki naj se revnejšim občinam dajo za polovično nakupno ceno, kakor se to doslej godi.

Konečno se je enketa glede zadnje točke — glede izvrševanja kazenskih določb, izrekla za vladni nasvet, po katerem imajo okrajna glavarstva izvrševati ta oblast.

Vplačane globe stekati se imajo v občinski živinorejski zaklad, ki je namenjen za nakup in vzdrževanje plemenih bikov; iz tega zaklada plačati se imajo tudi stroški za licencovanje bikov.

Deželni odbor poleg obravnave enquete podaje visokemu deželnemu zboru še sedeče poročilo:

Po nalogu visokega deželnega zbora v XI. seji l. 1895., vršil je deželni odbor razna poizvedovanja o dosedanjih uspehih zakona o povzdigi govedoreje z dne 11. avgusta l. 1890., dež. zak. št. 4 iz l. 1891., ter se v prvo obrnil na glavni odbor c. kr. kmetijske družbe kranjske, ker prav iz kroga kmetijskih podružnic in na občnih zborih te družbe so se pogostoma čule pritožbe proti izvrševanju tega zakona. Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe odzval se je pozivu in nabral po svojih obilnih podružnicah mnogo gradiva v tem oziru. Iz teh poročil je razvidno, da živinorejci želé osobito premembo § 7. tega zakona, da se drage licencovalne komisije odpravijo in osobito za naknadno licencovanje uvede drug način, ki ne bo provzročal velikih stroškov, kakor doslej.

Glavni odbor c. kr. kmetijske družbe se izjavlja na podlagi podružničnih poročil, da se da izvršiti licencovanje brez vseh sitnosti za živinorejce in z najmanjšimi stroški, ako se sestavi licencovalna komisija iz okrajnega živinozdravnika kot zastopnika politične okrajne oblasti; iz zastopnika deželnega odbora, ki naj se za vsak sodni okraj od deželnega odbora imenuje, in iz občinskega predstojnika, oziroma njegovega pooblaščenca iz dotične občine, v kateri se licencovanje vrši. Komisiji naj načeluje c. kr. okrajni živinozdravnik. Licencovanje naj bi se vršilo redno po občinah in po možnosti v hlevih, koder biki stoje, ter naj bi se biki le izjemoma pustili pripekljati na kak določen kraj občine. Pri taki sestavi komisije bi bil le okrajni živinozdravnik kot najboljši veščak o govedoreji stalen član komisije za celi politični okraj, zastopnik deželnega odbora izbran iz vrste živinorejcev dotičnega sodnega okraja bi bil član le za svoj sodni okraj in zastopnik občine ravno tako le za svojo občino.

Ako krajevne razmere kakega okraja zahtevajo delitev, na pr. Radovljica — Bohinj, določi deželni odbor za vsak del okraja posebnega zvedenca iz dotičnega dela okraja.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Kaj zaukažete vaša milost. Vse je k vašim uslugam“, govoril je krčmar peljajoč gosta v najlepše stanovanje.

svojega doma. z oknami na vrt sosednjega kapucinskega samostana. „Zaukažete ekscelenca. „Zlati konj“ slovi po celi Italiji zbok moje kuhinje“.

„Pred vsem dokažite to slavo“, odgovoril je polušaljivo prišlec, veselo ogleduje sobo z zalimi svetlimi očmi, vašo slavo, ljubi moj, na krožnikih, pod imenom večerja“.

Krčmar je urno odšel, naročil ženi, ki je uže kurila v peč, pripraviti večerjo, potem pa hitel na dvorišče, kjer je izpregal konja sluga prišlega aristokrata.

„Ste od daleč“? začel je obično izpraševati krčmar, deloma radi običajne zvedavosti, deloma iz dobičkarije.

„Iz Neapelja“.

„Vaš gospod je Neapolitanec“?

„Ne. Grof je Sicilijanski rojak. Gospod . . . Ne vem, kako vas imenovati . . .“

„Kambani! K vašim uslugam“.

„Moj grof je Palermičan“.

„Ali stalno tam prebiva“?

„Ne“.

„A, kje pa?“ pozvedoval je Kambani.

„Povsod. Midva sva vedno na potovanju. Najino prebivališče je med dvema postajama ob cesti“.

Torej tudi v Rimu ne ostaneta dolgo? Menda nekaj dnij“?

„Ne, tu se bova najbrž mesec dnij mudila. Imava opraviti“.

„A kam se podasta potem“?

„V Genovo“.

„O, o“? vskliknil je krčmar. „To je daleč . . .“

„A iz Genove v Strasburg . . .“

„O-o-o? . . . Kaka daljava“.

„Da. Mesec dnij je hoda“.

„Na to biti mora mnogo denarja“! vzdihnil je Kambani.

„Ne malo, ljubeznjivi krčmar, ne malo! Ali midva imava cekinov in rumenjakov toliko, koliko vi ovsa v žitnikah“.

Med tem je prišlec sedel v sobi na naslanjaču in zamišljeno zrl v temno okno, kjer so se videla gola drevesa.

Da. Konečno . . . zašepetal je glasno. Slednjič sem v Rimu. Zjutraj odpravim pismo velikega poveljnika reda in uvidim kaj učiniti. Kaj storiti? Da. To vprašanje je strašno! Vsled tega vprašanja, vsled te misli, „kaj storiti“ vrtil mi se po glavi, kakor da bi stal kraj brezna. Vem sicer, da se ne zvalim v njega, ali pri pogledu v njegovo globočino mi zastaja sapa . . . Rim, Bolonja, Genova, Bazel, Strasburg in na konec Pariz. Nu, a potem? Da. Potem? Kaj pa potem“?!

Zamišljenostim skoraj otožnost dolgo niste izginili raz lica tega človeka, ki je bil videzno zdrav ter imel vse zemeljske darove, da bi bil srečen in zadovoljen. Vse ima. Pred vsem — mlad je in krasen, ali dasi ne krasen v strogem pomenu te besede, vendar ima vse-

kakor jako zal obraz, ima pamet, ki jarko srši iz oces, je znaten in slednjič precej premožen bržkone celo bogat. Pri vsem tem pa je še stotnik kraljevo španjske armade, kar je jako važno za vsakega plemiča. Da, ali vse to se je le videlo in zdelo prostodušnemu opazovalcu. V resnici Josipa Balzamu ni ostalo od preje ničesar tega, razun bistrega drzkega in iznajdljivega do genijalnosti razuma. A povrh pa ima redki dar od prirode, da omami in očara vsakogar in ga dobi na svojo stran.

Sicer pa, dasi grof Aleksander Kaliostro sedaj ni bil na poprejšnji imenitni stopinji, ni imel velikega bogastva in trdnega stališča vendar daleč ni bil oni človek in v takem položaju, kakor pred desetimi leti, ko se je s skrivnostnim Aljtotasom podal k bregovom Nila.

Če tudi učitelj ni posvečil učenca v obečano tajno sestavljanje vodo življenja, da bi večno živel, niti mu izročil recepta liti zlato in dijamente iz navadnega oglja, vendar je skrivnostni človek mnogo in mnogo naučil mladega svojega učenca prijatelja in posnemovalca.

Aljtotasa ni bilo sedaj na svetu, to je njega nikjer ni bilo. Izginil je, razpršil se kakor dim, izpuhtel kakor oblak.

Učitelj in učenec prišla sta skupno pred tremi leti v Korfo in bila veselo vsprejeta od komandora maljiškega reda. In tu je nekoč modrega Aljtotasa zmanjkalo. Njegov učenec žaloval je dolgo po svojem učitelju in z vzdihom, z nekakim nemirom na obrazu spominjal se Aljtotasa in redko izgovarjal njegovo ime celo sam seboj.

Kaliostro pravi, da Aljtotas ni umrl . . . kajti kot neumrjoč ne more nikoli umreti. Toda kje da je — ni znano nikomur! . . . Sicer pa je veliko Aljtotasovih rečij pri Kaliostru, med temi prstan z velikim raznobojnim brilantom.

Govorilo se je, da se Aljtotas pokori v zaporu v Malti . . . Pripovedovalo se je, da ga je umoril neznani morilec, kateri se je polastil vsega njegovega premoženja, redkih knjig in celo njegovih znamenitih rokopisov in iznajdeb . . . Plode celega življenja in neumorne delavnosti je ugrabil hudoben morilec.

Najverjetniše bo, da je Aljtotas umrl ter izročil vse ljubljenu svojemu gojencu, kateri skrivajoč sedaj smrt učiteljevo — daje povod k obrekovanju. Po preminu Aljtotasa izpremenil se je takoj občestveno pomen in okolnost grofa Kaliostro.

Dva meseca preje imenoval je veliki magister in poveljnik reda moljteških vitezov, Pinto, grofa Kaliostro, „bratom“, prisegal mu večno hvaležnost za skazane usluge in oskrbel za pot priporočilna pisma in celo velikansko svoto denarja. Grof se je odpravil v Rim po naročilu maljteškega poveljnika, in je bil dolžan, izročivši naročilo papežu — odpotovati nazaj. On je obljubil vrniti se.

Ali sedaj se je smijal lokavo in nasmehljivo pri tej misli. Načrtal si je uže bil miselno bodoče svoje potovanje in njegove misli bile so uže davno v Fran-

cozki metropoli, na dvoru Ljudovika XVI., nedavno stopivšega na prestol.

Čemu, da je hrepenel uže triindvajsetleten grof Kaliostro v Pariz — tega on sam ni vedel. On hrepeni po sijaju, šundru in slavi. A vse to skrito je tam.

„Da . . . Tam ali nikjer . . . pokorni mi bodo ljudje in vse ljudstvo bode pri mojih nogah“! mislil je.

VIII.

Bilo je tudi meseca listopada istega leta, ali v enem, oddaljenem od tople Italije, hladnem kraju. Sredi nedoglednih sneženih ravan črnili so tu pa tam oddaljeni gozdi, čepele tu pa tam, liki siva gnezda, vasi. Sredi teh sneženih ravnin razgrnilo se je na široko in dolgo veliko mesto, istotako sivo, leseno, z ozkimi krivimi ulicami; samo sredina mesta je kamenita, obdana z visoko zobčasto steno, kjer se dvigujejo zlatokupolčaste cerkve in zvoniki. To mesto je podobno malo Rimu, a vendar pa je to tudi Rim — severni, pravoslavni.

Kaki dve vrsti od jedne iz postaj moskovskih, v vasi Butirki po imenu, stala je na strmi rebri mirno in pokorno trojka zamraženih in suhih kljuset. Za njimi je ležal na stran zvrnjen voz. Zraven konjev, zbitih v klopčič in kakor bi zagatenih in zvezanih z konjsko opravo in s prevrženo ojnico, ki je ležala konju, upreženemu v homot, na hrbtu, stala sta dva gosposki oblečena človeka. Oba sta stala nepremično ter gledala prevrnjeni voz.

Med tem se je naglo zmrznilo.

Jeden potnikov, ki je bil manjše rasti in prileten, ozrl se je še jednoč na selo, ki je črnelo pol vrste sredi snega in zmajal z glavo.

„Baš takoj bo noč! Kaj naj počneva“? zagodrnjal je.

Stoječ poleg njega mlad visok zal potnik, oblečen nekoliko lepše, v baržunast kožuh s soboljim ovratnikom in obšlagami, v sobolji kapi se je veselo smijal.

„Vi se samo smejite, dejal je oni. Kaj je vendar tu smešnega? Midva bi sedaj lahko v Moskvi bila. Tu je baš roko podat.

„Roko podat . . .“ ponovil in mladi dodal! „Tega zopet ne umejem!“ In v teh nekolikih besedah mladega potnika, izgovorjenih pravilno in čisto, čul se je vsekakor neki čuden, kakor tuji izgovor.

„Kaj to pomeni — roko podat“?

„Ej, sitnoba! zrezal se je oni. Nu to pomeni, da je blizo. Nu lejte jo, Moskvo! Ako bi ne bila v jarku, videla bi odtod luči . . . Pa da se je ravno tu moral hudič prevreči, da tudi sam se je pogreznil v tartarari (v pekel)“.

„Kaka čudna beseda. Kako ste rekli? Tartari. Ali se vasi tako pravi“!

„Vasi se pravi — Butirki. Bržkone so preje tu sami butiri živeli“! pošalil se je stari.

„Pa ste vsekakor rekli: odšel je v tartarje.

„Ne tartari ampak tartarari. In ni odšel, a izginil“.

„Po takem žive tu vendar le tatarji“?

Sedaj se je stari veselo zakrohotal.

„Vi mislite torej, da je to tatarsko selo? Oj vi čudak! . . . Ste pač kakor Nemec. Pri Bogu! . . . Povejte: ali ste se na tem dolgem potu veliko ruskih besed od mene naučili“?

„Veliko, Norič, ali mislim le, da so to take besede, brez katerih bi itak lahko opravil“.

„Kako to“?

In ne čakaje odgovora, je starec, katerega je njegov sopotnik klical za Noriča, vskliknil:

„A! Tamo le lezejo, presneti kleki“!

Po potu iz sela kobacalo je v klanec pet kmetov. Spredaj je šel voznik.

„Nu, nu, urno! Hudimarji hudimarski! Ali je vas iz reke lovil, kakor karpe kali? Zares smešno, midva uže celo uro tu stojiva“! začel je Norič kričati. Torej primite nrno in vzdignite! . . .

Došli kmetje so spodobno in celo v strahu sneli kape pred potnikoma, potem skupno prijeli za velik, težak voz, ga vzdignili kakor pero in ga rahlo, kakor da bi bil iz kristala, postavili na kolesa. Zamraženi konji so se komaj zganili.

Mladi potnik je segel v žep. Ko je starši to videl je vskliknil:

„Tega je še treba! Ti kleki še pota ne morejo v redu držati, pa bo jim kdo na čaj dajal“!

Ali mlajši, ne meneč se za godrnjanje onega, dal je kmetom nekaj drobiža.

Celi kup je ožvel pri vidu srebrnih penezov in popadel na kolena s klici: večno bodemo Boga molili! i. t. d.

„Dobro delo gospod“, — rekel je voznik posajaje se na kozla. Tu vsi vašcanje takorekoč stradajo“,

„Zakaj“!? vskliknil je živahno mlajši.

„Hm zakaj: ker nimajo kruha“.

„Zakaj nimajo kruha“?

„Zakaj ne: ker nič niso pridelali“. Še sejati niso kaj imeli . . . Sicer pa to pri nas ni nič čudnega“.

Oba potnika sta zlezla v voz, popravila blazine in druge malenkosti, ki so se vse premešale vsled vozovega prevrata. Čez minuto peljali so se dalje.

„Pazi, zlomak, da naju zopet ne zvrneš“!

„Kako neki. Kako je to možno . . . Le mirni bodite“! odzval se je voznik in to s takim glasom, kakor da se mu še kaj podobnega nikdar ni primerilo in se mu pripetiti ne more. (Dalje sledi).

Izvirni dopis.

Iz Radovljice 14. maja. V 18. št. „Novic“ z dne 4. maja t. l. je bilo čitati naslednje poročilo: „Dne 26. m. m. v času od 10—11. ure dopoldne se je obesil v vasi Predtrg na Gorenjskem iz Radovljice posestnik Franc Vovk po dom. Rjavec. Vzrok samomoru je sledeči dogodek: Franc Vovk in Fran Zupanc po dom. Cajhen sta se dolgo pravdala zaradi nekih gozdov. Pravda se je izvršila na škodo Rjavca, kateremu je Cajhen provzročil

njakov tudi takrat, če so posestniki, kar se večinoma zgodi, opustili pravočasno zglasitev.

V tem oziru torej ne bi bilo umestno, prenarajati obstoječih predpisov.

Daljna določila novega § 7. imajo očitno namen, da se z jedne strani popolnoma odpravi ali pa vsaj olajša pripeljavanje bikov pred komisijo in da se z druge strani znižajo stroški licencovanja.

Namesto poslednjega pa bi se vzlic zmanjšanemu številu članov licencovalnih komisij ravno nasprotno doseglo, kajti pri takšni pomnožitvi krajev za licencovanje bi se stroški primerno zvišali.

Sedaj se namreč po največkrat za dve, tri in tudi več občin določi en kraj za licencovanje in le tamkaj, kjer zahtevajo krajevne razmere, se vrši licencovanje v vsaki posamezni občini ali prav izjemoma v večih krajih jedne občine.

Na ta način se more licencovanje po velikostih in po krajevnih razmerah okraja dovršiti v treh do desetih dneh in pri tem tudi potovanje komisije ni posebno veliko, ker število krajev za licencovanje znaša od 8 do 25.

Če bi se pa licencovanje vršilo v stajališčih bikov, moralo bi število licencovalnih krajev najmanj petkrat, v nekaterih okrajih pa tudi desetkrat večje biti kakor doslej.

Za vzgled bodi tukaj naveden politični okraj Kranjski, kjer se je 1898. leta, kar se blagovoli razviditi iz dotičnega potnega načrta, licencovanje izvršilo na 19 krajih v sedmih dneh, čeravno je komisija morala pregledati 158 še nelicencovanih bikov. (Dalje sledi).

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Med tem je postal večer. V pol ure pridrdral je voz v mestno postajo.

„A po Moskvi se bomo, kakor mi se dozdeva, mnogo vozili“? vprašal je manjši.

„Po Moskvi? Da, kakor pravim, skozi celo mesto. Bržkone na ono stran“.

„Tem boljši“.

„Čemu neki; tem boljši“?

„Ogledam si mesto. Jaz se ga slabo spominjam“.

„To bi bilo tudi pozneje možno. Kaj se bode sedaj videlo“! odgovoril je Norič.

In resnično, voz se je začel pomikati iz ulice v ulico ter jo krenil onstran Moskve. Ulice so bile puste, le redko se je prikazal kak človek. Male hišice bile so temne in le v velikih ulicah, veliki domi, stoječi izključno v globini prostornih dvorišč, bili so razsvetljeni.

Zastonj je mlajši pazno gledal skozi odprto vozovo okno — on ničesar ni mogel videti vsled večerne megle čmerikavega zimskega dne. Ali oziral se je po ulici z nekakim čudnim čustvom, kakor da je hotel sam sebe razvedriti in umiriti ono burno čustvo, ki se je vzdigovalo in razsajala v njegovih prsih.

Med tem, ko se je voz pomikal po mestu, je mladi človek desetkrat vprašal:

„Ali bode kmalu“?

In vselej mu je Norič odgovoril:

„Kmalu, kmalu“.

Da je bil mladi potnik nemiren, to ni bilo nič čudnega. On je bil takorekoč prvokrat v Moskvi in celo v Rusiji, katero je zapustil, ko je bil še skoraj otrok. On se je jedva spominjal onega, h kateremu je sedaj potoval. Po vrhu pa še ni vedel, kaj se bode zgodilo z njim zjutraj, ko ga, da uvidi in kaj sliši. Vedel je samo to, da stopi kmalu pred človeka, ki je jeden prvih oseb v ruskem carstvu; je bogatin in žlahtnik, je imeniten velmoža. K temu pa je še ta žlahtnik njegov ded, katerega je on, Bog ve kedaj videl, ga povsem ne pozna, in katerega ni mislil obiskati v tem letu, ako se ne bi bile razmere naenkrat tako strašno čudno in tajnostno zasukale.

Čim bolj, ko se je bližal cilju dolgega, šesttedenskega svojega potovanja, od bregov Rena k bregovom reke Moskve, tem bolj je zapiralo sapo mlademu človeku. In sedaj ga je tako začelo dušiti v grlu in solze so mu stopale v oči. Čemu, da so ga silile solze — sam ni razumel. Kakor nekaka slutnja nekaj slabega, čez mero slabega lastila se je njegove duše. Ta hip pa se je ne daleč od voza prikazal skakajoči jezdec z malim bičem v roki, in upil na vso moč:

„S pota! . . . S pota! . . .“

Voznik je krenil takoj s svojo trojko kolikor je mogel v stran široke ulice. Za prvim jezdecem pridirjala sta še dva druga, potem še nekaj ljudij, a za njimi je začrnelo in se dvigalo nekaj širokega in visokega.

„On je! On sam . . . Pri Bogu!“ vskliknil je Norič, gledaje iz okna.

„Kdo“? vstrepetal je mlajši.

„On . . . Naš grof!“

Ta trenotek je za dirjajočimi jezdecimi drdral mimo velik voz, v katerega je bilo vpreženih osem konj. Vsled prižganih svetilk bil je celi voz razsvetljen in se lesketal v zlatu. Velik, poluaršini, zlati grb je svetlo zalesketal v očeh mladega človeka, gledajočega iz okna. Za jeden hip je vse to: jezdec, vrsta iskrih konjev, pozlačeni voz in še nekaj jezdecov za vozom — vse je šinilo mimo z šumom, prasketom in glasnim ropotom.

„To je on . . . Naš grof, Aleš Grigorjevič, se je v goste odpeljal. Ne bo ga doma“.

„Kaj potem“? vprašal je čudno mladenič.

„Kaj! oddahnite se; med tem pa se vrne. Ali pa vas zjutraj vsprejme. Saj ni taka važnost! . . . Tamo le je dvor“.

In Norič je pokazal z roko na desno od voza na razsvetljeno vrsto velikih oken.

Mladenič se je nekako zganil in globoko vzdihnil.

IX.

„Torej smo na mestu. Kaj neki bode? Ne mara nezakonitost! Ne mara hujše nego pričakujem!“ mislil je sam pri sebi, ali mislil po nemški ne po ruski.

Ko se je ustavil voz pred glavnim vhodom velike grotove palače, usipalo se je dvanajst poslov nasproti. Ali ne radi vsprejema prišlecev, marveč iz radovednosti.

„Od kod ste? Ali k nam prihajate?“

„Glej ga, k glavnemu vhodu so se pripeljali! Spodobilo bi se peš priti, bratci moji!“ čulo se je takoj sredi te gruče radovednežev.

„Oh vi bedaki! Mi da-li peš? . . . Ali niste spoznali?“ izpregovoril je Norič odpiraje vrata.

In hipoma so se vsi okolo stoječi začudili.

„Kdo je to . . . Oh, za pet ran Kriščevih?“

„Ignat Ivanovič! Kdo je ondi . . . I grofič! Oh ti gospod!“

„St! Ti! Klek! Ali se ti je Sibirije zaželelo, z grofičem ka-li!“ šepnil je jeden priletan strežaj.

„Oh, kriv sem. Pozabil sem povelje. Bog se me usmili!“

Norič je stopil prvi iz voza, no obrnil se je takoj in pomolil roko mlademu človeku, da bi mu pomagal iz voza. Njegov pojav osupnil je vso družino. Takoj je vse umolknilo in neizrečeno začudeni vzori hlapcev uprli so se v mladeniča od vseh strani.

„Kaj, ali so sobe prirejene? Ali je to ukazano?“ vprašal je Norič.

„So, so, davno! Aleš Grigorjevič se je odpeljal.“

„Vem . . . Smo se srečali. Odvedite gospoda v pripravljene sobe.“

Norič je hipoma obstal, se odkril, stopil ne mnogo v stran od strežajev ter se jel pred sosednjo cerkvijo, ki se je komaj videla v nočnem mraku, križati.

„Hvali, ti Gospod!“ izgovoril je tiho, da smo se pripeljali. A pa le pot kratek! Pet tednov smo se skoraj vozili. Nu zahvaljen bodi Gospod za srečno potovanje.“

Mladi gospod se je tudi odkril in prekrižal ali nekako prisiljeno in neodločno kakor da ni vedel: ali mora tako storiti ali ne. Mogoče, da je to le navada mislil si je, in se je torej dolžan pokrižati, a znabiti pa ruskemu gospodu to ne pristaja. In tako neodločno, ko se je križal, istotako ukorno in plaho korakal je po stopnicah v vežo velikanske razsvetljene palače.

Mladega prišleca vsprejel je spodobno in uljudno v veži priletan vratar, ter ga peljal čez dolgi mostovž v sobe, ki so bile uže zarana zanj pripravljene. Tri sobe so bile: nekaka vsprejemnica, spalnica in soba za oblačenje. Med mostovžem in vsprejemnico bila je mala sobica, v katero se je takoj vsulo šest strežajev v enakih livrejah, na kojih so se lesketali bohotni grbi mogočnega njihovega gospoda.

Mladi človek se je ozrl okrog in ko ga je vprašal vratar ali želi takoj večerjati je odgovoril neodločno.

„Ne vem . . . kakor hočete . . . nisem lačen.“

Potem pa, kakor da se je bolje zavedel, dodal:

„Preje ali pozneje, ko se vidim z grofom.“

„Oprostite, vse . . .“

In vratar je umolknil, ne vedoč, kako imenovati prišleca, — „vaše blagorodje“, dejal je zmočeno in tiho, kakor da ga je bilo sram, da ni vedel s pravim pridevkom imenovati prišleca. Oprostite . . . Ali jaz mislim da danes ne utegneta videti njega visokosti. Aleš Grigorjevič odpeljal se je na ples k general-guvernerju in se bo vrnil pozno.“

Tujec ničesar ni odgovoril in tudi zmeden, pobesil oči. V njegovih ušesih sta še vedno donela čudno dva ruska pridevka: njega sijateljstvo in „vaše blagorodje“.

Vratar je odšel, da bi ukrenil potrebno, a mladenič pa se je takoj usedel na bližnji stol, oprl komolce na kolena, naslonil glavo na roki in se zamislil. Težke so morale biti njegove misli, kajti vzdramil se je še le, ko so čez dolgo časa vstopili v sobo livrirani strežaji, postavili mizo in jo pokrili z namiznim prtom in posodo.

Bilo mu je očividno neprijetno, da so ga zasačili v takem daleč ne veselem položaju. Potegnil je roko po glavi, vstal in se na lahno stresel, kakor da se je hotel znebiti svojih spominov. Čez nekaj minut je, sedeč za mizo, obloženo z vsakovrstnimi jedmi, jedel z veliko slastjo.

Med tem časom razlegal se je v drugi polovici doma v nekaterih sobah šum in trušč. Veseli glasovi, glasno smejanje, krik in vrisk otrok, tekanje in dirjanje odraslih, vse se je mešalo. Več nego petdeset ljudij nahajalo se je na minuto v teh sobah, ki so želeli videti prišlega Ignata Ivanoviča.

Srečen, vesel, zadovoljen, sedel je Norič v krogu svoje družine: žene, hčer in sinov in celo vnukov. Vsi od malega do velikega, ga so zvedavo izpraševali o tem nenavadnem, skoraj neverjetnem potovanju, katero je on ravnokar dovršil. Iz Moskve potovati čez vse nemške kraje, sto jih je baje, pa do meje francoske dežele, to ni kar si bodi! Potuj on še malo dalje, pa bi dospel do obrežja velikega oceana, sredi katerega je, na otoku Bujanu, i konec božjega sveta.

Vse je zanimalo jedno vprašanje: kako je tam, v teh zamorskih krajih? Kaka vera? Ali žive tam hudobni ljudje? Kakšni da so? Ali razumejo in govore ruski?

Norič se je smejal in mahal z roko, kajti nekatera vprašanja zdela so se mu neumna. Istotako so mahali tudi nekateri njegovih poslušalcev, kakor da niso verjeli, da govori resnico. Samo njegovo ženo, petdesetletno Ano Nikolajevo, zanimalo je jedino vprašanje: kako nadari moža dobrosrčen in radodaren plemič? Dovršiti tako nalogo, kakoršno je dovršil njen soprog, to ni šala! Pojdi, pošlji drugega v tako daljavo! V pravljicah se pripoveduje: šli so za trikrat devet dežel, a Ignac Ivanovič pa je potoval za sto nemških dežel in se je živ vrnil.

Sredi prepira in vriskanja veselih otrok in vnukov, kateri so bili srečni, da so zopet videli in imeli v svoji sredi očeta in dedca, ženi ni bilo možno govoriti z možem o najvažnejšem, kar je njo zanimalo. No slednjič, ko so domačini jeli ocenjevati dare, katere jim je prinesel Norič iz tujine, uporabila je Ana Nikolajevna priliko ter pozvala moža na stran. Ana je poljubila moža na vsako stran lica, se prekrižala, zahvalila se Bogu za srečno moževo potovanje in nagnivši se k njemu, rekla mu skoraj na uho:

„Nu, kaj je on“?

„Nič. Kaj naj bi bil“! odgovoril je nerad Norič.

„Ali ve, čemu da ga bo potreboval naš grof? Zakaj bo tu“?

„Bržkone ne ve“! odzval se je znova z istim glasom Norič. In žena je opazila v njegovih očeh, da možu ta razgovor ni po volji.

In tudi tega ne ve, kako se bo odslej imenoval“?

„Kakor sem med potoma izvedel, imenuje se sedaj Krsft. A kakor bode potem . . . in Norič je, gledaje ženi v oči, umolknil.

„Kaj pa“?

Pozneje . . . Prepričal se bo! „In potem nastane gotovo prepir“.

„Kaj, prepir“?

„Seveda. On je rezek. Ne bo se kar tako udal. Ž njim se bo še grofinja prepirala. Tu je, kakor se pravi, trčila kosa ob kamen“.

„Kaj torej potem, ako se on upre? Reče ne hočem . . .“

„Primorajo ga. A mi pa poskačemo v vodo“.

„Kaj, golobček! Nemara si tam v nemških krajih vero vame zgubil kali“, zavpila je jezno žena „Čemu mi govoriš take neumnosti! Sam si rekel, pripravljaje se na pot, da bo to delo za nas jako plodonosno, — največa naša sreča! A sedaj pa praviš, da — ne bo nič ne strašiš. Zarezat in utopit. Saj si govoril odhajaje . . .“

(Dalje sledi).

Novice.

— **Osebne vesti.** Nadvojvoda Rajner se je mudil ta teden na Notranjskem, kjer je inspiciral domobrance. — Okrajni komisar gosp. Oton pl. Detela je imenovan deželno-vladnim tajnikom v Ljubljani. — Blagajniški kontrolor na Dunaju, gosp. Rudolf Grund je imenovan preskuševalcem pri rudniškem ravnateljstvu v Idriji. — Finančni koncipist gosp. Valentin Žun je imenovan davčnim nadzornikom, respicijent finančne straže gosp. Fran Habjan pa komisarjem finančne straže na Kranjskem.

— **Promoviran** je bil 16. t. m. na graškem vseučilišču doktorjem bogoslovja gosp. Evgen Lampe, prefekt v ljubljanskem semenišču.

— **Cerkvene vesti.** Premeščeni so čč. gg. Andrej Krajec, župni upravitelj na Brdu, za župnega upravitelja v Belo Peč; Engelb. Berlan, kaplan v Št. Juriju pod Kumom, za župnega upravitelja v Dobovec; Kaplan Franc

Erzar iz Št. Jerneja v Križevo pri Kostanjevici in kaplan Franc Koželj iz Križeva pri Kostanjevici v Šmarjeto na Dolenjskem.

— **Častno občanstvo** je občinski odbor v Begunjah podelil ondotnemu župniku čast. gosp. I. Košmelju.

— **Poroke.** Zemljemerski pristav v Ljubljani gospod Feliks Justin se je poročil z gdč. Jelico Pehani. — Notar v Radečah, gosp. Karol Pleiweis, se je poročil z gdč. Emo Juvančičevo od istotam. — Notar v Žužemberku, gosp. dr. Andrej Kuhar, se je poročil z gdč. Berto pl. Dobnerjevo z Dunaja.

— **Županski shod.** Na binkoštni ponedeljek dne 4. junija ob 11. uri dopoludne bo v veliki dvorani „Mestnega doma“ v Ljubljani ustanovni občni zbor „Zveze slovenskih in istrsko-hrvatskih županov“.

— **Zgradba električne železnice v Ljubljani** se je zavlekla, ker ministerstvo še ni izdalo koncesije.

— **Razveljavljena prepoved.** Prepoved glede uvoza svinj iz okrajev Brežice, Krško in Kočevje na Nižjeavstrijsko je razveljavljena.

— **Posojilnico** nameravajo ustanoviti v Tržiču.

— **Talijo za rešitev življenja** je nakazala vlada pekovskemu učencu Josip Martinaku v Idriji, posestniku Martinu Kovačiču iz Mršeče vasi in brodniku Fr. Rozmanu od istotam.

— **Trgovskega in obrtnega društva za Kranjsko** občni zbor bo dne 15. junija ob 4. uri popoldne v Narodnem domu.

— **Odličen gost.** Te dni se je mudil v Ljubljani ruski publicist gosp. Valentin pl. Gorlov.

— **V Dražgošah pri Železnikih** so ustanovili Bralno društvo.

— **Mizarska zadruga** se je ustanovila v Št. Vidu nad Ljubljano in sicer za celo ljubljansko okolico. Namen jih je, podpreti mizarje z napravo skupnih prodajalnic in zalog surovin, s skupnim nakupovanjem vsakovrstnih potrebščin in dajanjem predumov na izdelano blago. Zadrugi želimo obilo vspeha, ki gotovo ne izostane, če se bo delalo pošteno.

— **Štrajk v Vevčah.** V papirnici v Vevčah službojoči delavci — nad 800 — so ustavili delo, ker se je z njih bolniško blagajno samovojno ravnalo, ker se je ž njimi kruto postopalo in ker so bili tako slabo plačani, da jim ni bilo mogoče izhajati.

— **Letošnje vojaške vaje na Kranjskem** se bodo vršile okolu Postojne. Prično se dne 10. avgusta in bodo trajale do 5. septembra.

— **Šolo zaprli** so v raznih krajih tako pri D. M. v Polju, v Vel. Gabru, v Zatičini, v Št. Vidu, v Zagorju in druga, to pa zaradi različnih bolezni, ki ravsajajo med otroci.

— **Novo šolsko klop**, ki vstreza najmodernejšim pedagoškim zahtevam, je sestavila ljubljanska tovarna pohištva J. J. Naglas. Ta klop se je upeljala v vseh šolah c. kr. mornarice.

— **Ravnopravnost na pošti** ni vselej posebno uzorna. Tako na pr. se poroča, da se na pošti v Spodnji Šiški izdajajo slovenskim strankam nemška potrdila itd. Nekatere poštno ekspeditorice so res že preveč drzne.

— **Okrajni zastop mariborski.** Pri volitvah so Nemci zmagali celo v kmetskih občinah čeprav z nezatno večino. Nemški kandidatje so dobili po 69 glasov, slovenski po 60 glasov. Zdaj so Nemci v okr. zastopu popolnoma med seboj.

— **Jareninsko bralno društvo** je minoli teden na slovesen način praznovalo desetletnico svojega obstanka.

— **Opuščeno notarsko mesto.** Pravosodno ministerstvo je odredilo, da se opusti drugo notarsko mesto v Ptuj.

— **Goriškimi županom** je bil zopet izvoljen lahonski nestrpnež dr. Karol Venutti.

— **Lepe razmere.** V slovenskih Baikovljah pri Trstu so dobili v slovenski šoli slovenski učenci laška spričevala.

majhnimi občinami istotako združeno z večjimi stroški kakor do sedaj.

Po obstoječih predpisih ima le činovno višji politični uradnik pravico, zaračunati si potne stroške, dočim ima drugi le pravico do dnevščin.

Če se torej predstojnik političnega okrajnega oblastva ali njegov namestnik izloči iz licenčovalne komisije, znižajo se dnevščine po razmeri več ali manj časa trajajočega licencovanja in po razmeri činovnega razreda posredujočega političnega uradnika in sicer, n. pr. za 3 dni za 7 gld. 50 kr. do k večjemu 13 gld. 50 kr., in za 10 dni za 25 gld. do največ 45 gld., ker bi doslej od političnega konceptnega uradnika navadno po X.—VIII. činovnem razredu zaračunjeni potni stroški sedaj pristajali okrajnemu živinozdravniku po izmeri XI. činovnega razreda.

Z ravnomar omenjeno naredbo prihranilo bi se torej poprečno za vsak političen okraj približno 25 gld., dočim bi se s to preuredbo zakona glede zvedencev dosegel nekoliko znatnejši uspeh, ker bi se s tem stroški za vsak političen okraj dali poprečno znižati za 50 gld., če bi se v bodoče za vsak sodni okraj ali pa tudi le za en del okraja določil jeden zvedenec.

Vsekako so to taki zneski, ki glede na predpisano davčno svoto političnih okrajev, oziroma glede na veliko število plemenskih krav in telic, ki v posameznih okrajih znašajo po 4000 do 13.000 ter torej poprečno blizo 8000, pač skoraj ne pridejo v poštev ter torej tudi nikakor niso vzrok, da obstoječi zakon ni še povsod dosegel zaželenega uspeha.

Glede v načrtu zakona določene sestave licenčovalne komisije se mora opomniti, da ista nikakor ne zajamči objektivno, edino le na strokovnjaško izvedenost se opirajoče razsodbe, kajti okrajnega živinozdravnika bi župan in pa kmetski zvedenec lahko vedno premagala ter bodo na razsodbo teh dveh, čeravno bo morda marsikaj prava, gotovo prav pogostokrat vplivali lokalni oziri.

Kdor pozna razmere v kmetskih občinah, mora pač pritrditi, da se bo župan v mnogih slučajih, če ne bo na razpolago zadostno število za pleme dobrih bikov, izrekel za licencovanje vsakega, še tako nesposobnega bika ter bo v največ slučajih za to pridobil tudi kmetškega zvedenca, kateri mora, ker je iz istega kraja doma, imeti vsekako gotove ozire.

Zaradi tega so se torej tudi skoraj vsa okrajna glavarstva z vso pravico izrekla proti temu, da se župan privzame kot član v licenčovalno komisijo, ker je on takorekoč stranka ter vrh tega vplivajo nanj še različne druge razmere in oziri, pri tem pa v mnogih slučajih še celo živinorejec ni, ampak le gostilničar ali sploh obrtnik ter je kot takemu vsa živinoreja le v toliko mari, da se izogiblje nakupu bikov in njih vzdrževanju od občine.

Nasproti pa so tekom let pokazale skušnje, da je v prid te zadeve čeravno ne neobhodno potrebno, vendar pa želeti, da predstojnik političnega okrajnega oblastva,

oziroma njegov namestnik ostane kot načelnik licenčovalne komisije, tako da s tem spojeni prav neznatni večji stroški ne morejo priti v poštev. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Govoril? Ljuba moja. Govoril?! Jaz ga bogme tedaj še nisem videl. A sedaj sem ga videl in ga poznam. On se ne bo pustil kar tako z lahko žaliti. Da mi tudi za nos je nevarno mešati se v ta prepir. Kako bi naj ne prišla v sitnosti. Veš kaj! Grofu in grofinji se pokaže — figa. A nama pa — Sibirija!

„Kaj? Kakšna Sibirija?! Ali si znorel ka-li? vskliknila je začujeno ženska:

„Ali pojdeš križ in evangelij celovat!? Kaj? Pojdeš?“ zavpil je takoj Norič.

„Ne, Bog obvari ne grem!“

„In po takem je sedaj . . . Prenaglila sva se. Ravrala nepremišljeno. Delo je začeto, a kako, da se konča — ve jedino le Bog. In naenkrat naji jamejo siliti prisegat. Ali midva rečeva: oprostite, ne moreva priseči. Sva le tako ta v en dan blebetala, da mrtve opravljala.“

„In kaj imava sedaj pričakovati Ignac Ivanič?“

„Sam ne vem! Izgovarjala se bova, ako . . . Trebalo bi kaj začeti . . . Takoj . . . Sicer utegne biti prepozno . . . In potem ne vem . . . E pa pustiva sedaj to. Saj je še jutri čas. Mogoče, da se vse z lepa uravna, brez šuma in brez kavsa . . .

Norič se je posilno nasmeljal, mahnil z roko in začel takoj okrog njega stoječim otrokom in vnukom praviti in pojasnjevati, kje je kupil to in ono, in kolikor je moral plačati.

Nikogar ni pozabil, vrnivši se iz tujine Ignac Ivanovič; celo zagoreli dekli, služeči dvema materema, prinesel je rdečo pečo na glavo.

Dom, v kateri sta prišla Norič in mladi tujec bil je jeden največjih poslopij v tem delu Moskve. Zgradba se je nahajala, kakor vselej, v globini velikega dvorišča; le jeden del je segal v stransko ulico. Za domom se je razgrinjal veliki sadonosnik z mladim drevjem, kajti kakor se je videlo, bil je ta sadonosnik šele pred kratkim z drevjem zasajen. V tej zgradbi bilo je gotovo do sto malih in velikih sob, dvoran, obednic, razun jedne ogromne dvorane. Na dvorišču je bilo brezštevila gospodarskih poslopij: od konjskih hlevov, napolnjenih s konji, — do kletij in ledenic, katere so rabili nešteti grofovi služabniki. Samih krav je bilo polstotine v hlevu, ali samo pet jih je bilo za gospodo — ostale pa so molzli dvorovi in nahlebnički, kojih ni bilo malo.

Ta dom bil je malodane ves razsvetljen vsaki večer, razum ogromne dvorane, v kateri se dalje nego deset let ni prižgala niti jedna sveča, kajti hišni gospodar ni prirejal večerov in plesov, a banketi pa, kojih se je bilo včasih udeležilo do tristo in petsto oseb, vršili so se po dne in se končali še pred mrakom.

Vso to ogromno poslopje bilo je pusto, le oni del, ki je segal v stransko ulico imel je svoje prebivalce in bil oživiljen. Tu, v osmih ali desetih sobah je živel skromno grof z mlado svojo soprogo in otrokom. V pritličju in v stranskem poslopju pa je stanovala mnogoštevilna grofovska družina.

Vzrok, vsled kojega je stala zgradba tako zapuščena, bil je priprosti lastnik zgradbe, bo jaz in grof postal je neuljuden, ni maral za nikogar in bil najrajši sam. Poredkoma, dva ali trikrat v letu, obiskali so ga sorodniki, otroci njegovega ranjkega brata s svojimi otroci, vsega tri pokolenja. Nedavno se je tudi četrto pojavilo na rokah pestunij in dojenic. Ti sorodniki ostali so v Moskvi vselej mimogrede. Za nekaj dnij je oživela zgradba. Razlegali so se veseli, mladi glasovi in otroški pisk in vrisk, no potem pa je zopet zavladala prejšnja tišina in le nekaj je bilo opaziti na tem domu: dasi vedno pust — vendar ni bil čmerikav.

Povod je bil ta, da je v stranskih poslopih in oddelkih prebivalo mnogo naroda, a med prebivalci kraljeval je vselej: mir, tihota in složnost, raz vseh obrazov je sijala zadovoljnost in sreča. Od glavnega oskrbnika in vratarja do zadnjega hlapca do najzadnje dekle — vsi so živeli složno, srečno je zadovoljno, noben ni stradal in nikdo jih ni ošteval.

V tem domu, uže mnogo let, ni nikdo koga udaril. Jedino, kar je strogo kaznoval stari grof bilo je to, če je kdo domačih svojega tovariša kakor si bodi neopravičeno razžalil. Vsaki kuharski deček, dvornikov sinček, kadar je nezasluženo staknil četudi rahlo plusko od kogar koli, grozil se je včasih celo rodnemu očetu ali materi:

„Le čakaj: grem gospodu povedat“!

Prigodilo se je včasih, da je kak mali prebivalec zgradbe, ki je komaj od zemlje molel, drzno ustavil starega grofa in se smelo pritožil:

„Mene so natepli“.

In stari grof je pristopil takoj k preiskavi in obsodbi.

„Grof Aleš Grigorjevič Zarubovski je znan po celi Rusiji“! govoril je grof sam pri sebi. A radi česar? Zato ker je pravicoljuben, služi pravici, kakor da je ta pravica — njegova gospa.

X.

Ob najstih po noči, ko je ves ogromen dom potemnel in spal trdno in brezskrbno spanje, priropotal je na dvorišče isti pozlačeni voz z istimi jezdecimi. Visok, priletan dostojanstvenik v dragocenem soboljem kožuhi s precej veliko, globoko na ušesa potegnjeno kapo, z ogromnim mufom na rokah, stopil je s pomočjo postrež-

ljivih jezdecev iz voza, in držan od njih, stopal po kamenitih stopnicah.

Nikdo mu ni prišel naproti. Jeden jezdec je odprl vrata in šele, ko je slekel mogočnež v vratarjevi sobi kožuh in odložil kapo, in zasijal v svetlobi dveh gorečih sveč v svoji dragoceni opravi, svojimi redi in odlikovanji, tedaj se je prebudilo nekaj strežajev, in sam gladni vratar, ter se zavedlo.

„Gospoda ste zaspali, bedaki“! izgovoril je žlahtnik surovo, ali ta surovost bila je nekako nalašč prisiljena.

„Ti zaspanci zaslužijo, da bi jih kar precej na topli, Aleš Grigorjevič“! menil je zal hajduk, ki je bil načelnik jezdecev, spremljajočih pri vsakem izletu grofa. „Ko smo prišli, bi morali tiho palice poiskati in jih po vrsti pošteno namlatiti“!

„Tebi je vedno le pretep v glavi! zavrnil ga je grof smejoč. Kaj je to takega, ako človek sredi polnoči zaspi! Ljudje mislijo: a kdo sili gospodo ponočevat, o polnoči se po Moskvi potikati, v gosteh in po plesiščih. Ko bi mi oni le opoldne tako zasmrčali — bi jim že pokazal“!

In grof, zagrši vstopivšega hišnika, je čudež se dodal:

„Zakaj ne spiš“?

„Nekaj imam vam povedati . . .“ odgovoril je famelijarno hišnik.

„Sedaj o polnoči? Pelina si se prejedel . . . Pojdi spat . . .“

„Nisem se ne. Jaz grem za vami z naročilom . . .“

„Nu, pa idi . . . Da bi te pes! . . .“

Grof je prišel na vrh in se podal skozi nekoliko temnih gostilnic. Pred njim sta nesla dva strežaja prižgane sveče. Prostrane in visoke sobe z bogatim pohištvom; zrcala, bronze, slike — vse, ustajaje iz teme, trepetalo je nekako v brleči svetlobi nesočih sveč. Stopinje dveh strežajev grofa samega in hišnika, razlegale so se zvonko po parketu in odmevale daleč po domu, izgubljuje se pod karnirami vičurnih in poslikanih stropov.

Slednjič, dospevši do skromnih svojih sob, kjer je bila spalnica in kabinet starega dostojanstvenika, usedel se je on v naslanjač. Takoj so primaknili k njemu majhno uže za rana pokrito mizico, na koji so stale tri skledice: prosto kvaša.

Došli s plesa dostojanstvenik se očitno ni dotaknil general guvernerjeve večerje, a se zanašal na prosto, vsakdanjo svojo večerjo, ki je bila vedno ista celih dvajset ali trideset let. Bojar je postavil pred se skledo z galuskom in dejal stoječemu pred njim hišniku:

„Govori torej Makar! Ako si tako trmast kakor osel . . .“

„Ne, Aleš Grigorjevič, jaz še malce počakam. Preje se najej in kaj pobrbljava, a ko se naješ — potem povem jaz svoje naročilo. In celo naročilo povedano bode s tremi besedami.“

„Ne čenčaj! Povej“! rekel je uže nekako srdito grof.

„Pri Bogu, ne morem! Oprosti . . . ne srdi se. Jej preje“.

Grof je položil žlico, katero je bil nesel k ustom, na krožnik in uprši presenečeni pogled v hišnika, dejal nemirno:

„Neumnež! Saj nisem kak novi bedak, da bi ne vedel zakaj hočeš, da najpreje večerjam, kajti znano ti mora biti naprej, da me bode tvoje poročilo zbegalo in mi pregnalo ves tek do večerje“.

Hišnik se je zmedel in malo ustrašil, nekako čudno zmigal z ramama in dvignil z rokama ter odgovoril polušepetaje:

„Ne, Aleš Grigorjevič čemu bi le begalo, ampak čudil se bodeš tej nepričakovanosti . . . Le jej preje! Nič ni hudega, pravim, nič ni hudega . . . Samo nekaj nenavadnega je . . .“

„Povej torej!“ dejal je grof in med tem nehote bistro udaril z žlico po krožniku.

Zdajci se v vratarjevi sobi uže nista več nahajala dovtipno se pomenkujoča prijatelja. Hipoma sta se izpremenila: jeden v dostojanstvenika, drugi njegov sluga v — hišnika.

„Norič se je z gospodom pripeljal“, jel je praviti hišnik.

Grof se je tiho začudil, potem osupnil in jedva slišno vzdihnil.

„Kedaj“? vprašal je po kratkem molku.

„Ravnokar, srečali so te baje blizu doma. Da se niso zvrnili, pripeljali se bi bili še pred mrakom.“

Nastopil je molk. Dostojanstvenik je sedel mirno ter zrl na krožnik, kjer je ležala laguska in žlica, s kojo je bil zaropotal. Roka je ležala na mizi poleg žlice; ali prsti so jo izpustili. Hišnik je pazno motril grofov obraz in zapazil, da je njegovo poročilo večega pomena za starega grofa, nego se je on mislil.

Vsem pri hiši je bilo nekoliko znano, a bolje še hišniku, da je Norič, ki je živel iz milosti pri grofu, rododoljski žlahtič, bil poslan v tuje kraje in da se ne vrne sam. Kako je prišla ta vest med domače — je bilo težko reči. Grof je naročil Noriču svoje naročilo na samem, med štirimi očmi, prošlo jesen. Ali Norič je imel ženo, njegova žena je imela otroke in prijateljice, a prijateljice so imele zopet svoje prijatelje in prijateljice. In na ta način se še Norič ni pripeljal pridno iz Moskve do Smolenska, ko so si uže vsi domači šepetali tajnostno na ušesa, da je Norič odpotoval v tuje kraje in se vrne z zamorskim grofičem.

Po nekoliko trenutkov trajajočem molku vzdignil je grof zamišljeni, in kakor se je videlo hišniku, otoženi pogled in izpregovoril:

„Ali si ga videl“?

„Noriča? Seveda sem ga videl. Sedaj bržkone spi“.

„Kakega Noriča! Porednež! Kaj meni mar Norič! Mari ga še nikdar nisem videl! Vprašam: ali si videl onega . . . Nu njega. Nu tega gospoda . . . Došlega gosta ka-li? Bedak!“

„Videl. Seveda. Sam sem ga spremil do sob“.

„Ali je še zelo mlad“?

„Mlad, seveda“.

„Je zal“?

Da. Prav zal je.

„Je majhen, ali visoke rasti? vprašal je grof z nekako drugim povdarkom v glasu ter pobesil oči znova na krožnik.

„Rasti je bolj velike. Tako . . . Kakor bi vam povedal . . . kakor ste vi“.

„Kakor jaz“? zamomljal je grof.

„Da, kakor vi“, ponovil je hišnik.

„Ali je grbonoščen? Ali ima kljukast nos, kaj? vprašal je s šaljivim, nekako nenaravnim, posiljnim glasom grof. (Dalje sledi).

Napad na škofa Strossmayerja.

Ob koncu predzadnjega državnozbornskega zasedanja so vložili Wolf, dr. Pomer in sodrugi silno drzno interpelacijo, zakaj se je konfisciral članek nekega nemškega lista, v katerem listu je bil objavljen sramotilen članek o škofu Strossmayerju. Trdi se v istem članku, da je Strossmayer napadel pri vatikanskem cerkvenem zboru sv. Očeta Pija IX. tako srdito, da so ga vlekli kardinali z odra. Poslanec Žičkar je poslal interpelacijo blagemu starčku ter dobil od njega to-le pismo:

„Velepoštovani gospod, mili moj prijatelj! Hvala Vam lepa za prijateljski list, za vest, katera me je zelo razžalostila. Bodite pa uverjeni, da je vse ono, kar so pisali nemški listi, od prve do zadnje besede hudobna izmišljina in neistina. To se dela in razglasuje samo radi tega, da se sveta mati cerkev ljudem omrzi. Jaz sem vedno in vedno s celo dušo in celim srcem ljubil sveto mater cerkev in sedaj jo istotako ljubim. Svetujem pa tudi slovanskemu narodu, katerega osobito ljubim in spoštujem, da ostane zvest svoji sveti veri in svoji sveti cerkvi ne samo zavoljo svoje neumrljivosti in božjega izveličanja, ampak tudi zavoljo vsakega zemeljskega blagoslova, zavoljo prostosti, samostojnosti, slave in rešilne sreče na svoji zemlji. Vedno sem bil uverjen in sem še danes uverjen in sem pripravljen to potrditi tudi s svojo smrtjo, da je najvzvišenejše, najbožanstveneje delo božjih rok, milosti božje: sveta katoliška cerkev, v kateri in po kateri sprejema ljudski rod vse bogastvo božjega odrešenja. In ako iz posebne milosti in dobrote božje kedaj zagledam lice božje, bode to sam sad delovanja svete matere katoliške cerkve. Vsled vsega tega sem sv. Očeta papeža Pija IX. iskreno ljubil in spoštoval kakor vidnega glavarja cerkve, kakor namestnika Jezusovega, nezmotljivega nadpastirja cerkve, a ljubil sem ga tudi radi tega, ker je bil vedno čist, pobožen, učen, reven in pripraven za vsako žrtev, ki jo je zahtevalo njegovo sveto, vzvišeno zvanje. Nikdar nisem govoril niti proti njemu niti proti rimski cerkvi. In še danes, stoječ ob robu groba in neumrljivosti svoje, ljubim in spoštujem

nega oblasti in njegovega namestnika kot načelnika, iz c. kr. okrajnega živinozdravnika in jednega zvedenega živinorejca, katerega kakor tudi njegovega namestnika imenuje deželni odbor in sicer za vsak sodni okraj, oziroma, če okrajno glavarstvo za potrebno spozna, tudi za določen del sodnega okraja. — Istotako bi moral deželni odbor, kadar bi bilo treba poskrbeti namestnika okrajnega živinozdravnika, namesto njega določiti sposobnega veščaka.

Če bi pa deželni odbor vzlic gornjemu pretresovanju ne smatral za umestno, da se okrajni glavar vdeležuje komisije, kar bi pač bilo vsekako treba dobro utemeljiti, nasvetovala bi deželna vlada, da se župan brezpogojno vender ne privzame za komisijnega člana, temveč da se določi, da bodi komisija sestavljena iz okrajnega živinozdravnika in dveh drugih zvedencev, izmed katerih jednega imenuje deželni odbor, drugega pa glavni odbor kmetijske družbe. Nobeden izmed teh dveh pa bi ne smel poslovati v tistih občinah, v katerih je sam davkoplačevalec.

5. Okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat smeta med letom izdajati provizorične dopustne liste pozvedevši mnenje okrajnega, oziroma mestnega žinozdravnika, in te licence naj so veljavne do rednega licencovanja.

(Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Ne . . . sovsem . . . To se pravi . . . Kako bi že povedal . . . Večega ima kakor vi“.

„Kokošji nos menda“?

„Uprav takega. Celo neka čudna okolnost je, pravim vam . . . Ipak bodete sami videli . . . Nekaka podobnost je . . . kako bi vam to pojasnil . . . Nekaj je na njem kar je vam čudno . . .“

„Kaj?!“

„Nekaka čudna jednakost. Podoben je vam tako rekoč po rasti, po licu in v vsem . . .“

„Kaj brbljaš porednež! Goniš jezik kakor kaka baba! Norec! . . . Ali si pozabil kaj je bilo ukazano . . . Pojdi ven!“ velel je grof, srdito in nestrpno odrivaje mizo ter se vzravnaval po koncu.

Hišnik je hipoma prebledel, zasopel in stopil korak nazaj. Vse je zaplesalo pred njegovim pogledom. Zbrbljal je nekaj, ali sam ni vedel kaj blebeče njegov jezik.

„Idi ven!“ začul je znova skozi nekak trušč in šum, ki pa ni bučal po sobi, a v lastni njegovi glavi.

In skočivši iz gospodove sobe, zavedel se je hišnik šele v veži. Skočil je na dvorišče, da bi se osvežil od prestanega straha. Pa se je tudi bilo česa ustrašiti.

Trideset let je uže služil gospoda, osem let je bil uže za hišnika — in v vsem svojem življenju ni videl gospoda toli razdraženega kakor nocoj. Nikoli še ni slišal takega glasu kakor nocoj. Da mu je zjutraj kdo rekel, da je dobri in kratki gospod sposoben tako zakričati, tako naenkrat razkačiti se, pa se bi bil hišnik smejal takemu neumnemu mnenju.

„Kaj sem neki takega zinil“? momljal je sam pri sebi, stoječ med vrati na mrazu. Uže nič ne pomnim! Kaj je le moralo biti? Česa razžaljivega ali nespodobnega, zdi mi se, nisem rekel, a kako se je razgrel. Kako razžaljenje? Gospod usmili se me in ohrani!“

Hišnik se je vrnil v vratarjevo sobo, prekoračil polovico doma, kjer je stanovala njegova obitelj in sredi prve temne sobe, otipaje počivalnico, se vlegel oblečen nanjo.

XI.

Skoraj pred dvajsetimi leti so v Moskvi, ko je v njenih stenah stanovala „velika hči Petrova“, t. j. od vseh obožavana carica Elizabeta, v bojarskih palačah grofov Zarubovskih pirovali celi teden i dvorjani i prosti narod. Grof Alež in njegova žena Ana Ivanovna obhajala sta poroko jedinega svojega sina Griši.

Gostovanje se je vršilo radi običaja, a ne vsled radosti in zadovoljnosti. Nasproti temu, bila sta ranjki grof, a osobito grofinja — sovsem nezadovoljna s sinovo ženitvijo, z njegovo ženo. Celo leto sta se roditelja protivila temu „pohujšljivemu“ za vso Moskvo sorodstva, v katero je pripravil Gregorjeva ženitba.

Deklica, kojo je ljubil Gregor, zala, krotka kakor angelj, še jako mlada, stevša jedva petnajst let, bila je jedina hči nemškega zdravnika, kateri je lečil v domu Zarubovskih ter se prikupil v teku dvajsetih let zdravniškega svojega poslovanja vsemu moskovskemu plemstvu. K temu si je še omislil lekarno, tržil z zdravilami ter si nakopičil primeroma precejšno svoto. Ali njegovih poldrugo sto tisočakov ni bilo nič v primeri z ogromnim premoženjem grofov Zarubovskih. Po vrhu ga je še, vsled njegove lekarne, ponosna Ana Ivanovna imenovala „štacunarjem“. In zdajci pa je jedini sin te ženske, ki je po očetovi strani bila sestrama same cesarice, vzela za ženo hčer nemškega lekarnarja. A, dasi nerada, udala sta se roditelja, kajti po naravi slab in razvajeni Gregor — jel je toli žalovati, da je zbolel.

„Primerili so se slučaji, da so ljudje zbok zabranjene ljubezni umrli!“ pravili so mnogi Ani Ivanovni, čudeč se Gregorju, ki se je tajal kakor sveča.

Umevno je samo po sebi, da, ko sta se mlada poročena po poroki in običajnih gostijah naselila v domu Zarubovskih, življenje mlade grofice Emilije Jakovlevne ni bilo veselo. Svekrov jo je ljubil ali svekrovna jo je vsaki dan oštevala. Pitala jo je za „saksonko“ — kar je toliko kakor namizni servis. Potem je bila „prekrst“ t. j. krščenca v pravoslavni veri pred samo poroko. In bila je tudi „štacunarka“.

Krotka Emilija prenašala je vse potrpežljivo, ali njenemu soprogu je to hudo delo.

Dolgo sta bila brez otrok; ali nekega dne rodil se njima je sin, katerega sta krstila dedu na čast za Aleža. Toda dete je jelo kmalu na prsih bolehati in zdravniki so menili, ako želita otroka ohraniti pri zdravju, morata se preseliti v tople kraje. Mlada dvojica se je z veseljem na to odločila. Biti čim dalje od svezkrovne — bila je sreča za mlado mater. K temu pa je še bila, dasi rojena v Rusiji, vendar le nemka in se jako veselila prebivanja v Nemčiji. In mlada zakonska sta odpotovala s sinom . . .

Grofa Zarubovska pač nista pričakovala, da se poslavlajo zadnjikrat, kajti kmalu potem je Gregor Zarubovski umrl na bregovih Rena za jetiko, a mlada vdova s sinom se ni mogla odločiti na vrnitev v Rusijo, kajti bala se je, da mali Alež ne prenese ruskega podnebja. Iz prvega sta grof in grofinja silila mlado vdovo naj se vrne, ali potem se je takoj vse izpremenilo . . .

Grofinja Ana Ivanovna, ki je štela uže nekaj čez štirideset let je nagloma umrla za srčnim kapom. Ni še minulo leto dnij po ženini smrti, ko se je vdovi grof, kateremu še ni bilo šestdeset let, zaveroval v neko mlado sorodnico in jo slednjič tudi vzela za ženo.

Slabo se je godilo Emiliji pri ranjki grofinji ali sedaj je postalo še hujše. Svekr je nekako pozabil nanjo in na svojega vnuka. Celó v pošiljanju denarjev postal je skop.

Tedaj pa je tudi mlada grofica storila nenadoma usodni korak. Omožila se je v drugič z nemškim profesorjem, rodila hčerko, ki so jo imenovali za Elizabeto, in čez štirinajst dnij umrla.

Alež je bil tedaj šele osem let star. Skoraj deset let sta z umnim in dobrim očmom mirno skupaj živela, potem pa je tudi očma pokosila smrt in Alež je ostal sam na svetu brez vsakih sredstev ter stanoval pri materni sestri, ki je bila po očetovi strani Nemka. Kakor so stvari kazale, ga je grof Zarubovski čisto pozabil. Da i tudi sam, četudi je govoril gladko in pravilno ruski — čutil se je bolj Nemcem. Tako je minulo še tri leta, ko je nekega dne na Renski breg prišel iz Moskve dedov zet, gospod Norič.

XII.

V jutro drugega dne naznanil je isti hišnik, vsej Moskvi znani Makar Iljič, mlademu gospodu, da ga prosi grofinja Zofija Osipovna, naj se potruži v njene sobe.

Mladi človek je nekoliko trenutkov molče in uporno gledal hišniku v obraz, kakor da je premišljal, kaj pomeni to nepričakovano vabilo. Alež je takoj uganil, kaj pomeni to, da se mora najpoprej predstaviti vsemogočni mladi grofinji Zarubovski a ne staremu grofu. Dasi Norič ni bil posebno zgovorne nravi, vendar mu je med dolgim potovanjem polagoma razodel dovolj jasno grofove družinske razmere.

Mlada grofinja je bila rojena Kurovskaja, a vdova po možu Samojlovu, ter hčer sestrane starega grofa — sedanjega soproga. Takoj po smrti prve žene grofa Zaru-

bovskega, naselila se je mlada ženska v sorodnikov dom in jela popolnoma gospodinjiti — i v njegovem domu i v njegovem srcu.

Grof, ki je bil videzno surov, deloma siten, včasih celo despotičen trmoglavec, kakor vsi njegovi sodobniki, bil je prav za prav jako dobrodušen človek, mehkega srca, katero si je bilo, samo znati se je moralo, laže prilastiti, nego katero koli drugo, a prilastivši si ga možno je bilo ž njim storiti, kar se je komu zljubilo. Vso svojo mladost, skoraj možno je reči, polovico svojega žipljenja, preživel je grof pod uplivom bivšega svojega učitelja in nadzornika, a potem žene, ter jo lepo in pokorno ubogal. Po smrti prve žene, prišel je v roke drugi in sedaj je uže dalje nego deset let grofinja Zofija Osipovna imela grofa v svoji oblasti.

Grofinja je bila krasna, pametna in seveda, zvrta ženska. Ali glavna črta njenega značaja je bila skopost. Radi te svoje slabosti ali strasti razumela je odpraviti po malem od starega grofa vso njegovo rodovino. Umevno je torej, da so po takem vsi sovražili mlado grofinjo. To sovraštvo se je še povečalo, ker je grof kmalu po ženini smrti iskreno zaljubil v jedno iz vnukinj, Elizabeto, ter jo vzela k sebi v svoj dom. Ali pojavila se je vdova Samojlova in se bistro polastila grofa, kajti grofinja Elizabeta Zarubovska je bila dobrodušno in naivno bitje, ter ni branila spoznati se vdovi z grofom. Takoj po poroki jela je mlada grofova soproga hlače nositi in ker ni marala stanovati s svojo zopernico pod jedno streho, spodila in odpravila je po kratkih ovinkih ljubeznjivo vnukinjo od hiše. Ostavši sama, začela je vladariti odločno in brez razlike z možem in z ogromnim njegovim premoženjem. Grof je sprvega obožaval ženo, a potem se je jel celo bati. Od tistega časa pa, ko ga je osrečila s sinom prepustil je vso oblast mladi ženi in jo bogotvoril.

Torej k ti grofinji se je podal Alež in to takoj po priglasu hišnikom, kajti bil je uže za rana oblečen v najboljše oblačilo in pripravljen na svidenje. Le da je menil videti grofa samega, a sedaj pa je moral na izpit ali kako drugo preskušnjo k vsemogočni njegovi soprogi.

Stopajoč v drugo nadstropje za hišnikom, prekoračil je dve precej veliki dvorani in dospevši do male sobe, obstal na ukaz Makara Iljiča.

„Blagovolite tu počakati. Jaz pojdem naznanit uže sijateljstvu“ rekel je hišnik ter izginil za velikimi vrati.

Mladi človek se je ozrl okrog sebe. Nahajal se je v mali hiši z zlatim pohištvom, pokritim z žoltim atlasom. Cela soba je bila svetložolto poslikana; celo na stropu, poslikanem s spretno roko, bilo je naslikano vzhajajoče solnce, ki je z zlatimi svojimi žarki zlatilo ravnino, bila je svetložolta barva. Na pogrinjalu, sredi cvetov in sadežev: limon, apelsinov in jabelk sedela je neka boginja z liro, obdana z amorami. No vsi ti sadeži, amonji in sama boginja bili so tudi svetložolti. Aležu, ki je videl kolikor toliko palač v Nemčiji, zdela se je ta soba, dasi bogata, vendar le brezokusna. Sredi te sobe je stala

šivalna miza iz črnega lesa in istotak stol; a po mizi in oknu so ležali odrezki volne, svile, srebrne in zlate tkanine. Očividno je tu vselej delala grofinja. Ta šivalna miza in stol bila sta jedina predmeta v vseh sobah, katera je on prekoračil, ki sta svedočila o človeški prisotnosti in človeškem prebivanju. Vse ostalo bilo je zapuščeno, in ako ne čmerikavo pa vender hladno in nevljivo.

(Dalje sledi).

Novice.

— **Osebnosti.** Začasni finančni koncipist gosp. Makso Debevec je imenovan stalnim koncipistom v Ljubljani — Deželnovladni praktikant v Ljubljani g. Leon Grasselli je premeščen v Novo mesto. — Praktikant pri finanč. direkciji v Ljubljani gosp. Ivan Vrtačnik je imenovan deželnovladnim praktikantom v Ljubljani. — Davčni pristav gosp. Fran Strmole je imenovan davčnim kontrolorjem. — Za davčne pristave so imenovani orožniški stražmojster gosp. J. Wrinskele in davčni praktikantje gg. Alojzij Klofutar, Henrik Peternel in Fran Starin — Magistratnim tajnikom v Ljubljani je imenovan gosp. Evgen Lah. — Mestni blagajnik gosp. Fran Bradaška je šel v pokoj. — Zdravnik gosp. dr. Ivan Oražen je imenovan sekundarijem v dež. bolnici. — Zdravnik dr. Rudolf Weibel je imenovan okrožnim zdravnikom v Toplicah.

— **Poročil se je učitelj iz Leš** gosp. Julij Slabšak z gosp. Jerico Pangoc iz Mošenj.

— **Srebrno poroko** praznovala sta 25. maja gospod Anton Rebek, c. kr. višji davčni nadzornik v p. in hišni posestnik in njegova soproga gospa Ivana Rebek.

— **Slovanski gost.** Te dni se je mudil v Ljubljani ruski profesor gosp. Nestor Memnonovič Pavlovskij iz Kazana.

— **Državni železniški svet.** Za svetnike državnega železniškega sveta so za dobo treh let imenovani za Kranjsko gg. Josip Kušar, Jos Lenarčič, Karol Luckman in Ivan Murnik.

— **Trgovsko in obrtno društvo za Kranjsko** imelo bo dne 15. junija ob 4. uri pop. v „Nar. domu“ v Ljubljani svoj občni zbor.

— **Subreta gospa Irma Polakova** je te dni gostovala v Beligradu in to s prav povoljnim uspehom.

— **Županom za občino Dol. Logatec** je vsled odstopa dosedanjega župana gosp. Janeza Sicherla izvoljen posestnik in poštar gosp. Adolf Mulley.

— **Za cerkev na Črnem vrhu nad Polhovim Gradcem** je daroval cesar 1000 K.

— **Razpuščen shod.** V Lescah je v nedeljo shod, na katerem so govorili poslanci dr. Krek, Pogačnik in Ažman, ker so na shodu vladala velika nasprotja, vladni zastopnik razpustil.

— **Gorenjska kmetska zveza.** Zadnji „Gorenjec“ je sprožil jako dobro misel. Nasvetoval je, naj se organizirajo kmetje kot stan. Misel je padla na rodovitna tla. Čuje se, da se v kratkem ustanovi društvo, v katerem bodo kmetje sami imeli prvo in zadnjo besedo, ne drugi ljudje.

— **Južna železnica** je združila vse inspektorate za vzdrževanje proge, za obrat, za odpravljanje vlakov ter komercialni inspektorat tako, da bodo vsi ti zdaj jednoten urad, ki se imenuje obratni inspektorat v Trstu. Posle tega inspektorata opravljata v Ljubljani gg. kontrolor Bračič in inžener Riedl.

— **Zdravstven zavod** obsežajoč elektriško kopel in plučno kopel ter novodobno masažo napravi v Šiški gosp. Kreuzer. Zdravnik tega zavoda bo dr. Mahr.

— **Šentjanski premogokop,** ki je bil doslej last gosp. Jos. Pavlina, je kupilo društvo ljubljanskih, tržaških in dunajskih kapitalistov. To društvo hoče napraviti železnico iz Št. Janža do Trebnjega in osnovati v šentjanski dolini veliko industrijalno podjetje.

— **Podzemsko jamo** polno lepih kapnikov, so našli pod vasjo Roje, mej veliko loško postajo in Čatežem.

— **Županom v Rajhenburgu** je izvoljen vrli slovenski rodoljub gosp. Benjamin Kunej.

— **Lovske karte** so l. 1898. prinesle štajerski deželi 26.610 gld.

— **Železna trgovina »Mercur«** v Celju je začela minoli teden poslovati. Začetek kaže, kako potrebna je bila ta trgovina in res hvaležni moramo biti gosp. Petru Majdiču, da je zmagal vse zapreke, ki so se stavile temu podjetju. Opozarjamo vse narodnjake, da posluje ta trgovina na debelo in na drobno.

— **Nemška zmaga.** Pri volitvah v Št. Ilju so v III. razredu zmagali Slovenci, v II. in v I. razredu pa Nemci.

— **Slovenska šola v Gorici.** Na pritožbo goriškega magistrata je upravna sodnija na Dunaju razveljavila ministersko naredbo, s katero se je bilo magistratu naročilo, da mora preskrbeti za slovensko mestno šolo drugih prostorov, ker Katinelijeva vojašnica ni sposobna za to. Lahi so te razsodbe silno veseli.

— **Volitev upravnega odbora v Pazinu** je za hrvatsko stranko bolje iztekla, nego se je pričakovalo. Hrvatje so namreč pridobili III. razred. V drugem razredu so dosegli jako znatno manjšino. V odboru so bili doslej veliko let samo Lahi.

— **Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda za Istro** je imela minoli teden v Opatiji svoj občni zbor. Načelnikom je bil izvoljen prof. Spinčič.

— **Instalacija tržaškega župana** dr. Sandrinellija se je vršila 2. junija. Novi župan in podžupan Luzzatto sta oznanjala boj Slovincem. Druga nesreča se ni zgodila. Ljudstvo se za interpelacijo ni dosti zmenilo.

— **Železnica Trst-Poreč** Železniško ministerstvo je oddalo zgradbo petih oddelkov te proge podjetniški firmi Buttoraz-Ziffer v Trstu, dveh oddelkov pa stavbeniku gosp. Filipu Zupančiču v Ljubljani.

— **Šivilje v Trstu** so pred kratkim napravile veliko demonstracijo, ker se jim je podaljšal delavski čas. Policija je aretovala deset demonstrantinj. Pa pravijo, da je ženska emancipacija nič ne napreduje.

— **Družba sv. Cirila in Metoda.** Znatnejši prispevki od 1. januarja do današnjega dne t. l. so družbi bili: Pres. knezskof dr. A. B. Jeglič 100 K; moška podružnica Maribor 256 K; moška podružnica Kamnik 240 K; ženska podružnica Sežana 124 K; podružnica za brežki okraj (Štajarsko) 337 K; A. & E. Skaberné od platna 200 K; „Šentpeterski sameci“ na Krasu 200 K; hranilna in posojilna Ptuj 200 K; posojilna Maribor 200 K; ženska podružnica Trst 500 K; ženska podružnica Celje 346 K 22 v.; Fr. Kolimann za svet. cilindre (100) in iz nabiralnika (10) 110 K; Iv. Perdan za užigalice 400 K; ženska podružnica v Ljubljani, šentpeterska 1755 K 36 v.; Iv. Jebačin od kave 200 K (l. 1898. 600 K; l. 1899. 600 K); podružnica za Šmarije in Slatino (Štajarsko) 164 K; ženska podružnica za Ajdovščino 120 K; južnoštajarska posojilna Celje 320 K 93 v.; izvenakademična podružnica Gradec 100 K; hranilna in posojilna v Idriji 100 K; „Nar. tiskarne dar“ 100 K; ženska podružnica Vrhnika 110 K; uredništvo „Sl. Naroda“ 1699 K 64 v.; Rimski romarji imenujoč pokroviteljem prevz. knezoškofa dr. Antona Bonaventuro

6. Izvrševati kazenska določila pristaja političnim okrajnim oblastvom po zato veljavnih splošnih določilih.

Izterjane globe se stekajo v zaklad, ki je v vsaki občini ustanoviti za nakup in vzdrževanje bikov plemenjakov in za podpore posestnikom bikov; iz tega zaklada naj se plačujejo tudi stroški za licencovanje bikov.

Deželna vlada si usoja priporočati te nasvete v uvaževanje, kadar se predloži dotični načrt zakona deželnemu zboru ter pripomni, da bi deželna vlada ne mogla podpirati od deželnega odbora semkaj predloženega spreminjevalnega načrta, kajti isti je, kakor kažejo skušnje, sedaj že skozi sedem let, deloma neizvršljiv, deloma pa povzdigi reje goveje živine naravnost škodljiv.

Na podlagi teh izjav, in sicer c. kr. kmetijske družbe, c. kr. deželne vlade in enkete z dne 30. junija t. l. izreka deželni odbor mnenje, da se premené §§ 3., 8., 10., 20 in 21. zakona z dne 11. avgusta l. 1890. in utemeljuje ta svoj nasvet s tem, da je le tedaj pričakovati uspešno vporabo § 3., če se isti v smislu nasveta c. kr. deželne vlade sprejme, kakor bo tudi le tedaj mogoča redna izvršba zakona, če se v § 20. označeno zvrševanje kazenskih določil odvzame županstvom in isto izroči političnim okrajnim oblastvom.

Zakon, ki je bil v deželnega zbora seji dne 28. aprila na podlagi teh izvajanj sprejet, se glasi tako le:

Člen I. §§ 3., 8., 10., 20. in 21. zakona z dne 11. avgusta l. 1890., deželnega zakona št. 4. iz l. 1891., razveljavljajo se v svoji dosedanji besedi in se imajo glasiti:

§ 3. Vsaka občina ima dolžnost, za živino, nahajajočo se v nje ozemlji, potrebno število bikov plemenjakov sama nakupiti in vzdrževati, v kolikor ne zadostujejo za to živino rabljeni zasobni biki plemenjaki, ki so v občini.

Stroški za nakup in vzdrževanje občinskih bikov plemenjakov imajo se, v kolikor za njih pokritje ne zadostujejo iz njih porabe izvirajoči prejemki (junčevina), takse za živinske potne liste, globe radi prestopkov proti temu zakonu, potem morebiti iz javnih zakladov dovoljene podpore in drugi dohodki, pokriti iz občinske blagajne.

§ 8. O tem, je li bik dober za pleme, razsodi komisija na podstavi javno zvršene preiskave končno veljavno z večino glasov.

Kadar se bik spozna za dobrega, mora komisija v ta namen, da se rabi za plemenitev, njega posestniku brezplačno izdati dopustni list (licenco), kateri je veljaven dotlej, dokler komisija morebiti ne spozna za potrebno, da se pripelje bik znova pred njo, da razsodi o njega nadaljni pripravnosti.

Komisija mora nadalje o bikih, spoznanih za pripravne, spisovati poseben zapisek in njih stajališča vsako leto v obsežji odkazanega ozemlja razglasiti na način, navaden v tistem kraju.

Okrajna glavarstva, oziroma mestni magistrat imajo pravico, tekom leta izdajati začasne dopustne liste na

podlagi izjave okrajnega živinozdravnika, oziroma mestnega živinozdravnika, kateri imajo veljati do prihodnjega rednega licencovanja.

Stroške za tako naknadno licencovanje imajo nositi dotični gospodarji bikov, ako so izrečno zahtevali naknadno licencovanje, in ako ni bilo mogoče okrajnemu živinozdravniku o priliki kakega drugega službenega pota v dotični kraj ogledati bika.

§ 10. Stroški dopuščevalne komisije imajo se pokriti iz občinske blagajne tistih občin, za katere se je komisija sešla, da preišče biki plemenjake.

Kadar se snide komisija v isti namen na prošnjo posameznih posestnikov plemenskih bikov razven določenega časa, plačati morajo oni sami dotične stroške.

§ 20. Zvrševati kazenska določila tega zakona pristaje c. kr. okrajnim glavarstvom, oziroma mestnemu magistratu.

§ 21. Izterjane globe se stekajo v poseben živinorejski zaklad tiste občine, v katere ozemlji je bil storjen prestopok.

Kadar globe ni možno izterjati, izpremeniti jo je v zaporno kazen. Pri tem se za globo do 5 gld. prisodi zapora do 24 ur, nikoli pa pod 6 ur.

Člen II. Ta zakon stopi v veljavo z dnem svoje razglasitve.

Člen III. Mojima ministroma za poljedelstvo in za notranje stvari je naročeno, zvršiti ta zakon.

Kmetijske raznoterosti.

Deželni odbor je dobil od deželnega zbora naročilo, da se pri nakupovanju bikov plemenjakov iz deželnih sredstev ozira na domačo prirejo ter kupuje v deželi take, ako so v čistih pasmah in primerni kakovosti na razpolago. Deželni odbor bo jeseni o priliki premovanja goved nakupoval sposobne biki po posebni komisiji, na kar že sedaj opozarjamo živinorejce, ki imajo čistokrvne sposobne biki v reji.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Nehote se ti vsiljuje misel, da je hišni gospodar zastareli samec“, zašepetal je poluglasno mladi prišlec po nemški.

Potem je, globoko vzdihnivši, kakor kakemu tajnemu mnenju odgovoril glasno:

„Da od nje je možno vsega pričakovati“.

Zvok odpirajočih duri ga je zopet vzdramil. Pred njega je stopila ženska srednje rasti v dovolj priprosti in temni obleki s svetlolilovim predpasnikom. Na glavi jej je čepela srednja čepica z dvema dolgima koncoma, visečima s senčna sija, liki naušniki; k čepici je bil

prijet dolg moder trak, najbolj novošegni v vsi Evropi in imenovani trakom. „à la Maria Antoinette“.

Jedva prestopivši prag, uprla je ta ženska v mladega človeka tako uporno in zvedavo svoje oči, da se je oni nehote zmedel in se zardel. Grofinja ga je požirala z očmi; ali v tem pogledu je bilo, razun siljne zvedavosti tudi nekoliko zaničevanja. Zanimal jo je kakor kaka čudna zverina. Na labno priklonivši glavo, pomole roka, a ne njemu, a na bližnji naslanjač ter izpregovorila tiho in suhotno:

„Prosim vas vsesti se“.

Sama se je vsedla na divan jako daleč od pokazanega naslanjača. Gost se je znova zardel — kajti prvokrat v življenju je sedel in govoril tako oddaljen z žensko. Njemu se je zdelo, da bi bilo bolje in priljudneje stati nego sedeti. Ali on je ubogal, in usevši se na ponujeni naslanjač, pogledal gospodinji v obraz.

Teško je bilo uganiti, koliko je bila grofinja stara. Obraz ni ničesar govoril — kajti ona je bila po navadi silno pobeljena in pobarvana. Suhoten nasmeh tankih ustnic ni ničesar izražal; oči pa so dozdevno predstavljale priletno žensko. Prisoditi bi se ji bilo moglo trideset do štrideset let. Zunanosti je bila ženska preje zale nego grde ali v pogledu je bilo nekaj odurnega in neprijetnega.

„Grof se je včeraj jako utrudil na plesu in ni prav zdrav, dejala je ona hladno, zato je naročil meni vas vsprejeti in vas to in ono vprašati, ali zjutraj se čisto gotovo vidita z grofom. Pred vsem mi povejte: ali ste bili zadovoljni med potoma z Noričem? Ali je bil vam dovolj postrežljiv? Zaukazano mu je bilo izpolnjevati vse vaše želje“.

Mladi gost je hotel odgovoriti, no grofinja je takoj vskliknila:

„Oh, oprostite! Sem čisto pozabila . . . Ali me umejete? Vprašati namreč hočem“, oddala je, zapazivši začujem njegov obraz, „razumejete li dovolj ruski? Norič mi je sicer pravil, da lepo govorite“.

„Da“, odgovoril je slednjič Alež. Jaz govorim seveda ruski. Mogoče, da izgovarjam nekatere besede nepravilno vsled dolgega prebivanja v Nemčiji . . .

„Tem bolje, ako se še niste popolnoma ponemčili“.

„Jaz tega nisem hotel, kajti spominjam se in zavedam, da sem rojen ruski plemič. Vrnil se bi bil uže zdavnej v Rusijo, da mi ni ded zaukazal ostati v Nemčiji“.

„Vi veste, da vas dolgo niso prizivali, a sedaj so vas pozvali radi jako važnih okolnosti. Nenevadno važnih . . .

„Da. Ali, kakor je vam bržkone znano, jaz o njih ničesar ne vem“.

„Uprav to mi je grof, moj soprog sedaj naročil . . . Namreč pomeniti se z vami. Pri njegovi starosti postane lahko vsako razburjenje in duševno presenečenje škodljivo in celo nevarno njegovemu zdravju, a stvar pa, katero se imava pomeniti je zelo važna. Opominjam vas, da se pripravite z vsemi duševnimi svojimi silami na to

gorje . . . Grofinja je umolknila in potem dodala: Da kar vam povem bode za vas jako hudo ali tega nisva midva z grofom kriva. Da vam pojasnim nenavadni sedanji vaš položaj, seči moram mnogo let nazaj in vam povedati, kar se je godilo davno, še preden ste se vi rodili. Znano li je vam, znabiti ste čuli, da se je ranjka vaša mati omožila z vašim očetom proti volji in željam vseh njegovih sorodnikov“.

„Da“, odzval se je Alež, „vem to in sem večkrat slišal od matere“.

„Tem bolje . . . Prvi dve ali tri leta po ženitvi vašega očeta, laskal je Alež Grigorjevič svojo sinaho; ali soproga njegova, Ana Ivanovna, svekra vaše matere bila je proti njej surova in se neutešno jokala, da njen edini sin ni izbral nevesto iz starega ruskega rodu imenitnih plemičev. I vam je to gotovo znano“?

„Da. Mati mi je večkrat pravila, koliko bridkosti je pretrpela od babice Ane Ivanovne“.

„Torej . . . In imela je nekoliko tudi prav: jaz bodem odkritosrčno govorila. Kot dorasel človek bode mi sami pritegnili, da je Nemka, druge vere, in k temu pa še hči prisiljenčeva ni mogla biti bogsigavedi kaka zavidna nevesta mladega grofa Zarubovskega. Oče vaše matere ni bil nič družega nego zdravnik, ki se je s pomočjo svoje lekarne pridobil nekaj premoženja. In zdajci pa je hči tega nemškega lekarnarja postala naenkrat grofinja Zarubovska. Sodite sami kako britek mora biti tak pripetljaj . . .

„To jaz ne vem in sem uže tisočkrat slišal, odgovoril je suhotno in srdito Alež, in res ne umejem, zakaj premlevati to, kar je uže davno minilo. Ta žalosten dogodek, mislim, ne more biti žalosten za deda. Isti krivičen mlad človek, ki se je ženil proti volji starišev — je moj oče; ona Nemka lekarnarjeva hči — pa moja mati. In jaz ja kot svoja roditelja ne morem in ne želim soditi. Da povem vam naravnost, da bi bila moja obsodba čisto brez smisla. Ne bodi tega žalostnega, kakor vi menite, dogodka, mene ne bi bilo na svetu. In Alež se je žalostno in pikro nasmehnil. Da tudi moja roditelja in babica, in mnogo drugih sokrivcev je uže davno na onem svetu. Čemu torej vznemirjati njih spomin“!

„Lejte in uprav midva sva dolžna vznemirjati njujin spomin, — menila je suho in jako srdito grofinja. Kar vam povem vse umeli bode mi sami zakaj begam njujin spomin! Bodite potrpežljivi in vstrajajte do konca. A povedala vam bodem kar možno kratko in jasno . . . Torej, grofinja Ana Ivanovna se je vedla sosebnostno surovo nasproti svoji sinahi. Prišlo je nekaj let in to brez — otrok. Grofinja se je tolažila mesec na mesec leto na leto z mislijo, da se bodo rodili vnuki, ie slednjič deček, ki bode po očetu vsekakor grof Zarubovski, ki bode naslednik vsemu ogromnemu premoženju — naslednik imenitnega imena. Minulo je menda po takem šest let ali . . . Ne vem vam povedati . . . Po sodbi raznih zdravnikov in izvedenih ljudij, prepričala sta se Ana Ivanovna, da in tudi vaš oče, da vaša mati nikoli ne bode

odila otrok. Tedaj je babica, ki je bila ženska nenavadno trdega značaja, kakoršnih se nikdo ne spominja v obeh stolicah . . .“

„Da, o tej babici in njenem nравu sem mnogo čul“, rekel je Alež s posebnim smehom, „osobito od starišev“.

Da . . . Grofinja je bila taka ženska, ako bi bila rojena za moža, zavzimala bi bila imenitna in častna mesta. Bila bi znabiti imeniten polkovodec! izgovorila je resno grofinja; ali Alež se je zopet nasmejaj in mislil sam pri sebi.

„Da! Bila je hudobna baba . . . pravcata . . .“

„Tedaj je Ana Ivanovna objavila sinu in sinahi, da bode razdrila njujin zakon, carico pa prosila zapreti vašo mater v samostan, a sinu dovoliti oženiti se z drugo . . . Ali je vam to znano?“

„Da“.

„Kmalu potem se je vse umirilo. Grofinja je bila srečna in zadovoljna, nehala pretiti z razdorom, kajti vaša mati je bila noseča. Potem je zagledal luč sveta slab, bolehav, jedva živ deček“.

„Da, rekel je Alež, deček ki se še sedaj ne more ponašati z zdravjem“.

Grofinja ni ničesar odgovorila, uprla presunljivo svoj pogled v oči mladega moža; potem je videzno vzdihnila, povescila oči in izgovorila skoraj šepetaje:

„Zdravje njegovo je bilo toli slabo, da ni niti poluleta živel“.

„Kaj ni živel?!“

„Ne . . . umrl je star pet mesecev“.

„Mari sem imel staršega brata . . . Tega pa nisem vedel . . .“

„Ne. Vi brata . . . to se pravi, vaša mati ni imela več nego samo jednega otroka . . . In ta je umrl“.

XIII.

Grofinja je utihnila. Nastal ja molk. Alež je gledal grofinjo, kajti s prvega je ni umel, ali ko si je po malem jel tolmačiti njene besede, dejal je razločno, no tiho in presenečeno.

„Ne umejem vas kaj hočete povedati?! . . . Starših bratov nisem imel . . . O kakoršnem dečku torej blagovolite pripovedovati, ki je čez poluleta umrl?“

„Deček, ponavljam vam, s katerim je obdarila vaša mati vašega očeta in čez poluleta umrl. Ali to smo izvedeli šele sedaj. In glejte uprav to je tista zadeva in tisto gorje, katero vam nismo mi prizadeli — ampak razmere“.

„Dovolite! . . . Dovolite! . . .“ vskliknil je Alež. Sedaj mi je jasno! Tako je tedaj! Sem slutil. In pogladil je z roko po čelu, kakor bi se bal, da se mu bode jelo blesti. „Dovolite, kaj vi govorite? Za božjo voljo . . . To je taka laž, taka gnjusna izmišljotina, da je zares grdo govoriti glasno o taki neresnici!“

„Dovolite, da vam vse povem . . .“

„Cemu pripovedovati? Meni je vse znano . . . Jedini sin mojih starišev, hočete vi reči ali bolje rečeno, hočete izmisliti, obrekujoč rajne . . . Tisto dete je umrlo,

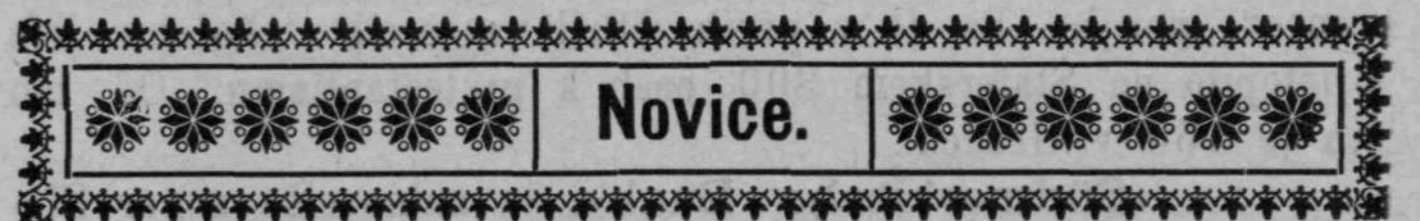
a jaz pa sem . . . Torej, kdo sem jaz? . . . Jaz po takem nisem nič! . . . Odkod sem se vzela?! Na zeljniku sem najden . . . Podvržen sem ali kuplen . . .“

„Skoraj je tako . . .“ dejala je otlo grofinja.

„To je peklensko obrekovanje ali . . . Ali šala“.

„Nič se ne begajte! Potrpajte, da vam vse povem; prestrigla mu je grofinja besedo. Vašo mater je nenadna otrokova smrt, ki se je pripetila po noči tako presenečila, da je malodane zblaznela . . . In tudi po otroku je žalovala. A najbolj pa se je bala sveste, da bi jo zopet začela psovati in vznemirjati, a čez par mesecev jo hotela ločiti od moža ter jo zapreti v samostan. A ta hip pa jo je hudoba premotila, a hudobni, slabi ali lakavi ljudje — so jej pomagali. Njeno mrtvo dete so skrili. Zjutraj pa so vsi domači izvedeli, da je gospodu Noriču umrl po noči otrok. V sobi mladega grofa pa je mlada grofinja zibala otroka, o katerem je babica po celi Moskvi pravila: „Kako se je on, golobček kar čez noč popravil in odebelil!“ Nedavno so mi pripovedovali očividci, da je od tistega dne, ko je Noriču umrl otrok in pa do časa, ko je mlada grofinja prinesla dete poljubiti babici, minulo nekaj dnij. Niso je mogli takoj prinesiti babici, ker je ali spalo ali bolehalo. Ali me umejete sedaj?“

(Dalje sledi).

— **Osebnosti.** Finančni nadkomisar v Ljubljani gosp. dr. Rudolf Roseznik je imenovan finančnim tajnikom; finančna komisarja gg P. Jerovec in Karol Pogačar sta imenovana za nadkomisarja. — Učitelj gosp. Makso Ivanetič v Dobovem pri Krškem je stopil v pokoj. — Redni učitelj na gimnaziji v Novem mestu gosp. dr. Jos. Pipenbacher je dobil naslov profesorja. — Gimnazijski profesor v Ljubljani gosp. Makso Pleteršnik je prosil za umirovljenje.

— **Cerkvene vesti.** Župnik v Tržiču čast gosp. Frančišek Špendal je imenovan duhovnim svetnikom.

— **Poroke.** Premilostni gosp. knezoškof je dne 7. junija poročil v svoji kapeli stotnika gosp. A. Köcka z gđ. Malvino pl. Höchsmann, hčerko ljubljanskega divizionarja. — V Trstu se je poročila nečakinja ljubljanskega poštnega ravnatelja gđ. Marija Šorli z gosp. Zdenkom Vrčko.

— **Nov samostan.** V Kamniku se napravi samostan šolskih sester.

— **Za radovljiški politični okraj** se snuje mojsterska zadruga s sedežem v Radovljici.

— **Slovenska umetnost.** Na dunajskem dvornem opernem gledališču je gostoval naš rojak tenorist Fr. Bučar s prav povoljnim uspehom. Gospa Irma Polakova je gostovala v Belemgradu in dosegla lep uspeh.

— **Porotne obravnave v Ljubljani.** Zaradi tatvine iz navade je bil obsojen 51letni Adolf Zaruba iz Ljubljane na pet let težke ječe. Zaradi požiga obtoženi 37letni Fr. Dragar iz Sp. Navorš je bil od obtožbe oproščen, obsojen pa na 6 dni zapora in na povrnitev škode v znesku 700 K, ker je po neprevidnosti povzročil ogenj. — Obravnava proti 42letnemu Ivanu Judežu iz Hleve, ki je tožen radi uboja, se je preložila. — Marija Fajdiga z Malega otoka pri Cerknici, ki je bila tožena radi goljufije, je bila oproščena.

ter osobito kraljestvo Češko glede na razmere površja, voda, prometa in kmetijstva.

4.) Računstvo. Štirji računski načini s celimi števili in z decimalnimi ulomki. Metrične mere in uteži. Marljive vaje v preračunavanju vzgledov za praktično porabo kmetovalčevu.

5.) Geometrija in risanje. Izračunanje površij, merjenje zemljišč, izračunanje kubičnega obsežka; glavna pravila pri merjenju talne strmosti ter določitev padca. Risanje katastralnega načrta in stavbnega načrta.

6.) Prirodopis. Najpoglavnejše kamenje, njegova preperelost in spreminjava v prst. Zvunanja in notranja sestava rastlin; bolezni rastlin; glavne vrste plevela, trave in zdravilskih rastlin. O kmetijstvu koristnih in škodljivih živalij.

7.) Prirodoslovje in kemija. Splošne lastnosti teles, o ravnotežju in gibanju trdih, kapljivo-tekočih in raztezno-tekočih teles z ozirom na potrebe kmetovalca. O toploti in njenem učinku; parni stroji; o vremenu in njegovem opazovanju.

Kemijsko vršenje z ozirom na hranitbo rastlin in reditev živali. Najpoglavnejše organske snovi. Najvažnejše reči iz kmetijske obrti, oziraje se na krajevne razmere.

8.) Kmetijsko rastlinoslovje. O zemlji in njenem obdelovanju ter za to potrebnem orodju in o stroju. Osuševanje zemlje. O hlevskem gnoju, o naravnih in umetnih gnojilih. O setvi, o oskrbovanju rastlin in o žetvi; o mlatvi in čiščenju poljskih pridelkov; stroji za mlatev in čiščenje, shranjevanje poljskih pridelkov. Posebno kmetijsko rastlinoslovje zlasti z ozirom na potrebe obližja (kakor sadjereja, zeljenadoreja, gozdarstvo).

9.) Kmetijska živinoreja. Najvažnejša načela hranitbe in reje živalij sploh. Reja govede, konj, prešičev, ovac, kuretine, riboreja in čebelarstvo. (Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Alež, bled kakor platno, je molčal. Segel je z roko znova k čelu, in ta roka se je tresla.

„Kaki strašanski ljudje, zverjadi, grozoviteži so na zemlji!“ dejal je z otlim šepetom.

„Da, so, odgovorila je suho grofinja. Ali kdo bi njim zameril: oni so hoteli pomagati mladi gospej, katero so vsi ljubili, rešiti jo nesreče. Ona sama prav za prav ne bi bila smela tako ravnati . . .“

In grofinja še ni dogovorila ter se zganila, tako nepričakovano se je zakrohotal Alež.

„Po takem torej vi menite, da imam one meni neznane ljudi ali mojo ranjko mater grozovitneže? . . .“

Ali ste se s pametjo skregali! . . . Vi, ki ste si izmislila to obrekovanje in laž, ste isti zlodej. Vso to peklenko laž! . . . Mene so torej podvrgli, to se pravi Noričevega sina so zamenili za pristnega otroka grofa Zarubovskega? Kako se upate meni kaj takega v oči govoriti? . . . Bodemo videli . . . Vam je očitno vse mogoče . . . Mari je dedec verjel podobnemu obrekovanju? In slednjič, kje so one priče, ki so to videle? . . . Kdo je pomagal materi pri tem kaznjivem delu?“

„Kdo drugi nego roditelji . . . Namreč sedanji vaši starši.“

„Kdo! Kdo?! . . .“

„Oni sami: gospod Norič in njegova žena. Ona živita . . . Ona sta to uničila in priznala ter grofa prosila odpuščanja.“

Tako, tako! Torej sta to priznala potem, ko ste vi povili dete, preje pa ni nihče vedel zato! . . . vskliknil je Alež.

„Tako je! Kaj je to čudnega? Dokler še ni bilo na svetu drugega zakonitega naslednika dotlej sta molčala; ali ko se je grofu narodil zopet zakoniti potomec tedaj nista hotela imeti na duši toli strašnega greha — ter sta se zgrevala.“

Alež se je jel pikro in porogljivo smejati; naposled se ni mogel več premagovati in dejal, uporno gledajoč grofinji v oči:

„Sedaj vem kaj se pravi: z bolno glavo na zdravo. Po takem sem jaz podvrženi deček! sin gospoda Noriča? In moja mati me je navzlic temu obožavala . . . Posvetila mi celo svoje življenje. Varala je na ta način sama sebe. A sedaj se je narodil pravcati, zakoniti naslednik dedov. Ali je pa ta, grofinja, v resnici ta pravi?“

„Kaj hočete s tem reči?“ siknila je grofinja.

„Jaz vprašam: če ste prepričani, da je ta-le drugi naslednik soroden bratec mojega očeta? Kakor se mi dozdeva, igra se često v tem domu z otroki kakor z gumbi. Znabiti, da je i ta dojenec prišel v grofovsko zibel iz kočarske zibeli.“

„Vas trka luna!“ odzvala se je gluho grofinja. Da ne vem, kako je sedaj vaše duševno stanje, srdila bi se na vas. Lahko bi se z vami godilo še vse kaj drugega. Mislila sem, da boste omedleli ko vam povem to žalostno in strašno vest. A mesto tega pa divjate in se vedete tako robato in drzovito meni nasproti, kar bi vam pri drugih razmerah nikoli ne odpustila. Ali bodi si temu tako ali tako, pomiriti in udati se boste morali tej usodi in odpotovati v Nemčijo nazaj. Sicer se boste še pokesali . . .“

„Povejte mi“, rekel je Alež ne poslušajoč grofinje: ali je ded, ta dober in pravičen človek verjel vsemu temu?“

„Kako naj bi ne verjel, če mu je tak pravičen človek, ki je že od mladosti stanoval v hiši in užival grofovo milost, z ženo obstal to zvijačo. On sam ni sodeloval pri tej prevari ter bil sam goljufan, ker je menil, da mu je umrlo dete. Potem mu je žena povedala in

tudi njega premotila je skušnjava. Mislil je, saj taka ni krivica, ker stari grof nima nobenega otroka . . . Ali sedaj ko sem jaz povila dečka, prišel je k meni ter mi kot odkritosrčen in pravičen človek vse razodel . . .“

„Našel se je človek, ki se je dal od vas podkupiti ter lagal čez ranjke. Povejte mi sedaj: kake posledice bode imelo vse to? Vsa ta izmišljotina, vsa ta hudobna zvijača.“

„Jako proste. Vi veste, da se mora Noričev sin imenovati Norič in ne grof Zarubovski, in da bode moj soprog vsled blagega svojega srca skrbel za bodočnost takega nesrečnega, mladega človeka, ki je v vsakem oziru nedolžen. Da bi ga vzela za svojega vnuka ter mu dovolila nositi njegovo ime ter mu dal polovico svojega premoženja okravši svojega sina . . . to, priznali boste sami, bi bilo nepošteno in celo pregrešno.“

Nastal je dolgi molk. Alež je sedel kakor poparjen. Zdelo se mu je, da ga zapušča pamet. Slednjič ga je minilo presenečenje; moči so ga jele zapuščati in skoraj oslabel je zlezal globokeje v naslanjač ter položil roki na kolena.

„Kaj mi je storiti?“ dejal je tiho.

Te besede so se mu izvile ječaje; oči so se mu napolnile s krvjo.

„Moj Bog in Gospod! Kaj vse se dogaja na svetu! Kake hudobije se gode na svetu!“

Grofinja je molčala, in mrtva tišina je zavladata v sobi.

„Zakaj neki . . . Zakaj . . .“ vzdihoval je s pretrganim glasom Alež. „Čemu sedaj! . . . Zakaj me niso ubili! . . . Zakaj me niso dali umoriti! Saj bi to ne bilo težko — to bi bilo bolje . . . Bil bi sedaj mrtev, takoj mrtev od morilčevega noža! . . . A sedaj me hočete raztrgati, me hočete tiho, polagoma odstraniti . . . Da ne! . . . To ni mogoče! . . . Ni mogoče! . . . Ko zazrem deklico jej povem . . . Ko zagledam Noriča . . . Ubijem ga!“

Alež je pokrila z rokama obraz ter začel nekaj pretrgano in brezsmiselno momljati. Kar se je potem ž njim godilo ni več vedel. Ko se je bil z nova zavedel, ležal je na tleh. Okoli njega sta se sukali dve hišini in strežaj. Domač ranocelnik je držal njegovo roko in iz nje je curkoma tekla kri v skledo, katero je držala hišina.

„No, hvala Bogu! Vender je prišel zopet k pameti. Še je živ! javkali so okoli njega.“

Alež se je ozrl okrog sebe, jel premišljevati — ter se na vse spomnil. Srce se mu je bolešno skrčilo, in začel je iskati ono toli mu sovražno grofinjo, da bi jej zopet in to takoj v obraz povedal ono besedo, ki je zvenela po vsem njegovem telesu.

„Laž! . . . Laž! . . .“

To besedo šepetal je nekolikokrat; ali zastonj je iskal z očmi grofinje. Ni je bilo v sobi.

„Ali naj vas nesemo, ali bodete sami šli?“ vprašal ga je nekdo.

„Da, da. Ne . . . Sam pojdem“, odgovoril je Alež ter se vzravnil kvišku, toda vzdržal se je komaj na nogah.

Zdravnik in strežaj sta ga držala, storivši nekaj korakov, zbral je Alež vse svoje sile, odrinil od sebe obeh pomočnikov ter šel sam skozi vrsto soban. Vsekakor pa se je čez jedno uro ulegel v svoji sobi zopet v posteljo. Čutil je, da se mu vse meša po glavi, in da blodi bedoč.

Zvečer je pozval pred se strežaja in mu velel pripeljati k njemu njegovega sopotnika Noriča.

Vrnivši se strežaj mu je sporočil, da gospod Norič ne more priti, ker mu je grof to strogo prepovedal.

„Jaz ga ubijem!“ zakričal je Alež z gromovitim glasom in ves razjarjen skočil iz postelje.

Strežaj je prestrašen zbežal iz sobe.

XIV.

Alež ni spal celo noč, dremal je in bledel, se zavedal in ni vedel ali je bila to dremota ali omedlevica. Obup je bil v duši! Ako je vsemogočna v hiši, vsemogočna nad grofom ženska uže govorila z njim toli rezko sramoteč njegovo mater, kaj šele je bilo pričakovati od slepo jej pokornega starca-deda. Vse to bilo je očitno delo sebične grofinje. Davno izmišljeni peklenški načrt.

Proti jutru se je Alež malo pomiril in zaspal. Prebudil se je pozno, se oblekel in jel pričakovati, da ga pozovejo k dedu. Spomnil se je včerajšnjega pomenka z grofinjo. Vprašal se je stokrat, če je izustil nasproti grofinji kaj sila robatega ali vselej si je moral priznati, da se je vedel njemu spodobno, samo jedenkrat ni mogel brzdati svoje jeze, maščevaje se za svojo mater, in to takrat, ko je vprašal grofinjo zastran rojstva lastnega njenega sina.

V mraku prišel je jeden njegovih strežajev vprašat, kedaj želi gospod jesti.

Sedaj šele se je spomnil mladi gospod, da še od zjutraj ni ničesar jedel, ter ga najbrž ne bodo klicali navzgor k obedu, a mu prineso odpadke od gosposke mize. Navzlic temu, da mu je grofinja opoludne velela naznaniti, da je grof bolan in ga ne more vsprejeti ta dan, videl je Alež, kako se je okoli tretje ure pripeljalo nekaj kočij in gostov, očitno povabljenih za kosilo, ostali so dolgo v domu. Hodeč sem in tje v svojih sobah, izgovoril je nekolikokrat po nemški.

„Kako mučeništvo! Ta neznanost je hujša od vsakega trpljenja! Ali jaz se vam ne udam, grofinja. Da, naj se odloči še kaj tako strašnega — in čim preje tem bolje. Potem se podam k sestri, domov na Renske begove. Ne jaz odidem, ali ne dam se pomiriti, kakor vi govorite.“

In sedaj mu naenkrat pride na misel grofinjina groznja, da v slučaju upora ne pojde v Nemčijo.

„Kaj neki nameravajo? Ali me mislijo poslati v Azijo? Ali me menijo zapreti v ječo?“ In on se je zlobno nasmehnil. Aležu se je zdelo, da ni takega zapora, ni take jetnišnice, iz koje bi on ne znal ubežati.

„Če me ukažete zabosti, pošljejo zavratnega morilca — tedaj je kaj družega.“

Iz teh razburjenostij in preišljevanj, trajajočih do trdega večera vzdramil je mladega človeka nenaden pojav Makara Iljiča.

„Blagovolite priti k grofu!“ izpregovoril je hišnik. Alež od nenadejanosti skoraj povabila razumel ni.

„Kaj? Kako?“ vprašal je.

„K grofu blagovolite priti. Grof vas prosi.“

Burja se je vzdignila v prsah Aleževih. On je bil toli pripravljen videti grofa zjutraj, da je čutil sedaj, kako so ga moči, srčnost in odločnost, s katerimi se je hotel vsakim in najhujšim nezgodam zoperstavljati, hipoma minile. Mesto slediti za hišnikom zgrudil se je nehote v bližnji naslanjač. Makar Iljič je zapazil ta učinek in ga bržkone tudi razumel, kajti dejal je dovolj laskavo in nekako sočutno.

„Jaz vas tu na mostovžu počakam.“

In mož je odšel zamišljen iz sobe.

„Čudna reč! mislil je hišnik — kakšni so ti ljudje! Da se ti ljudje nič ne boje greha. Pa je tako jako podoban našemu staremu grofu. Ta zadeva je temna in bržkone strašna zadeva.“ (Dalje sledi).

Novice.

— **Osebne vesti.** Sodni pristav v Gradcu gosp. dr. Fran Hradetzky je imenovan pristavom pri okrožnem sodišču v Celju. — Poštni oficijal na Zidanem mostu gosp. Ferdinand Čeh je imenovan poštним oskrbnikom istotam. — Višji poštni oskrbnik v Pulju gosp. Karol Frank je dobil naslov cesarskega svetnika. — Na mesto odstopivšega gosp. kanonika Sajovica je imenoval dež. odbor članom okrajnega šolskega sveta v Postojni ondotnega župana gosp. Jos. Deklevo — Okrajni zdravnik v Tolminu gosp. dr. Graeffe je odšel v Volosko; na njegovo mesto je imenovan gosp. dr. Gregorich. — V osmi činovni razred sta pomaknjena profesorja na ljubljanskem učiteljskem gg. Viljem Halada in Fran Orožen.

— **Cerkvene vesti.** Premeščena sta č. gosp. Alojzij Šarec, kaplan v Šmartnem pri Kranju, kot ekspozit k sv. Joštu, in č. gosp. Anton Poljšak, kaplan v Trati, kot kaplan v Šmartin pri Kranju.

— **Šolska vest.** Vas Kunče, občina Smuk, je izločena iz občine Stara Loka in pridružena občini Topli Reber v novomeškem okraju.

— **Promocija.** Duhovnik labodske škofije gosp. Jož Kržišnik, ki se je tudi že poskušal kot slovenski pisatelj, je bil dne 12. t. m. na dunajskem vseučilišču promoviran doktorjem filozofije.

— **Častnim občanom** je občina Stara Loka imenovala višjesodnega svetnika v p. in grajščaka gosp. Karola viteza Strahla in sicer za zasluge, ki si jih je pridobil za napravo vodovoda v Stari Loki.

— **Prešernova slavnost na Breznici.** V prijazni Breznici na Gorenjskem vršil se je v nedeljo narodni praznik v pravem pomenu besede. V prid Prešernovemu spomeniku priredila so nekatera gorenjska gasilna društva veselico, ter tako zadostila narodni svoji dolžnosti. Vkljub temu, da za slavnostni delal oni veliki aparat, ki je pri nas nekako po-

treben vsaki veselici, uspela je prelepa narodna slavnost lepše kakor bi si bil mogel domišljevat najboljši optimistični pripravljalni odbor. Veselica je bila napovedana ob treh popoldne na Selu pri Žerovnici; bližnja društva zbrala so se bila že pred odločenim časom, popoldanska vlaka pa sta pripeljala društva iz bolj oddaljenih krajev in druge Prešernove čestilce, med katerimi je bila tudi Ljubljana častno zastopana. V imenu osrednjega odbora sta bila navzoča načelnik ljubljanski župan Hribar in tajnik Trdina. V dolgem sprevodu odkorakala so društva z radovljiško godbo na čelu v pesnikovo rojstno vas Vrbo. Zastopana so bila večinoma korporativno, gasilna društva z Bleda, Begunj, Bohinjske Bistrice, Brezice, Dovjega, Gorij, Kamnegorice, Kranjske gore, Koroške Bele, Mojstrane, Mošenj, Radovljice, Rateč, Št. Jurja pri Kranju in Vogelj ter pevska društva iz Begunj, Bleda in Koroške Bele. Ko se je impozantni sprevod razvrstil pred rojstno hišo Prešernovo, kjer je gospodar pozdravil navzoče pesnikove čestilce, razložil je župan Hribar v navdušenih besedah pomen našega pesnika-prvaka Prešerna, ki je proslavil sebe in narod svoj širom slovanskega sveta. Ko je govornik končal, okitila se je spominska plošča na Prešernovi rojstni hiši s krasnim vencem. Iz Vrbe so odšla društva na Selo, kjer se je ob ogromni udeležbi pričela na Jegličevem vrtu velika ljudska slavnost s sodelovanjem radovljiške godbe in pevcev raznih gasilnih društev. Srečkanje, ki je našlo mnogo zanimanja, vrglo je lep dobiček v korist Prešernovemu spomeniku. Še le pozno zvečer končala se je lepa narodna slavnost.

— **Topničarske strelne vaje pri Krškem** bodo trajale od 15. julija do 12. avgusta. Strelnih vaj se udeležijo topničarski polki števil 3, 7, 8 in 9.

— **Novomeški občini** je dovolila deželna vlada 800 K podpore, da pokrije cestni kanal ob drevoredu.

— **Novo tiskarno** ustanovi v Ljubljani poslovodja pri Milicu gosp. Anton Slatner.

— **Razgnan shod.** Na vrtu konsumnega društva pri D. M. v Polju se je vršil v nedeljo shod, na kateri je prišel tudi poslanec dr. Krek. Shod je imel namen, pridobiti delavce, da ne bi pristopili nameravanemu strokovnemu društvu, ker bi to stopilo v zvezo s socialnodemokratsko stranko. Shod je bil mnogoštevilno obiskan, a je bil po socialnih demokratih razgnan.

— **Novo društvo.** V Gočah na Vipavskem so ustanovili bralno društvo „Triglav“.

— **Odgovorni urednik „Domoljuba“** gosp. Ivan Rakovec, ki je tudi odgovorni urednik „Slovenca“, je bil te dni obsojen na 14 dni z dvema postoma poostrenega zaporu in na 10 K globe, ker je priobčil v „Domoljubu“ članek, s katerim je hudo žalil gosp. Ivana Lampeta s Črnega vrha.

— **Razmere okrajnega glavarstva v Kranju** so se razkrile dne 12. t. m. pred ondotno sodnijo. Pri glavarstvu teče namreč velika vodna pravda med gosp. T. Pavšlarjem in nekaterimi kranjskimi tovarnarji. Vsled te pravde je nadinženar gosp. Žužek tožil gosp. Pavšlarja radi žaljenja časti. Pavšlar je bil obsojen na 200 K globe.

— **Aljaževa kočja v Vratih** se je dne 14. t. m. otvorila. Koča je prav dobro prezimila.

— **Umrli dekan Anton Mežnarec** je župno cerkev v Kranju določil svojim glavnim dedičem. Za napravo dijaške ustanove je volil 400 K.; njegova knjižnica pa se razdeli in dobe knjige kranjska gimnazija, kranjska ljudska šola in ljubljansko semenišče.

— **Obsojeno obrekovanje.** Tovarnar A. Drelse je bil raznesel govorico, da je načelnik ljubljanskega gasilnega društva gosp. Štriclja to društvo ogoljufal za 4 glđ. Pred sodiščem se je Drelse nesramno lagal in gosp. Štriclja obrekoval, vsled česar je bil obsojen na 200 K globe in na plačilo vseh sodnih stroškov.

— **Ljubljanski grad** se popravi in se porabi zopet za kaznilnico. Stroški za te poprave bodo znašali okrog 12000 glđ.

rastlin, mrčesov, semen, gnojil, modelov, orodja in strojev, dobrih podob ter končno z risanjem na tablo in z eksperimenti.

Da se je ta normalni statut tukaj obširneje razpravljal, je vzrok to, da je istega odobrilo tudi poljedeljsko ministrstvo, ter da bo vsekako mogel biti tudi podlaga našemu nameravanemu zavodu.

Tudi Moravski deželni zbor je odobril poseben organizacijski načrt za kmetijske zimske šole na Moravskem. Kmetijske zimske šole na Moravskem imajo namen, mladenče kmečkih zemljiških posestnikov pripravljati za umno gospodarjenje kmečkih posestev.

Kmetijski zimski šolski tečaj traja sedem mesecev ter ima fakultativno tudi dva tečaja. V prvem zimskem tečaju dobivajo učenci završen strokoven pouk v kmetijstvu; v drugem tečaju pa se strokovni pouk razširjuje zlasti po krajevno važnih posebnih smorih deželne kulture. Praktične vaje učencev obsegajo vadbe v izvrševanju priprostega kmetijskega orodja ter vsega med učno dobo vršečega se dela pri hiši, v hlevu in na polju.

Kot neobhodno potrebna učna sredstva so predpisana: Zbirka najpotrebnejših fizikalnih in kmetijskih učnih pripomočkov za jednostavne eksperimente pri predavanju. Najpotrebnejše orodje za zemljemerstvo. Dobre slike za kmetijstvo važnih rastlin in živalij. Zbirka mrčesov, sestavljena sosebnost z ozirom na v dotičnem kraju pogostejše se nahajajoče škodljivce. Zbirka rudnin in kamnja ter zbirka vrst zemlje, kakor se posebno v istem kraju nahajajo. Zbirka za dotičen kraj najvažnejšega kmetijskega orodja za pouk v rastlinstvu in živinoreji po krajevnih razmerah s posebnim ozirom na sadje, zelenjado- in vinorejo, hmeljarstvo in mlekarstvo.

Ne omislujemo pa se lastna gospodarstva za kmetijsko zimsko šolo. Za slučaj, da je zimsko šolo mogoče prisloniti na kako kmečko gospodarstvo, se učenci temu primerno praktično vežbajo.

Na Tirolskem je na deželni kmetijski šoli v Rothholzu ustanovljen polletni zimski tečaj, ki se pričinja 24. oktobra ter traja do 6. maja.

Učenci zimskega tečaja dobivajo:

1. Splošen nadaljevalen pouk in sicer s posebnim ozirom na potrebe kmetovalcev.
2. Splošen kmetijski pouk v poljedelstvu in obdelovanju travnikov, v planšarstvu, živinoreji in pridelovanju krme.

Vrh tega se vrše tudi še posebni tečaji, in sicer:

1. Skozi šest dni tečaj o uporabljevanju sadja (npr. pravljanje sadnega vina, sušenje sadja);
2. skozi sedem tednov sirarski tečaj o skupnem mlekarstvu;
3. skozi dvanajst tednov gozdarski tečaj;
4. skozi dva tedna tečaj o osuševanju zemlje s praktično izpeljavo drenaže;

5. skozi štiri tedne sadjerejski tečaj o cepljenju, vzgojevanju, oskrbovanju in izbiri sadnega drevja.

(Dalje sledi).

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Čez nekaj trenutkov je Alež šel z nova za hišnikom po velikih paradnih stopnicah, ter jo zavil v nasprotno stran doma, v oni del velike zgradbe, ki je segal v stransko ulico. Takrat hišnik ni šel naznaniti, odprl naravnost duri, stopil v stran, ter pustil mimo sebe razburjenega mladeniča.

Alež je stopil v jako malo, zelo priprosto ubrano sobico, ki ga je porazila s svojim navadnim pohištvom vsega ostalega doma. Navadna pisna miza iz brezovega lesa stala je tik okna in istotak naslanjač, a kraj sten bilo je razstavljenih nekaj priprostih stolov. Sredi njih stala je samo jedna mehka, safijana počivalnica in jeden ogromni safijani naslanjač z nenavadno velikim hrptom. Na stenah ni bilo skoraj ničesar — samo jedna slika je predočevala v telesni velikosti mladega častnika v svetli vojaški obleki, — ali brez redov. Od jednega samega pogleda na to sliko, vstrepetalo je srce Aleževo. V kotu sobe, na velikem naslanjaču iz tisovega lesa, prevlečenim z rudečim safijanom, sedel je starec. To je bil človek, od katerega je bilo sedaj vse odvisno. Ta starec, pozvavši ga iz Nemčije — je silovit mogočnej v državi in pri dvoru. Boriti se ž njim bode težko . . .

Zastonj si je Alež prizadeval razgledati grofov obraz — pred očmi mu je migljalo in rudeči premeni so se mu delali neprenehoma pred pogledom, kakor bi se vlačili po sobi. Srce je glasno utripalo. On je videl samo temni baršunast plašč in uprav tako kapo na glavi nalahno sklučenega, shujšanega starca. Na jedni njegovi strani, pritrjena je bila na naslanjač okrogla mizica, a na drugi nekak pjupiter, na kojem je ležala odprta knjiga, a zraven nje, v bronovih svečnikih, goreli sta dve s cvetjem ozaljšani voščeni sveči.

Grof je nekaj izpregovoril, a mladenič, ničesar ne videč tudi ni ničesar slišal. Ni videl nič, ni slišal nič, in se skoraj ničesar ni zavedel. Videl je le, kako je ded gibal z roko, v koji je držal nožec in svinčnik, toda ni se spomnil, da je treba vzeti stol in se vsesti. Čakal je, da vstane starec ali ga pokliče k sebi, ter bil v zadregi; slednjič, ko se je nekoliko zavedel, se je spomnil:

„Celo pozdravil ga nisem, in ne poljubil. Vse je proč. Vse je izgubljeno.“

„Jako me veseli . . . Zadeve so žalostne. Da . . . Ali vsekakor sem vesel videti . . .“

Evo, kar je zaslišal na konec Alež.

„Čemu neki vi . . . Nočete . . . Zakaj ne . . . Tako pogovarjati se ni prijetno . . .“ nadaljeval je grof priljudno.

„Česa ukažete“, izpregovoril je končno Alež.

„Vsedite se pravim . . . Semkaj le . . . Se pomaknite. Jaz sem malce gluha? Alež je ubogal, primaknil stol in se usedel. In zopet je premišljeval: „Vnuk in ded sešla sta se čez dolgo let!“

„Le bliže . . . Tu sem . . . Tako je dobro . . . No sedaj . . . Sedaj začnite govoriti . . . Pred vsem ne imenujte me dedom. Ampak prosto . . . Nu, grofom . . .“ Starec je vzdihnil, od strani pogledal Aleža, in ujevši njegov žalostni pogled, obrnil nekako plaho in sramežljivo oči v knjigo. Alež je precej razvidel, da je starec še bolj zmučen nego on sam. Glas in gibanje grofovo bilo je nekako zmoženo in neodločno in plaho.

„I nu . . . Včeraj ste se videli z Zofijo Osipavno?“

„Da, tako je.“

„In sta se podrobno zmenila o tej turobni zadevi. Ona je vam vse s čisto resnico povedala, ne oziraje se na vaša čustva. Kaj se hoče?! Božja volja je tako . . . Mi ne moremo nič zato . . . Bog je tako odločil. Goljufi so danes sami obstali in povedali resnico . . . Britko za vas in za mene . . .“

„Čemu vi grof, verjamete njih besedam. Če pa je to obrekovanje? Prevara? Čemu mi nočete verjeti, da je vse to zvižaja, nesramna spletkarja?“

„Zakaj naj bi oni nas nalašč sleparili, golobček“, menil je grof, „sebi pa nakopali kazen in ječo. Čemu naj bi lagali in obrekovali?“

„Zato, ker je to vseč . . .“

Alež je umolknil in ni vedel, kako izraziti svojo misel, svojo sumnjo.

„Odstranivši mene od pravic, po rodu mi pripadajočih, oni služijo Zofiji Osipovni in njenemu mlademu sinu . . .“

„Da, mojega sina so omilovali, pripovedujejo. „Seveda!“ vskliknil je grof. Iz vse duše ga omiljujejo, ker ima nekakega sonaslednika v svojih rodovinskopotomskih pravicah, a ta tekmeč je prav za prav . . . nezakonit!“

„To so same bajke . . . Vse to je nesramno obrekovanje na moje ranjke matere!“ vskliknil je bridko Alež.

„Verjamem, moj prijatelj, da je vam težko in hudo pomiriti se s tako kruto in nezasluzeno usodo . . . Za vas bi bilo boljše, da ste še kot deček ostali v svojem prejšnjem položaju, nego da ste sedaj . . . Da ste sedaj takorekoč oropani svojih pravic . . . In po nedolžnem. A po zakrivljenju vaše matere.“

„Greh! Greh je to! Bog vas bode, dedec, kaznoval za to, ker obrekujete ranjike, ki več ne morejo sebe zagovarjati. Le pred sedežem Vsemogočnega je znano, če so živeli pravično. In neskončno pravični Bog kaznoval bo vse tiste, kaznoval tudi Zofijo Osipovno, in . . .“

Alež vsled razburjenosti ni dogovoril . . . Grof je molčal in težko sopesel . . . Nastala je tišina . . .

„Poglejte . . . Ozrite se v to podobo mojega očeta, vskliknil je Alež. Poglejte pa tudi mene . . . Ali ta slika in moje lice — ki sta si tako čudno podobna, ničesar ne govorite? Mari je še treba več dokazov . . . Vi ne vidite, ali nočete videti, da je izmišljeni, samodelni sinko gospoda Noriča — živa podoba te slike vašega sina.“

Grof ni ničesar odgovoril in z nova je zavladal molk . . . Starec je nevede položil roko na odprto knjigo, in Alež je zapazil, da se je suha rumenkasta roka tresla . . . Ozrl se je v grofov obraz in zapazil, da so starčeve oči vlažne, lice . . .

„Dedec! zastokal je hipoma mladenič, zgrudil se na kolena pred grofovimi naslanjačem, strastno objel starca in se razjokal.“

„Dedec. Ne uničite me! . . . Ne grešite! Ako si je človeka sebičnost izmislila to vražjo hudobijo, tedaj jaz nič ne potrebujem. Ne vzamem niti vinarja od vsega bogastva grofov Zarubovskih, ali ne blatite spomin moje pokojne, ne odvzemite mi mojega znanja in imena . . .“

Grof je molčal in si otiral solze.

„Dedec . . . Recite . . . Jelite da mi ne odvzamete mojega zakonitega imena . . . Jelite, da ne vzamete strašnega greha na svojo dušo? . . .“

Alež je čakal dolgo in čez nekaj časa je grof slednjič izgovoril s tresočim glasom:

„Alež. Jaz ne. Jaz tu nič ne morem pomagati.“

XV.

V Rimu je vladala strašna vročina. Listopad je bil jednak malemu travnu.

Ko si je odpočil od potovanja, začel je novo došli tujec, t. j. grof Aleksander Kaliostro iskati si priličnega stanovanja, ki bi odgovarjalo njegovim zahtevam. Ob enem je obiskal v mestu nekaj najimenitnejših oseb: dva kardinala in nekoliko mestnih aristokratov.

Povod je predjavil priporočilna pisma, katera mu je dal njegov prijatelj, veliki poveljnik mališkega reda.

Pinto je v teh pismih imenoval grofa Kaliostro kot svojega prijatelja, kot bodočega kavalirja mališkega reda, a vsled svoje učenosti celo prihodnjega poveljnika.

Umevno je po takem, da so ga razni principi, markezi in kardinali ljubeznjivo vsprejeli.

Čez nekaj dnij ponudil je jeden novih znancev, marker Aljato, ki je bil skoraj zapravil svoje premoženje, ter potreboval denarja, iz ljubeznjivosti celo prvo nadstropje svoje palače grofu Kaliostu v najem. Kaliostro je z veseljem vsprejel to ponudbo ter se kmalu naselil v krasni zgradbi, kjer je mogel brez okolišev vsprejeti vso rimsko aristokracijo.

Čas je tekkel. A v vednem občevanju z znatnimi Rimljani je Kaliostro, kakor se je videlo, uže pozabil o svoji nameri potovati v Francijo, toda v resnici pa je imel drugo namero — naznačen je imel novi smoter. Vspeh, ki ga je vspremljal vedno povsod ga tudi tu ni zapustil. Očaral je kmalu vso občinstvo kakor s svojim pripovedovanjem o svojih potovanjih po Grškem, Arhi-

pelagi, Mali Aziji, Egiptu in Arabiji — tako tudi s svojimi vedami.

Ako je uže nekdanj kot petnajstleten deček s svojim razposajenim življenjem v Palermi obračal na se pozornost znancev in prijateljev — tem laže je sedaj kot tridesetletni, zal in eleganten mož očaral vsakega.

In zares, sedanji grof Kaliostro daleč ni bil jednak prejšnjemu Balzamu, kateri je nekdanj sledil v daljne kraje za Aljtotasom. (Dalje sledi).

Izvirni dopis.

Iz Št. Gotarda. Na sv. Rešnjega Telesa proti noči je pribučala grozna nevihta čez naše hribe; od tistega dne se pa ponavlja vsaki drugi dan enaka nevihta z gromom in treskom. V noči od 23. na 24. rožnika, na Kresni večer, je pa strela udarila v tukajšno šolsko poslopje. Na obeh straneh strehe je udrihnila in vrgla škrla za kolo veliki jami raz strehe. Odtod je šinila v podstrešno sobo in se lotila stenske ure, katero je vrgla na sredo sobe, pokvarila medena kolesa; verižico pa razstopila in razstrgala na kratke končke; osmodila je tudi končnico postelje, kjer je spala hči, a ta je k sreči, trenotek pred odšla v stanico; mlajša hčerka spala je pa v drugem kotu sobe, pa se ji ni nič žalega zgodilo, — hvala Bogu! Iz te sobe se je preselila v učilnico, skozi tri luknje. Tukaj je osmodila podobam okvirje, nekaj ometa odbila in žreblje ruvala raz zidu. Pravijo, da baje strela rada udari tam, kjer je kedaj že razsajala. Toraj smo z učenci v vsaki nevihti v nevarnosti.

O takih pogostih nevihtah je kmetijstvo usmiljenja vredno. Pridelki so na pol uničeni; ozimne žita so polegla; setve razdrte; košnja pod nami s prstjo podsuta; seno se ne more sušiti itd. Šest neviht zaporedoma, to je silno! Je li drugod tudi tako?

„Bog, ki sad zemlji daješ, ohrani ga tudi!“

„Prosimo Te, usliši nas!“

Novice.

— **Osebne vesti.** Profesorja na ljubljanski pripravnici gg. Fr. Orožen in V. Hallada stopita ob novem letu v 8. plač. razred. — Finančni koncipist gosp. Iv. Milohnoja v Ljubljani je postal finančni komisar. — V VIII. plačilni razred je premestilo naučno ministrstvo profesorje ljubljanske višje gimnazije: dr. Josipa Šorn, dr. Matijo Klimesch in Martina Petelin, na novomeški gimnaziji pa profesorja dr. Kasp. Pammer in Fr. Jeraja. — Sodni pristav gosp. dr. Fran Hradetzky je imenovan pristavom pri okrožnem sodišču v Celju. — Poštni oficijal na Zidanem mostu gosp. Ferdinand Tschsch je imenovan poštним oskrbnikom istotam. — Nadučitelj gospod J. Jeglič v Sv. Križu pri Litiji je imenovan nadučiteljem na Rakeku.

— **Državna podpora.** Poljedelsko ministrstvo je dovolilo za vodovod v Vižmarjih, ki bo veljal okoli 17.000 K, podpore 8850 kron.

— **Deželna podpora.** Dež. vlada je dovolila novomeški občini 800 kron podpore, da pokrije kanal ob drevoredu.

— **Veliko veselico za „Narodni dom“** prirede razna narodna društva 4. julija. „Nar. dom“ ima še velik dolg, katerega treba pokriti, da se shrani svoji svrhi.

— **Prešernov spomenik** bode postavljen na Marjinem trgu, na prostoru, kjer je sedaj Bučarjeva hiša. Odbor je poveril izvršitev kipa gosp. Ivanu Zajcu na Dunaju. Kip bode stal okoli 25.000 gld.

— **Režiser slovenskega gledališča** gosp. Inemann zapusti Ljubljano, ker je postal s 1. julijem član češkega narodnega divadla. Gosp. Inemann je vzorno deloval pri slovenski drami sedem let ter si je pridobil kot resničen umetnik vsestransko priljubljenost. Tudi subreta gospa Polakova zapusti baje Ljubljano ter postane član srbskega gledališča v Belemgradu.

— **Odbor za osuševanje ljubljanskega barja** se je na novo osnoval 21. junija. Predsednikom je izvoljen gosp. kontrolor Fran Trtnik, njegovim namestnikom pa gosp. nadinženir Fran Žužek. V odboru, ki šteje 17 gospodov, sta tudi gosp. dež. poslanec Jos. Lenarčič in gosp. drž. poslanec Fr. Povše.

— **Tlakovanje cest in ulic.** Ljubljana nima preveč lepih ulic, zato pa je magistrat poskrbel, da se uravnajo in tlakujejo vsaj glavne ulice. Tako se znižajo in poravnajo Prešernove ulice, v Šelenburgovih ulicah se položi asfaltni tlak, Wolfove ulice pa se pokrijejo s porfirjevimi ploščami. Ob spodnjem delu Karlovske ceste se napravi hodnik za ljudi. Tudi druge večje ulice so potrebne poprave.

— **Mestno kopališče v Ljubljani,** namenjeno v prvi vrsti neimovitim slojem, se je otvorilo v soboto dopoldne. Župnik gosp. Malenšek je kopališče blagoslovil, gosp. župan Hribar pa je imel otvoritveni govor, v katerem je povedal, da se je zgradilo kopališče v spomin cesarjeve petdesetletnice vladanja. Kopališče stoji v Kolodvorskih ulicah.

— **Za vodovod v Vižmarjih** je dovolilo poljedelsko ministrstvo 8850 kron državne podpore. Vodovod bo stal 17.000 kron.

— **Postajališče v Preserju** se otvori te dni. S te postaje je prav blizu na Žalostno goro ali k sv. Ani.

— **Vodovod v Guncljah pri Št. Vidu nad Ljubljano.** 10 jun. je bil blagoslovljen vodovod v Guncljah pri Št. Vidu nad Ljubljano. Voda je napeljana v 17 hiš in več hlevov. V vasi je sedaj vodnjak, ki teče vedno in hidrant za požar. Vodovod ne velja mnogo, ker so opravili vaščani sami skoraj vsa dela.

— **Vevški štrajk pred sodiščem.** Socialni demokrati Fr. Bricelj, A. Klešnik in Iv. Velkovrh so bili obdolženi, da so hujskali delavce, naj rabijo ob začetku štrajka silo. Bricelj je bil celo zaprt več tednov in šele na posredovanje zagovornika gosp. dr. Tekavčiča izpuščen iz zapore. Sodna obravnava je dokazala, da so bili vsi trije nedolžni, in da so se, kakor vsi delavci, vedli mirno in dostojno.

— **Civilna godba v Ljubljani.** Dne 9. junija se je zbralo v „Narodnem domu“ več gospodov na dogovor radi ustanovitve mestne civilne godbe. Za stolno mesto Ljubljano je naravnost sramota, da nima nobene civilne godbe, dasi jo imajo celo večji trgi, razna mesteca, da, tudi posamezna društva in tovarne. Zategadelj se je sestavil odbor, ki bo s prispevki mesta, dežele, društev in prostovoljnimi darovi privatnikov ustanovil mestno godbo, katero bo vodil gledališki kapelnik gosp. H. Benišek. Odbor sprejema plačane godbe, ki hočejo pristopiti h godbi, in učence, ki se hočejo izučiti igranja na glasbilih brezplačno, v „Mestnem domu“ dopoldne.

— **Zagrizenost celjskega magistrata** je že smešna. Slovenski veletržeč gosp. P. Majdič je podaril 200 kron za celjske reveže in 200 kron za reveže celjske okolice. Celjsko

Posestvo Simona Slapnika v Kozjem hrbtu pri Špitaliču je preoddaljeno od prometa in skrajno na meji dežele.

Oglasilo se je tudi županstvo občine Rateče in opozorilo deželni odbor, da bi se v ondotni občini dobilo zemljišče za tako šolo, ki bi bila za ondotni kraj velike važnosti. Ker ni bilo nobene prave ponudbe, se komisija ni mogla na to ozirati.

Po dovršenem ogledu določili so gospodje člani komisije, da bo vsakteri za se pisмено izročil svoje poročilo, oziroma izjavo o ogledanih posestvih in vposlali so gg.: Gierth, odposlanec c. kr. kmetijskega ministrstva, poslanec vitez Langer in ravnatelj G. Pirc svoja poročila in izjave o ogledanih posestvih.

Preobširno bi bilo ponatisniti jih v celoti, pač pa naj se iz teh poročil najodločnejše izjave kratko navedejo.

(Dalje sledi.)

Kmetijske raznoterosti.

— Skušnje iz podkovstva in mesogledstva vršile so se v tukajšnji podkovski šoli dné 27. in 28. junija pred izvrševalno komisijo, kateri je predsedoval vodja dr. vitez Bleiweis Trsteniški, člana komisije bila sta gospoda c. kr. veterinarni koncipist Pavlin in učitelj Šlegel. Kovačev brez šole oglasilo se je osem, od teh sta dva ponavljala skušnjo. Vspah skušnje ni bil ugoden, ker sta dva kovača propala in morata ponavljati skušnjo. Vsi kovači bili so iz Kranjske. Učencev podkovske šole bilo je sedem, vsi iz Kranjske, šest kovačev imelo je podpore, le eden šolal se je na lastne stroške in bil celo leto v šoli. Štiri kovači delali so tudi izpit iz mesogledstva. Dobili so pri skušnji iz podkovstva sledeče rede: Cimperman Anton iz Iške vasi red „prav dobro“, Per Anton iz Sape pri Vrhniki red „prav dobro“. Bizjak Fran iz Vipave red „dobro“, Petrič Gregor iz Beršljina red „dobro“. Joras Matevž iz Ljubljane red „dobro“. Rozman Fran iz Stražišča red „dobro“. Iz mesogledstva pa učenci Cimperman, Petrič, Per in Joras red „dobro“.

— Zveza mlekarških društev. Vsled povabila c. kr. kmetijske družbe so se sešli 29. junija v Dolenjem Logatcu zastopniki vseh 12 notranjskih mlekarških zadrug, da se posvetujejo o skupnem postopanju. Uvaževajoč vse razmere, zlasti pa dejstvo, da imajo južnoavstrijski mlečni pridelki in izdelki svoja tržišča v primorskih naših mestih, čez katere gre tudi eksport, se je ukrenilo ustanoviti zvezo za vse kranjske mlekarške zadruge ter povabiti k sodelovanju tudi primorske zadruge, vsled česar naj se zveza imenuje „Zveza kranjskoprimorskih mlekarških zadrug“. V svrhu izvršitev tega ukrepa se je volil pripravljalni odbor sestojč iz odbora mlekarške zadruge v Dolenjem Logatcu in iz predsednikov mlekarških zadrug v Cirknici in Planini.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Deset let potovanja ni minulo zastonj in vsi ti tajnostni nauki, v katerega je posvetil Aljtotas, ki se je

sedaj razpršil kakor oblak, delali so iz grofa Kaliostro uprav tako nenavadno in tajnostno osebo, kakor je bil nekdanj njemu samemu — njegov učitelj.

S prvega je bil grof Kaliostro samo ljubeznjivi, zgovoren in zanimiv družbenik ali kmalu so njegovi znanci jeli opazati, da v tem človeku, razun blestečega razuma in taktnega vedenja, tiči še nekaj veleizvanrednega.

Izkušeni grof v tej igri ni takoj razkril svoje karte, a polagoma. Čim bolj ko je občeval z rimskimi velikaši, tem bolj skrivnosten je postajal.

Ali je bilo zares sedaj v tem človeku česar posebnega, ali se je samo takega delal, igral komedijo?

Da je grof Kaliostro deloval spretno, s prevdarkom, s pomislekom, o tem ni dvojbe pa tudi je verjetno, da mu je preminivši Aljtotas izročil nekaj kar je bilo prav za prav ona tajnostna sila prirode, ko jo je skrivnostni Aljtotas, po njegovem mnenju, privojeval v prirodi. Kajti kmalu je nekaj slučajev provzročilo mnogo hrupa v Rimu.

Jeden, še ne star kardinal umiral je od nekake neznane bolezni. Vsi zdravniki Rima so rekli, da bode umrl ter da niso hoteli lečiti ker so se bali slabega glasu. Bližnji sorodniki so kar obupavali ter obljubovali zlate gore onemu, ki reši bolnika; razpošiljaji so selov v vsa večja mesta Italije iskati slovečih zdravnikov.

Prišel je ljubeznjivi, elegantni, imeniten gospod, aristokrat, grof Kaliostro in predložil ogledati si umirajočega in mu pomagati.

Predlog je bil nezaupljivo vsprejet, ali potaplajoči lovi se za slamo, in rodovina je pustila tujega aristokrata k bolniku.

Nekoliko ur prebil je Kaliostro pri bolnemu kardinalu, ter mu dajal piti lek, ki ga je sestavil sam iz zelišč.

Drugi dan je bil umirajoči samo še bolan, a tretji dan se je čutil uže boljega, in slednjič čez tri dni je zapustil posteljo.

Temu slučaju se je čudil Rim ne kot ozdravljenju, ampak kot izcelenju. Ta dogodek so naznanili samemu svetemu očetu.

Zdravniki so kar trumoma vreli h Kaliostu kot učitelju, ali on jih ni maral poslušati, češ, da prezira zdravništvo. Drugi, a povsem ine vrste dogodek napravil je istotako mnogo govorce v mestu.

Na ulici nekega najživahnejšega mestnega oddelka najdeno je bilo dete, petleten deček, katerega so bili zgubili ali zavrgli roditelji. Tega fanta je vsprejel pod svojo streho jeden škof, a redarstvu pa je bilo zaukazano iskati po mestu otrokove stariše. To pa je bilo tem težavnejše, ker otrok ni vedel povedati svojega imena in tudi ni vedel, kje stanujejo njegovi sorodniki in kako živita oče ali mati. Samo to je pripovedoval podrobno, da se pri njih često tepó in kregajo.

Minulo je nekaj dnij. Ker so se mnoge imenitne osebe zanimale za usodo tega najdenčka, zato je re-

darstvo napelo vse sile, da bi prišlo v okom ukazu, ali vse pozvedovanje bilo je zaman.

Kaliostro, kateri je čul o dečku, se je smejoč ponudil svojim znancem takoj in to čisto na priprost način izvedeti, kedo so otrokovi stariši, in kje da žive.

V naznačeni večer zbralo se je v palači Aljtago v sobanah grofa Kaliostro najimenitnejše občinstvo Rima, okolo sto oseb. In tu sem, v največjo sobo bil je pripeljan zal deček, kateremu bi človek na pogled ne prisodil pet let.

Vse tukaj zbrano občinstvo ni vedelo kaj se bode prav za prav vršilo, ali slutilo je, da se bode godilo nekaj izvanrednega, sodeč po skrivnostnem smehljaju hišnega gospodarja. Ime Kaliostro bilo je v Rimu že tako, da so pričakovali od njega osmo čudo sveta.

Kaliostro je razvrstil goste, ter jim velel nekaj minut popolnoma molčati. Potem je položil roko na dečkovo glavo, kateri je sedel na njegovem krilu. Potem je bila prinesena velika steklenica z vodo. Kaliostro je postavil steklenico na mizo pred otroka in dejal krotko, gledaje v steklenico, razsvetljeno od vseh strani in blestečo kakor led na solncu.

„Ali pomniš, moj srček ulico, v kateri si prebival? Ali si je moreš predstaviti z vsemi njenimi hišami, dvorišči, ali s cerkvijo, ali s čim inem, kar je v njej? Jo pomniš?“

„Pomnim“.

„Poglej v steklenico, ali ni tudi tam vse tako narisano?“

Deček ni takoj umel, ali ko se mu je zopet velelo, nagnil se je k steklenici in zrl dolgo vanjo.

„Ali vidiš v vrču nekako sliko, na kateri je naslikana tvoja ulica?“

„Ne“, odgovoril je deček.

„Vidiš li dom, v katerem ti stanuješ?“

„Ne“.

„Poglej bolj natančno. Ali ne vidiš v tej hiši mater, tete, dve svoji sestri?“

„Ne“, odvrnil je zopet jednoglasno deček.

„Očeta ne moreš videti zato, ker je umrl, ali matere . . . mari ne vidiš? Poglej, ona sedi pri oknu, in nekaj dela, kakor bi nekaj šivala, ka-li . . . Vidiš?“

„Ne, ne vidim“, odgovoril je z nova najivno deček, in osmelivši se že pred temi imenitnimi ljudmi, se jel smejati.

Med tem je občinstvo povsem molče sedelo na svojih sedežih, ne vedoč, kaj se godi in v vse glave se je že zarila mala dvojba in zasmehovanje. V tolpi je — od čislanja do zaničevanja — jeden korak.

„Nu, dovolj je! Hvala ti, srček . . .“ dejal je Kaliostro. „Sedaj pa čakaj, da pogledam jaz v vrč . . . Mogoče, da bodem jaz srečnejši od tebe“.

Kaliostro je približal blizo k vrču zalo svoje lice in uprl pozorno jasne velike in umne svoje oči v lesketajočo vodo, kjer so odsevale okrog stoječe sveče.

Dolgo je, kakor je bilo videti napenjal svoje sile, zrl v vodo in naposled pri trajajočem molku občinstva izpregovoril zmerno:

„Da. Sovsem jasno se vidi . . . Tam le je dom s stolpičem; evo cerkev, kjer se je kraj stene skoraj zasul, a tam le pa stoji malo poslopje z zamreženim oknom. Meni je mesto slabo znano, a dozdeva se mi, da je to ulico, blizo katere se nahaja trdnjava svetega Angela. A tudi napis je na voglu; ta ulica se imenuje San Džiovani. Bržkone po cerkvi, katero jaz vidim . . . No, to je vse jedno. Na ulici je mnogo ljudstva — jaz pričakam nekoga, ki se bode podal v hišo . . . Glej ga. Glej uže gre prileten človek . . . Odprli so mu . . . Kako revna je hišna oprava! . . . Na doeno so duri, katere su se odprle . . . Ženska mu je prišla naproti . . . A slednjič! Oni jo je imenoval po imenu . . . Rekel je: zdravstvujte, sinjora Anželina!“ Začela sta se med seboj pogovarjati. On uže zopet ponavlja: „Anželima“.

Deček, sedeč na Kaliostroovem krilu, se je zganil in zaplakal.

Grof, ne meneč se za otroka, gledal je še nekaj trenutkov v vrč, potem je vzdihnil, vstal in ozrivši se z bistrim, skoraj orlovim pogledom po globoko molčečem, presenečenem od osupelosti občinstvu, rekel s prostim svojim glasom:

„Več jaz ne morem izvedeti . . . Ničesar drugega v vrču ne vidim . . . Toda zdi se mi, da je tega čisto dovolj: ulica San Džiovani, mala hišica z zamreženim oknom in gospodinja — Anželina. To je dovolj“.

„Anželina! Tako zovejo mamó“, izgovoril je deček ter začel iz nova jokati.

Pri polnem strmenju, ki se je spreminjalo polagoma v šepetanje, in slednjič izpremenilo se v glasne pohvale in čudenja, pozval je gospodar svojega majordoma in mu zaukazal, kar takoj odposlati jezdeca na pozvedovanje.

Izbrati se ima najpametnejši iz mojih selov in se mu ima naročiti, da v mali hišici okolo cerkve San Džiovani poizveduje po ženski, ki se zove Anželina, ter ji naj, da se otrok, katerega je ona izgubila, ali, kar je še grše — zavrgla, nahaja sedaj tu pri meni. Naj pride takoj po njega, če noče pasti pravici v roke“.

Od jezdečevega odhoda in do njegove vrnitve minula je skoraj ura in ves ta čas so v Kaliostrovi sobanah doneli glasovi do skrajnosti iznenadenih gostov.

Neki stari aristokrat, bogaboječ markez, ki je mnogo molil in se postil ter menil stopiti v kapucinski red ni vstrajal in odšel. Bal se je ostati v teh sobanah, kjer očitvidno deluje in kraljuje peklenska sila.

Naposled je prišel majordom in naznanil, da je ženska Anželina Čiampi — prišla. Občinstvo je umolknilo in v razkošno sobo je stopila revnooblečena, a še mlada ženska. Ženska se je razjokala, ali ustavivši se pred hišnim gospodarjem, katerega jej je pokazal hišnik, pala na kolena.

„Odpustite! . . . Usmilite se, usmilite matere, vdove, ki nima s čem hraniti troje otrok! . . . Da jaz

sem otroka zavrgla . . . Nadejala sem se, da se bodo našli dobri ljudje ter ga vzeli k sebi, pri kojih se mu bo bolje godilo nego pri meni“.

Umevno je, da se je do skrajnosti osuplo občinstvo jelo razhajati in obljubilo po zmožnosti pomagati materi in otroku.

Naslednji dan se je uže po vsem Rimu govorilo o coprniku, magu in čarovniku. Govorica o tem dogodku se je razširila toli bistro po mestu, provzročila toliko hrupa, da so k grofu Kaliostro jele prihajati cele trume naroda. Vsaki je imel svojo prčšnjo . . .

Ali niso še minuli dobro tri tedne, ko je palača Aljata opustela.

Grof Kaliostro ni več v njej prebival. Odpotoval je toda navzlic temu ga ni nikdo videl niti sročal, ni na jedni cesti, držeči iz Rima. Potniki iz Florencije iz Neapelja, a istotako iz Čivita — Vekkiye in Bolonje — ga niso videli . . . Grof je izginil. Občinstvo se je strašno prestrašilo. Nemara je bil to sam hudič v človeški podobi in po vrhu še v elegantnem aristokratu? Nemara so oni bili v tako bližnji dotiki s človeškim sovražnikom? . . . S kakim postom, s kako molitvijo bode sedaj možno očistiti in rešiti dušo od večnega pogubljenja? . . .

Aristokrati niso vedeli, da se je uprav isti grof Kaliostro pod imenom Džiovani Bianco preselil v povsem drugo zakotno predmestje, se nastanil v mali kočici, v treh izbah; se oblačil kot priprost meščan in prebivši dan med delom in čitanjem knjig, zapuščal svoje stanovanje šele v somraku, in to peš, ter se izogibal vseh obljudenih ulic. Kadar se mu je primerilo srečati elegantno kočijo mestne aristokracije tedaj se je skušal ta šetalec bolj potegniti čez rame svoj plašč in globokeje zaviti lice v njegove grbe. Ali teh velikih, čudnih, sivih očij: sršečih izpod nizko nadetega klobuka in zavitega plašča, bilo je, kakor se je kazalo vsakemu znancu dovolj, da bi izpoznal onega človeka, o katerem se je govorilo gromoglasno po vseh koncih večnega mesta.

XVI.

Da je Kaliostro tako nenadoma izginil iz javnosti, kjer se je gibal in vzbujal začudenje ter se naselil v samotnem kraju Rima — bila je uganka. Preobleči se v skromno obleko in hoditi samo v somraku in po večerih iz doma, mesto nadaljevati mirno svoje potovanje v Švico in v Francijo ni imelo baš nikakega smisla. Vzroki pa so bili vsekakor krajne resni. Copernik ali čarovnik, zapovedujoč tajnostnim močem narave, podvržen je bil sam človeškimi slabostem . . .

Za časa svojega potovanja po vstoku plačal je Kaliostro, kakor vsak navaden smrtni, dva ali trikrat davek Bogu ljubezni. Ali vselej se je lahko osvobodil teh spon in svojega čustva, ne nahajaje v ženski, katero je ljubil, tega, česar je iskal.

On nikakor ni iskal tega, kar iščejo drugi smrtni: on ni iskal krasote pameti, niti ne simpatije v naklonjenostih, v značaju ali enakih pogledov na življenje in

Božji svet. V ženski, katera je bila dolžna upleniti popolnoma njegovo srce, iskal je on rešitve skrivnostne uganke, katero mu je poveril in tudi zastavil isti Aljtotas.

Uže davno, še za časa svojih potovanj po Egiptu, prišel je Kaliostro, uglobljeni z vsemi umstvenimi in duševnimi močmi, v kemične botanične in astronomične študije, hipoma na sled neki iznajdbi. To je bilo lastno njegovo privojevanje iz onega sveta, s katerim sta se bojevala skupno z Aljtotasom, — iz sveta skrivnostnih in skritih sil narave, ki se čudotvorno pojavljajo sredi ljudij. (Dalje sledi).

Novice.

— Osebne vesti. Sodni svetnik in dež. poslanec gosp. Ivan Vencajz je na lastno željo stalno umirovljen. Okrajni glavar Schuster je imenovan deželnovladnim svetnikom na Koroškem, okrajna glavarja Friedrich in dr. Ludovik Thoman pl. Montalmar pa sta postala deželnovladna svetnika na Kranjskem ter okr. glavar Ferdinand marki Gozani. Okr. glavar v Krškem baron Schönberger je kot referent poklican k deželni vladi, dr. pl. Cron, sedaj v Novem mestu, prevzame okrajno glavarstvo v Kamniku, okrajni nadkomisar Jos. Orešek v Črnomlju je imenovan okrajnim glavarjem v Krškem Nadkomisar Viktor Parma, slovenski skladatelj v Kamniku, pa je postal vodja okrajnega glavarstva v Črnomlju. Koncipist pri deželni vladi dr. Mathias in E. Grum sta imenovana okrajnima komisarjema Gospod učitelj Miroslav Pehani je imenovan nadučiteljem v Dragatušu. Učitelj Miha Kosec na privatni šoli družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu je imenovan nadučiteljem v Dragatušu. — Gimnazijski učitelj gosp. dr. R. Ager v Novem mestu je imenovan profesorjem. — Sodni adjunkt Otokar Kočev ar pl. Kondenheim v Marbregu je prestavljen v Ljubljano. Avskultanta Handler in Wunsche pa sta imenovana v Marbreg oziroma v Št. Vid. Adjunkt dr. Polonio iz Pulja je prestavljen v Koper, avskultant Barza je imenovan adjunktom v Trst, avskultant Dominiko pa adjunktom v Dinjan. — Župan Hribar odpotoval je za tri tedne v Pariz. V tej dobi bode ga v zadevah občinskega sveta nadomestoval podžupan dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški, v uradnih zadevah pa magistratni ravnatelj Ivan Vončina. — V okrajni cestni odbor v Trebnjem sta imenovana gosp. L. Koračin, župan v Mirni, in Jos. Kotar v Dol. vasi pri Čatežu. V okrajni cestni odbor v Novem mestu pa sta imenovana načelnikom župan gosp. Jos. Zurec v Kandiji in namestnikom trgovec gosp. Fran Perko v Novem mestu. — Občinski svet na Bledu je sestavljen tako-le: Jakob Peteruel, župan; Josip Verderber, posestnik, Fr. Rus, nadučitelj, A. Vovk, posestnik, Iv. Pretnar, posestnik, Ot. Wölfling, posestnik.

— Slovenska Matica vabi na CXXII. odborovo sejo v Ljubljani dne 9. malega srpana l. 1900. ob petih popoldne v društveni pisarni. Vspored: 1.) Naznanila predsedništva. 2.) Potrditev zapisnikov o CXXI. odborovi seji in o XXXVI. rednem občnem zboru. 3.) Volitev predsednika, podpredsednikov, blagajnika, ključarjev in odsekov. 4.) Tajnikovo poročilo. 5.) Eventualia.

— II. slovenski katoliški shod. Imenom ljubljanskega knezoškofa Antona Bonaventure je izdal generalni vikarij Flis kot načelnik odbora vabilo na II. slovenski katoliški shod v Ljubljani. Shod se bo vršil meseca septembra. Oglašajo se celo duhovniki proti temu shodu, ki je za sedanje

Kmetijstvo.

Kmetijska šola za Gorenjsko.

(Dalje).

Odposlanec c. kr. kmetijskega ministrstva gospod Henrik Gierth se izjavja:

Na Gorenjskem obstoječe kmetijske razmere neposredno kažejo na to, da je nameravani učni zavod ustanoviti kot zimsko šolo s posebnimi poletnimi tečaji. Nadaljevalni pouk, potem teoretični pouk v posameznih panogah Gorenjskega kmetijstva, praktična dela glede planšarstva in mlekarstva, kakor tudi majhno praktično delo glede zimskega mlekarstva z napravljanjem surovega masla vred ter podelava manjših množin mleka pripadalo bo na zimsko šolo in na šolsko gospodarstvo, nasproti pa se bo v posebnih poletnih tečajih vršilo veliko praktično delo podelavanja mleka (napravljanje mastnega sira v velikih hlebih).

Gospod Gierth smatra grajščino Govnik za jako lepo grajščinsko posestvo, ki pa za nameravano kmetijsko šolo vender zaradi tega ni nič kaj pripravno, ker v kmečki mladenič prišel tukaj v popolnoma tuje, nenavadno velike gospodarske razmere. Velikost gospodarstva odtegovala bi ravnatelja zavoda tudi preveč od njegovega pravega učnega poklica.

Šturmovi posestvi v Poljčah se temu veščaku tudi niso zdela primerna, ker bi se morale investirati prevelike svote, zakup bi gotovo bil previsok in bi gospodarstvo ne bilo skupaj, ampak raztreseno.

O Verderberjevem posestvu na Bledu izjavlja odposlanec Gierth, da so gospodarska zemljišča premajhna in preveč raztresena, da je zakupnina v znesku 2000 gld. nekako visoka, ter da ta kraj kot poletno zdravišče, zaradi draginje, ki je ondi, ni kaj pripraven za tako šolo.

Posestvi Dolgobrdo in Pokluka se mu vidite preveč eno od drugega oddaljeni ter se posebno spodtika nad tem, da se pri posestvu v Dolgembrdu, kjer bi imel biti sedež šole in vzgledne kmetije, nahaja le $\frac{1}{2}$ orala njiv in 7 oralov travnikov, ter bi se torej mleko dan za dnevom moralo od več kot 1 uro hodá oddaljene, v hribih na Pokluki ležeče kmetije donášati, kar bi bilo zlasti po zimi, ko pade toliko snega, jako težavno. Tudi tukaj bi šolsko in gospodarsko poslopje zahtevalo velike investicije.

Končno se izreče za to, da je za kmetijsko šolo najnižje vrste, ki naj se ustanovi za določen kraj, jako priporočljivo, da je dotično šolsko gospodarstvo kolikor mogoče podobno večjemu kmečkemu gospodarstvu v okolici, in da bi bila torej za Gorenjsko zimsko šolo najbolj primerna kaka večja kmetija na Gorenjskem.

Iz mnenja gospoda poslanca viteza Langerja naj se posebno navede nastopno:

Nameravana šola, kateri ima središče pouka biti planšarstvo, to je živinoreja združena z mlekarstvom na

pašnikih na planinah, zamore s popolnim uspehom doseči svoj namen le na mestu samem, to je na planinskih pašnikih samih, in kar je čisto naravno, le v onem času, ko se nahaja živina na planinah. Iz tega sledi, da se šola v oni dobi, ko se živina odžene na planine in zopet nazaj prižene, mora premestiti v višje kraje. Poletni meseci se morajo toraj pridržati za praktičen poseben tečaj o planšarstvu združen z mlekarstvom. Čas od meseca januarja do konca maja pa naj bo odmenjen splošnemu teoretičnemu pouku o poljedelstvu in obdelovanju travnikov, o živinoreji in gozdarstvu. Kmetijska šola na Gorenjskem morala bi torej imeti zimsko šolo združeno s praktičnimi posebnimi tečaji; pri tem pa bi poseben tečaj za planšarstvo moral biti središče učnega načrta.

Z ozirom na ta glavni zahtevek projektovane šole bi se vsekako pri vsakem za šolske namene ponujenem posestvu morale izdati precejšnje svote za prezidavanje, da bi bilo mogoče nastaniti učitelje in učence.

Glede grajščine Govnik je njegovo mnenje v bistvu podobno onemu gospoda nadzornika Giertha ter svavi vitez Langer pred ono napako, ki se je storila pri ustanovitvi zavoda na Grmu. Ta zavod, ki naj bo v vzgled, naj se v svoji uredbi, in svojem obsegu ne povzdiguje čez razmere boljšega kmečkega posestva.

O posestvih v Poljčah in na Bledu se glasi njegova sodba enako oni gospoda Giertha ter je pomanjkanje planšarstva posebno odločilno, da se na te dve posestvi ne more ozirati.

Pri baron Schwegelnovih posestvih Dolgobrdo pri Zgornjih Gorjah z dvema gorskima kmetijama na Pokluki ter z deležem na visoki planini Klek pa je videti, da imajo izraz večjega Gorenjskega kmečkega posestva.

Dolgobrdo je 25 minut hodá oddaljeno od Bleda in za eno uro hodá višje nahajate se obe kmečki posestvi na Pokluki, še bolj oddaljeno pa visoka planina Klek. V Dolgembrdu bi bila zimsko šola, na Pokluki pa prostor za posebne tečaje za planšarstvo in mlekarstvo. Svoje mnenje sklepa z izjavo, da v dosego nameravanega smotra kakor tudi glede na deželne finance nobeno izmed ponujenih posestev ni pripravnejše, kot posestvo Dolgobrdo s Pokluko vred.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„Jaz se ne varam!“ vskliknil je tedaj iznenadljeni in veseli gojenc Aljtotasov. „Jaz se ne varam. Jaz to v sebi čutim!“

Iznajdba, kojoj je izumil mladi učenec osupnila je učitelja. Oba sta se nekaj let sem mučila nad to iznajdbo, ali umeti je in celo imenovati je nista mogla. Takt je

bil jasen. Aljtotas in tudi učenec, oba sta vedela, da jima to ne podtika hudoba, o čegar bistvu niti verjela nista. In ona sta dognala vprašanje z mnenjem, da se nahaja na svetu neka moč, o kateri se motno govori v starih folijantih, ki so na razpolago; da se ta sila nahaja okoli njiju, prihaja iz neдр zemlje in se včasih najde v ljudeh, ki se nahajajo na ti zemlji. Ta sila, katero je Aljtotas imenoval „nedrovo silo“, ker prihaja iz neдр zemlje, se nahaja nevidno v njegovem učencu Kaliostro.

Mnogo izkušenj sta napravila i učitelj, i učenec, ter se nista samo popolnoma prepričala o nahajanju fakta, a videla in se prepričala, da ne varata drug drugega ter stojita z licom k licu pred neznano, neumevno, nemogočno silo.

Kaliostro je čutil v sebi to žilo in jo seveda skušal razvijati v sebi tako, kakor se razvija telesna moč. Ko sta v teku nekaj let delala skušnje samo nad seboj in nad različnimi drugimi osebami, uveril se je Kaliostro, da se dele ljudje z ozirom na to „nedrovo silo“, ko jo je on čutil v sebi, v tri dele. Jedni se lahko brez truda ubranijo tej sili; drugi se nekako popolnoma začarani v krcgu, na kateri deluje ta sila; tretji se jej morajo slepo in rabski pokoriti.

Polagoma je prišel Kaliostro k prepričanju, da ako bi on našel na svetu bitje, ki bi se moglo slepo pokoriti tej nedrovi sili, tedaj bi on mogel delati skoraj čudeže.

Kaliostro je sklenil iskati tako osebo in jo hotel najti v osebi mlade deklice. In potem ko jo najde se ž njo skleniti. In ta sreča ga je doletela nepričakovano sedaj v Rimu.

Med prošnjiki, ki so ga pred kratkim prosili pomoči, bila je neka starka, proseča Kaliostro priti in rešiti njenega sina neke bolezn, v kateri mu niso mogli pomagati drugi zdravniki. Kaliostro, ganjen vsled ženinega jadikovanja, podal se je v njeno stanovanje, si ogledal bolnika in ga ozdravil lahko in naglo, ker bolezen ni bila nevarna. S tem bi bila stvar končana. Ali korakajoč nekega dne mimo sosednje hiše, Kaliostro ni posetil bolnika, marveč zavil jo drzno v ta dom. Njega, kakor tudi vsakega navadnega človeka, porazila je s svojo lepoto deklica, ki je sedela pri oknu in nekaj šivala. Glavo je imela ovito v belo pečo; namočeno v jesih.

Kaliostro se je ustavil, se vstopil proti oknu ter uprl vanjo svetel, presunljivi svoj pogled.

Dekle je dvignilo glavo od dela, ga pogledalo, se zganilo, zardelo, ali ostalo sedeti.

Neznanec stoječ navzlic sveži sapi, za nastož odprtih oknom, ni niti za trenotek umaknil od nje svojega pogleda. Deklica se je ustrašila neznanega obraza, hotela je vstati, a ni mogla. Rada bi bila takoj vstala in bežala od okna ali čutila je, da je priklopljena k sedežu ter ni v stanu pomagati nekaj, kar se je je nepričakovano polastilo.

„Vi ste bolni? Vas gotovo zobje bole ali glava?“ dejal je naposled skozi okno Kaliostro.

Ona je molčala, se razburila, kakor bi hotela nekaj odgovoriti, toda mogla ni.

„Kaj je vam? Kakšno bolezen imate? Odgovorite! rekel je velevajoče Kaliostro.“

„Nič ni hudega . . .“ zablebetala je deklica. „Tako se meni često godi . . . Bolečine imam v obrazu in na sencih, katere zginejo same ob sebi!“

„Dovolite, da vam kot zdravnik pomagam“, izgovoril je Kaliostro, in ne čakajoč odgovora, je krenil k vhodnim vratom in stopil v dom.

Priletel mož prišel mu je uže v prvi sobi in ga čudeč se vprašal po vzroku njegovega prihoda.

„Ali ste vi gospodar te hiše?“ vprašal je prišlec.

„Da“.

„To je vaša hči?“

„Da . . .“ Jaz sem bronar in livarnar — Feličiani, a to je moja hči — Lorenca“.

Kaliostro je v kratkih besedah pojasnil Feličianu nagli svoj poset. Njegova vnanjost, glas, prostodušni obraz in priljudno vedenje — delovalo je takoj na hišnega gospodarja. Če je to vrač, potem je gotovo jeden najvažnejših. Ako želi zastoj rešiti dekleta teh neumnih bolestit, katere jo uže skoraj od mladosti nadlegujejo, zakaj bi ga potem ne vsprejel? Ali vsekakor se je očetova skrb takoj prikazala.

„Jaz se bojim raznih zelišč, gospod zdravnik. Oprostite . . .“

„Temu se ne čudim. Jaz jih sam ne morem trpeti in vse zdravnike sovražim!“ odgovoril je Kaliostro.

„Gospodje zdravniki s svojimi zelišči, mažami in drugimi tekočinami često več škodijo nego pomagajo!“ dodal je Feličiani.

„Prav imate, gospod Feličiani! Ali pomirite se: ne bodem ponujal vaši hčeri nikakih zelišč ali pijač. Moje zdravilo ali lek bo čisto prost, katerega se vam čisto nič ni treba bati. Zdraviti kar precej začnem“.

Kaliostro je plašč vrgel na stol, položil nanj svoj veliki klobuk in se obrnil k deklici.

Lorenca je stala mirno, opazovala njegovo kretanje in vender čutila nekako čudno očaranje. To očaranje bilo je posebne vrste. Ta tujec jej navzlic zalemu svojemu licu, navzlic priprosti, črni in snažni obleki nikakor ni ugajal. Po vrhu pa je bilo njeno srce uže do cela odano bratrancu, s katerim se je nameravala omožiti — in vsi moški so jo malo in nič zanimali. Ali, ne glede na to zoperno čustvo, katero jej je vsiljeval ta neznanec, videla je, da se mu nikakor ne more zoperstavljati.

„Prosim vas, vsedite se na ta naslanjač“, rekel je Kaliostro, gledaje z nekakim čudnim, takorekoč zaljubljenim pogledom v krasotičin obraz. In pri tem je nekako posebno laskavo in nežno, neobično nežno, zvenel njegov glas.

Lorenca se je nehote vsedla. Neznanec je primaknil stol in se vsedel jej nasproti, jej položil obe roki na glavo, potegnil ju po sencih na obraz, dotikajoč se lica s samimi koncami prstov, in molče tiho, nekolikokrat

potegnil roki od senc do šije in nazaj. Oče je stal zraven ter se jel čuditi in sumiti, da ima cpraviti s priprostim drzkim pobalinom. Bil je uže gotov ustaviti to nenavadno in nezmisljivo, po njegovem mnenju, zdravljenje ko je Lovrenca jedva glasno izpregovorila.

„Ne . . . Ničesar ni več . . . Vse je kakor čudo ponehalo . . .“

Kaliostro je takoj vstal, odmaknil roki in obrnivši se k Feličianu, rekel smejoč:

„Lejte, kako moje zdravilo naglo deluje in kako priprosto da je . . . Ali za Boga, gospod Feličiani, ne imejte me za coprnika! Dovolite, da postanem vaš znanec, in da smem jutri znova priti in vam razjasniti moje lečenje.“

Feličiani je nekaj zgodrnjal, zahvalil tujca in videč njegovo zalo postavo, ni ugovarjal njegovemu predlogu.

Med tem se je Kaliostro bistro obrnil zopet k deklici, sedeči še na naslanjaču v nekaki slabosti, in pristalno uporno uprl svoj pogled v njene oči Lorenca je čutila, da se sedaj še stokrat bolj nahaja v oblasti tega človeka. In naenkrat se jej je zazdelo, da jej nekdo ali nekaj veleva naj takoj vstane in gre v gorne sobe klicati mater.

Lorenca prvokrat v življenju ni razumela lastnih svojih čutil. Hoče li sama bežati in pozvati semkaj mater, da bi jo seznanila s tem nenavadnim človekom, če ji ukazuje to on s svojim pogledom? Tem nič manj minula jo je hipoma osuplost, polastila se je nekaka čilost v gibanju, kakor želja k hitenju.

Lorenca je urno vstala in še urneje stekla po stopnicah v prvo nadstropje in uprav to minuto, ko se je Kaliostro nekako zamišljeno in počasi poslavljal s hišnim gospodarjem, ali očitvidno pričakoval in odlašal svoj odhod, prikazala se je Lorenca znova po stopnicah s svojo materjo. Približaje se Kaliostro, dejala je nehote:

„I nu, poglej!“

Ti besedi, izgovorjeni nehote, osupnili sta njo samo. Kaj to pomeni? Ona mu nekako pravi, mu odgovarja, da je njegovo povelje izpolnjeno. A med tem pa jej on ni velel tekati na vzgor.

Ko sta se deklica in mati podali nizdolu, pojavil se je na Kaliostrovo obrazu jedva viden nasmehek zadovoljnosti.

Čez minuto, poslovivši se od obitelji in spremljan do vnanjih vrat, stopil je Kaliostro na ulico ter zašepetal sam pri sebi:

„Da. Kakor se vidi našel sem jo naposled . . . Bodemo videli!“

„Nocojšnji večer se pripravim“, premišljeval je, korakajoč hitro po ulici. Pripravim se, kakor sem to storil v prejšnjih časih . . . A jutrajšen večer ne pojdem k njej, a skušal bodem zbuditi v sebi to, spečo skoraj povsem, nedrovo silo, kakor jo je imenoval Aljtotas.

Od tistega dne jel je Kaliostro vsaki dan zahajati k livarnarju Feličiani. Priznal si je sam, da se je zaljubil v krasno Lorenco, in na potu mu je uže bil mlad

in zal bratranec Lorenčin, s katerim je bila deklica nenavadno prijazna in laskava.

Kaliostro je sklenil brez oklevanja poskusiti svoje čarovnije ter se uveriti, ali mu bode možno in neobhodno potrebno pozakoniti se s to zalo, krotko, dasi ne zelo pametno deklico.

Kaliostro je parkrat namignil Lorenčinemu očetu zastran hčerine ženitbe, ter se uveril, da bi Feličiani nič ne imel temu nasproti, ako bi njegova hči vzela za moža človeka, ki skriva očitvidno znatno svoje ime in premoženje. Ta novi njegov znanec je znal izvrstno prepričati livarnarja, da se on radi raznih vzrokov skriva po Rimu, in da je njegov družinski položaj dosti bolj visok.

Vsakokrat, kadar je prišel Kaliostro v Feličianovo hišo pod predlogom rešiti lepotico za vselej neumnih bolestij, delal je nad njo cele polure svoje vraže, pri čem jo je pripravil v povsem čudno stanje, in neumevno, katero niti sama ni razumela.

Prve trenotke se Lorenci ni dopadalo to početje. Ona se je bala tega novega znanca in te čudne vlasti, katero je proizvajal nanjo. Ali kmalu jo je jelo mikati ono čustvo, v katero jo je pripravil oni z dotikanjem prstov k glavi, k ramam in k rokam. To jo je zazibalo v nekako dremotno sladko stanje. Sedela je kakor pijana. Po teh seansih delala je deklica vselej nekaj čisto nepričakovanega, kar ni spadalo v njene vsakdanje navade. In začela je verovati, da učinja to po njegovem tajnem ukazu.

Ali kmalu jej ta neobhodna pokorščina in ubogljivost nasproti njemu ni bila zoprna in protivna. Nasprotno, vsled tega mladega in zalega, dobrega in priljudnega človeka, katerega sta njena roditelja imela za plemiča in bogataša, začela je Lorenca uže pozabljati na svojega ženina.

(Dalje sledi).

— Osebnosti. Poštni asistentje gg. Alojzij Potokar, Andrej Šumi in Peter Gilly v Ljubljani ter Ivan Zadnik v Tržiču so postali poštni oficijali. — Civilni geometer v Gloggnitzu gosp. Ludovik Braun se je naselil v Litiji. — Okrajni glavar v Voloski gosp. Alojzij Fabiani je imenovan svetnikom pri tržaškem namestništvu. Na njegovo mesto pride gosp. Ig. pl. Scarpa. Okrajnim glavarjem v Poreču je imenovan ondotni vodja glavarstva gosp. A. Lasciac.

— Promocije. Na dunajskem vseučilišču je bil promoviran gosp. Franc Jesenko doktorjem filozofije. Za doktorja prava sta bila na graškem vseučilišču promovirana odvetniški koncipijent v Ljubljani gosp. Anton Švigelj in sodni praktikant v Trstu gosp. Ferdinand Černe.

— Odlikovanje. Častno svetinjo za 40letno zvesto službovanje je dobil nadučitelj gosp. J. Možina pri Sv. Marku na Štajerskem.

— Deželni šolski svet. Gospod cesarski svetnik Ivan Murnik je izstopil iz dež. šolskega sveta, v katerega je bil izvoljen kot zastopnik deželnega odbora.

— Darilo. Nadvojvoda Evgen je za napravo novih orgelj na Vinici daroval 200 K.

Obrtnijske raznoterosti.

Zakupni razglas. Zaradi zagotovljenja posteljne slame za brambovska bataljona v Ljubljani za dobo od 1. septembra 1900 do konca avgusta 1901 ob 10. uri dopoldne v pisarni oskrbovalne komisije v bramtoovski vojašnici v Ljubljani. V navedeni dobi dobaviti bo v osmih rokih skupaj 308 met. stotov posteljne slame v Ljubljani. Primerne ponudbe, kolekovanane s kolekom za 1 krono za vsako polo, naj se vložijo pri označeni oskrbovalni komisiji do dne 1. avgusta t. l. do 10. ure dopoldne. Ravno ob tej uri se pa začne javna ustna obravnavna v brambovski vojašnici. Ponudniki morajo predložiti spričevala o zadostnem premoženju in zmožnosti za sprejem te kupčije. Ta spričevala izdaja protokoliranim tvrdkam trgovska in obrtniška zbornica, drugim pa c. kr. okrajna glavarstva oziroma mestni magistrat. Podrobni pogoji in navodila so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na razpolago.

Kmetijstvo.

Kmetijska šola za Gorenjsko.

(Dalje).

Iz poročila gospoda ravnatelja Pirca bodi sledeče navedeno:

Gospod ravnatelj Pirc najprej utemeljuje potrebo posebne kmetijske šole na Gorenjskem. Misel, da se za Gorenjsko osnuje posebna kmetijska šola, rodilo je dejstvo, da se učenci z Gorenjskega na Grmu nepotrebno ukvarjajo z vinarstvom, in da se uče praktičnega kmetijstva pod razmerami, ki so bistveno različne od Gorenjskih. Osnovati se hoče torej posebna šola na Gorenjskem radi prakse, in ker se ta smatra za važno in potrebno, hoče se dati šoli kmetijo, ki bo praktično učilo za gojence. Kakor hitro pa se snuje šola iz razloga s praktične smeri, potem ne sme in ne more biti govora o zimski kmetijski šoli, ki ima po svoji vsebini zgolj teoretično smer. Gorenjska kmetijska šola mora učiti prakso prikladno Gorenjskim razmeram, zato mora biti ta šola celoletna in naj ima kmetijo na večjo, kakoršne so boljše Gorenjske kmetije.

Ravnatelj Pirc ocenjuje potem posestvo Govnik enako prej omenjenima gospodama in približno enako se izraža o posestvu v Poljčah, kjer bi bilo tudi težavno spraviti skupaj obširno mlekarstvo zadrugo, kar je pa neobhodno potrebno, če se hoče doseči, da bo ta šola v prvi vrsti gojila mlekarstvo in sirarstvo.

Gospodu ravnatelju Pircu dozdeva se posestvo Dolgobrdno z dvema gruntoma na Pokluki prav primerno, če se k obstoječim stavbam še kar je neobhodno potrebnega prigradi. Težišče šole bi moralo biti na Dolgembrodu, grunta na Pokluki bi se morala smatrati le kot kaka predplanina z Rovtami, ki bi dajala nekaj krme Dolgembrodu, drugače pa bi služila kot paša čez celo poletje mladi živini in po košnji rovt tudi kot paša kravam. Kot glavna kmetija bi ta dva grunta ne bila priporočati za šolo, ker so taki osamljeni rovtarski grunti na Gorenjskem nekaj redkega in tedaj njih obdelovanje ne

more služiti v vzgled; tudi je večina travnikov rovtarskega značaja. Vsekako bi treba bilo zgraditi nove hleve na Dolgembrodu, ker ona dva na Pokluki nista rabna za vzgledni hlev. Tudi je že iz praktičnega gospodarstva umestno, da se hlevi sezidajo spodaj, kajti ložje bo v letu enkrat seno doli spravljati, nego celo leto po dvakrat na dan mleko doli nositi, ker izključeno je, da bi se mogla napraviti na Pokluki sirarnica.

Konečno pa izraža gosp. ravnatelj Pirc svoje prepričanje, da bi investicije znašale do 20.000 gld. in če se vzame poleg še najemnino, ki bo plačevati, bo dežela imela na leto plačevati najmanj 1500 gld., to pa so obresti od 30.000 gld. glavnice in za ta denar se more kupiti, koder se hoče, najlepše arondirano zemljišče, srednjo kmetijo, na kateri se zgradi šolsko poslopje, ki bo v svoji gospodarski obliki gotovo najbolje ustrezalo svojemu namenu in ne bo imela dežela vsako leto polno novih sitnostij, kakoršnih ne bo manjkalo pri vsakem v zakup vzetem objektu.

Pozneje je ponudil gosp. Vinko Jan svoje posestvo v Spodnjih Gorjah, ki ima hišo novo zgrajeno z 8 sobami ter hlev za 16 glav živine. Za to zahteva letne najemščine 1500 gld. Tudi na prodaj ponuja to svoje posestvo za 25.000 gld.

Tekom decembra ponudil je tudi gosp. Franc Pavlin, c. kr. nadinženir, svoje posestvo v Podbrezji, katero ima lepe prostore in gospodarska poslopja ter približno 20 hektarov njiv in travnikov, za kar zahteva letne najemščine 1800 gld.

Došla je tudi prošnja županstva občine Bohinjske Bistrice, ki prosi, da bi se nameravana šola napravila v Bohinjski Bistrici ter opozarja, da bi se za to svrho moglo dobiti v najem posestvo c. kr. verskega zaklada, obstoječe iz gradu in gospodarskih poslopij in polja, katerega je skupno 31 hektarov; poleg ima to posestvo pravico do nerazdeljenega občinskega pašnika približno do 20 oralov in pravice na planini. Tej prošnji so pridedjali mapni načrt, ki kaže lego teh zemljišč.

(Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

XVII.

Nekoč, ko sta bila z Lorencu sama, razodel jej je Kaliostro plamtečo svojo ljubezen, povedal jej svoje ime, t. j. imenoval se za grofa Aleksandra Kaliostra, rojenega Palermčana, in dodal, da poseduje velikansko premoženje.

Deklica, neizkušena, krotka kakor jagnje, nedolžna kakor otrok, mu je seveda takoj priznala, da ga tudi ona ljubi.

Kaliostro jo je vprašal, če ga hoče za moža, kar je dekletu bilo takoj prav.

„Ali preden si obljubiva zvestobo pred altarjem, je neobhodno potrebno, da mi dokažete svojo ljubezen“, dejal je prof. „Če tega ne storite, vam naravnost povem, potem odrinem iz Rima, da me nikdar več ne vidite“.

„Kako vam naj to dokažem? Jaz sem na vse pripravljena“, odvrnila je Lorenca.

„Pazite dobro, kar vam bodem povedal“.

„Že dobro, le govorite“.

„Napnite vse vaše zanimanje . . . Ako cesar ne razumete v mojih besedah, — pa povejte. Razjasnim vam drugače“.

„Dobro“! odgovorila je nekako posebno ubogljiva Lorenca.

„Ali mi obljubite in prisežete, da se ne bode tri dni zaporedoma, počenši od zjutraj, borila sama s seboj. Ste me umela“?

„Ne, odvrnila je prostodušno Lorenca“.

„Ako vam v teh treh dneh pride kar koli na um, se vas polasti kakoršna koli še tako čudna ali priprosta želja, ki bi seveda po vaših mislih ne bila pogubna, nepoštena in hudobna — tedaj se vi ne smete boriti sama s seboj in z ono željo, ampak storiti vse kar vam pride na misel. Ste razumela? Evo dokaj vaše ljubezni, kateri zahtevam od vas“.

„Jaz ne umejem“, ponovila je krotko in najivno deklica.

Kaliostro jej je to stvar še podrobneje pojasnil ter dodal polušaljivo nežno in ljubeznjivo:

Ako vas miče v teh treh dneh kaj storiti tedaj storite. Ne protivite se želji, ne mislite si da vam tega ni treba. Evo, kaj jaz zahtevam. Ste me umeli?

„Umela“, odvrnila je nekako začudeno Lorenca.

„Čez tri dni jaz ali izginem in me nikoli več ne vidite, ali pa stopim pred vašo roditelja in ju prosim vaše roke . . . „A sedaj pa“, dodal je vstajaje, „do svidonja bodoča moja žena, tovarišica mojega življenja, — ali srečno, gospodična Felicijani“.

Drugega dne je Kaliostro uže sedel osamel v mali sobici, najeti v domu stoječem naravnost proti hišici in oknom Felicijanovega stanovanja. No to svoje stanovanje je še obdal z večo tajnostjo, kakor svoje prebivanje v Rimu.

Nikdar ni bil v življenju toli razburjen in vznemirjen kot sedaj. Zanj se je rešila usoda njegovega življenja.

„Menda se ne varam“? ponavljal je on. „Razun tega, da jo ljubim dozdeva se mi, da bode moja usojena nevesta“. Ona bode to usodno orodje, s katerim bode rešena velika uganka. Toda če se le ne motim“?

Zvečer si je Kaliostro, dasi je bil sam v svoji sobi, privezal novo brado, prilepil si gaste brke in odprvi okno, oblaktil se na podoknik. Nasproti njemu, za zaprtim oknom, videla se je Lorenčina postava, ki je sedela s šivanjem in iglo v rokah. Kaliostro je zbral tako-

rekoč vse svoje moči in napevši se z vsem telom fizično in duševno, začel motriti Lorencu skozi stekla zaprtega njenega okna.

Uprav to minuto je občutila Lorenca nekako ne- navadno razburjenost. Uže od jutra zanimal, celo begal je deklico včerajšen pogoj z njenim poluženinom. Zadača, katero jej je naročil ta človek, ki ga je začela uže ljubiti, ni bila razrešena.

„Kaj vse to pomeni? Kakšni čudni pogoji? Kakšen čuden dokaz ljubezni je on zahteval“? premišljevala je Lorenca. In kako naj ga izpolnim?

Lorenca, čuteč sedaj na duši posebne vrste nemir, pripisala ga je svoji bolezni. Menila je, da jej je zato tako slabo, ker je po noči nemirno spala. Takoj se je polastila želja dvigniti oči in pogledati na sosedov dom. Ozrla se je in zazrla v oknu nekako ne lepo osebo, z dolgimi črnimi mustači in z dolgo črno brado. Ta oseba jej je postala takoj zoprna, hotela je zapustiti okno, ali ni mogla. In čez nekaj minut jej je šinila misel v glavo, zavreči delo.

Vrgla jo je na podoknik. „Ne, tako ne velja“, kakor da jej je šepnil nekak notranji glas. „Odpri okno in vrži na ulico“!

„Kakšne neumnosti“! odgovorila si je glasno Lorenca.

Ali želja, odpreti okno in vreči venkaj delo, nadlegovala jo je vedno bolj in bolj, kakor kaka nezmiselna trma. Lorenca se je uže hotela podati v nasprotno sobo, kjer je stanovala mati, ali čutila je, da ne more tega storiti, ter da more brez oklevanja završiti svoje muhe.

„Saj je rekel: ne protivi se sama sebi. Delaj vse to kar ti pride na misel, kako je to čudno“!

No tem nič manj odprla je Lorenca urno okno, zgrabila mali jopič in ga vrgla na ulico. Uprav ta hip zavpila je zadi za njoj mati:

„Ti si znorela! Kaj delaš“?

Gospa Felicijani, katera je ljubila svojo hčer in jo redko kedaj oštevala, stopila je pred njo in jej grozila s povzdignjeno roko. Uže deset let jej ni niti krivega prsta pokazala, a sedaj jo je bila volja hčer obunkati.

„Ti si ob pamet! Kaj učinjaš? Ti si zavrgla na ulico bratovo suknjico!“

„Da“, odzvala se je Lorenca.

„Čemu“?

„Odpustite, mamica . . . Sama ne vem . . . Minuta neumnosti . . . Takoj zbežim in jo pobrem“!

In Lorenca se je podala venkaj, toda ta hip, ko se je prikazala na ulici in šla pobirat suknjico, pridržala jo je neka nevidna moč na mestu. Mati je gledala skozi okno in videla kako je hčer obstala.

„No, čemu stojiš“? zavpila je ona na hčer.

Lorenca je stala kakor vkopana ter govorila sama med seboj.

„Da jaz nočem pobrati. Jaz čutim, da ne morem pobrati in ne pobrem! No kaj je neki to? Ali sem zblaznela“? dodala je, prestrašeno stiskaje glavo.

„Zakaj ne pobereš“? zavpila je iznova mati.

„Mati! Za božjo voljo, pridite semkaj“, prosila je Lorenca.

„Kaj ti je? vskliknila je uže prestrašeno gospa Felčiani. Videč, da se z hčerjo nekaj godi, stekla je bistro na ulico in se približala Lorenci.

„Kaj ti je, Lorenca“?

„Nič, mamica. Bolna sem menda. Ali prosim vas, ne srdite se in me ubogajte, kar vas bodem prosila . . . Poberite sami suknjico.

„Kaj“?

„Poberite jopič. Tu le leži. Jaz ga nikakor ne poberem“!

„Ti si se s pametjo skregala“!

„Ne vem . . . Mogoče! Toda ne srdite se. Jaz sama ničesar ne razumem. Samo to vam povem: če me ubijete, ali jaz jopiča ne poberem“!

Mati je seveda pobrala urno sinkovo malo suknjico, in prijevši hčer peljala jo nazaj v sobo.

„Kaj je s teboj? Mari si bolna“? obrnila se je nemirno k deklici videč, da je ta nekoliko izpremenjena na obrazu.

„Sedaj ni nič . . . Pri Bogu nič“! izpregovorila je Lorenca. „To je nekaj tako čudnega. Jaz mislim, da sem v resnici bolna. Bolna na umu, a ne na telesu“.

„Mari te kaj boli“?

„Nič, mamica, me ni bolelo in me ne boli . . . Toda sedaj je boljše, lepše. Je prešlo“.

Lorenca se je usedla zopet tik okna in iznova pogledala nehote na sosedov dom, da bi se prepričala ali še zre raz okno ali protiven, črn kakor smola, tujec. No njegovo okno je bilo zaprto.

„Hvala Bogu, da se je ta prokleta oseba skrila“! mislila si je Lorenca.

Naslednje jutro je bila Lorenca povsem zdrava, ali uprav ta čas, kakor včeraj, začutila je, kakor da jo je napala bolezen, isti nemir in nervoznost, pripad trme, kakor je sama imenovala svoje stanje.

Ona je vzela materi uzorec velike preproge, da bi se razvedrila in imela kakšno opravilo. Izbravši si volno in igle, uže je hotela začeti šivati mati kotič preproge, katero je delala njena mati, ko jej je hipoma šinila v glavo neodstopna misel, polastila se je, kakor bi trenil neumna želja in jo ne zapustila niti za sekundo. Hotela je iti iz hiše in to sama, ter se podati v znano mestno cerkev sv. Petra in Vinkoli. (Dalje sledi).

Novice.

— **Osebne vesti.** Namesto obolelega ces. svetnika gosp. Ivana Murnika je kranjski deželni zbor poslal dež. odbornika gosp. dr. Ivana Tavčarja v deželni šolski svet. — Isti deželni odbor je imenoval kontrolorja gosp. Frana Trtnika deželnim blagajnikom, knjigovodstvenega oficijala in nadzornika deželne samostojne naklade gosp. Zvonimira Zora kontrolorjem, knjigovodstvenega oficijala gosp. Ivana

Kozjeka pa računskim revidentom — Provizorični profesor na mornarski akademiji na Reki gosp. dr. Ludovik Böhm je definitivno nastavljen na 18tem mestu. — Gimnazijski suplent v Kranju gosp. dr. Karol Ozvald je imenovan profesorjem na deželni gimnaziji v Ptuju — Mestni živinozdravnik gosp. J. Rajer v Ljubljani je imenovan okrajnim živinozdravnikom v Litiji. Okrajni živinozdravnik v Radovljici gosp. R. Salloker je premeščen v Ljubljano, na njegovo mesto pa pride gosp. H. Turk iz Ljubljane. — Župnik v Vodica, pred. gosp. Simon Žužek je imenovan duhovnim svetnikom — Višji računski svetnik gosp. V. Colloretto v Ljubljani je povodom svojega umirovljenja dobil naslov računskega ravnatelja.

— **Promocije.** Za doktorja bogoslovja sta bila te dni promovirana gg. Ivan Juvan v Rimu in Matija Prelesnik na Dunaju. — Župnik v Stillfriedu na Nižje Avstrijskem gosp. Mihael Magolič rodom iz Novega mesta, ki je bil pred nekaterimi leti promoviran doktorjem modroslovja, je zdaj postal doktor prava. Gosp. Magolič je že 60 let star!

— **Državna podpora.** Naučno ministrstvo je za kmetijske tečaje in šolske vrte na Kranjskem, ki so v zvezi z ljudskimi šolami, za tekoče leto darovalo 600 K podpore

— **Gutenbergova slavnost** Kranjsko tiskarsko društvo je dne 15 t. m. praznovalo 500letnico tiskarske umetnosti. Slavnost se je izvršila prav sijajno. Člani tiskarskega društva in njih rodbine so napravili izlet na Vrhniko, kjer jim je župan Jelovšek razkazal vse zanimivosti. Pri skupnem obedu je gosp. S. Breskvar napil gosp. županu Jelovšku in zastopniku časnikarstva gosp. prof. Funtku. Gosp. Funtek je nazdravil tiskarskemu društvu in njega pevskega zboru. Slavnostni govor o Gutenbergu je imel gosp. Pavliček, o časnikarstvu in njegovemu delu za prosveto pa je govoril gosp. Žezmirski.

— **Veteranski kor v Ljubljani** je dne 15 t. m. slovesno praznoval 25letnico svojega obstanka.

— **Katoliški shod** se bo vršil v lju. ljanskem Alojzijevišču. Mi se glede shoda strinjamo sicer s tem, kar je neimenovan štajerski duhovnik pisal v „Edinosti“, vendar se ne bomo spuščali v nikake polemike. Umestno pa se nam zdi omeniti, da način, kako za shod zavzeto časopisje dela reklamo, nikakor ni srečen. Vemo, da se shod brez reklame ne da uprizoriti, ali reklama katoliškega časopisja je za nasprotno stranko in še posebe za ljubljansko prebivalstvo tako skrajno žaljiva, tako sramotilna, da bi mogla povzročiti prav neprijetno reakcijo. Katoliška stranka nima v Ljubljani dosti zaslobe in je torej prav nespametno, če se sramoti prebivalstvo, čigar gostje bodo udeležniki katoliškega shoda.

— **Glavna skupščina družbe sv. Cirila in Metoda** bo tekem prihodnjega meseca v Radovljici.

— **»Glasbena Matica«** je imela minoli teden svoj občni zbor. Matica deluje 28 let kot literaren, 18 let kot šolski in 9 let kot koncertni zavod. Lani je imela šola 256 rednih in 72 izrednih učencev in učenk, koncertov se je priredilo troje in izdalo se je nekaj skladb. Matica ima 10 častnih, 73 ustanovnih in 958 rednih članov. Dolga ima Matica 8700 gld. in ako se ne doseže vsaj odpis državnega posojila je društvo izgubljeno. Dohodkov je imela Matica lani 26.036 K 34 vin, izdatkov pa 24.460 K 99 vin. Dežela je dala 4400 K, mesto 3000 K, Kranjska hranilnica pa 400 K. Predsednikom je bil izvoljen A. Svetek, v odbor pa A. Dekleva, dr. Drahsler, F. Koblar, J. Krulec, dr. Kušar, P. Lozar, A. Laharnar, dr. Orel, A. Razinger, A. Reich, dr. Ferjančič, dr. Tominšek in M. Vodušek.

— **Višja realka v Ljubljani.** „Jahresbericht“ je priobčil razpravo F. Komatarja „Die ersten Dienstjahre Hans Katzianers“, in A. Belarja „Oertliche Erschütterungen nach Beobachtungen an der Laibacher Erdbebenwarte“. Koncem

pisma na podlagi usanc-zvezka efektural. Usanc-zvezke se lahko vpogleda pri vojaških oskrbovalnih magacinih Ljubljana, Gradec, Trst, Maribor, Gorica in Pulj ali se jih tudi ravnostam kupi po 8 vinarjev polo. Natančnejše pogoje in ponudbene formulare so na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani.

Dobavni razpis. C. kr. trgovsko ministrstvo nanašanja trgovski in obrtniški zbornici, da potrebuje družba peloponeških železnic za zgradbo železnične proge Pyrgos, Ky-parissia-Meligala 120 000 hrastovih pragov (Schwellen) Zapečateni ponudbe se sprejemajo do 13. septembra t. l. v pisarni: Compagnie de chemin de fer Piree-Athenes-Peloponnese, rue Themistocle 6, v Atenah. Natančnejši dobavni pogoji vpogledajo se lahko v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani, katera pošlje na zahtevanje tudi prepis.

Dobavni razpis. C. kr. ministrstvo za deželno brambo namerava potrebnostno raznovrstnih oblačilnih in opravnih predmetov potom splošne konkurence zagotoviti. Izmed predmetov, katere je dobaviti, se posebno opozarja na naslednje: klobuki, čapke, našitki, gumbi, zapone, pasovi za sablje, volnene in usnjene rokavice, usnjene listnice, ostroge, podkve za čevlje, žebli, kuhinjsko orodje, kljuke, kaveljni, vijaki, čutare, drogovi za šotore, sekire, krampi, lopate, klanfe, klešče, konjske podbradnice, stremena, konjski koci itd. Ponudbe morajo po predpisanem vzorcu najkasneje do 14. avgusta t. l. do 12. ure opoludne dospeti na ministrstvo za deželno brambo. Uzorci predmetov, katere je dobaviti, se proti plačilu dobe pri glavnem skladišču vojne oprave (Landwehr-Ausrüstungs Hauptdepôt) na Dunaju. Razglas obsegajoč natančnejše pogoje, zaznamek predmetov, katere je dobaviti, cenik in ponudbeni vzorec je v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na ogled in ga leta na zahtevanje vpošlje.

Kmetijstvo.

Kmetijska šola za Gorenjsko.

(Konec.)

Ako se vpošteva cilj in namen nameravane kmetijske šole za Gorenjsko, ki ima v prvi vrsti gojiti živinorejo in iz nje izvirajoče mlekarstvo in sirarstvo ter planšarstvo, tako da bi se tej šoli najbolje in najprimernejše imelo dati ime mlekarstvosirarske šole, bi to posestvo v Bohinju odgovarjalo razglasu ter bi bilo vpoštevati.

Prosilci povdarjajo, da se v Bohinjski dolini nahaja 12 dobro delujočih sirarskih zadrug. V Bohinjski Bistrici nahaja se že sedaj vzorno urejena sirarija.

Tudi kmetija bi bila ravno primerna, 31 hektarov, nekako vzor boljšega kranjskega kmečkega doma.

Prosilci navajajo še, da bi bil za poletni čas na Bohinjskih planinah dan povsem odgovarjajoč pogoj za poletne praktične kurze za izvežbanje sirarjev, ker so ondi velike planine, na katere pošiljajo zadrugniki mlekarstvosirarskih zadrug svoje molzne krave. Konečno omenjajo, da bi se to erarju lastno posestvo dalo dobiti po jako nizki najemščini.

Deželni odbor z ozirom na to, da se ni našla kmetija, ki bi odgovarjala vsem pogojem ugodnim za ustanovitev kmetijske šole za Gorenjsko, se ni mogel obrniti na c. kr. kmetijsko ministrstvo, kakor mu je to velel

sklep visokega deželnega zbora, ker mora pred vsem znati, za katero posestvo, oziroma kraj se bo visoki deželni zbor odločil, ker le na podlagi danih razmer bo zamogel sestaviti proračun toliko za ustanovitev šole, kolikor za nje vsakoletno vzdrževanje.

Deželni odbor smatra pa umestno, da izraža v toliko svoje mnenje, da bodi nameravana šola zimska kmetijska šola in sicer po vzgledu one v Rothholzu na Tirolskem s šestmesečnim kurzom; za dobo planšarstva, torej poleti, pa naj se osnuje na kaki planini trimesečni praktični kurz za sirarstvo.

V zimskem tečaju naj se poučujejo kmečki mladenči o živinoreji, o poljedelstvu in oskrbovanju travnikov ter o pridelovanju krmskih rastlin sploh, o sadjarstvu in gozdarstvu ter o kmetijskem knjigovodstvu.

Za dobo planinske paše pa naj se na v to primerni planini osnuje vzgledna mlekarnica in sirarnica s potrebnimi lesenimi zgradbami za stanovanje učitelja sirarja in učencev, ki bodo obiskovali dotične praktične kurze. Razun tega glavnega kurza o planinarstvu in mlekarstvu bi učitelj-voditelj imel na zavodu spomladi pred planinsko dobo in jeseni po končani tej dobi še krajše kurze, na pr. spomladi o sadjereji, cepljenju, zasajanju sadnih dreves in njih oskrbovanju; jeseni pa o uporabi sadja. Istotako bi se prirejali začasni kurzi za gozdarstvo.

Da more deželni odbor brez odloga nadaljevati svoje pripravljavno delo, izvoli visoki deželni zbor takoj posvetovati se o tej zadevi, tako da bo mogoče še za čas zasedanja dobiti odlok kmetijskega ministrstva o podpori ustanovni in vsakoletni in konečno dognati vse sklepe, da se omogoči zavod otvoriti že na prihodnjo jesen.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

V tej cerkvi ni bilo ničesar zanimivega, no ta cerkev je bila najbližja njihovu domu.

„Po kaj naj tjakaj pojdem? premišljevala je sama pri sebi Lorenca. „Kakšen zmisel je to? Sedaj ko ni nobene službe božje“.

Ali uporno, neodstopna želja, podati se takoj v to cerkev ni jo minila. Kakor da jo je z nova nekdo spodbujal in zahteval izpolniti to krmo. In preudarjaje sama pri sebi, spomnila se je Lorenca takoj ljubljencevega pogoja ter hipoma skočila k omari z obleko. Vrgla je bistro nase lahek plašč in jo urno krenila, kakor da se je bala, da jo kdo domačih zadrži, na ulico. Ozrla se je nehote na ono hišo, kjer je videla včeraj ono zoperno, črno bradato osebo. No vsa okna so bila zaprta in nikogar ni bilo videti.

„Brž, brž!“ govorila je sama med seboj in hitela je, kakor da jo kdo podi v malo cerkvico sv. Petra.

„Kakšna bedastoča! Kakšna trma! Ali sem bolana ali začenam zares blazneti?“ izpraševala se je Lorenca.

Ko se je približala cerkvi, sklenila je, da ne pojde v cerkev ampak v mali cerkveni zvonik.

„Čemu? . . . Tako mora biti. Tako se mi hoče!“ premišljevala je. „Nu vidim vsaj mesto z višine“.

Lorenca še ni nikdar videla to predmestje raz kakšno visoko zgradbo. Najdeč zvonikova vrata zaprta, ustavilo se je dekle in kakor da jo nekaj izpodbuja, jela biti po vratih, hoteč jih odpreti. Ali ogromen zapah ni hotel odjenjati. Zazrla je iz granita izklesanega dihurja, in kakor da jej je bil ta déjal: „Lorenca, poglej tu-le sem za mene. Zna biti, da je tu ključ?“

Lorenca se ni dolgo premišljala, skočila h kamenu in našla za njim ogromen železen ključ. Ključ je bil od zvonikovih vrat. In velikanski, zarjaveli zapah je zaškripal, težke duri so se kar same odprle in Lorenca je urno stekla po okroglih kamenitih stopnicah.

Prekoračivši nekaj stopnic v jedni sapi, obstala je Lorenca in rekla:

Čemu jaz to učinjam? Sem li nespametna? Ali . . . Ali sem začela noreti, kakor mali otroci. Kaka neumnost! Sredi dneva semkaj hoditi. In zakaj? Da, čemu čemu? ponavljala je glasno.

„Čemu, za to, da bi mi dokazali svojo ljubezen“, — začul se je glas nekaj stopnjic višje.

Lorenca je zakričala. Nasproti jej je prišel Kaliostro z razprostrtima rokama.

„Le naprej, moje srčice! Moj angelj. Ker si mi dokazala popolnoma svojo ljubezen, zato se niti za trenutek ne bodem obotavljal vzeti te za ženo“.

Kaliostro je pomagal razburjenemu in zmočenemu dekletu nekaj stopnjic kvišku, posadil jo rahlo na leseno stopnjico sam pa pokleknil pred njo in poljubljač jej roki, jel strastno in s slavnostnim glasom govoriti:

„Da, Lorenca. Ti mi nisi samo dokazala svojo ljubav, ali si tudi razrešila velikansko zadačo, katero ti nikoli ne bodeš razumela. Ti si celo uganila, kje leži ključ, s katerim sem velel cerkovniku zapreti me, ter ga skriti za kamen. Da, ako bi bil živ sedaj ta moj učenik, kateremu imam vse zahvaliti, kako bi bil on vesel“.

„Jaz ničesar ne razumem, odvrnila je krotko in bojzljivo Lorenca.

„Tebe ni treba ničesar razumeti. Ni treba! Pojdiva domov, jaz takoj prosim tvojega očeta, naj naju blagoslovi za vse življenje. Da ti si mi usojena in moraš moja žena postati. A skupno — mi — dva privojujeva vse, vseh celi svet“!

Še tisti večer sta Lorenčina roditelja objavila gostom, ki so prišli v posete, da je njuna hči zaročena z imenitnim aristokratom. Po ženinem zahtevanju bilo je ženitovanje takoj sklenjeno in čez dva dni vršilo se

je venčanje grofa Kaliostro in Lorence Feličiani, po katerem sta se nova zakonska naselila v tastovem domu.

Toda komaj se je po Rimu izvedelo, kjer stanuje izginivši iz Aljtagove palače tujec, uže je prišel tudi načelnik papeževе policije, ter objavil grofu Aleksandru Kaliostu, da mora po ukrepu oblasti, kot copernik in črnokrižnik, brez oklevanja zapustiti Rim in papeževе dežele.

Kaliostro se je temu povelju zaničljivo nasmehnil ter se jel pripravljati na pot.

Čez dva tedna sta grof in grofinja uže potovala proti mejam svobodne Švice.

XVIII.

V ogromnih zgradbah grofa Zarubovskega, kjer je teklo življenje navadno enakomerno, mirno in brezskrbno — bilo je nekaj posebnega . . . Povsod, v vsem in v vseh opaziti je bilo neko zmočenje, če ne zmedenost. V domu pripetilo se je očividno nekaj nenavadnega. Gostov, ki so prišli posetit grofinjo niso vsprejemali, in vratar ali strežaji so objavljali, da „nje svetlost boleha“.

Sama grofinja sedela je neprenehoma pri starem možu, ali v otroški, pri mladem sinu. Le poredkoma, molčeča in čmerikava, hodila je po vseh sobah celega doma, ni nobenega pogledala kakor bi nikogar ne videla ter niti ni hotela poslušati onih, ki so jej imeli kaj povedati ali jo česar prositi. Hišnik in grofov osebni strežaj, ki sta videla grofa samega, pravila sta družini, da se je stari bojar mnogo izpremenil, ter da je nekako shujšan in otožen. Strežaj je pripovedoval, da grof zjutraj in zvečer mnogo dalje moli pred svojim kistom.*)

V mnogoštevilna družina hodila je ali bolje rečeno tavalala je nekako plaho okoli. Da bi gospoda po domu razgrajala in se hudovala, tega se družini ni trebalo bati. Po takem je ta pobitost prihajala od nekod drugod. Posli bili so uprav zato potrti, kar se je „dogajala“ v domu. Oni so se nekako sramovali . . .

Nahlebnički zahajali so pogostoma drug k drugemu v goste in tudi vznemirjeno šepetali, majali z glavami, jadikovali in vzdihovali . . . Včasih se je kdo začel hudovati in repenčiti . . .

Vsi so imeli v ustih Noričevo ime, in pri tem neprenehoma govorili: „on“ ali „njega“ ali „njemu“ ne imenujoč ime one osebe. In vsekakor so vsi vedeli o kom, da se govori.

Govorilo se je o mladem grofu Aležu Grigorjeviču, katerega so pripeljali iz tujih krajev pod nekakim drugim imenom, a sedaj je grof dal po hišniku razglasiti čudežno razmero.

„Po neizvedljivih Božjih naredbah ta gospod, ki je živel vedno na tujem, ali so ga neprenehoma vsi pričakovali kot „grofiča“, ni grofov vnuk in bodoči njihov gospod — in ni nikoli bil . . . Grofov jedini naslednik je mali sin, katerega mu je rodila mlada žena. Prišlec je — podvrženec in Noričev sinko“.

*) Omara, v koji so nameščene slike svetnikov.

Evo kaka novost je osupnila nenadoma prebivalce zgradeb grofa Zarubovskega. Vsi ti priprosti ljudje, od nahlebnika do najzadnjega hlapca, — imeli so čisto, nepokvarjeno vest ter niso bile sluge hudobčeve . . .

In glej ta vest se je sedaj vzdignila proti gospodu — grofu, a osobito proti mladi grofinji.

Kar se tiče Ignaca Ivanoviča Noriča samega tako je tudi on prejel od vseh novo ime: Kajn! I ta človek se skoraj nikoli ni pokazal iz svojih sob, kakor da se je sramoval ljudij. Kadar je kateri iz nahlebnikov ali poslov srečal Noriča tedaj je obrnil pogled v stran, kakor bi se ga sramoval.

Sprvega bil je Norič dasi zmeden, no vendar še dokaj vesel in ponavljal vsem jedno in isto:

„Da, kaj si hočem? Naju je začelo grevati! Bil je oni greh, ali midva z ženo nisva mogla dalje prenašati nevidnih okov, razodela grofinji in postalo nama je lehče . . .

Toda Norič je kmalu izpremenil svoje vedenje proti vsem, postal shujšanega obraza, ter sam začel obračati v stran pred vsemi zamišljeni pogled.

V palačah se je rodila, raznesla se nevede kedaj, odkod in kakšnim načinom — novica . . . vest . . .

„Norič in njegova žena bodeta morala po ukazu oblastev, na veliki petek pri Božjem grobu — priseči, da je to resnica, kar pripovedujeta ali opravljata pokojnico grofinjo Emilijo Jakovlevno“.

Ta nenadna vest bila je nezanesljiva izmišljotina.

Mlada grofinja odpeljala se je dvakrat z doma, posetila važne dostojanstvenike in vrnivša se nekoč domov, sama vprašala.

„Kakšne neumnosti se čujejo v hiši, in kdo jih raznaša? Zastran Noričeve prisege v velikem tednu? In kdo je to naustil“?

Provozročitelj ostal je neznan in se ni našel. Ta sluh je res nastal v domu kakor sam od sebe, na vesti so ga imeli njegovi prebivalci.

No, kaj pa Alež?!

Mladi korenjak je po dedovem svidenju se ulegel na bolniško posteljo: duševne in telesne njegove moči bile so nekako podkopane. Njega je zlomilo to, kar je doživel v dveh dneh . . . Poklicani stari zdravnik, rodom Nemeč, naveščal je bolnika in le ta govoreč lože nemški, nego ruski — pritožil se je goreče starcu, proseč ga pomoči in soveta . . . V celi Moskvi ni imel nikogar, da bi ga mogel prositi pomoči kakor menca-zdravnika.

Prostodušen in blagi starec ga je omiloval in bil presenečen, ali nič mu ni mogel svetovati.

Alež je še-le čez teden dnij zopet okreval, in jedva je mogel s postelje, prosil je videti grofa.

Grofinja mu je odgovorila po Makaru Iljiču, da je pripravljena ga sama vsprejeti, in da grof ne želi več mučiti se begati ter noče dalje vsprejemati „gospoda Noriča“.

„Gospoda Noriča! vskliknil je Alež. Da tu pa je res možno zblazneti! Vse je možno . . . Mogoče je zločinstvo doprinesti . . .“

Bili so trenutki, da je Alež kakor blazen začel resno premišljevati, nad kom naj bi se osvetil in ga zabodel: grofinjo ali Noriča?

In polastila se ga je divja jeza, besnost in zloba in potem nastopila minuta popolnega obupa.

Tako je minil še jeden teden.

Alež ni nikoli šel iz svojih sob in ves ta čas petkrat govoril mirno z zdravnikom, kateri ga je prišel obiskati, in s hišnikom, kateri mu je bil posebno odkritosrčno naklonjen.

Naposled mlada grofinja ni vstrajala, jela se je dolgočasiti in celo neprijetno jelo jej je postajati splošno nemirno vedenje vseh domačih prebivalcev.

In grofinja Zofija Osipovna poklicala je nekoč sama pred se mladega človeka radi pojasnjenja.

Alež se je podal navzgor bistrih nervoznih korakov. Vedel je in slutil, da bode to odločujoče in poslednje razpravljanje . . . In vedel ni, kaj da utegne storiti! Mogoče, da jo udari in ležečo na tleh pohodi z nogama . . .

Ta scba ni bila ne le pusta, a bila je celo izpremenjena v nekako sodišče.

Na divanu sedela je grofinja, a okolo nje pri mizi sedelo je šest uradnikov, izmed katerih je bil jeden, osiveli starec, z regalijami v svetlordeči suknji, obšiti z zlatom.

„Potrudite se bliže, in se usedite!“ izpregovorila je grofinja zamolklo, ko se je prikazal Alež na pragu.

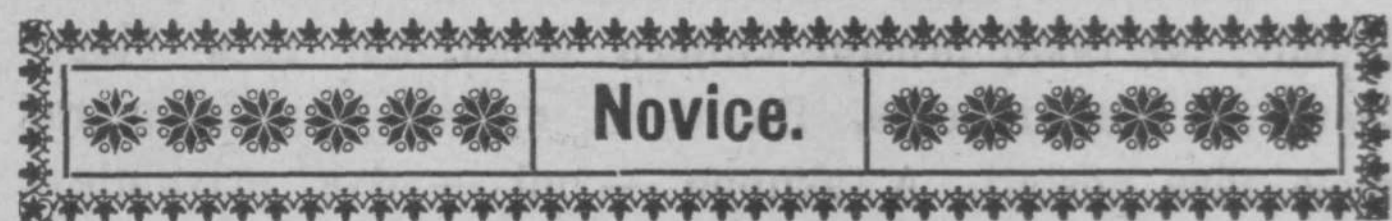
Mladi Zarubovski je obstal, potem približal se tiho k mizi in počasi, mirno pogledal vseh s srčecim pogledom.

Ako bi bil sedaj tu kakšen nepristranski in pravičen sodnik, razsodil bi takoj brez oklevanja, da vsa postava, obraz, hoja in slednjič ta pogled, s katerim je mladi gospod premeril celi zbor s svojim razžaljivim ponosom . . . vse je govorilo jasno: „da to ni Noričev sin ampak grof Zarubovski!“

Resnica ima veliko tajno svojo moč.

Pričel se je nekak razgovor, govorila so vsi po vrsti; potem je čital človek male rasti, menda pravdnik, raz nekak papir . . . Alež ni nič poslušal in ničesar razumel . . . Ali, da je tedaj razumel, no potem pozabil . . . Na nikakoršen način se pozneje ni mogel spomniti, kaj se je tu vršilo in kako se končalo.

(Dalje sledi.)

— Osebne vesti. Vseučiliški profesor v Gradcu, gosp. dr. Gregorij Krek je imenovan dvornim svetnikom. — Višji sodni svetnik v Gradcu, gosp. dr. Aleksander Riegler je imenovan višjim državnim pravdnikom istotam. — Višji sodni svetnik v Gradcu, gosp. Julij Ledeni gg, je imenovan dvornim

bi doživeli baje prej dojenčki prihodnjega leta Metuzalemovo starost.

Obrtnijske raznoterosti.

C. kr. trgovinsko ministrstvo naznanja trgovski in obrtniški zbornici: Neka domača tvrdka je v korespondenci z nekim c. kr. konzulatom dopis naslovila na osebo uradnega vodje in ne na urad sam. Opozarja se zatorej, da se vsled adresiranja na osebo uradnega voditelja, namesto na urad sam, izgubi ne samo mnogo časa, ampak lahko tudi korespondenca sama.

Pod pokroviteljstvom angleške kraljice in princa Valeškega nameravajo meseca maja l. 1901 v Glazgovu prirediti razstavo, na kateri naj bi se razstavile med drugimi stvari naslednjih strok: 1. Surovine, kmetijstvo, rudarstvo; 2. manufakture; 3. stroji; 4. transport in promet; 5. pomorstvo, inženerstvo, in stavba ladij; 6. razsvitljava in kurjava; 7. umetnost, znanstveni instrumenti, vzgoja in omika; 8. šport; 9. ženski oddelek; 10. lepa umetnost, zgodovina škotska in arheologija. Razstavni odbor računa na to, da se bodo skoraj vse stvari, ki so sedaj v Parizu razstavljene, poslale v Glazgov. Stroški transporta niso veliki, ker je za take stvari znižan tarif Rok za zglasitev se konča pred koncem meseca avgusta t. l. Ker do sedaj ni bilo čuti mnogo zanimanja med avstrijskimi podjetniki, sklenilo je c. kr. trgovinsko ministrstvo, da bo dalo nižje avstrijski trgovski in obrtniški zbornici za izvršitev razstave 10.000 kron subvencije na razpolaganje. Zglasitve kranjskih razstavnikov je poslati trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, kjer so vzorci za zglasitev na razpolaganje. Glede na navedeni rok morajo se zglasitve vsekako do 20. avgusta t. l. vposlati.

Kmetijstvo.

Izbera trt za obnovitev vinogradov.

Kdor si ogleda dozdej napravljene nove vinograde, zasajene s cepljenimi ameriškimi trtami, opazi sicer marsikaj dobrega, pride pa tudi do neprijetnega spoznanja, da se pri izberi in pri številu zasajenih vrst dostikrat ni postopalo s potrebno previdnostjo in izvedenostjo. Zlasti v zadnjem oziru storila se je večkrat napaka, da se je nasadilo ne samo neprikladnih, ampak tudi preveč vrst, brez pomisleka, koliko težav nastane iz tega pri obdelovanju dotičnega vinograda in pri ravnanju s pridelanim vinom. Različne vrste trt zahtevajo ne le različnih vremenskih in zemeljskih razmer, temveč tudi različen način obrezavanja in vzgoje, katerim zahtevkam se mora ustreči, da bosta rast in obrodek trt dovoljna. Grozdje različnih trt tudi največ raznočasno zori, treba ga je torej posebej obirati. Le sorodne vrste, pa tudi ne vselej, kakor tudi nekoliko, pa malo drugih vrst jednači se v omenjenem oziru; največ pa se zgodi, kakor je bilo zgoraj povedano.

Ako pomislimo, kako težko je pri naših vinogradnikih odpraviti napačne in škodljive navade, in kako težko jih je na pr. naučiti boljše rezatve in vzgoje trt, tedaj mora vsak razumem človek uvideti, da je od našega vinogradnika v obče nemogoče pričakovati, da bo z raznimi

trtami ravnal različno in sicer tako, kakor je naravi vsake vrste primerno. Posajene trte se v takih slučajih izgojujejo vse po istem načinu, ki je sicer eni sorti morda prikladen, a drugim gotovo ne ugaja. Nepovoljna rodovitnost, premočna ali preslaba rast lesa itd. so nasledki takega ravnanja, ki pa se dostikrat toda povsem neopravičeno pripisuje sorti in pa cepitvi. Neuspeha je seveda dostikrat kriva tudi dotičnemu kraju neprikladna vrsta trte, toda glavni nedostatek je pa le nepravilno ravnanje s trto.

Trgatev ob različnem času zorečih in proti gnjilobi nejednako odpornih sort je obtežena; v tem, ko je eno vrsto trt radi naprešnje zoritve in nagnjenja do gintja že treba zbirati, še druge niso dovolj dozorele in trgatev se mora pretrgati. Navadno si ljudje tega truda ne prizadenejo in potrgajo vse grozdje, ko je le en del tistega dozorel in začel gniti. Tako je na pr. z vinogradi, v katerih raste belina poleg šipona (mozlavine); belina začne gniti, v tem ko šipon še davno ni zrel za trgatev. Ali vkljub temu prične se s trgatvijo in potrga se vse, da se le več nabere. Tako pa se le dobi mošt, ki ima v sebi le malo sladkorja, pač pa veliko kisline, ki torej nikakor ni tako dober, kakor bi se mogel v dotični legi pridelati.

Vinograd, zasajen z večjim številom trtnih vrst, bo dajal zalogo raznih vin, ki pa se morejo čista ohraniti le tedaj, ako je njih množina dovolj velika; iz malih vinogradov pa to radi premale množine ne bo mogoče in moralo se bo ali že ob trgatvi ali pozneje vse skupaj dejati. S tem pa zabredemo zopet v staro napako mešanega nasada, kateri ne daje nikdar boljših vin določnega svojstva.

Vinogradnik ima v prvem slučaju sicer zanimivo zalogo raznih vin, toda zaradi velike razlike v njihovih svojstvih, te zaloge vsaj lahko in za dobro ceno ne bo prodal. Sicer utegne kdo uporekati, češ, kdor ima raznovrstnega blaga, more vsakomur postreči, ali pri vinski kupčiji na debelo ni temu tako, in le tisti vinogradnik bo vinotržcem in krčmarjem lahko prodajal vino, ki ima od ene ali od dveh, znabiti še od treh sort veliko zalogo vina različne kvalitete. (Konec prih.)

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Samo jedenkrat se je zbudil iz svoje odrvenelosti in se glasno nasmejaj, opazuje to divje sodišče . . . To minuto pristopil je bliže k mizi Norič in ž njim neka drhteča, prestrašena stara ženica . . .

Alež ni toliko razumel, kolikor slutil, kakšno ulogo igra ta ženska v tej neumni, toda zlobni šaloigri . . .

Potem, ali takoj ali po dolgih razpravljanjih — Alež ni pomnil — so ga prosili podpisati nekako listino. Ta papir položil je na mizo predenj starec v zlatu in v regalijah, drugi uradnik molel mu je pero, kazaje nekaj s prstom . . .

Ta trenutek segel je Alež hipoma po papirju, ga zgrabil, zmečkal, in ga z vso močjo vrgel starcu v obraz. Vsi so poskakali iz sedežev . . .

„Zlodeji . . . Nesramneži!“ zavpil je Alež izven sebe in tako glasno, da je odmevalo po domu, in se čulo na dvorišče. In ti nizka padla nesramnica . . . omožila si se s starcem, da bi . . . Ti meniš, da podpišem listino, katera pokriva s sramoto ranjko mojo mater. Jaz naj bi postal posredovalec vaših spletkarij nad pokojnico . . . Oh vi zlodeji! Podli, nesramni ljudje . . . Jaz sem grof Zarubovski bil, in vekomaj kot tak ostanem“.

Med tem ko je Alež tako kričal, slabel je glas vedno bolj in padal . . . In naposled je vse izginilo izpred njegovih očíj . . . Omedlel je . . .

Ko se je mladi človek zavedel, bil je z nova v svoji sobi in v postelji in zopet je dobri Nemeč imel ž njim opraviti.

Takrat je Alež brž okreval . . . Ali čutil se je nekako okornega, kakor da je bil deset let starši. Vse je v njem nekako pregorelo, kakor v žrjavici muk, in za to mu je postalo mirnejše v duši.

Čez nekaj dnij objavil je dobri Nemeč, videč, da se je oni dovolj pomiril, Aležu, da mu je grofinja velela, z nova predložiti „mlademu Noriču“, in to zadnjikrat, one pogoje, katere ni vsprejel od uradnika.

„Vsprejmite jih, mladi in nesrečen moj prijatelj“, dodal je Nemeč s solzenimi očm. Močnejšemu se ni možno zoperstavljati. To je uže nekaj samomor. Vsprejmite te pogoje sicer ste izgubljeni . . .

„Kakšne? Katere?“ odgovoril je najivno in celo začujeno Alež. „Jaz se ne spominjam . . . Ničesar ne pomnim“.

Nemeč, čudeč se tudi, pravil je Aležu, da mu grof predlaga naj se imenuje Norič a ne Zarubovski, za kar mu vsako leto izplača šest tisoč rubljev, ter da se mora takoj odpotovati iz Rusije in se naseliti v tujini, samo v Nemčiji ne, kjer je vsem dobro znan grof Gregor Aleksjevič in tudi on sam.

„Nikdar!“ odzval se je tiho Alež, ali z britkim smehom. Nikoli se ne udam, ter uskrnim spomin moje matere. Moje privoljenje kazalo bi, da jo tudi jaz dolžim padlega prestopka. Nikoli!“

„Ali pa veste, kaj vam potem grozi?“

„Nič! Revež ostanem, no kaj to . . . Odpotujem takoj na Ren, k mili sestri, priskrbim si delo in bodem tam živel, dasi revno, no vsekakor s svojim imenom“.

„Ne. Vas pod imenom grofa Zarubovskega iz Rusije ne puste“.

„Saj me menda ne zapro v to sobo in zastražijo, da bi jim ne ušel!“ nasmehnil se je Alež.

„Ne. Mnogo hujše . . .“

„Kaj potem? Govorite . . . Ali me pošljejo v Sibirijo?“

„Ne. Zaprli vas bodo v ječo, v trdnjavo . . .“

„Kaka neumnost!“

„To je resnica, moj ubogi prijatelj“.

„Kaj pa postave? Pravica? Sodnija?“

„Na to ima uže grof dovoljenje. Ukaz višje oblasti!“ vskliknil je Nemeč, hipoma ves v solzah objemajoč mladega svojega prijatelja.

Alež je umolknil in upal v polnezavestno stanje. Bil je poražen kakor od groma.

Teden dnij pozneje odpeljali so na vozu, zastraženem s štirimi konjiki z dvorišča grofa Zarubovskega palač, Noričevega sina, pod imenom Aleža Noriča. Častnik je sedel v vozu poleg jetnika.

Kaj, da je zakrivil oni — častnik seveda ni mogel vedeti, kajti tega ni mogel nihče povedati in dokazati.

Častniku bilo je zaukazalo viši oblastvo vzeti gospoda Noriča in ga pod strogo odgovornostjo izročiti trdnjavi.

XIX.

Sredi mnogoljudnega mesta z ozkimi, krivimi ulicami, no bolj ali menj snažnimi, priklopilo se je na jedni iz okrajim, osamelo predmestje, kakor grdo in zvito vranje gnezdo sredi svežih zelenih vej. Z jedne strani ga obdajajo zeleni bregovi Zene, ki vali mimo čiste valove sinjih vod; z druge — kraljeva palača Luor; s tretje — zelene še neobdelane poljane; s četrte — bulvar, dotikajoč se grozne in velikanske zgradbe, kojo sovraži vse prebivalstvo. Visoke kamenitne stene stolpi in bastigoni, zobčasti in z ostrimi konci.

A zadi za tem kamenitnim trdnjavinim zidom je velikansko poslopje. To nesnažno gnezdo — predmestje sv. Antona — napolnjeno je z beraškimi, sestradanim ljudstvom, katero kakor od Boga proketo Kajnovno pleme, zbuja v vseh gnjus in strah, a samo se boji vseh in sovraži globoko vsakega prebivalca drugih predmestij in kvartalov.

Meseca prosinca stala je v lopi male cerkve ob času, ko so ljudje odhajali od večernic, na granitnih stopnicah, nepremakljiva kakor statuva, dovolj velika ženska. Po obleki bi se mogla prištevati priprosti meščanski predmestji sv. Antona, ali vsekakor se je od večine mimoidočih žensk odlikovala s snažnim svojim oblačilom, in z zgostim črnim pajčalonom, zakrivajočim jej obraz. Ako je bila po obleki navadna predmestna prebivalca, vender je ta pajčalon in beleče se za njim, čisto, belo lice govorilo nekaj drugega. Mala, bela ročica, držeča okoli ram vrženo adro, vitka rast celega telesa, in celo vso nekako ponosno držanje, — izdalo je to žensko in primoralo nekaterih radovednic pristalno ozreti se v to „damo“, stoječo povrh liki kip. Pustila je mimo sebe vseh, premerila vsakega od glave do pet, kakor da je koga iskala. In njene oči so se jako lesketale skozi mrežo gostega pajčalona.

Naposled je prišla iz cerkve črno in lepo oblečena gospa, tudi z lahkim pajčalonom čez lice, ki je jedva skrival nenavadno zal obraz. Iz cerkve prišla je plaho, z lahnimi koraki ter se ozirala ob straneh. Pri njenem pojavu se je mirno stoječa ženska nalahno zganila, no znova zamrla ter pazno ogledovala gredočo in bližajočo se jej tujko.

Takoj pa je prišel za to gospo mlad in imeniten častnik kraljevomuškatiškega polka. Jedino on se je lesketal v svoji obleki sredi borne tolpe prebivslcev predmestja. Bilo je očitno, da on tu ni domač, ia da si je Bog si ga vedi čemu, zablodil v to predmestje. Mimo-idoči farani so ga ogledovali, in mlajši so kar zijali in se čudili njegovi obleki.

Častnik je došel hitečo krasotico in jej ponudil roko, da bi jo spremil sredi borne tolpe čez ozko ulico. Mlada ženska se je zmedla in plaho odklonila ponudbo. No oni jo je zasledoval, se jej prilizoval, in tako sta tiho odšla od cerkve.

Stoječa v lopi ženska premerila je oba z blestečim pogledom, potem dolgo zrla za njima, dokler se nista skrila za vogel. In še le potem se je zganila ter zapustila poslednjo cerkev. Ko je stopila z kamenitnih stopnjic in tiho korakala sredi male ulice, prišel jej je naproti izza vogla z nova isti muškatiš.

„Nu, kaj“? izpregovoril je oni, grede jej naproti s smehom.

„Čestitam . . . je krasotica . . .“ odvrnila je ta.

„Mila Ivana, pridušim se ti, da razun tebe ne poznam ni jedne ženske krasnejše od nje“.

„Prilizovalec ali lažnjivec“, odvrnila je smeje se mlada ženska. „Povej raje kakšne so vaše razmere“?

„Ničesar . . . hvala Bogu. Vse gre gladko“.

„Pa vender ti ni dovolila, da bi jo smel spremiti“.

„Le potrpi!“ nasmehnil se je častnik. „V nekoliko dneh bo že bolj voljna“.

„Tako, tako . . . Zapomni si to! Jaz časa ne morem tratiti“, dejala je nekoliko bolj suho in s šegavim glasom mlada ženska. „Treba je spešiti . . . čas je drag! . . .“ nadaljevala je, ne oziraje se na častnika, vstric nje korakajočega. Ti lenariš, hodiš Bog ve kje, uganjaš neumnosti, a čas beži“.

„Rotim te! . . . vskliknil je glasno častnik. Sicer pa zakaj bi se rotil . . . Kdo je pač še kedaj prepričal v čemer koli vašo svetlost . . .“

„Ti si ob pamet! . . . Tukaj! Lahko me pripraviš s tem naslovom v kakoršne si bodi sitnosti!“ šepnila je ženska, zroča okrog sebe.

„Ej! Te so vse neumne in gluhe“, ozrl se je častnik po ženica, ki so korakale ne daleč. „Da in čemu mi je to le? Če napadejo možje — izvlečem sabljo.“

„Sem jako hvaležna . . . A potem pride stvar v javnost pred sodnijo in jamelo me izpraševati: kako zakaj in čemu sem prišla v to gnezdo. Kakor istinit fantalin štirinajstih let! Nu, do svidanja! . . . Zvečer se vidiva? . . .“

In to minuto, ko se je častnik poslavljaj in menil oditi v nasprotno stran od svoje spremljevalke, vprašala je hipoma ta:

„A kako jej je ime“?

„Lorenca“.

„To se pravi po naše Lorentina“?

„Da“.

In razšla sta se vsak v svojo stran.

Ko je mlada ženska prekoračila nekaj tesnih in strašno neznažnih ulic, krenila je v stransko ulico, na čije koncu se je nahajal lesen plot in še nepozidan prostor. Tu je pospešila korake, in zroča okoli sebe, obstala pred velikimi železnimi durmi in potrkala z obročem. Iz okna nad vratmi pomolela je razmršeno in osivelo glavo starka, najmanj osemdeset let stara. Mlada ženska je dvignila glavo in se oglasila:

„Jaz sem Matilda“.

„Gospa Reni“?

„Kaj pak, Matilda . . . Uže po glasu me več ne poznate“.

„Že grem, že“? odvrnila je poluslepa starka. Ali kakor je bilo videti, nehale so jej noge služiti, kajti vrata so se še le čez minuto, če ne pozneje, odprla.

„Kdo je prišel danes“? vprašala je gredoč mlada ženska.

„Trije, gospa: Kanar, doktor in Roza“.

(Dalje sledi.)

Izvirni dopis.

Iz Železnikov, 25. julija. (Raznoterosti). Naj pride „Novicam“ enkrat zopet kratek dopis od tod! V teku let človek res marsikaj doživi, na kar se včasih z nekakim zanimanjem nazaj ozira, ali pa primerja z novimi razmerami. Koliko se je na pr. v naših krajih spremenilo le glede občil. Tovorenje je bilo nekdanj v naši okolici sploh v navadi. Pisalec teh vrstic se iz otroških let spominja, da so bili Železniki in Kropa v tesni kupčijski zvezi. V Kropi so napravljali v obeh fužinah mnogo železa, katerega ondi zaradi tega (ker so tam izdelovali le bolj takozvano „drobnino“, t. j. razne male žbice za podkovanje obutale, konjake in nebroj drugih takih drobnih kovanih reči, in so za to potrebovali fino koroško in štajersko železo) uporabljati niso utrpeli, ker se je dal pokovati le v večje žaklje. Tako so pa nasprotno izdelovali v Železnikih; zato so jim Kropenčanji prodajali železo; zlasti cajne ondotnega izdelka. Vse to pa so prenašali največ Dražgošani na tovorih iz Kroke čez hrib v Železnike. — Tudi v bližnji Jelovici so kopali nekdanj rudarji iz okolice mnogo fine rude; — tudi to so po večjem Dražgošani znosili na tovorih v malih ozkih vrečicah (žakeljčkih) v Železnike. Po 2—3 cente take robe je prinesel en konj. To je zdaj čisto prenehalo; — le kar nas je starejših, se tega še spominjamo.

Kedaj se je gradila cesta od Škofje Loke do Železnikov, pisalcu teh vrstic ni znano. Cesta naprej od Želez-

gradnikom malo sort ali dobre sorte, pospeševati prenovitev trsnih nasadov, škodljiv pa more njih vpliv biti, ako jim nedostaje dobrega materijala, potem pa priporočajo sorte ali mešanice tistih, katere dotičnim krajem nikakor niso prikladne.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

Vrata so se zaprla. Starka, komaj premikaje nogi, jela je stopati po stopnicah, med tem ko je mlada ženska uže imela za seboj prvo nadstopje. Urno in lahno je hitela v četrto nadstropje, čez nesnažen temen in vlažen mostovž, ali takoj so se jedne iz durij cdprle in razsvetile mostovž. Izginila je za durmi. V mali, snažno toda revno ubrani sobici, z navadnimi lesenimi mizami in s stoli, z dvema omarama in jednim nevelikim zrcalom, sedele so tri očitvidno njo čakajoče osebe: dva moška in starka. Prišlica pokimala je malomarno z glavo in rekla:

„Doktor, sledite mi!“ ne da bi obstala, šla v drugo sobo.

Jeden možkih je šel za njo in skrbno zaprl za seboj duri. Ta soba je bila še manjša od prve sicer pa nekoliko lepši ubrana. Tu je bil majhen divan in naslanjači, pozlačeni in z volnenim suknom prevlečeni, miza pokrita z bledorudečim namiznim prtom, a v kotu na polici bile so vidne nekake malenkosti — porcelan in bron. Velika, da velikanska stara hrastova omara zavzemala je skoraj polovico sobe. Na njej visela je pošteno velika, kakih pet funtov težka ključavnica. Tujka se je bila usedla in pokazala vsesti se gospodu, ki ga je nazvala doktora.

„I nu. Potrpite, da se oddahnem od teh prokletih stopnic in potem začnite pripovedovati.“

XX.

Mlada ženska je urno, ali rahlo vrgla svoj robec na stol in odložila klobuk s pajčolanom. To je bila izvanredno krasna ženska na videz stara šele osemnajst let, dasi jih je štela uže pet in dvajset. Jako blede obraz s pravilnimi črtami, svetlokostanjevi, vijoči pramenasti lasje nad visokim zalim čelom; mal nalahno privzdignjen nos, v katerem je bilo nekaj nasmešljivega in drzkega; tanke ustnice, kakor da bi bile večno stisnjene, in velike modre oči, nad katerimi so veliki dve ogelni črti, rezko izstopali popolnoma črne obrvi. Te oči in črne obrvi na bledem licu, napravile so nekak poseben, čuden vtis. Pri prvem pogledu na to krasotico moralo je izmed sto ljudij devetdeset misliti: „Kaka krasotica! Gotovo pa tudi zlobna ženska.“

„I nu . . . Blagovolite torej praviti“, ljubeznjivi gospod Djuge! sprožila je ona z delovim glasom.

„Novega je malo . . . madame Remi“, odgovoril je ta, ali nadejam se . . . Da se nam kmalu nekaj posreči . . . Ako vam Gospod pomore — tako čez mesec . . .

„Kaj še! Nam ne pomaga!“ nasmehnila se je krasotica. „Nam se je treba na hudiča zanašati.“

Gospa Remi jela je izpraševati doktora o raznih rodovinah, kakor da bi jo zanimali razni možje, mlade ženske dekleta in starke. Nekaj dobro znanih, celo znamenitih imen pridvornega kroga bilo je tu izgovorjenih. Pri tem sta se pomenkujoča večkrat spomnila grozne besede: „Bastilija“. Med drugimi visokimi imeni sta govornika omenila imena redarskih oseb: slednjič je mlada gospa izpregovorila:

„Da, čisto sem bila pozabila! Kaj pa vojvodica? Kako se že ima? No, ona Španka?“

„Markiza Kampo d' Olivas?“ omenil je doktor.

„Da uprav ista . . . samo da vi pravilno ne izgovarjate. Njo pri dvoru zovejo Oliva.“

„To je naša francozka navada ne izgovarjati na koncu besede črke s. V južni Franciji in v Španiji izgovarja se ta črka. Zatorej jaz govorim: markiza d' Olivas, a ne Olivà.“

„To menda pomeni polje olk?“

„Čisto gotovo. Je staro ime.“

„Kako neumno ime!“

„Ne rečem: francozka imena so dosti neumnejša od tega.“

„Ej, z Bogom slovnica! Kaj je z vašo markizo, doktor?“

„Nič. V tednu jo dvakrat ali trikrat obiščem. Sedaj sva se že malodane spoprijateljila . . . A nje netjakinja — je dražestno bitje!“

„Vem. Ali kako je Vam kaj naklonjena?“

„Ima me še rajši kakor nje teta.“

„No, li jo ta ruski knez, severni, revni bojar vsaki dan poseti? Kedaj se ga bomo že iznebili?“

Doktor je molčal in bil nekako v zadregi.

„Zlahka se ga ni mogoče iznebiti. S silo umoriti ga, pa je nevarno. Naju lahko, to se pravi, mene potem čaka prognanstvo, ječa, čaka rabeljnov meč.“

„O gospod zdravnik! Ako bodete govorili take neumnosti — potem raje molčite. Če se bodete bali rabeljna, prognanstva, ječe — potem mi nič ne dosežemo.“

Storite raje tako, kakor jaz . . . ki sem že davno sklenila, rano ali pozno, pasti v ječo ali priti v rabeljnov roke; ali kedaj se še to zgodi — ni znano. A dotlej pa naj zdravstvuje neustrašenost, svoboda dejstev in njih plodi, to je zlato in le zlato! In čim več, ko bomo imeli v rokah te prezirane kovine — tem manj se nam je bati zapora. Verujte!“

To govoreč, oživila je gospa Remi. Lahna rudečica jej je pokrila blede obraz, svetle oči pa so žarele i zalo, i zlobno.

„Torej, idite in vedite se lepše. V treh dneh bodem zopet tu in se nadejam, da mi gospod doktor prinese kako prijetno novost. Ako bodeva potrebovala zanesljive

pomoči, — tako je ona pri rokah. Saj menda poznate njegovo hrabrost?

„Kdo ne pozna njega svetlosti, gospoda Kanardje, ali kakor ga navadno v Parizu imenujejo — Kanar. Z njegovim imenom se ne stražijo pomoči le muhasti otroki, ampak tudi pošteni ljudje, odrasli in priletni, trepečejo pred tem imenom.“

In doktor se je nasmejal ne toliko veselo, kolikor razdraženo in suhotno.

Mlada ženska je razumela ta smeh. Vstala je in hipoma izgovorila s čudnim glasom, niti prevzetno, niti ukazujoče in grozno:

„Veste kaj, gospod doktor, meni se včasih dozdeva, da se niste lotili pravega dela, niste prišli v svojo sredo. Meni se včasih dozdeva, da niste naš tovariš — ali kar je hujši od tega, slab tovariš. Vam včasih ni všeč to, kar nas najbolj vesele. Jaz sem uverjena, da si ne upate za nobeno ceno zabosti nož komur si bodi v prsi, manj pa še od zadaj, v hrbet.“

„A vi grofinja se upate?“

„Jaz sem vam že večkrat rekla — ne imenujte me tu tako. Odgovarjajte na vaše vprašanje, rečem iskreno: ne vem. Dozdeva se mi, da ako bi bilo potreba — bi to storila. Bala bi se le, da bi bila preslaba telesno koga umoriti . . . Sicer se pa ne gre za to . . . Če naših mislij pa nas zapustite.“

Doktor je molčal nekaj trenutkov in naposled rekel:

„Ne morem.“

„Zakaj?“

„Čudno vprašanje. Sami bolje veste kakor jaz. Kajti bali se me bodete kakor ovaduha, nad katerim bi že v treh dneh po vašem ukazu poskusil Kanar svojo spretnost. A jaz pa še ne želim umreti . . . Sicer pa pustiva ta razgovor. Jaz sem se z vami, v vašem društvu zaklel molčati in obljubil sodelovati po svojih močeh in razumu in darovati samega sebe, ter pripravljen biti vsaki dan se dati zapreti. Česar še več hočete? Ako ne čutim veselja k tej vaši delavnosti, če me greva — kaj vam to mari, grofinja . . . Oprostite gospa.“

Doktor je odšel in prekoračil prvo sobo ne ozrivši se v nikogar in ne poslovišči se z nikomur. Gospa Remi stopila je na prag in pozvala starko, zatvorivši zopet vrata.

„Nu, kako je Roza?“ izpregovorila je ta, ter se zopet usedla.

Starka osivelih las in zgrbančenega obraza, toda v resnici šele petdesetletna ženska, začela je svojo pripoved o svojih pozvedovanjih, in znova se je čula ista pesem. V pripovedovanje bile so upletena dovolj znana imena višjih pridvornih krogov, magistrata in tudi imena iz drugih pariških krogov. Roza, ki pa ni delala časti svojemu imenu, končala je brzo svoj doklad in prosila ukazov.

Mlada ženska privlekla je iz žepa veliki ključ, podala se k ogromni omari, jo urno odprla in velela

starki držati ključavnico, kar je vselej storila in menila sto, če uže ne tisočkrat.

„To pa to! S tem bi bilo možno človeka ubiti.“

„Človeka ubiti je z vsem možno, mila Roza, in ravno ta težka ključavnica je izmed orodij za to najmanj pripravna. Glejte to le bo boljše.“

In krasotica, jedva se nasmehnivši, podala je starki steklenico z neko žolto tekočino.

„Samo to si zapomnite, s prvega le jedno žlico potem za vselej dve.“

„In v treh dneh bo gotov?“

„V treh dneh ne bo gotov, a čez teden dnij — gotovo . . .“ nasmejala se je krasotica. (Dalje sledi).

Novice.

— Osebna vest. Absolvirani pravnik gosp. Fran Voňčina je imenovan konceptnim praktikantom pri deželni vladi.

— Gluhonemnica v Vodmatu Poslopje, ki nosi na pročelji slovenski in nemški napis: „1900. Ustanovni zavod gluhonemnica“, — se sedaj še znotraj snaži in opravlja, jeseni t. j. 1. oktobra pa bo slovesno otvorjen, in na to izročen svojemu namenu.

— Vojaštvo v Ljubljani je zdaj večinoma na vajah ali sredi tega meseca bo vsaj nekaj dni kar mrgolelo vojakov. Dne 14. t. m. pride namreč iz Celovca cela 12. brigada, obstoječa iz pešpolka št. 17, lovskih bataljonov št. 8, št. 9 in št. 20, divizijskega artilerijskega polka št. 8 in štirih eskadron huzarskega polka. Dne 15. t. m. pride v Ljubljano domobranski polk št. 5 iz Trsta. To vojaštvo ostane menda dva dni v Ljubljani in odrine potem na vaje proti Turjaku.

— Politični shodi. V nedeljo je bilo na Kranjskem več političnih shodov. V Novem mestu je govoril poslanec Šuklje, v Kostanjevici sta govorila dr. Šušteršič in dr. Lampe, v Škocijanah Vencejz in dr. Žitnik, v Dobropoljah dr. Krek in dr. Gruden. Kakor se vidi, agitira katoliška stranka prav pridno po celi deželi.

— Iz Kokrske doline se nam piše: Pred par leti je zgradila „Kranjska sekcija nemškega in avstrijskega planinskega društva“ Zoisovo planinsko kočjo. Pričakovali smo, da bode ta stavba pomnožila promet tujcev po naši dolini, ker je tudi c. kr. poštno ravnateljstvo v Trstu uvedlo poštni voz iz Kranja do Pavšnarja. A „Section Krain“ je s svojim delovanjem mnogo pripomogla, da se promet ne more razvijati. Strašijo tujce po časopisih z neresničnimi podatki o sovraštvu domačinov zoper Nemce in tudi v publikacijah „kranjske sekcije“ veje isti nesrečni duh. Kdor pozna dobrosrčnost in uljudnost našega prebivalstva, mora s studom taka natolcevanja odvrčati. Zameriti po tem takem ne moreš Nemcu iz Nemčije ki se ogiblje naših krajev, pred katerimi jih svarijo naši kranjski Nemci in renegatje. „Section Krain“ ovira s tem promet v onih krajih, katere si je sama kot torišče planinskega delovanja izbrala. Omenjeni poštni voz je vsled tega navadno prazen, in poštno ravnateljstvo namerava vožnjo s tem vozom opustiti. Svetovali bi pa, da bi poštni voz vozil do Gorenjega Jezerskega, ki je sedaj važna planinska postaja. Na ta način bi se poštni voz gotovo izplačal. „Section Krain“ je napravila nov pot od Pavšnarja do Zoisove kočje. Ta pot je nepotreben, nevaren za večino obiskovalcev in brez udobnosti, sploh pa mnogo slabejši od starega pota. Hvaležni moramo biti domačinom, ki svare potnike pred novim potom in jih opozarjajo na varen in krajši stari pot. Želeli bi glede

goče tudi hitro škropiti ker so Vermorelove škropilnice ž njo ne zamažejo. Kar se tiče stroškov te zmesi, stane 1 hl te tekočine 50 stotink, a v splošnem je stalo za 100 l tekočine 80—1.40 stotink.

Opozoriti moram še naše vinogradnike, da se varujejo raznih „novih“ sredstev proti peronospori, ker vsak trenotek se ti usiljujejo agentje ter priporočajo raznih vrst sleparije.

Najboljše sredstvo je in ostane modra galica, a prirejte jo tako, kakor sem jo opisal tu.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

„A če pa, madame Remi . . . Če pa zdravnika pokličejo. On da protistrup“.

„Ne. On da lek proti namišljeni bolezni. A ta mu ne pomaga“.

Zaprviš omaro in odpravivši starko, poklicala je mlada ženska, rejenega, priletnega moža z rdečim obrazom in hudobnimi, malimi sivimi očmi. Ta je, sopeč in ni besede ne crhnivši, segel v žep, privlekel na dan mošnjo, jo razvezal in vsipal na tizo nekaj pesti rumenjakov!

„A! . . . oglasila se je čudno gospa Remi, in oči so se jej zažarele. „Hvala vam, mili Kanar, nion petit canard . . . moja mala ročica . . . Vi prekosite vse moje ostale sluge. Vi prinesete vselej kaj radostnega. Vi malo govorite, zato pa več storite“.

Krasotica je iztegnila roko po kupu zlatov, ki so bliščali motno v mraku na mizi, ter menila pobrati nekaj cekinov, a takoj je odmaknila roko in se nagnila bliže k mizi.

„Kaj pa to? . . . rekla je, ter zavlekla obraz v gube.

„Kaj?“ oglasil se je leno in nekako sanjavo Kanar.

„Dozdeva se mi, da so nekateri zlati . . . da . . . resnica je . . . Krvar . . .

„Je že mogoče . . . omenil je z istim sanjavim glasom Kanar. Jaz jih ne bom pral. Saj nisem perica“.

Pa povedati bi morali . . . To je grdo, ostudno. Čemu so tako nesnažni?

„Res, da ne vem . . . Znabiti od rok“.

„Jaz bom vas, Kanar, te dni potrebovala“.

„Me veseli, gospa Remi. Kedaj ukažete?“

„V štirih dneh pridite tu sem“.

„Radi tatvine ali radi umora?“ nasmejale se je zo-prno ta rdečolici človek.

„Radi umora!“ nasmejale se je gospa Remi. „Dražestna beseda. Da, odstraniti se mora ovira glede moža“.

„Vašega moža?“ začudil se je Kanar.

„Ej vi bedak! vskliknila je krasotica, a se takoj veselo nasmejala. Ne mojega moža, a drugega moža. Vam že še povem. Srečno“.

Ko je gospa Remi ostala sama, pobrala je smeje se v robec rumenjake in potem se začela oblačiti . . .

XXI.

Sredi Pariza blizu Luvra bili so tisti večer v velikem domu, ki je bil jednak mali palači, vsa okna razsvetljena, a po bližnjih ulicah in po dvorišču se je premikala, prihajala in odhajala dolga vrsta kočij. Ta dom, ali hôtel, kakor imenujejo Parižani velike bogate in imenitne hiše, bil je last pridvornega dostojanstvenika princa Subiza.

Vže 70leten starec, feldmaršal, bivši minister, princ priredil je dvakrat v letu ples, katerega so se udeležili vselej kralj, kraljica in vsa kraljeva obitelj, a za njimi seveda vsa imenitnost. Povabljen biti od princa — feldmaršala, bil je kot dokaz odlikovanja in priporočila. Kdor je prestopil prag te polupalače, ta je smel potem zahajati v vse aristokraške dome.

Sam princ bil je ljubeznjiv in priljuden mož. V mladosti je bil adjutant Ludovika XV. in je nosil ime: „kraljevi srček“. Ob enem je bil prijatelj vseh ljubljenc pokojnega kralja, iskreni drug gospe Pompadur, a potem gojenc znamenite Djubarri. Ko se je omožila njegova hči z znamenitim princem Konde, porodnil se je aristokrat starodavnega rodu še bliže s kraljevo obitelji.

Bogato ozaljšane dvorane in sobane palačine bile so gosto natlačene z vsem, kar se je prištevalo k imenitnosti Pariza. Kralj, vsi člani kraljeve rodovine bili so na plesu prisotni, a ž njimi bile so tudi osebe, ki so si pridobile nesmrtno ime v zgodovini in v letopisih francozkih. Tu so bili principi Konde in Konti, vojvodinje Ševnjoz in Sangvil, grofinja Lambal, vojvodi Šuaziol in Monmoransi in dr. Med gosti bile so tudi duhovne osebe, kardinali in opati, ali ne v svoji duhovski obleki, a v navadnem posvetnem oblačilu. V rudeči kardinalski obleki bil je prisoten samo papežev nuncij.

Razun starega plemstva bile so tu navzoče osebe, ki so stopile nedavno v javnost, kakor Nekker, in slednjič so se med povabljenimi gosti nahajali tudi tujci: angleški lordi z družinami, laški prinčipe in španski grandii.

Sobane bile so tesno napolnjene. V dvorani se je plesalo. Med gosti se je povsod čulo jedino vprašanje: „čemu da kraljice ni na plesu“. Mnogi so trdili, da je Marija Antuaneta boleha; drugi so menili, da ona ni prišla radi davnega svojega sovraštva „skrivnostnega in neznanega do rodovine Rogatov, a osobito do znamenitega strasburškega škofa, kardinala Rogana. Sorodnik princa Subiza pravcati potomec znamenitega doma Roganov, Ljudovik prisostvoval jo na plesu, bil je nekako zmučen, kakor da bi notranje spoznaval, da kraljica radi njega ni počastila s svojo prisotnostjo ples princa Subiza.

Ljudovik Rogan bil je jako znana in popularna oseba v Evropi. Še jako mlad prišel je na dvor Marije

Terezije ter bil glavni posrednik francozke pri pogajanjih o ženitbi nje hčere z dofinom ter postal bližnji človek avstrijske cesarice. Ali potem, ko je njena hči Marija Antoaneta, postala žena francozkega prestolonaslednika, jeli sta se obe hčeri in mati, obnašati proti kardinalu Roganu suhotno in zdržano. Ko je pozneje dofin postal kralj, začela je kraljica javno in do skrajnosti prezirati priletnega, ali pomlajenega kardinala Rogana, in radi njega vse njegove sorodnike.

Kralj je bil ostal na plesu samo pol ure. Poslednji čas prihajal je kralj, ki je postal precej obilen in nekako len, vedno manj v javnost.

Dasi je bilo tudi mnogo krasotic sredi mnogoštevilnih gostov tem nič manj vzbujala je jedna izmed njih posebno pozornost. Ne toliko s svojo pravilno lepoto porazala je, kolikor z duhovitim svojim obrazom in dražestnim stasom, hojo, gibanjem in vedenjem — nekoliko ošabnim, no milim. Dragocena njena obleka, šita iz debele, srebrne, svetlo bliščeče tkanine, bodla je, sredi mnogih drugih krasnih ženskih oblek, v oči. Nedrije, rokava in rep bili so obšiti z rudečimi črnimi in modrimi trakovi. Ta nekoliko izviren oddelek obleke imel je svoj zmisel in cilj. V tej krasotici bilo je nekaj, neka posebnost, ki se je ujemala s tako nošo. Na drugi ženski bi zopet ne imela tega zmislja. Velike temnomodre oči s povsem črnimi, kakor oglje obrvmi provzročile so ta lišp . . . In kakor te oči in obrvi, bila je tudi obleka te ljubohlepnice. In vsakdo iz mnogoljudnih gostov je opazil in tudi rekel, da se ta nakit z očmi in originalnimi obrvmi kaj vrlo ujema.

Mlada ženska se ni približala nikomur ter čakala prevzetno, da se jej drugi približajo in jo ogovore. Ali pri tem se je opazila ta izključna črta, da se jej ves večer ni približala niti jedna ženska, niti stara niti mlada. Sami možki so jej dvorili, in to večinoma krasotičini prijatelji. Sam knez Subiz, dasi priljuden z vsemi gosti, namršil se je nekako pri njenem pojavu ter jej nekako suhotno odzdravil na njen nizki priklon. Ko je krasotica odšla, obrnil se je hišni gospodar k bližnjemu svojemu sosedu in rekel:

„Moj bratranec, kardinal, nagradi me včasih z osebami, ki mi niso povsem po všeči“.

„Menite o grofinji Lamot?“ začudil se je gost, gledajoč za nadičeno grofinjo. „Da. Priznavam, mi ne ugaja. Krasna je, ali obraz ima zloben . . . Ali pustiva to . . . A jaz ne maram videti ženske z dvomiselnim imenom in s tako sumljivim bogastvom, s tako dragim lepotičjem. Le pogledajte njen diadem, njene zapestnice in vse te bisere in dragocene kamene!“

„Da ona nosi vselej tako dragocene in izborne reči!“ odvrnil je gost.

„A od kod vse to?! Njenega menda nič ni. Razun njenega belega grla in dražestnih ram! Za vse te dragocenosti lahko bi se kupila taka zgradba kakor je moja, a sicer pa nima niti hišice v Parizu“.

Krasotica, o kateri se je gospodar tako neprijazno izrazil, bila je v resnici, na tem plesu, na kateri jej je pripomogel kardinal, škof strasburški. On jej je izposloval vabilo na kneževo veselico in isti večer je grofinja Lamot, ne občujoča z nikomur, zagledavši kardinala Ljudovika, podala se urno k njemu. In takoj sta se skupno podala v malo sobico, kjer sta se dolgo pogovarjala.

Mnogi iz gostov zašli so si v to malo sobo, ali ko so zapazili — znamenitega kardinala Ljudovika in nič manj znano grofinjo Lamot, odšli so takoj, da bi jo ne motili. No naposled stopil je v to sobo mlad človek visoke rasti, nadičen, zal, v vojaški suknji kraljevskega polka, nazivajočega se Kravat. Ni li poznal v vsej Francozki znanega kardinala Rogana, ali je bil tako zamišljen, kajti ostal je v mali sobi, se usedel na divan in se globoko zamislil.

„Kako je to neumno!“ izgovorila je dokaj glasno grofinja Lamot mignivši nalahno z zalo ramo, kakor da je hotela pokazati na sedečega častnika.

„Da, ni posebno uljudno“, omenil je Ljudovik Rogan. To je zato, ker imam na sebi pridvorno obleko, da sem danes v svojem kardinalskem oblačilu pa bi se vedel proti meni bolj spoštljivo in bi se ne usedel tako blizo mene, kakor da je doma ali v vojašnici.

Mladenič bi bil lahko čul to govorico, ali bil je zelo utopljen v neko nemirno razmišljanje, ki se je bralo raz njegov obraz. Raz njegov obraz namršeni obrvi, povešene oči in zamišljeno stisnjene ustnice vse je bilo čmerikavo, še več — izražalo je nekako trpljenje.

„Vse jedno“, govorila je med tem grofinja Lamot, da bi bili sedaj tudi v svoji kardinalski obleki in bi nas itak ne pogledal. Veste li, kdo je to? To je jako zanimiva oseba.

„In vi grofinja ga poznate?“

„Seveda“.

„Kakor vidim, vi ne poznate samo celi Pariz, marveč tudi poznate celi svet“.

„Več ali manj, gospod kardinal“.

„Kdo je vendar ta tepec, grofinja?“

Saj pravim, jako zanimiva oseba, šepetala je uže krasotica. Takih še menda niste nikjer videli, da si ste mnogo prepotovali. To je tujec, pa kakšen? — to je vprašanje. Odkoder?“

„Indijanec?“ nasmejaj se je Rogan.

„Skoraj“.

„Vender?“

„Rus je vaša svetlost“.

„Rus?!“

„Da, ruski bojar. Ta gost je tu prišel naravnost z Nevskih bregov“.

„To je zanimivo! menil je Rogan, oziraje se v zamišljenega mladenča. „Koj je prav za prav: bojar ali knez?“

„On je prosto — gospod Norič. Sicer pa ima po trditvi vašega ministra zunanjih del velike pravice . . . jako visoke . . .“

Kaj pravite grofinja?! Vi se šalite!?

Nikakor. Prilичno vam naznanim, na kakoršen način mora imeti ta priprost ruski dvorjan take pravice v severni strani.

„Prepričan sem grofinja, da je vse to sama izmišljotina, nasmejati se je kardinal. Mi Francozi si čisto izmislimo Bog ve kakšne neprilичnosti o tujih krajih in cesarstvih“.

„On je vnuk velikega Petra, vaša svetlost“.

Po Adamu, po prirodi, a ne po zakonu — na-dejam se.

„Seveda. Kakor mi pravimo batar“.

„Mogoče. Ali tu je dolgočasno . . . Pripovedujte za kratek čas“.

„To je težko, na svetlost. On se lahko vzdrami iz svojega premišljevanja in potem čuje svoj životopis. To bo jako težko“.

„Da. Prav pravite, grofinja. Pojdiva torej drugam“.

(Dalje sledi.)

Novice.

— **Osebne vesti.** Profesor na državni gimnaziji v Pazinu gosp. Fr. Matešič je imenovan ravnateljem tega zavoda. — Profesor na višji gimnaziji v Ljubljani, veleza-sluzni slovenski knjigopisec gosp. Makso Pleteršnik je šel v pokoj in je bil tem povodom odlikovan z viteškim križcem Franc Jožetovega reda. — Sodni svetnik v Idriji gosp. Fr. Veteršnjak je premeščen v Ljubljano. — Državni pravdnik v Celju gosp. Karol Ekl je imenovan svetnikom pri okrožnem sodišču v Celju in je dobil naslov in značaj uradnega svetnika. Pravdnikom je imenovan dosednji substitut dr. Emanuel Bayer, na njegovo mesto pa pride iz Ptuja dr. Adolf Bosebek. Sodni svetnik v Slov. Gradcu gosp. Ferdinand Sokoll pl. Reus je premeščen v Celje. — Asistent na državni rokodelski šoli v Devinu, gosp. Oton Grebenc je imenovan učiteljem na obrtni strokovni šoli v Ljubljani — Za zemlje-merca pri deželnem katastru na Kranjskem sta imenovana gg. Ferdinand pl. Kleinmayr in Alojzij Čadež. — Cestar Anton Šabec v Hrastju je dobil srebrni križec za zasluge.

— **Cerkvene vesti.** Župnija Krško je podeljena č. g. Ludoviku Škufca, župniku v Blagovici, župnija Mengeš pa č. gosp. Francu Kušar, ekspozitu v Begunjah pri Cerknici.

— Župnik v Kranjski gori č. gosp. J. Žloger postane dekan in župnik v Kranju. — Kapelan v Trnovem pri Ilirski Bistrici čast. gosp. I. Rudolf pride v Begunje nad Cerknico.

— **Redek jubilej.** Dne 15. t. m. je bilo 57 let kar deluje starosta kranjskih učiteljev, vzorni rodoljub, ki ga je tudi cesar za njegove zasluge odlikoval, nadučitelj v Železnikih gosp. Jožef Levičnik kot organist. Iz vsega srca mu kličemo: Na mnoga leta!

— **Potrjen zakon.** Cesar je potrdil načrt zakona, ki ga je sprejel deželni zbor kranjski, in s katerim se izpremi-njajo neke določbe zakona z dne 29. aprila 1873. l. glede pravnih razmer učiteljstva.

— **Podpore.** Kranjski deželni odbor je občinama Ve-like Peče in Zagorica v zatiškem okraju vsled letošnje toče dovolil po 300 K podpore, po toči oškodovanim v občini Trnovo na Notranjskem pa 3000 K.

— **Poročil se je v Ljubljani** gosp. Josip Planinec, oficijal pri namestništvu v Trstu, z gđ. I. Pesjakovo iz Kamne gorice

— **Cesarjeva 70letnica.** Mestni magistrat ljubljanski je izdal poziv na prebivalstvo, naj v predvečer cesarjeve 70letnice dne 17. avgusta razsvetljena okna svojih stanovanj, dne 18. avgusta pa okrasiti hiše z zastavami.

— **Konjske dirke v Št. Jerneju,** ki jih prireja naša kmetijska družba bodo dne 16. septembra in se začne ob 1/2 4. uri popoldne.

— **God sv. Cirila in Metoda.** Na prošnjo ljubljanskega škofa se je god sv. Cirila in Metoda povišal do praznika višje vrste. Vsled tega se bo v prihodnje god teh svetnikov v ljubljanski škofiji obhajal vedno zopet dne 5. julija.

— **Ljubljanska nižja gimnazija.** Ministrstvo je že odredilo, da se nižja gimnazija ljubljanska razširi v popolno gimnazijo in sicer se že s prihodnjim šolskim letom otvori peti razred.

— **Občinske volitve v Vipavi** so se te dni vršile že v četrtič in je tudi to pot zmagala napredna narodna stranka. Te zadnje volitve se katoliško narodna stranka ni udeležila.

— **Vodovod v Ravnem pri Krškem.** Dne 26. julija se je vršila komisionalna obravnava radi naprave tega vodovoda. V Ravnem doslej niso imeli vžitne vode niti za živino.

— **Zgradba vipavske železnice** je popolnoma zagotovljena. Pospešiti je treba le še vplačilo tistih 100.000 gl. katere je za zgradbo vipavske železnice dovolil goriški deželni zbor.

— **Ljudska knjižnica na Ponikvi.** V proslavo Slomšekove stoletnice je ljubljanski policijski svetnik gospod Fran Podgoršek v svojem rojstnem kraju na Ponikvah ustanovil na svoje stroške javno ljudsko knjižnico.

— **Spomenik dr. Kranjcu** Velenjski rodoljubi name-ravajo dne 2. septembra t. l. odkriti rodoljubnemu učenjaku dr. Kranjcu, ki je po ustavnem letu 1848 predaval v slovenskem jeziku na graški pravni fakulteti, spominsko ploščo, ki bo vzdana na Kranjčevem rojstnem domu.

— **Slovenska šola na Muti,** ki jo vzdržuje družba sv. Cirila in Metoda, se s prihodnjim šolskim letom razširi v dvorazredno

— **Železnica na Slatino.** Ministrstvo je odobrilo pregled trace za to železnico. Izvršiti je samo še nekatere manj važne točke, glede katerih se je prepustila odločitev štajerskemu dež. zboru oziroma prizadetim občinam.

— **Mizarska zadruga** za slovenske mizarje na Goriškem se je pred kratkim ustanovila v Gorici.

— **Jugoslovanska socialna demokracija** bo imela dne 8. in 9. septembra svoj III. redni strankarski shod v Trstu.

— **Druga železnica do Trsta.** V železniškem ministrstvu so se te dni vršila posvetovanja o nadaljnjih pripravah za drugo železnično zvezo s Trstom. Vlada hoče na vsak način nadaljevati dela in izgotoviti načrte. Napravili bodo za poskušnjo tudi rov v črti predora mej Bohinjem in Bačo. Na jesen predloži vlada drž. zboru zopet zakonski načrt o tej zadevi.

— **Važne volitve** se bodo vršile sredi prihodnjega meseca, namreč volitve v „Zavarovalnico za slučaj nezgod v Trstu. Z ozirom na sedež te zavarovalnice bi morda bilo umestno, če bi vzeli vodstvo teh volitev v roke — Tržačani.

— **Umri.** Na Vrhniki je umrl gosp. Karol Obreza. — V Poreču je umrla vdova bivšega ravnatelja ljubljanskega učiteljšča gospa Ottilija Horvath.

— **Zraščeni deklici.** Narednika pešpolka št. 47 v Gorici, gosp. Pacellija, je te dni žena osrečila z dvojčicami, ki sta bili zraščeni skupaj od sredi prs do sredi trebuha. Otroka sta kmalu po porodu umrla.

ustvarili ti novi estetični zakoni, vsled katerih je juvelirstvo glede rabe briljantov doseglo to čudovito visoko stopnjo, ki jo zavzema danes.

Obrtnijske raznoterosti.

Trgovci, kateri imajo na Grškem kupčijske zveze, ali nameravajo stopiti v kupčijsko zvezo, dobe v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani zaupno naznanilo.

Kmetijstvo.

Kaj s sadjem?

Tekoče leto naklonilo je sadjarjem večinoma obilega blagoslova. Ako čitamo poročila iz raznih dežel, uvidimo, da nismo samo pri nas tako obdarjeni, temveč sadjarji skoro cele Evrope. Iz tega sledi, da ne bodo mnogo prometa s svežim sadjem, da bo vsled tega cena svežega sadja primeroma nizka. To velja o navadnem sadju, mej tem ko se bo skrbno izbrano fino namizno sadje zlasti po zimi vse eno primeroma dobro prodajalo, kajti baš tacega se ne prideluje ravno preveč. Kaj pa storiti z ogromnimi množinami navadnega sadja? Sadjar naj kalkulira, da li bolje shaja pri primeroma nizkih cenah, katere se mu bodo ponujale za sveže sadje, ali da napravljia iz njega trajni proizvod, s katerimi lahko čaka ugodnejše trgovinske zveze. V večini slučajev bode slednje bolje kazalo. Pri naših razmerah pride najbolj v poštev napravljanje sadjevca. Z sušenjem bi se znalo sadje 2 do 4 kr. kilogram izkoristiti, pač je pa treba za to posebnih priprav, katere so pri nas primeroma še malo v rabi, sušenje se počasneje vrši, zahteva več dela in spretnosti, in pa za sušenje je porabno le zbrano, torej z večjimi stroški vkup spravljeno in čisto sadje. Za sadjevec porabimo lahko vse sadje sploh, pridelamo v kratkem času lahko veliko množino in izkoriščenje je tudi primeroma ugodno. Kdcr je pripravljen za sušenje, naj tudi suši, sicer pa sadjevec.

Ker se bodo letos sadjarji veliko pečali z napravljanjem sadjevca, umestno jih je opozoriti že sedaj na važneje okoliščine, katere naj že sedaj upoštevajo. V prvi vrsti naj skrbijo za snažno, zdravo pijačo. Posodo, katera je dvomljive dobrote, naj skušajo že sedaj pripraviti in sicer, da jo z mrzlo in boljše še tudi z vročo vodo dobro izperejo, potem pa dobro zažveplajo in tako žvepleno do časa porabe ohranijo. Prej ko se naliva mošt, naj se taka posoda na dnu s hladno vodo zopet izplahne.

V drugi vrsti naj poskrbijo sadjarji za primerno pripravo za drozganje. Dobre priprave prihranijo, ker naglo delajo, mnogo dela, kar je, v očigled obilega dela, ki se bo v jeseni kopičilo, in pomanjkanje delavnih močij, velevažno. Dobre priprave pa tudi domorejo, da se mnogo več soka iz sadja dobi, nego ako sadje samo tolčemo ali ako ga drozgamo s slabejimi stroji. Navadno dobivajo

naši sadjarji po 30 % soka iz sadja s pomočjo dobrih strojev za drozganje in z umnim postopanjem; zamorejo ga pa tudi 70 % in še več dobiti. Dobri stroj se torej kmalu poplača.

Priporočljiv tak stroj bil bi za manje ali srednje razmere po načrtu Hehenheinskega sadnega mlina pripraven. Na doljnem Štajerskem imamo trgovino, ki take stroje prav solidno in dobro prodaja, in sicer Peter Majdič v Celju. Z ozirom na dobro delo, primeroma nizko ceno in pa radi potnine, popravil itd., naj bi sadjarji tam naročevali tak stroj, pa o pravem času in sicer že sedaj se tam zglašali, da imajo o pravem času že vse pripravljeno.

Ker ni vsak sadjar v stanu tak stroj kupiti, lahko se jih združi po več vkup, ki ga potem skupno porabijo. Tudi si lahko posamezni boljši gospodarji take stroje naročijo ter potem proti primerni odškodnini drugim izposojujejo. Obe stroki bodeta v tem slučaju lahko zadovoljni. Ako si kupi mali sadjar sam tak mlin, na pr. za 25 gld., služil mu bo ta na pr. za 6 gld. 50 kr. na leto, in sicer s 5 % poprečnimi obrestmi in pa z 10 % amortizacijo. Mali sadjar, ki mlin le par dni rabi in za njega na dan znabiti po 1 gld. plača, bo s tujim mlinom dosegel za 2 gld., kar doseže z lastnim za 6 gld. 50 kr. Izposojevalca pa na ta način mlin tudi izvrstno izplača. Sadjarji naj pa skušajo sadno pijačo dobro in stalno napraviti, da preobilico o ugodnem času tudi lahko v denar spravijo. V tej zadevi smo v naših krajih večinoma zelo na slabem in zaradi tega gre pa mnogo vrednosti v zgubo. Poučevalo se bode o porabi sadja v raznih krajih. Seveda pa to ni le ob nedeljah mogoče, kajti malo nedelj, pa mnogo pouka potrebnih krajev. Sadjarji naj bi torej, kadar se jim ponudi prilika za tak pouk, žrtvovali tudi ob delavnikih par ur. Stalna, bolja, za trgovino sposobna roba jim bode za primeroma majhno zamudo pri delu obilo poplačala.

Poučni in zabavni del.

Čarovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Dalje.)

XXII.

Takoj za Roganom in zalo grofinjo, ki sta se izgubila med mnogoštevilnimi gosti, stopili sta v sobo dve ženski. Častnik se je takoj vzdramil, vstal in pozdravivši ju, ponudil divan, na kojem je preje sedel.

Ti dve ženski na veselici kneza Subiza odlikovali sta se rezko od vseh gostov. Obe bili sta črno in ukusno opravljeni toda ne radi žalosti, marveč po običaju svoje domovine. Obe sta bili španski. Jedna njiju štela je uže petdeset let, ali radi zabuhlega obraza bila je še bolj stara videti. Bila je precej obilega života, okorna v hoji

in obnašanju in jako nelepega obraza. To je bila markiza d' Olivas.

Španska grandesa po očetu in stara deva, bila je preje opatinja ali predstojnica nekega španskega ženskega samostana, no sedaj je zapustila svojo dolžnost ter uže leto dnij živela v Parizu. Znana je bila celemu dvoru in vsej aristokraciji kakor po svojem stanu tako po svojem velikanskem premoženju. To še čez jeden milijon znašajoče premoženje bilo je naloženo na velikih posestvih v Andaluziji in ob jednom na lad'jah, plavajočih po španskih pristaniščih. Seveda so v francozki stolici to vsoto pretiravali in menili, da šteje nekoliko milijonov. Sicer pa to bogastvo ni sodilo stari devici, a bilo last te, ki je ravnokar prišla v sobo in se usela zraven nje t. j. njeni netjakinji Eli. Da vse ogromno premoženje prinalležalo je mladi siroti, grandesi, markizi Eli Kampo d' Olivas.

Šestnajstletno zalo dekle bilo je pod nadzorstvom rodne svoje tete.

V ti mladi in velezali hčeri južne Španije ni bilo sicer ničesar, kar bi dalo soditi na vrlost krasotic Andaluzije. Tam, doma, bila je občudovana oseba. Tu pa na njej, kakor je bilo videti, ni bilo nič posebnega. In to zato, ker je bila Eliza povsem plavolasa, bila sivih očij in bledega lica. Ona bila bi preje podobna Angličanki in še bolj Holandki, a nikakor ne Španki. To slučajnost pa so tam v domovini izpeljevali iz tega, ker je bila njena prababica po očetu v resnici pristna flamadka. No dasi Elza ni nosila krasoto andalužkih krasotic, vendar je bila nenavadna krasna punica. Visoka in vitka, z bledim ovalnim obrazom in pri tem mali kljukast nosek, zala mala usta z nežnima rožnatima ustnicama in z jako milim smehljanjem. Teta je kar obožavala svojo netjakinjo. Ona je kaj rada zapustila samostan, da bi tako mogla laže vzgajati osirotelo netjakinjo in urediti njene stvari.

Ranjki vojvoda Kampo d' Olivas živel je toli bohotno, se je pred časom ubil in ob jednom skoraj do cela uničil vse ogromno premoženje, kojo so nakopičili njegovi predniki in oče. Teta in netjakinja sta prebivali za to v Parizu, da si uredita svoje stvari. Francozka mornarica je nekje v oceanu ugrabila celi otok in razobesila francozki prapor in po takem prišlo je več velikih posestev osirotele grandese v last francozke države. In ker je bilo letoletno moledovanje brezuspešno odpotovali sta teta in netjakinja v Pariz, da tako poprosita osebno Ljudovika XVI, da njima povrne posestva, kojih so se polastili njegovi vojaki.

Mlada, mila na videz najivna in celo nekako prosto-dušna in nerazvita Eliza bila je v resnici najbolj razvajena, svojeglavna in trmasta deklica, katera je še kedaj živela. S prvega jo je razvadila mati, po materni smrti še bolj oče, in potem kakor je vselej navada, vsi oni, katera je omamilo velikansko premoženje. In sedaj je svojeglavno in svojevoljno siroto razvajala še varuhinja-teta. Sicer je bilo tudi prepozno predrugačiti nprav tega malega despota. Stara teta je skrbela in se trudila urediti in v red spraviti premoženje mlade svoje gojenke in iz-

poslovati naposled trmasti in neubogljivi svoji netjakinji bogatega in zalega ženina. Dasi je stara deva našla povsod v posestvih vojvodov d' Olivas, kot varuhinja, poslušna ušesa, in vender njeni ukazi, in to je teta dobro vedela, niso bili poštrevani na jednom mestu: v srcu mlade Ele!

V odnošajih med teto in netjakinjo bila je ta posebnost, da markiza, ki je vživela med ljudmi mnogo spoštovanja in imela mnogo veljave ni imela nikake oblasti nad svojo gojenko. Elza je uganjala skratka vse, kar koli se jej je zljubilo.

Tako bi se bili vže pred dvema mesecema vrnili lahko nazaj v Andaluzijo, da ni trmasta Elza hotela ostati v Parizu. S prvega teti celo povedati ni hotela čemu da noče zapustiti Pariz, in šele poslednji čas, ko je vže teta sama jela sumiti, razodela je vzrok.

V Parizu zadrževalo je mlado in hudomušno krasotico čustvo, ki se jej je vgnezdilo v srce. S prvega jej je bila to le šala — ali vsled ovir in naporov jele so srčne strune vedno glasneje brneti, srčne rane vedno resnejše postajati. Ona se je zaljubila z vsem svojim telesom s celo svojo dušo v tega mladega častnika, ki je sedel sedaj pri njima. V njunih očeh ni bil samo gospod Norič, kakor ga je ravnokar imenovala grofinja Lamot. Oni sta ga imeli za moskovskega bojara carskega rodu z imenom grofa Zarubovskega.

Le zadnje dni, ko se je pogovarjala na samem s svojim ljubim postala je živahna in trmasta Elza zamišljena in pobita, kakor, da jo je to, kar je izvedela od njega vznemirjalo in begalo. Teta ni ničesar zapazila, in vajena izpolnjevati vse Elzine zahteve, bila je kaj prijazna z Noričem. Njej se je nasmihalo samoljubje, da se utegne bogata netjakinja poročiti z mladim in krasnim aristokratom, z uprav takim naslovom, kakor ga imate oni sami, in povrh še s pravami na kak carski prestol.

Tej izmišljotini verovali so mnogi v Parizu, in tudi gospa Angustijas imela je „gospoda Noriča“ za vnuka Petra Velikega skrivajočega se v stolici pod strogo izmišljenim imenom radi političnih nazorov francozke vlade.

Isti večer kazala se je Elzi zbok mnovega plesanja vže utrujena. Ona je zamišljeno in celo otožno pozdravila Noriča in rekši par besed, hotela iti domov.

„In vi greste z nama!“ dejala je Noriču. „Povabim vas na košček ledice in kupico šerbete mojega pridelka“.

„Za božjo voljo, Ela . . . Polunoč je že“, omenila je teta. „Sedaj je pač primerneje iz spanja kakor košček ledice . . .“

„Oh moj Bog!“ vskliknila je Elza. „Če jaz hočem. Sicer se bodem celo noč jokala, da ne boste mogli spati, teta“.

„S teboj je pač križ. Pojdite torej Norič“, vzdihnila je teta.

Mladenič je nekoliko oživel, obraz se mu je razvedril, ker mu je Elza za tetinim hrptom delala nekaka znamenja ter mu pošiljala z roko poljube.

XXIII.

Zunaj mesta, skoraj v predmestje Mare, t. j. blato, o katerem je vže ime pričalo, kako nezdrava je bila ta okolica, videlo se je velikansko, močno poslopje. V tej zgradbi bil je začasno nameščen kraljevi polk Kravat. V nevelikih hišah sredi vrtov stanovali so, zlasti častniki s svojimi družinami.

V jednom iz teh domov z vrtom, blizo vojašnice, prebival je v polk uvrščeni kadet-tujec. Tovariši-častniki so občevali ž njim, kot s svojim vrstnikom ter ga ljubili radi dobre njegove nravi. Ž njim je prebivala mlada sestra, ki je bila jedina njegova sorodnica. Skromna sredstva za življenje prihajala so iz nikomur znanega kraja. Novci so se mu pošiljali od nekod daleč. Kako da je bil uvrščen v polk, odkod da se je vzel — tega niti niso vedeli tovariši. Samo to so vedeli, da on ni Francoz, kar priča njegova govorica, in ni Španec — po svoji vnanjosti. Znabiti da je Nemeč, Holandec. Nekateri so ga imeli za Američana. Govoril je več jezikov in menda izmed vseh najbolje nemški. Obče bila je cela oseba tega vojaka nekako skrivnostna, celo življenje in razmere zavite v neko tajnost.

To bil je Alež, preje grof Zarubovski, a sedaj samo gospod Norič.

Ali tovariši ga niso poznali pod imenom grofa Zarubovskega.

Tovarišem bilo je znano, da je Norič — ne bogat tujec, da ima dostop v hiše visokih dostojanstvenikov Francozke, da včasih pohaja take osebe, kakor so Šuazel, Konde in drugi. Sam o sebi ni rad govoril, niti ne o svoji prosti, o svoji domovini, o bodočih svojih načrtih in namerah. Polkovnik je trdil, da je Norič Poljak, ali temu ugovarjala je zopet ta okolnost, da mladi človek ni znal niti besedice polski, ter ni bil katoličan. Nikoli ga ni nihče videl v cerkvi, niti ne v katoliški, niti ne v protestantski.

Dve leti pred tem bil je po ukrepu grofa Zarubovskega v Rusijo pripeljan dvajsetleten mladenič vtaknjen v zapor, ker je odločno odklonil nesramne pogoje, koje mu je predložil stari grof. V ječi prebil je Alež nekaj čez leto dnij, potem bil izpuščen, no ne svoboden, marveč moral je živeti v Jaroslavski guberniji.

Tu mu je novi prijatelj-razkolnik pripomogel ubežati, in čez tri mesece koračil je mladi ubežnik vže peš iz Jaroslava v Moskvo. V Moskvi vsprejel ga je laskavo jeden bogat bojar v svojo hišo, h kateremu je imel od jaroslavskih razkolnikov pismo, ga oskrbel z novci in mu pripomogel tajno odpotovati v Revel. Tu se je menil mladenič vkrcati v ladijo ter odjadrati v Nemčijo. Tam ga je yže težko pričakovalo jedino bitje, milo mu in drago — njegova sestra. Toda vprav isti bojar, ki mu je pripomogel k ubegu, izdal ga je baš s svojo zgovornostjo.

V trenutku, ko se je vkrcal Alež v ladijo, prijela ga je revelska policija, ga oklenila in zaprla v mestno ječo, a čez mesec dnij ga v istem železju odposlala v Petrograd. V obupu poskusil je večkrat mladi junak kon-

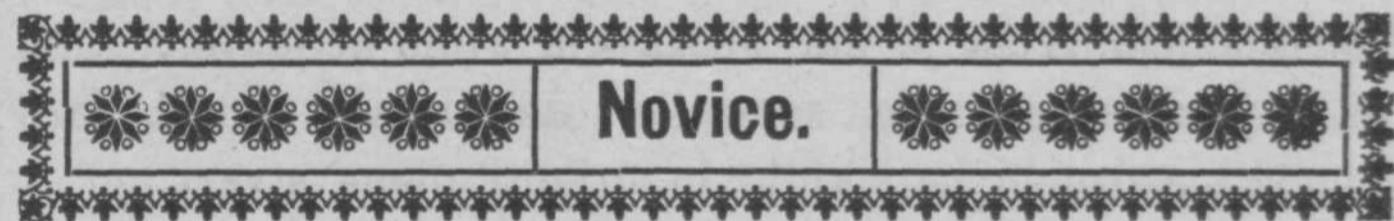
čati svoje življenje, toda zaman, imel je strogo nadzorstvo. Strogo bilo je zaukazano, ga izročiti živega. Tu so ga zaprli v Šlisselburško jetnišnico in v njegovi izbici ni bilo niti žeblja, s katerim si bi bil mogel vrat razparati. Ostalo mu ni družega, kakor ob steni razbiti si glavo. Ali čez par dnij obiskal ga je v ječi prileten, obilen možak. On je takoj spoznal prišleca — bil je oni lokavi in podli nablebnik in gojenc grofa Zarubovskega, uprav isti Norič, s katerim je toli dolgo potoval iz Nemčije v Rusijo.

„Oh, ko bi imel jaz sedaj nož!“ zagrozil si je Alež sovražnemu prišlecu.

Prišlec predložil mu je zopet po grofovem naročilu iste pogoje, in ako jih vsprejme bode svoboden in sme takoj odriniti iz Rusije.

„Ne škodujte sami sebi“, končal je Norič. „Ako boste tako trdovratni in se protivili — umrjete v tej ječi. To je sklenjeno!“

Alež je čutil, da so njegove moči zlomljene nra- stveno in telesno. Upal mu je pogum in sedaj je kar brez premisleka vsprejel vse ponudbe ter s prisego obljubil izpolnjevati vse dogovorjene pogoje. Čez teden dnij nahajal se je Alež z nova v sobani grofa Zarubovskega, ki je vže stanoval v Petrogradu vsled trme mlade svoje žene. Grof ga je laskavo vsprejel, žalostno gledal vanj, kakor bi ga omiloval in obžaloval, ali s trdim glasom ponovil svoje pogoje. Alež bil je z vsem zadovoljen ter želel čim preje ko možno bežati iz Rusije. In dva tedna pozneje usedel se je na ladijo v Kronštatu mladi človek z imenom Norič. (Konec prih.)

— **Osebnosti.** Deželnosodni svetnik in vodja okr. sodišča v Kanalu gosp. Matija Rutar je premeščen k okrožnemu sodišču v Gorici. — Naš rojak gosp. dr. Fran Žižek, ki že celo leto študira socialne in politično-ekonomične vede na Pariški „Ecole libre des sciences politiques“ in „Collège libre des sciences sociales“, bil je v predzadnji seji jednoglasno vsprejet pravim članom takozvane „Société de sociologie“ v Parizu. Čestitamo! — Poroča se, da je dvorni svetnik pri deželni vladi v Ljubljani gospod A. Schemerl prosil za umirovljenje.

— **Imenovanje.** Stotnik 8. lovskega bataljona Valentin Oblak, slovenski rojak, je imenovan profesorjem na vojaški višji realki v Mor. Belicerkvi, nadporočnik domačega kranjskega pešpolka št. 17. P. Wilfan, učiteljem na vojaški šoli v Strassu.

— **Poroče.** Poročil se je deželni vladni svetnik in okrajni glavar gosp. Ferd. marki Gozani z gđ. Rozo pl. Riedl, hčerjo vpokojenega polkovnika na Zdušah pri Kamniku.

— **Državna podpora.** Poljedelsko ministrstvo je dovolilo za uravnavo Ljubljanice mej Vevčami in Kašljem 1500 K podpore.

— **Za potrjene novince.** Letos v vojake potrjeni mladeniči so se razvrstili po žrebni številkah sledeče: Prvo naborno leto v stalno vojno, drugo naborno leto do žrebne številke 390 v stalno vojno, od 390 do 965 žrebne številke

Poučni in zabavni del.

Carovnik.

Historičen roman.

Ruski spisal grof E. A. Salias.

(Konec.)

Vrnivši se v Nemčijo, kjer je mило in mlado dekle vsled radosti malone zblaznelo, razodel je mladenič, odslej gospod Norič, novost. Ona morata brez oklevanja zapustiti Nemčijo in se preseliti v Francijo, kajti to je spadalo v pogoje grofa Zarubovskega.

Nekaj mesecev pozneje bil je v Parizu vsprejet Alež, vsled pisma francozkega poslanika v Petrogradu, vojvoda Šuazelja, v kraljevi polk Krawatte. Ker Alež ni bil priprostega rodu, ni mogel postati navaden vojak; pa tudi med častnike ga niso mogli uvrstiti, ker ni bil francozki plemič. Zato bil je vsprejet kot tujec s tem, da si na kakoršenkoli način pribori častniški čin, a dotlej je zlužil v polku kot desetnik s polajšanimi pravami, in z dovoljenjem, da je smel nositi oficirsko obleko. Mlada Liza je tudi tu slula kot njegova sestra. Kakor otrok bila je vesela, ko je zagledala brata v vojaški suknji.

Kmalu potem, ko se je Alež s sestro nastanil v Parizu, v onem malem domu blizo vojašnice, prejel je povabilo obiskati nekega barona Bretejla. Baron je bil dostojanstvenik. Bretejl je bil za časa vladanja Elizabete in Petra III. francozki poslanik v Petrogradu.

Iz besed bivšega diplomata posnel je mladi človek, da Bretejl bolje pozna Rusijo nego gospod Norič. Grof je prosil mladega vojaka, naj bode iskren proti njemu in naj mu brez prikrivanja razloži odkritosrčno celo zadevo. Alež, sedaj prisiljeni Norič, bil je vsekakor toli poštena duša, da ni prelomil prisege dane grofu Zarubovskemu — ter molčal o svoji prošlosti in tako rekoč, o tajni njegovega življenja. Ko se je mladenič branil odgovoriti grofu Bretelju, dejal mu je le-ta:

„Moj mladi prijatelj, ako nočete odgovoriti na moja vprašanja, škodujete le sebi, mene pa ovirate, da vam ne morem vsestranski koristiti. Jaz sem prejel pismo iz Rusije, v kojem se prosi, naj vam po svojih močeh pomagam olajšati vaše stanje. Pri tem je to pisoči človek, katerega sem dobro poznal v Rusiji, zelo imenitna oseba. Imenovati je ne morem in nočem. Ta oseba piše mi v svojem pismu na tanko o vsem tem, o čem ste prisegli molčati. Po takem mi je znana vsa vaša usoda.“

Ko je Bretejl v resnici povedal Aležu vse, kar je oni sam o sebi vedel, dodal je:

„Meni je samo treba vedeti, ali je to resnica ali izmišljotina? Vaša prisega, dana grofu Zarubovskemu vam ne brani odgovoriti mi jedno besedo. Da. Ali besedo? Ne.“

Mladenič je malo pomislil in odgovoril:

„Da vse to je gola resnica . . . Žalostna resnica! Taka resnica, vsled katere rano ali pozno končam svoje življenje s samoumorom.“

„Ne, moj prijatelj“, odzval se je Bretejl, ta resnica vam mora nasprotno pomagati, če ne povrniti vse to, kar ste izgubili in na kar bi imeli pravico — tako vsaj priboriti vam boljše položenje, kakor je to, v katerem se sedaj nahajate. In k temu vam hočem pripomagati.

Ne dalje kakor čez mesec dnij bilo je desetniku Noriču zanesljivo obljubljen, da bode pri prvi priliki imenovan za častnika in potem uvrščen med kraljeve muškatre, kateri so spravljali osebno kraljevo stražo v palači. V tej straži so služili sinovi aristokraških rodovin.

XXIV.

Kmalu po vstopu v polk, bil je zal, umen in ličen mladenič, ki je govoril več jezikov, mnogo potoval, veliko videl in še več izkusil, predstavljen nekaterim višjim krogom. Tajnost, s katero bila je obdana njegova oseba, pripomogla mu je naposled dosti k uspehu med ljudmi.

Norič je držal svojo prisego in ni nikomur ničesar pravil o svojih zadevah. Ni pa bil tako molčeč baron Bretejl, katerega ni vezala na to nikaka obljuba, ter povedal vse, kar je vedel o mladem Rusu. Nekaj mesecev pozneje bil je le batard imperial de Noritsch povsod vabljen na večere-veselice višjih pariških krogov. A po Parizu se je raznesla vest o carskem njegovem sorodništvu.

In uprav na jedni iz takih veselic vojvodinje Ševrez naletel je on na dve taki tujki, kakor je bil sam. To bila je markiza d' Olivas s svojo netjakinjo. Alež jej je bil predstavljen in kmalu potem jo je posetil v njenem stanovanju. Zatem jo je jel češče obiskovati, in slednjič se je, nevede kako, prvokrat v svojem življenju strastno in ognjevito zaljubil v to mlado in mило bitje, kateremu je dvorilo čelo krdelo poklonikov. Izbrati si težji predmet svoji ljubezni menda ni bilo možno. Kajti v celem Parizu bilo je znabiti samo pet mladenk, ki so imele toliko častilcev, kakor mlada Elza d' Olivas. Norič si je bil vsvesti nezmiselnega svojega ravnanja. Toda srce ne poprašuje! Uže ko se je unela prva ljubezen, izogibati se bi bil moral te hiše. Ali Alež ni vladal nad svojim srcem.

Po dolgi zimi tajnostnih muk je Norič uže zopet začel misliti na samoumor, ali iz čisto drugega vzroka — radi nesrečne ljubezni. Prosti slučaj ga je rešil ali mu odprl oči. Kajti šele po dolgem srčnem trpljenju je mladenič izprevidel, da ga krasna in plemenita grandesa, njegova izvoljenka ljubi.

Mlada človeka sta si povedala, da se ljubita in hudomušna, živahna Elza objavila je svojemu ljubemu, da noče nikogar drugega za moža kakor njega. Pri tej priložnosti je plemenita Španka naravnost vprašala Aleža ali so resnične one vesti, ki se slišijo zastran njegovega stanu in o njegovi tragični usodi. In zdajci mladenič ni mogel držati prisege, dane grofu Zarubovskemu. On je razodel iskreno in odkritosrčno vso svojo usodo. Kakor

strela iz jasnega zadela je Elzo vest o nesrečni usodi njenega ljubega.

„Po takem je to, kar govori celi Pariz o vašem sorodstvu carja Petra Ruskega — izmišljotina?“ vprašala je ona z nemirnim glasom po dolgem molku.

„Seveda. Vse to so si izmislili brbljavi jeziki“.

„Niti besede ni pri tem resnice?“

„Niti besede“.

„To je strašno, Alež. Teta, da tudi jaz — obe sve za gotovo verjeli . . . Sicer . . .“

„Se ne bi bili za me brigali“!? vskliknil je Alež.

„Čemu bi legala . . . Ne vem . . . Znabiti pa vender“.

„Temu nisem jaz kriv. Da in sploh sem v vsem nedolžen! Jaz vas nisem slepil z izmišljenimi imeni . . . Nasprotno, dasi nosim zakonito ime grofa Zarubovskega — vender se imenujem z imenom nekega poljskega šlahčiča, nahlebnika mojega deda“.

„Po takem si je baron Bretejl vse sam izmislil“.

„Da. Baron . . . Ali kdo drugi . . .“

„Toda čemu, s kakim namenom?“ izpraševala je deklica vsa nemirna in zmočena.

Aležu se je dczdevalo, da mu ne verjame ter se še na nekaj nadeja . . . Ona ga je, kakor utopenica, ki se poprime poslednje slamnate bilke, izpraševala in nadlegovala, upajoč v kakem odgovoru najti proti ugovor.

„Ali torej odslej ne bode več niti ne grof Zarubovski?“

„Nikoli! Ako umrje ono dete, dedov sin, potem je še upati . . . Toda grofinji še rodita lahko več otrok!“ pravil je Alež.

Elzo je to toli pretreslo, da več dnij ni šla iz svoje sobe. Alež, ne videč je, začel se je vznemirjati, dolgočasiti in žalovati. Naposled sta se zopet sešla, seveda tako, da teta ni vedela, ter se laskavo in ljubko pogovarjala kot ženin in nevesta. Za njiju je nastopil oni sladek čas prve ljubavi, ki ne pozna nikakih ovir.

Ali čuvstvo te omamljive in sladke sreče trajalo jo je samo nekaj dnij in z nova polastil se je obup mladega človeka. On je razvidel, da ga Elza strastno ljubi, ali navzlic temu mu je često dejala, da ga kot gospoda Noriča in celo gospoda Zarubovskega, ne more vzeti za moža. Imenovati se mora grof Zarubovski.

„Tudi teta je tega mnenja“, — rekla je Elza. „Toda, meni je to malo mar, kar misli in govori teta. Jaz izpolnujem samo moje želje mojo voljo. Priznavam pa, da moje želje zastran izgube vaših pravic, niso nikaka hudomušnost. Odpotujte torej v Rusijo, vrnite se kot grof Zarubovski — in vaša sem. Če potrebujete denarja na to, posodim ga vam kolikor hočete. Ako potrebujete sto, dvesto tisočakov le vzemite jih. Teta pravi, da jih vam da!“

Zastonj je Alež s potrjim srcem zabičeval svoji ljubi, da se z denarjem v tem slučaju ne da ničesar storiti, kajti človek, t. j. njegov ded, od katerega je vse odvisno, je sam milijonar.

„Veste Elza to je nezmožno! govoril je Alež. Če si pojdem priboriti ime in naslov grofa Zarubovskega potem ostanem v kaki ječi okrog Petrograda, ali pridem v daljno Sibirijo, mogoče, da celo v Kančatko. Veste, prekanjena grofinja Zarubovska ima vse veljake Rusije na svoji strani. Je sicer ena oseba, ki bi mi lahko pomagala . . .“

Katera?

„Sedaj je nočem imenovati. Ista oseba bi mi lahko z jednim mahljajem svoje mogočne roke pomagala, ali kakor je videti, noče! Ni torej drugega izhoda, kakor da se ločiva“.

Iskreno razdražena Elza odgovorila je plakajoč:

„Dajte mi še premisliti“.

Od tega časa videla sta se mlada človeka bolj poredkoma. Elza ni nikdar omenila ali se spomnila te govorice. Ona je postala zopet brezskrbno vesela, njemu nasproti nekoliko bolj ponosna, no včasih so se vender zamišljene in otožne njene oči ujele z njegovimi. Parkrat osmelil se je Alež vprašati svojo ljubo, kaj da je sklenila. Elza pa mu je vselej odgovorila:

„Dajte mi še premisliti“.

Čas je tekkel, in kaj, da se je godilo v duši mlade krasotice, razvajene in iznežene z usodo in z ljudmi, obdane z vsem tem, kar more dati bogastvo in društveno položenje, — bilo je težko reči. Li je doživelo njeno srce kaj ali nič?! Znabiti (govoril je sam pri sebi Alež) da je ona pozabila na to misliti, kar gloje njegovo srce“. Poslednji čas pripovedovala je Elza nalašč nagajivo in ostroumno, kadar sta bila na samem z Aležom, kdo jej dvori, in kdo jej šepeta o ljubezni. Nekoč, na pojedini pri znamenitem princu Konde je Elza povedala Aležu o novi zmagi o novem snubaču.

„Poglejte, dejala mu je med plesom, tega kraljevega muškatera. Ta mi je pred jedno uro ravno na tem mestu razodel svojo ljubezen. To je gospod d' Uazmon. Ta me je snubil. Jaz sem mu odgovorila, da se mi je težko omožiti, ker sem že obljubila drugemu mladenču, s katerim se že tri mesece poznam, da ga vzamem — dasi me še ni vprašal, če ga ljubim“. Alež se niti ni nasmijal tej dekletovi šali, v kateri je bilo nekoliko resnice. Čez trenotek jo je le vprašal z razburjenim glasom:

„Tako mi pa povejte! Kedaj bode konec mojemu trpljenju . . . Kedaj mi bode vender zadnjo in poslednjokrat odgovorili?“

„Jutri“, odzvala se je Eli jedva slišno.

„Jutri?“ vskliknil je nehote Alež.

Ponovila je otožno isto besedo in dostavila:

„Kaj da vam odgovorim, odkritosrčno rečeno, sedaj še sama ne vem“.

„Sami ne veste?“

„Res ne vem“. Včasih mislim reči „da“ in zopet „ne“.

Pristalno, pozorno gledal je mladenič svoji ljubi v oči ali ničesar ni mogel uganiti in brati raz njenega obraza. A med tem ona reši vprašanje zastran njegovega življenja. Ako mu odreče naklonjenost to obožavano bitje,

potem mu ne preostaja na svetu družega, kakor odposlati svojo sestro v Rusijo na odgojo, samega sebe pa usmrtiti.

„Zjutraj . . . zjutraj . . . zjutraj . . . ponavljala je zamišljeno deklica.

„Toda preje ko izvem vaše mnenje, rekel je nena doma Alež z razburjenim glasom, moram vam Elza povedati, da bo vaš „ne“ za mene smrtna obsodba. Jaz sem tako sklenil . . .

„Na kakoršen način, Alež?“

„Ustrelil se bodem . . .“

„Oh naj bi jaz temu verjela? Ko bi mogla verjeti!“ vskliknila je Elza globoko ganjena. „Toda jaz ne verujem . . .“

„Verjemite mi . . . Sicer utegne prepozno biti“.

„Ne verjamem“.

In ta mlada, svetlolasa deklica odšla je, nedolžno in laskavo se smejoč, tiho in plaho od Aleža.

„Da jaz že vidim . . . Že vem kakšen bo ta odgovor“, premišljeval je on. „Zjutraj ob tem času me ne bo več na svetu“.

Novice.

— **Cesarjeva zahvala.** Cesar je poslal ministrskemu predsedniku naslednje lastnoročno pismo: Ljubi dr. pl. Körber! Povodom mojega 70letnega rojstnega dne Mi je od vsega prebivalstva došlo toliko voščil in čestitk in se tudi vršilo brez števila lojalnih izjav, da se je velečastno izražala vseobča udanost do moje osebe. Globoko ginjen Vam naročam, da nanzanite Mojo toplo in srčno zahvalo, ki jo naj izvedo v vsaki oddaljeni koči. Vsi Moji narodi naj vedo, da sem jim posvetil Svoje življenje, da sem srečen, ako pospešujem njihov blagor, da v lojalnosti, domoljubju in medsebojnem zaupanju vidimo trdno podlago, na kateri sloni bodočnost domovine. Vsemogočni Bog blagoslovi in čuvaj vez, ki veže Mene in Moje narode. V Išu, 19. avgusta 1900. Franc Jožef I.

— **Osebne vesti.** Dvorni svetnik pri deželni vladi v Ljubljani gosp. Aleksander Schemerl je šel v pokoj in je dobil tem povodom plemstvo. — Na njegovo mesto je imenovan dvornim svetnikom gosp. Andrej grof Schaffgotsch, sekcijski svetnik v ministerstvu notranjih del. — Deželno-vladni svetnik v Ljubljani gosp. dr. Reinhold pl. Rüling je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. — Živinozdravnikom Železni Kaplji na Koroškem je imenovan gosp. Jos. Pankel. — Pravni praktikant pri deželnem sodišču v Ljubljani, gosp. M. Senčar, je imenovan avskultantom.

— **Cerkvene vesti.** Čast gosp. Josip Ferjančič je nameščen kot kurat na Gočah. — Čast. gosp. p. Rajmund Kubinek, prefekt dijaškega zavoda nemškorednikov v Ljubljani, gre za kaplana v Podzemelj, na njegovo mesto pa pride čast. gosp. p. Hugon Lengsfeld iz Opave. — Čast. gosp. Josip Perz, kapelan v Podzemlju, je premeščen v Veliko Dolino.

— **Imenovanja v učiteljstvu.** Gospodična Franja pl. Poka je stalno nameščen kot učiteljica na ljudski šoli na Karolinski zemlji, gosp. Josip Tratar, učitelj v Dobovi, je imenovan stalnim učiteljem v Mokronogu.

— **Ljubljanska kreditna banka.** Osnovni občni zbor tega velevažnega zavoda se je vršil dne 24. avgusta.

Predsedoval je župan Hribar, vlado je zastopal deželno-vladni svetnik marki Gozani. V upravni odbor so bili izvoljeni gg. Kornelij Gorup, Iv. Hribar, dr. J. Jagoda, I. Knez, Fr. Kollmann, I. Otto, dr. J. Špitalský, dr. Ivan Tavčar in Urb. Zupanc. V nadzorstveni odsek so bili voljeni gg. A. Dečman, Josip Lavrenčič, G. Jelovšek, Fr. Pavlin in Er. Mally. Upravni odbor se je konstituiral tako, da je volil svojim predsednikom župana Iv. Hribarja, njegovim namestnikom dr. Špitalskega.

— **Državna podpora.** Poljedelsko ministrstvo je dovolilo ribiškemu društvu v Ljubljani 600 kron podpore.

— **Potrjen zakon.** Cesar je potrdil zakon za Istro, s katerim se določuje, kako je urediti reko Rašo in izsušiti Cepiško jezero. Proračunjeni stroški bodo znašali največ 240 000 kron, katerih polovico plača država, polovico pa dežela.

— **Zaprisežen sodni kemik.** Deželna sodnija je gosp. dr. Kramerja, ravnatelja kmetijsko kemičnega preskušališča, zaprisegla kot stalnega izvedenca za sodnijske kemične preiskave.

— **Cesarjeva slika.** Slučajno gredoč mimo prodajalnice gosp. Kollmana zagledan v izložbi sliko Nj. veličanstva cesarja Franc Jožefa. Razsvetljava je napačna, podoba se vidi slabo, pregled se dobi s težavo, vendar svedoči prvi pregled nekaj, kar se ne nahaja v takih slučajnih izložbah. Ta slikar pa zna, ta je mojster; kako široko, s kako gotovostjo je predstavil obraz, brado in vse drugo pa brez vsega pretiravanja, v barvi kakor v formah. Čestital sem sam pri sebi mojstru in iščem njegovega imena. Res je tudi zapisal svoje ime, M. Sternen, kop Dunaj 1899. Ta slika je sicer le kopija, a tudi kot taka dokazuje, da je gosp. Sternen resen mojster, o katerem se bom morda še oglasil. — I. Franke.

— **Duhovne vaje za učitelje** so se vršile v Ljubljani od 20. do 24. avgusta. Udeležilo se jih je kacic 20 aktivnih učiteljev, nekaj upokojenih in nekaj abiturijentov. Udeležba je bila manjša kakor lani. Od 2. do 6. septembra se bodo vršile vaje za učiteljice. Vodil jih bo jezuit o. Hört-nagl. Dovoljujemo si uljudno vprašanje: Zakaj se vrše duhovne vaje za slovenske učiteljice vedno v nemškem jeziku; ali je res potrebno, da se na tak način žalijo in duše narodna čutila?

— **Tožbe radi žaljenja časti** je v prihodnje vsled nove ministrske naredbe kolekovati s kolekom za 1 K.

— **Obsojen urednik.** Odgovorni urednik „Domoljuba“ Ivan Rakovec je bil dne 23. avgusta obsojen na 50 K globe. Razžalil je bil na časti gosp. Ivana Lampeta, a mesto, da bi bil nastopil dokaz resnice, kakor stori pošten časnikar, je izjavil, da članka ni bral, na kar je bil obsojen radi zanemarjenja dolžne paznosti.

— **Županom glavne občine postojnske** je bil dne 23. avgusta izvoljen gosp. Josip Dekleva.

— **Pri občinskih volitvah v Št. Vidu pri Vipavi** je zmagala narodno-napredna stranka, istotako pri občinskih volitvah v Vrabčah.

— **Prostovoljno gasilno društvo v Kamniku** je sklenilo, da se razide, ker občina neče napraviti shrambe za orodje, društva pa v teh razmerah, ko se mu je že pokvarilo vse orodje, ne more delovati.

— **Politični shodi.** V zadnjem času prireja katoliško-narodna stranka prav pridno shode na deželi. To je le hvalevredno. Tako bodo kmetijski volilci vsaj nekatere svojih poslancev osebno spoznali. Tudi se ne mislimo baviti z vprašanjem, ali je dostojno in moralno ter zlasti katoliškega duhovnika vredno, če se ljudstvo z očitnimi neresnicami hujša. Obžalovati moramo pa, da se na teh shodih dogode nasilstva. V Ribnici niso pustili govoriti poslanca Višnikarja in necega učitelja so celo hoteli v vodo vreči. Tako postopanje je škandal.